

ΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

ΑΝΤΙ

Περίοδος Β'
Τεύχος 896
Παρασκευή
1 Ιουνίου 2007
Τιμή: 4 ευρώ

Η ΧΩΡΑ ΚΥΒΕΡΝΑΤΑΙ
ΣΤΗΝ
ΑΓΚΑΛΙΑ
ΤΟΥ ΜΟΡΦΕΑ...

Γα τουρκικά διλήμματα
χωρίς παρωπίδες

Η υποψηφιότητα
Χριστόφια ταραίζει τους
συσχετισμούς

Πώς το FBI «τύλιξε» τον
Μίλλερ

Οι πολίτες ξεσηκώνονται
για τους ελεύθερους
χώρους

Κ. Χατζογιάννης

ISSN 1108-9822

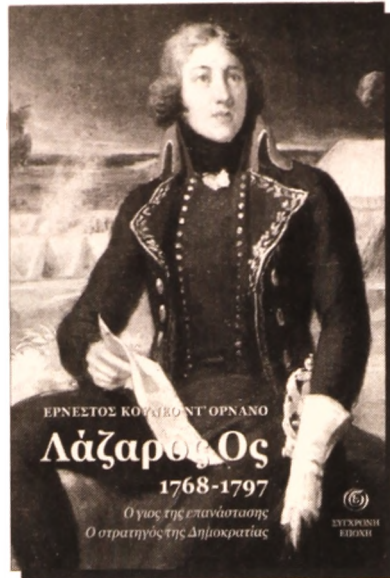

9 771108 982000

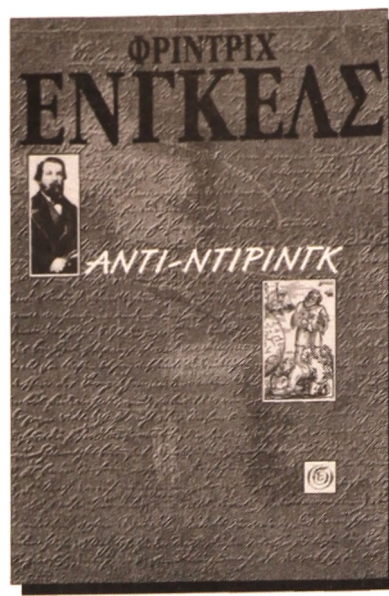
2 2

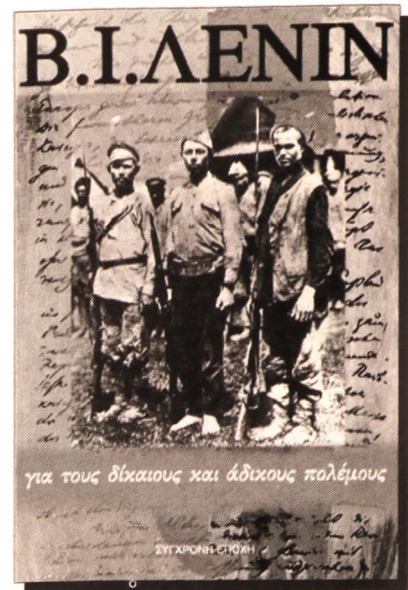
Κ. Αυγητίδης
ΟΙ ΣΟΒΙΕΤΙΚΟΙ ΜΑΧΗΤΕΣ ΣΤΙΣ ΓΡΑΜΜΕΣ
ΤΗΣ ΕΑΜΙΚΗΣ ΕΘΝΙΚΗΣ ΑΝΤΙΣΤΑΣΗΣ (ΕΛΑΣ)

Ε. Κουνέο ν' Ορνανό
ΛΑΖΑΡΟΣ ΟΣ
1768-1797

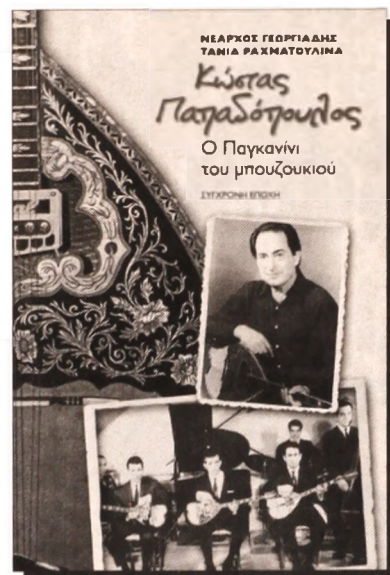
Φρ. Ένγκελς
ΑΝΤΙ-ΝΤΙΠΙΝΓΚ

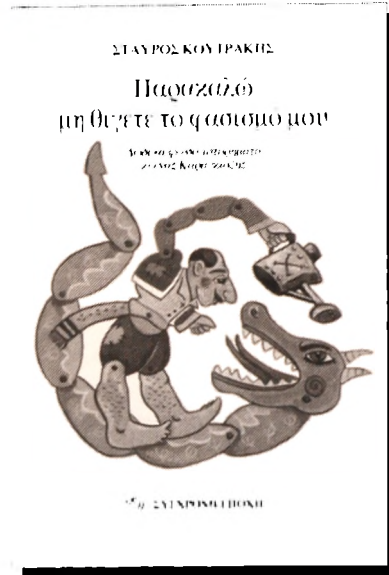
Β. Ι. Λένιν
ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΔΙΚΑΙΟΥΣ
ΚΑΙ ΑΔΙΚΟΥΣ ΠΟΛΕΜΟΥΣ

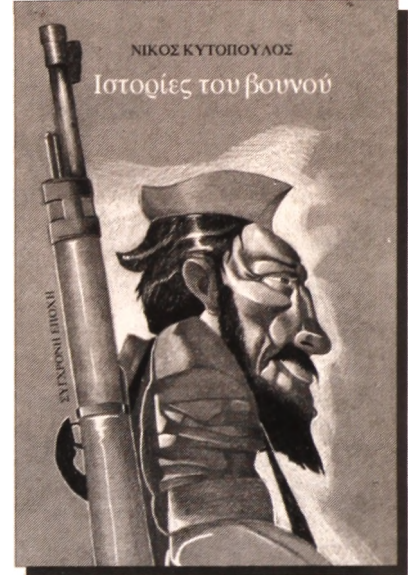
Εμμ. Ροΐδης
ΣΥΡΙΑΝΑ ΔΙΗΓΗΜΑΤΑ

Ν. Γεωργιάδης - Τ. Ραχματούλινα
ΚΩΣΤΑΣ ΠΑΠΑΔΟΠΟΥΛΟΣ
Ο ΠΑΓΚΑΝΙΝΙ ΤΟΥ ΜΠΟΥΖΟΥΚΙΟΥ

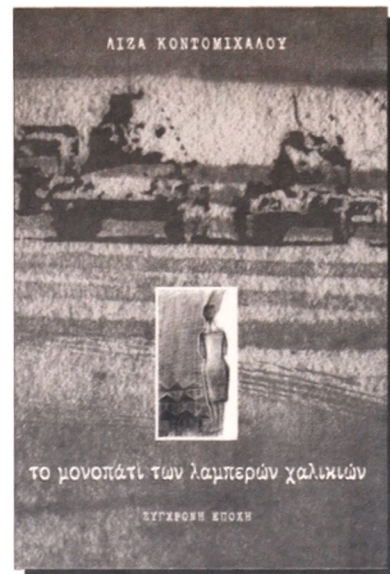
Στ. Κουτράκης
ΠΑΡΑΚΑΛΩ ΜΗ ΘΙΓΕΤΕ
ΤΟ ΦΑΣΙΣΜΟ ΜΟΥ

Ν. Κυτόπουλος
ΙΣΤΟΡΙΕΣ ΤΟΥ ΒΟΥΝΟΥ

Κ. Θεοτόκης
ΟΙ ΣΚΛΑΒΟΙ ΣΤΑ ΔΕΣΜΑ ΤΟΥΣ

Λ. Κοντομιχάλου
ΤΟ ΜΟΝΟΠΑΤΙ ΤΩΝ ΛΑΜΠΕΡΩΝ ΧΑΛΙΚΙΩΝ

Τ. Αυγερινός
ΠΙΚΡΟ ΑΝΤΙΔΩΡΟ

Χρήστος Τσανθής
ΜΕ ΒΑΡΚΑ... ΤΟ ΤΑΞΙΔΙ

ΣΥΓΧΡΟΝΗ ΕΠΟΧΗ

Σόλωνος 130, 106 81 Αθήνα, Τηλ.: 2103320800, Fax: 2103813354. <http://www.sep.gr>, e-mail: info@sep.gr

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132, Fax: 2103829814

ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΑ: 1. Αθήνα, Μαυροκορδάτου 3, Τηλ.: 2103829835, 2103808132. 2. Θεσσαλονίκη, Πλάτωνος 7, Τηλ.: 2310283810.

3. Γιάννενα, 28ης Οκτωβρίου 19, Τηλ.: 2651038090. 4. Κύπρος, Γαβριήλ Παππάς, Λάρνακα, Τηλ.: 24423617.

Περίοδος Β' • Έτος 34ο • Τεύχος 896

Παρασκευή 1 Ιουνίου 2007

Τιμή τεύχους: 4 ευρώ

ΑΝΤΙ - ΔΕΚΑΠΕΝΘΗΜΕΡΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΗ ΕΠΙΘΕΩΡΗΣΗ

Κωδικός εντύπου για τα ΕΛΤΑ: 1045

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

Τηλ. 210 7232713 - 210 7232819

Fax: 210 7226107

ANTI ON-LINE: <http://www.anti.gr>

e-mail: chrprou@otenet.gr

ΕΚΔΟΤΗΣ-ΙΔΙΟΚΤΗΤΗΣ: Χρήστος Γ. Παπουτσάκης

ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ ΥΛΗΣ: Ελευθερία Παπουτσάκη

ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΗ ΕΠΙΜΕΛΕΙΑ: Παναγιώτης Τσάρας

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΔΙΑΦΗΜΙΣΗΣ: Τασία Ρούμπου

ΕΚΤΥΠΩΣΗ: ΤΥΠΟΕΚΔΟΤΙΚΗ Α.Ε.

Λεύκης 134, Κρυονέρι, τηλ. 210 6297600

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ:

Ετήσια συνδρομή: 26 τεύχη, Εξάμηνη: 13 τεύχη

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: Εξάμ. 39 ευρώ, Ετήσια 78 ευρώ,

Οργανισμών, Τραπεζών, κ.λπ.: 200 ευρώ

Φοιτητική ετήσια: 70 ευρώ

ΕΣΩΤΕΡΙΚΟΥ: ΕΥΡΩΠΗ - ΜΕΣΟΓ. ΧΩΡΕΣ:

Εξάμ.: 74 ευρώ, Ετήσια: 148 ευρώ,

ΗΠΑ - ΚΑΝΑΔΑΣ - ΑΣΙΑ - ΑΥΣΤΡΑΛΙΑ:

Εξάμ. 100 δολ. ΗΠΑ, Ετήσια 200 δολ. ΗΠΑ

ΕΜΒΑΣΜΑΤΑ - ΕΠΙΤΑΓΕΣ: Χρήστος Παπουτσάκης

Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα

ΠΑΛΙΑ ΤΕΥΧΗ: 6 ευρώ

ΚΕΝΤΡΙΚΗ ΔΙΑΘΕΣΗ: Για τα βιβλιοπωλεία

της Αθήνας: Περιοδικό ΑΝΤΙ,

για τα βιβλιοπωλεία της Β. Ελλάδας:

Κέντρο του βιβλίου - Α. Πουλουκτσή και Σία Ε.Ε.

Λαοσάνη 3, Θεσσαλονίκη, τηλ. 2310 237463

ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΑ

• ΚΥΡΙΟ ΑΡΘΡΟ: ΣΣΣ... Σιγά, η πατρίδα κοιμάται	4
• Κώστας Κουφογιώργος: Γελοιογραφία	5
• ΑΝΤ' ΑΥΤΟΥ: Τα κυβερνητικά σενάρια και το brand new look του Γιώργου	6
• ΑΝΤΙ-ΘΕΣΕΙΣ	8
• ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ	14
• Γιάννης Ανδρουλιδάκης: Η ελληνική πολιτική τάξη στην αγκαλιά του Μορφέα	16
• Βασίλης Ζήσης: Το μεγάλο δилήμμα για τον Κ. Καραμανλή	18
• Γιάννης Κουρταλιώτης: Το ΚΚΕ αντιμέτωπο με τα όριά του	20
• Τ.Μ.: Οικονομία - Αλήθειες και ψέματα για μια πορεία στα τυφλά	21
• Ρεπόρτερ: Ένα φορτίο κόκας, το σκάνδαλο του καλαμποκιού και ένας περίργος θάνατος	22
• Θ. Γεωργαντέας: Πώς το FBI «τύλιξε σε μια κόλλα χαρτί» τον πρώην αμερικανό πρέσβη στην Ελλάδα	24
• Γιάννης Ανδρουλιδάκης: Η υποψηφιότητα Χριστόφια ταραξίζει τα νερά στην Κύπρο	26
• Πάνος Καζάκος: Τα τουρκικά διλήμματα χωρίς παρωπίδες	28
• Σήφης Φιτσανάκης: Τα έργα του ΥΠ.ΕΞ. και τα λόγια του κ. Πολύδωρα	30
• Στρατής Μοσχονήσιος: Ο κυνισμός της Δύσης διχάζει την Παλαιστίνη	32
• ΚΟΣΜΟΔΡΟΜΙΟ	34
• Τάκης Διαμαντής: Φτάνουν τα παιχνίδια με το «Σκοπιανό»	36
• Βασίλης Μπόνιος: Ο Ρίμπο και τα φώτα της παράγκας	37
• Τελειώσαν τα ματς , από τον Νίκο Πρωινό	38
• Στρατής Μοσχονήσιος: Οι πολίτες ξεσηκώνονται για τους ελεύθερους χώρους	40
• Ελένη Καρασαββίδου: Ο «άλλος» και οι «ευγενείς παταχωρήσεις» μας	42
• ΕΠΙΣΗΜΑΙΝΟΥΜΕ	43
• Νίκος Γουλανδρής: Πότε για μια λέξη, πότε για μια φράση του Δημήτρη Χατζή σε 1+5 σχολικά βοηθήματα και πότε για το παράθυρο του Βίκτωρος Ουγκώ	44
• Ελευθερία Παπουτσάκη: Άγωνα γόνιμη γραμμή	52
• Ένας μικρός απολογισμός μιας εκδήλωσης	53
• Δημήτρης Μπαμπάς: Marie Antoinette	54
• Δημήτρης Χαρίτος: Αντώνης Μοσχοβάκης (1923-2007)	56
• Ειρήνη Μουντράκη: «Ναπολεοντία» - Ανδρέας Στάικος	56
• Θάνος Κωνσταντινίδης: Κώστας Κλουβάτος	58
• Κώστας Παπαγεωργίου: Κριτική βιβλίου	61
• ΒΙΒΛΙΟ	62
• Ανδρέας Παναγόπουλος: Σημειωματάριο	66

Σκίτσο εξωφύλλου Κουφογιώργος

ΣΣΣ... ΣΙΓΑ, Η ΠΑΤΡΙΔΑ ΚΟΙΜΑΤΑΙ

Η ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ του πρωθυπουργού στην Αυστραλία είχε όλα τα χαρακτηριστικά της πολιτείας του ίδιου και της κυβέρνησής του τα τελευταία 3,5 χρόνια. Πολλή και περιττή ενασχόληση με το θέαμα και την «επικοινωνία» και ελάχιστη με την πολιτική ουσία, προσπάθεια ανάδειξής του σε υπερκομματικό ηγέτη όλων των Ελλήνων (ου μην και του ελληνισμού ολάκερου) κάτι που προφανώς δεν είναι, και ταυτόχρονα συγκαλυμμένη μικροπολιτική, μέσω της υπόσχεσης για παροχή δικαιώματος ψήφου σε όλους τους ομογενείς.

ΕΑΝ ΑΥΤΑ ήταν απλώς τα φαινόμενα ενός «προεκλογικού» ταξιδιού στην άλλη άκρη του κόσμου, δεν θα είχαν ιδιαίτερη σημασία. Δυστυχώς όμως είναι ο σταθερός τρόπος με τον οποίον πολιτεύεται η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας. Η Ελλάδα είναι μια χώρα με τεράστια προβλήματα πολιτικά, κοινωνικά και κυρίως οικονομικά, τα οποία εδράζουν πρωτίστως σε μια τρομακτική ακινησία. Χρειάζεται πολιτικές που να επαναπροσδιορίσουν τις προτεραιότητές της συνολικά. Αντί για αυτό επιχειρείται να ασκηθεί μια αθόρυβη διαχείριση και αυτό όχι επιτυχημένα.

Η ΑΝΗΣΥΧΙΑ για την κατάσταση αυτή αυξάνεται εάν αναλογισθεί κανείς ότι ισοδύναμη κενότητα πολιτικού λόγου και πράξης συναντά κανείς στην αξιωματική αντιπολίτευση. Ουδείς κατάλαβε τι είπε ο Γιώργος Παπανδρέου στην κεντρική του τοποθέτηση στο πολυδιαφημισμένο προγραμματικό συνέδριο του ΠΑΣΟΚ, που κατά προκλητικό τρόπο αντιμετωπίστηκε από τα ΜΜΕ ως «αντεπίθεση» και «πέταγμα του γαντιού». Κανείς φυσικά δεν μπήκε στον κόπο να εξηγήσει για ποιο σκοπό «αντεπιτίθεται» το ΠΑΣΟΚ, για ποιο λόγο «πετάει το γάντι» και τι ακριβώς επιθυμεί να αλλάξει στην ελληνική κοινωνία. Όλα αυτά είναι ψιλά γράμματα.

ΚΑΤΩ από αυτές τις συνθήκες, είναι εντελώς αδιάφορο το πότε θα γίνουν οι εκλογές. Έτσι κι αλλιώς, οι εκλογές στην Ελλάδα έχουν καταντήσει ένα ευχάριστο διάλειμμα σε μια αδιάκοπη «προεκλογική περίοδο», που ξεκινά την επομένη τους και σταματά την προπαραμονή τους, κι αυτό βάσει νόμου. Θα μπορούσε αυτό να χαρακτηριστεί καθεστώς ακυβερνησίας. Δυστυχώς δεν είναι τέτοιο. Γιατί καθώς η οικονομική και η κοινωνική ζωή συνεχίζεται σε κανονικούς ρυθμούς, το καθεστώς αυτό επιτρέπει στους ισχυρότερους να επιβάλουν τις διαθέσεις τους, χωρίς κανέναν έλεγχο.

ΤΟ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑ είναι ότι στην Ελλάδα συντελείται τα τελευταία 10 τουλάχιστον χρόνια μια συνεχής αναδιανομή του εισοδήματος από τα ασθενέστερα προς τα ισχυρότερα οικονομικά στρώματα (την ίδια ώρα που η παραγωγική βάση της χώρας παραπαίει), μια ασταμάτητη οικολογική καταστροφή και διαστροφική χρήση του περιβάλλοντος για τις ανάγκες της αγοράς και, βέβαια, κυριαρχεί μια τέτοια πολιτιστική πενία, που τα εξανθήματά της είναι πλέον ορατά και στον κοινωνικό ιστό: συντηρητικοποίηση και εξατομισμός είναι τα κύρια χαρακτηριστικά των Νεοελλήνων.

ΘΑ ΗΤΑΝ ΑΝΕΥΘΥΝΟ να απαλλάξουμε την κοινωνία από τις ευθύνες της για αυτήν την κατάσταση. Οι (μη) αντιστάσεις που συναντά κανείς στο εσωτερικό της μαρτυρούν ένα σώμα κουρασμένο και βολεμένο (από τι άραγε;). Ένα σώμα που συγκινείται από τα δάκρυα των ποδοσφαιριστών που δεν τους ανανέωσαν το συμβόλαιο των πολλών εκατομμυρίων ευρώ, αλλά όχι από την απεργία πείνας ενός δημάρχου για να σώσει την παραλιακή ζώνη του δήμου του. Ένα σώμα που περιμένει να του λύσουν το πρόβλημα των ασφαλιστικών ταμείων τα δελτία ειδήσεων των 8.

ΜΗΠΩΣ είναι ώρα να ξυπνήσουμε;

αντί

ΠΑΡΤΕ ΠΕΝΤΕ

ΚΟΜΜΑΤΑ;

ΟΧΙ,
ΔΑΚΤΥΛΑ...

ΕΚΛΟΓΙΚΟΣ
ΝΟΜΟΣ

Τα κυβερνητικά σενάρια και το brand new look του Γιώργου

ΤΗΝ ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ του πρωθυπουργού Κ. Καραμανλή, από το πολυήμερο ταξίδι του στη Νέα Ζηλανδία και την Αυστραλία, έμελλε να σκιάσει η τραγωδία στον Λούσιο ποταμό. Ακόμα και οι γνωστοί παραθυράτοι των 8.30 μ.μ. –όσοι, τέλος πάντων, ενοχλούνται από την παρεμβολή θεμάτων άλλων, πλην ομολόγων!– υποχρεώθηκαν ν' αλλάξουν ρότα και ν' ασχοληθούν με τα αίτια της τραγωδίας.

Η ΖΩΗ, ωστόσο, προχωρεί. Και δεν είναι τυχαίο ότι κύριο θέμα, σε όλα σχεδόν τα κυριακάτικα φύλλα (τη Δευτέρα δεν κυκλοφόρησαν εφημερίδες, λόγω εορτασμού του Αγ. Πνεύματος), ήταν η επίσκεψη και, κυρίως, τα «μετά την επίσκεψη» –διάβαζε οι εκλογές. Κατά τους φίλα προσκείμενους προς το ΠΑΣΟΚ σχολιογράφους, όλα πάνε πρίμα –ή σχεδόν πρίμα– στο κόμμα της αξιωματικής αντιπολίτευσης. Το «νέο λουκ του Γιώργου» μπορεί να ξάφνιασε ορισμένους, αλλά κρίθηκε αναγκαίο, προκειμένου «να μειωθεί –έτσι έγγρα-

ψαν– η διαφορά του με τον κ. Καραμανλή και να διεκδικήσει την πρωθυπουργία». Όσο για τη σιωπή των «βαρόνων» (Ευ. Βενιζέλος, Θεόδωρος Πάγκαλος, κ.ά.) πρόβλημα ουδέν: Αφού το παίζεις μόνος σου –διαμήνυσαν στον Γ. Παπανδρέου– «μόνος σου χάνεις, μόνος σου κερδίζεις. Αν χάσεις όμως...».

ΚΑΙΡΟΣ ΝΑ ΔΟΥΜΕ ΠΟΛΥΚΟΜΜΑΤΙΚΕΣ ΚΥΒΕΡΝΗΣΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΗΝ ΕΛΛΑΔΑ

ΤΙ ΜΕΛΛΕΙ γενέσθαι, όμως, αν λόγω της «υφής» του νέου εκλογικού νόμου (νόμου Σκανδαλίδη) οδηγηθούμε σε «ακυβερνησία», όπως αποκαλείται η οριακή διαφορά μεταξύ πρώτου και δευτέρου κόμματος; Κατά την εκτίμηση των εκλογολόγων Γ. Μαυρή και Γ. Συμεωνίδη, τέτοιος «κίνδυνος» δεν υφίσταται, αφού, με βάση τον νόμο αυτό, είναι «σχεδόν απολύτως διασφαλισμένη η κοινοβουλευτική αυτοδυναμία του πρώτου κόμματος, ακόμα και αν η διαφορά του από το δεύτερο κόμμα είναι οριακή, ακόμα και αν η επόμενη

Βουλή είναι πεντακομματική». (Σχετική ανάλυση στην Καθημερινή της Κυριακής).

ΑΠΟ ΤΗ δική του σκοπιά, ο Παρασκευάς Αυγερινός, πρώην ευρωβουλευτής και ιστορικό στέλεχος του ΠΑΣΟΚ, εκτιμά ότι, με πέντε κόμματα στη Βουλή και με τον ισχύοντα εκλογικό νόμο, «η μονοκομματική κυβερνητική πλειοψηφία θα είναι δύσκολη ή τουλάχιστον εξαιρετικά αδύναμη». Γι' αυτό πιστεύει και ότι «έφτασε ο καιρός να δούμε πολυκομματικές κυβερνήσεις και στην Ελλάδα». (Συνέντευξη στην Αυγή, στον Κωστή Νικολακάκο).

ΤΗΝ ΠΡΟΚΡΙΣΗ ή την αναγκαιότητα συμμαχικών κυβερνήσεων υποστηρίζουν και άλλοι, όπως, λόγου χάρη, ο ανεξάρτητος βουλευτής Στέφανος Μάνος ή ο εκδότης-διευθυντής του Βήματος Σταύρος Π. Ψυχάρης, ο οποίος επικαλείται, μάλιστα, την «ετερογενή κυβέρνηση Μητσοτάκη-Φλωράκη», για να καταλήξει: «Πολιτικά ταμπού φυσικά δεν μπορεί να υπάρξουν αν κά-

ΕΤΟΙΜΑΣΤΗΚΑΝ ΑΚΟΜΗ ΔΥΟ ΤΟΜΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ (2004)

Είναι έτοιμοι και διατίθενται από τα γραφεία του περιοδικού
(Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21)

δυσ ακόμα τόμοι του ΑΝΤΙ που συμπεριλαμβάνουν τα τεύχη
804 έως και 833 (Ξ)

και 821 έως και 833 (ΞΑ)

Θα βρείτε επίσης τους τόμους των προηγούμενων ετών

ποια στιγμή οι συνθήκες επιβάλλουν τα δυο μεγάλα κόμματα να αναλάβουν από κοινού τις ευθύνες τους».

ΣΤΟ ΠΛΑΙΣΙΟ αυτό, ήδη από την πλευρά του ΠΑΣΟΚ έχει αρχίσει πάλι η «κυκλωτική» κίνηση, με στόχο να δεχτεί ο ΣΥΝ την ιδέα μιας μετεκλογικής συνεργασίας των δυο κομμάτων. Μια ιδέα που ο Συνασπισμός απορρίπτει βεβαίως, όπως φάνηκε κατά την πρόσφατη συνεδρίαση της Πολιτικής Γραμματείας του κόμματος, στην οποία ο εισηγητής και επίσημα πλέον υπεύθυνος του προεκλογικού αγώνα Αλέξης Τσίπρας ξεκαθάρισε ότι πρέπει ο ΣΥΝ να επικεντρώσει τα πυρά του στα σημαντικά πολιτικά θέματα που αποτελούν και τα αδύνατα σημεία του δικομματισμού: θέματα, όπως το εργασιακό, το ασφαλιστικό, η παιδεία, η εκχώρηση λειτουργιών και υπηρεσιών του Δημοσίου στο ιδιωτικό κέρδος, ο περιορισμός των ατομικών δικαιωμάτων, η αυθαίρετη κατατολή κ.ά., τα οποία ΝΔ και ΠΑΣΟΚ αποφεύγουν να θίξουν επειδή στις βασικές κατευθύνσεις τους συμφωνούν μεταξύ τους.

ΥΠΟΨΗΦΙΟΤΗΤΑ ΧΡΙΣΤΟΦΙΑ ΤΑΡΑΖΕΙ ΤΑ ΝΕΡΑ ΣΤΗΝ ΚΥΠΡΟ

ΠΡΟΕΚΚΛΟΓΙΚΟ κλίμα, όμως, διαμορφώνεται και στην Κύπρο, όπου η συζητούμενη υποψηφιότητα του αρχηγού του ΑΚΕΛ Δημ. Χριστόφια για τη θέση του προέδρου της Δημοκρατίας, στις εκλογές που θα διεξαχθούν γύρω στον Φεβρουάριο του 2008, φαίνεται ότι ταραάζει τα νερά, αλλάζοντας τους συσχετισμούς δυνάμεων στο πολιτικό φάσμα της Κυπριακής Δημοκρατίας. Εδώ, μάλιστα, τα πράγματα είναι πιο κρίσιμα, καθώς η παρουσία του Χριστόφια δημιουργεί ένα τρίπτυχο υποψηφιοτήτων –Δ. Χριστόφιας του ΑΚΕΛ, Τ. Παπαδόπουλος του ΔΗΚΟ και Γιαννάκης Κασουλίδης του ΔΗΣΥ– που παρπέμπει σε πολιτικές εκ διαμέτρου αντίθετες μεταξύ τους.

ΕΥΛΟΓΟ, λοιπόν, το ερώτημα που απασχολεί ήδη μια μεγάλη μερίδα των ψηφοφόρων και φυσικά τους πολιτικούς αναλυτές, οι οποίοι αναρωτιούνται πώς θα διαμορφωθούν οι επιλογές για την πορεία της Κύπρου σε μια ιδιαίτερα δύσκολη περίοδο σαν την παρούσα, με ανοιχτά πολλά θέματα και με μια Τουρκία η οποία αντιμετωπίζει μια από τις μεγαλύτερες κρίσεις της ιστορίας της.

Η ΚΟΝΤΡΑ ΣΤΡΑΤΟΥ – ΕΡΝΤΟΓΑΝ ΜΕΤΑΦΕΡΕΤΑΙ ΣΤΙΣ ΚΑΛΠΕΣ

Α ΠΡΟΠΟ –μια και ο λόγος για εκλογές από τη μια και για Τουρκία από την άλλη. Η «μεγαλύτερη κρίση» –όπως ονομάστηκε– που διερχόταν η Τουρκία, με τις κόντρες μεταξύ της κυβέρνησης του ισλαμιστή Ταγίπ Ερντογάν και του κεμαλικού κατεστημένου, φαίνεται ότι καταλαγιάζει, μένοντας μόνο ως ένα προεκλογικό πυροτέχνημα. Μετά το ξέσπασμα των πολιτικών, των στρατιωτικών και ακόμα μεγαλύτερης μερίδας της κοινής γνώμης εναντίον των Κούρδων –με αφορμή μια σειρά βομβιστικών επιθέσεων σε αστικά κέντρα της Τουρκίας αλλά και τις συγκρούσεις στρατού και Κούρδων μαχητών στη νοτιοανατολική Τουρκία, που αναζωπυρώθηκαν το τελευταίο διάστημα–

τα πράγματα μπήκαν στη... θέση τους.

ΑΡΧΙΚΑ ο στρατός έδειξε να προετοιμάζεται για μια εισβολή στο βόρειο Ιράκ, προκειμένου να τεθεί υπό έλεγχο η δράση των Κούρδων αυτονομιστών του ΡΚΚ που χρησιμοποιούν ως ορμητήρια παραμεθόριες περιοχές του Κουρδιστάν –στόχος βεβαίως δεν ήταν μόνο το ΡΚΚ αλλά γενικότερα ο έλεγχος των εξελίξεων γύρω από τη δημιουργία ανεξάρτητου κουρδικού κράτους. Εδώ, όμως, αντέδρασε έντονα η Ουάσιγκτον, η οποία δεν βλέπει με καλό μάτι τέτοιες πρωτοβουλίες, οπότε την περασμένη εβδομάδα έστειλε μερικά μαχητι-

κά αεροσκάφη της να «παραβιάσουν» τον τουρκικό εναέριο χώρο.

Η ΑΠΑΝΤΗΣΗ της Άγκυρας στην ενέργεια αυτή ήταν υπερβολικά έντονη, καθώς ο πρωθυπουργός Ερντογάν, ούτε λίγο ούτε πολύ, απείλησε ότι, την επόμενη φορά που θα συμβεί κάτι τέτοιο, θα καταρριφθούν τα αμερικανικά αεροπλάνα. Οι σκληρές αυτές δηλώσεις, όμως, ήταν μια «στημένη» παράσταση του Ερντογάν, ο οποίος στην ουσία δέχτηκε την αμερικανική ενέργεια περισσότερο σαν μια προειδοποίηση προς τους πασάδες του γενικού στρατιωτικού επιτελείου.

ΑΛΛΩΣΤΕ, η 22α Ιουλίου, οπότε θα διεξαχθούν οι πρόωρες εκλογές, είναι πολύ κοντά και μια περιπέτεια στο Ιράκ θα σήμαινε αναβολή των εκλογών επ' αόριστον. Κάτι που σε καμία περίπτωση δεν θέλει ο Ερντογάν, ο οποίος, αντίθετα, θέλει να τελειώνει μια ώρα αρχύτερα με τις βουλευτικές εκλογές, με τις αλλαγές στο σύνταγμα που ήδη έχουν ψηφιστεί στη Βουλή και, φυσικά, με την εκλογή νέου προέδρου της Δημοκρατίας.

ΑΝΤ' ΑΥΤΟΥ

Σημείωση: Ο ΑΝΤΗΝΩΡ απουσιάζει προσωρινά λόγω ασθένειας.

Επικοινωνήστε με το Αντί: www.anti.gr

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- One man show.
- Ο λόγος για την εμφάνιση του Giorgos στο προγραμματικό συνέδριο του PASOK τις προηγούμενες μέρες.
- Διάφοροι (και διάφορες) του επαγγέλματός μας προσπάθησαν να καταμετρήσουν τα ΕΓΩ που εκτόξευσε σε φίλους και εχθρούς κατά τη διάρκεια της ομιλίας του.
- Όλοι (και όλες) έχασαν τον λογαριασμό!
- Το μήνυμα, βέβαια, το πήραν οι Αννουλοβαγγέληδες και βλέπουν το όνειρο της διαδοχής να απομακρύνεται.
- Χάρηκε η μαμά, αλλά και η οικογένεια που προσδοκά ρόλο στα πολιτικά πράγματα.
- Αυτοί που πραγματικά χάρηκαν, πάντως, και το έδειξαν, δεν είχαν κανέναν λόγο άλλωστε να το κρύψουν, ήταν οι εταίροι του ΣΕΒ.
- Που είχαν την ευκαιρία να θαυμάσουν τον κρυστάλλινο λόγο και το μεγάλο Του όραμα για την Ελλάδα εκ του σύνεγγυς, που λέει και ο αποτυχών πολυπολιτισμικός δημοσιογράφος-υποψήφιος νομάρχης στις προτελευταίες εκλογές.
- Ο Giorgos με γαλαρία-κλακαδόρους τους νεολαίους του μαγαζιού είπε πολλά και ωραία.
- Θα περιοριστούμε σε τρία.
- Το πρώτο και μεγαλειώδες: «ΠΑΣΟΚ δεν σημαίνει βόλεμα στο δημόσιο»!!
- Μα, γιατί νομίζεις, συναγωνιστή Giorgos ότι σε χειροκροτούσαν οι νεολαίοι;
- Για το μέλλον τους χτυπιόντουσαν και με γηπεδικούς αλαλαγμούς σε επευφημούσαν.

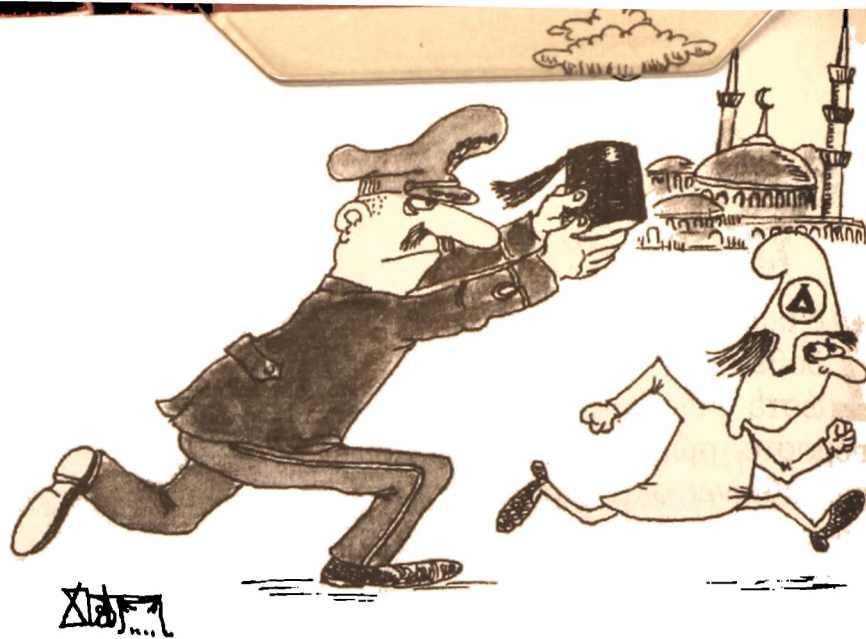
«Μη χάσετε την εκπομπή "Πρόσωπο Με Πρόσωπο" με τον Νίκο Χατζηνικολάου, -πολιτικοί και δημοσιογράφοι συζητούν για τα "καυτά" θέματα της επικαιρότητας», προειδοποιεί το κρόουλ που περνάει πάνω από τα κεφάλια του Κάτμαν, του Σχιζοφρενή Δολοφόνου και της Μαλάμωσ με το ένα και μοναδικό δόντι, η οποία τραγουδάει την επιτυχία «έξω απ' τα δόντια». Λίγο μετά, οι σταρ του «Je t' aime» μπερδεύονται γλυκά στο μυαλό του θεατή με τον Μάκη Γιακουμάτο, τον Πέτρο Ευθυμίου, τον Παναγιώτη Ψωμιάδη, τον Άδωνη Γεωργιάδη, τον Γιάννη Μανώλη κι άλλες φίρμες που προαναγγέλλει με στόμφο ο επιδεδίχτος τενίστας-παρουσιαστής.

ΑΣ ΠΡΟΣΕΧΑΝ

Μετά από ένα χρόνο αντιδράσεων των φοιτητών στον Νόμο Πλαίσιο, που αν μη τι άλλο δίχασε τα πανεπιστήμια, θα περίμενε κανείς από τους καθηγητές να είναι φειδωλοί στην χρήση του νόμου και σε κάθε περίπτωση να αρχίζουν σταδιακά να τον εφαρμόζουν, χωρίς να εξάψουν νέα πάθη. Και πράγματι οι πρόεδροι τμημάτων, είτε από ευαισθησία είτε για την ηρεμία τους, δεν έσπευσαν να κάνουν επίδειξη δύναμης στους φοιτητές εφαρμόζοντας τον νόμο άμεσα. Εκτός από έναν, που χωρίς να χάσει χρόνο κάλεσε επίσημα τους επί πτυχίω φοιτητές να δηλώσουν άμεσα εάν σκοπεύουν να συνεχίσουν τις σπουδές τους, διαφορετικά θα τους διαγράψει βάσει του νέου νόμου.

Και ποιος λέτε ήταν αυτός ο αντιδραστικός παιδονόμος; Κάποιος συντηρητικός υπέργηρος καθηγητής που βρήκε ευκαιρία να ξεσπάσει τις παραξενιές του; Μπα... Ο Γιάννης Πανούσης ήταν, πρόεδρος τη σχολής Επικοινωνίας και ΜΜΕ και υποψήφιος υπερνομάρχης του ΣΥΝ στις τελευταίες εκλογές (όπου και πάτωσε).

Ε, ας πρόσεχαν στην Κουμουνδούρου, όταν τον μάζευαν για να τους εκφράσει το άνοιγμα στη σοσιαλδημοκρατία, τρομάρα του.

ΣΤΗ ΧΩΡΑ ΤΟΥ «JE T' AIME»

Εδώ και μήνες η τρομοκρατική ομάδα της Αννίτας (ο δαιμόνιος Καρβέλας) έχει λιώσει τους υποτιθέμενους επαγγελματίες της δισκογραφίας, με εξαίρεση τις κυρίες Έφη Θώδη και Άντζελα Δημητρίου που θα μπορούσαν να έχουν φοιτήσει στην Ακαδημία Πάνια. Ποιο είναι το κοινό της Αννίτας; Μα φυσικά όλοι -εξαιρούνται οι σοβαροφάνεις τηλεκριτικοί. Στη χώρα του Πρινιωτάκη, του Κεδίκογλου και της διαχρονικής αρπαχτής, οι εκπομπές της Αννίτας είναι κάτι σαν τη Ντόυτσε Βέλλε -το ραδιόφωνο που έκανε αντίσταση στη δικτατορία. Το πούλμαν που περιμένει στο Μπουρνάζι -έξω από το Alter- με τα φώτα νυσταγμένα και βαριά, τον θία-

σο της Αννίτας για να τον «σκορπίσει» στις δυτικές συνοικίες και οι αστραφτερές λίμο με τα δερμάτινα καθίσματα που παραμονεύουν στα υπόγεια της Βουλής για να μεταφέρουν τις πολιτικές περσόνες της χώρας στις καμουφλαρισμένες βίλες των βορείων με τη πυκνή βλάστηση, διαφέρουν μόνο ως προς την πολυτέλεια των υλικών. Οι επιβαίνοντες τείνουν να έχουν το ίδιο ειδικό βάρος. Άσε που με τα αστέρια του «Je t' aime» γελάς καλύτερα, γελάς στα σίγουρα και δεν σου κοστίζουν όσο τα ομόλογα. Αν μάλιστα άλλαζαν ρόλους με τους πολιτικούς μας, ίσως να τα κατάφερναν εξίσου καλά με τον Σάββα και τ' άλλα τα παιδιά... **BM**

ΛΥΓΙΣΕ ΤΟ «ΠΑΙΔΙ ΤΟΥ ΛΑΟΥ»

Πρώτα με ναπολεόντειο ύφος ανακοίνωσε τη διάλυση του κόμματός του, λες και του άνηκε με αποδοχή κληρονομιάς. Μετά κυνήγησε δικαστικά με περίσσιο θράσος τα μέλη του, που δε συνηγόρησαν στη διάλυσή του, στερώντας του επί 3,5 χρόνια όλη την κρατική επιχορήγηση που δικαιούταν βάσει του γεγονότος ότι για κάποιος μήνες παρέμενε κοινοβουλευτικό κόμμα μέσω της Ευρωβουλής, αλλά και των 100.000 και πλέον ψήφων που συγκέντρωσε το 2004. Τελικά, ο Δημήτρης Τσοβόλας, ο Ένας, ο Ηθικός, ο Άμειμπτος, το Παιδί του Λαού, αποφάσισε να σταματήσει τον δικαστικό «αγώνα» του και να αφήσει το ΔΗΚΚΙ και τα μέλη του στην ησυχία τους να πορευτούν όπως νομίζουν. Να κατάλαβε άραγε ως παλιός δικηγόρος που είναι ότι νομικά η διεκδίκησή του να αναγνωρισθεί ως «ιδιοκτήτης κόμματος» δεν είχε καμία τύχη ή απλώς προτίμησε να αφοσιωθεί στην προεκλογική εκστρατεία του γιου του με το ΠΑΣΟΚ στη Β' Αθηνών;

Γ. Κουρ.

Γ. Κουρ.

ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟΣ

Σε διμέτωπο αγώνα έχει επιδοθεί ο Χριστόδουλος, ώστε ευλόγως να αναρωτιόμαστε πώς στην ευχή τα προλαβαίνει όλα. Από την μια προφητεύει δύσκολες ημέρες για τα εθνικά, και δη το Σκοπιανό, και από την άλλη εκτοξεύει μύδρους κατά του Συνασπισμού! «Είστε μια ελάχιστη μειοψηφία και δεν μπορείτε να τα επιβάλετε στο 98% του ελληνικού λαού», εκήρυξε από του άμβωνος ο θεματοφύλακας της «Δεξιάς του Κυρίου». Γνωρίζει περισσότερα για το ποια θα είναι η δύναμη του Συνασπισμού στις ερχόμενες εκλογές; Κατέχει και το χάρισμα του της ενορατικής σύλληψης των όσων αποτυπώνουν οι μελλοντικές δημοσκοπήσεις; Και εν πάση περιπτώσει, μήπως ξέρει πότε θα γίνουν οι εκλογές να μας φύγει επιτέλους η αγωνία;

ΣΩ.ΛΕ

ΚΟΝ ΧΡΙΣΤΟΔΟΥΛΟ ΕΝΤΑΥΘΑ

Μακαριότατε, Είμαι πρόθυμος να αποδεχτώ ότι εμείς οι άθεοι και ασεβείς είμαστε ένα θλιβερό 2% που θα καεί στην Κόλαση. Μια παρακλησούλα μόνο: να γίνει αυτή η ρύθμιση για τις σχέσεις Κράτους- Εκκλησίας και να στα-

ματήσουμε να πληρώνουμε κι εμείς μαζί με τους πιστούς και ευσεβείς τις αγιαστούρες και τα καντήλια σας, μέσω της φορολογίας του ελληνικού Κράτους. Να πληρώνει μόνο όποιος δηλώνει «ΧΟ». Έτσι, θα μετρηθούμε κιόλας. Τι λέτε; **Γιαν. Ανδρ.**

ΝΤΟΡΑ ΚΑΤΑ ΡΟΥΣΣΟΠΟΥΛΟΥ ΜΕΣΩ ΜΕΪΜΑΡΑΚΗ

Από την πρώτη στιγμή που έφυγε ο κ. Μεϊμαράκης από τη Ρηγίλλης για τον Χολαργό, εξέφραζε τη δυσφορία του. Όχι μόνον διότι το πόστο του υπουργού Αμύνης είναι «ηλεκτρική καρέκλα», αφού κάθε τόσο έχει να διαχειριστεί και μια εν δυνάμει κρίση στο Αιγαίο (α ρε, άμοιρε Ηλιάκη) αλλά και επειδή ο ίδιος πίστευε ότι, αφού ελέγχει το κόμμα, θα ήταν χρησιμότερος στο Μαξίμου. Για την απομάκρυνσή του έριχνε τις ευθύνες στον Ρουσσόπουλο, ενώ παρουσίαζε τον διάδοχό του Ζαγορίτη ως «μαριονέτα» του υπουργού Επι-

κρατείας. Πρόσφατα, με την κρίση εξαιτίας του σκανδάλου των ομολόγων, δεν άντεξε. «Βγήκε στο κλαρί» μαζί με την Ντόρα, και, για μια ακόμη φορά, άφησε βαρύτατες αιχμές για την επικοινωνιακή πολιτική του Μαξίμου (βλέπε Ρουσσόπουλο). Το ενδιαφέρον είναι ότι με την κ. Μπακογιάννη μέχρι πρότινος ήταν στα μαχαίρια. Τώρα όμως, ως όλα δείχνουν, έχουν κλείσει συμμαχία. Στη Ρηγίλλης μάλιστα, λέγεται ότι στόχος τους, κατά τη διάρκεια του συνεδρίου της ΝΔ που θα γίνει τον Ιούλιο, είναι να ελέγξουν το κόμμα. **Π.Π.**

ΚΑΙ ΑΛΛΟΣ ΥΠΟΥΡΓΟΣ ΣΕ ΑΓΓΑΡΕΙΑ

Αρχίζω και ανησυχώ για την εθνική ασφάλεια όταν, μετά τον πραιτόρα Βύρωνα, και ο υπουργός Άμυνας Ευάγγελος Μεϊμαράκης δηλώνει ευθαρσώς ότι κάνει αγγαρεία στον Χολαργό και ότι θα προτιμούσε να ξαναπάρει τη θέση του γραμματέα του κόμματος.

«Θέλω να γίνω και πάλι γραμματέας», ήταν το μήνυμα το οποίο έστειλε προς τον πρωθυπουργό ο επικεφαλής του, κρίσιμης σημασίας για την ασφάλεια της

χώρας μας, υπουργείου, με συνέντευξή του που έδωσε στην *Κυριακάτικη Ελευθεροτυπία* (27/5). Λέει και άλλα πολλά στην ίδια συνέντευξη ο κ. Μεϊμαράκης και ιδιαίτερα κατά του σημερινού γραμματέα της ΝΔ Λευτέρη Ζαγορίτη που φαίνεται ότι δεν τον πολυπάει.

Η ουσία, όμως, δεν είναι τα εσωκομματικά παιχνίδια και οι μπηχτές, αλλά το πώς αντιμετωπίζει αυτή η κυβέρνηση τον ίδιον τον εαυτό της. Διότι, όταν ο επικεφα-

λής του νευραλγικού υπουργείου Εθνικής Άμυνας θεωρεί ως «εξόχως πολιτική και θέση κλειδί» το πόστο του γραμματέα της ΝΔ, αλλά δεν λέει το ίδιο και για το υπουργείο του, τότε εύλογα προκύπτει το ερώτημα: Ποιος ασχολείται με τα σοβαρά θέματα εξωτερικής και αμυντικής πολιτικής, με τις καθημερινές προκλήσεις των Τούρκων στο Αιγαίο και με την κατάσταση στις ελληνικές Ένοπλες Δυνάμεις;

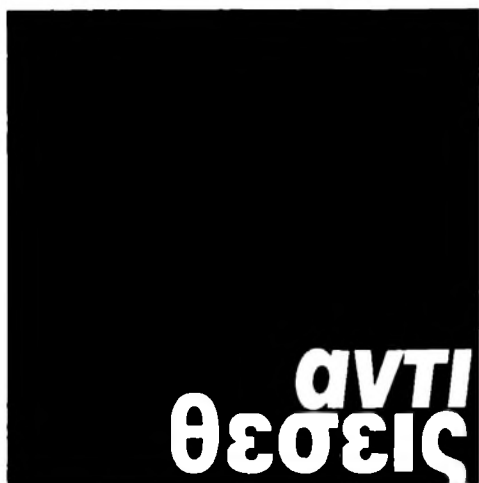
ΘΓ

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Όσοι θήτευσαν στη νεολαία του μαγαζιού βολεύτηκαν σε ΔΕΚΟ, τράπεζες και δημόσιο.
- Αλλά, όπως επισήμαινε και κυριακάτικη εφημερίδα, η πλειοψηφία των συνέδρων (πάνω από 80%) δημόσιοι υπάλληλοι, τραπεζοϋπάλληλοι και ΔΕΚΟύχοι ήταν.
- Αν δούμε και τα αποτελέσματα της ΑΔΕΔΥ και της ΓΣΕΕ δεν χωρά η παραμικρή αμφιβολία...
- Η δεύτερη στρακαστρούκα αφορούσε τους συντρόφους του.
- Είπεν ο αρχηγός: «στελέχη μας υπέκυψαν στη λάμψη της κορυφής».
- Άλαλα τα χείλη των συνέδρων.
- Όλοι ήξεραν τη «Λάμψη» του Φώσκολου.
- Κάπου μπερδεύτηκαν.
- Ποια λάμψη και κουροφέξαλα;
- Γιατί η εξουσία έδωσε στα στελέχη εξοχικά, παχυλούς τραπεζικούς λογαριασμούς, αυτοκίνητα υψηλού κυβισμού, βίλες κ.λπ.
- Στο Κολωνάκι, την παραλιακή και τα in καταστήματα πάει ο πάσα ένας.
- Αυτό που μετρά είναι τα πορτοφόλια.
- Οπότε...
- Τι εννοεί ο ποιητής και συντάκτης των λόγων του Giorgos περί «νέου πατριωτισμού»;
- Κύριοι Βέλτσο, Τσουκαλά, Λιάκο μπορείτε να μας βοηθήσετε;
- Ένα χεράκι μπορεί να βάλει κι ο Πέτρος μας.
- Τα παίζει στα δάχτυλα κάτι τέτοια.
- Εν αναμονή...

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Και μιας και περί πράσινης πανήγυρης ο λόγος, είδαμε στην πρώτη σειρά τον Λεωνίδα Κύρκο να ακούει με προσοχή τον αρχηγό.
- Και διηγώντας τα να κλαις.
- Τουλάχιστον για όσους από μας στη μεταπολίτευση ακολουθήσαμε τον χώρο της ανανεωτικής Αριστεράς.
- Πάντως, σύντροφε, για ΠΑΣΟΚ δεν σκεφτόμαστε...
- Αν θέλαμε πηγαίναμε απευθείας και θα είχαμε πιάσει την καλή, που λένε στο χωριό μου.
- Κάποιοι το έκαναν και «φτιάχτηκαν».
- Αλλά τους φτύνουν απαξάπαντες.
- Άλλοι ευθέως κι άλλοι πίσω από τις πλάτες τους.
- Το κατόντημά τους ειδικά στην επαρχία είναι χαρακτηριστικό.
- Από τα τσιτάτα του Λένιν και του Μαρξ στις ρήσεις του Σημίτη και της οικογενείας Παπανδρέου.
- Ο Giorgos πήγε και σε μια διεθνή συνάντηση ΜΚΟ, όπου έριξε και μια ντουφεκιά στην αμερικάνικη πολιτική που κακοποιεί τη δημοκρατία ή κάτι τέτοιο.
- Εισέπραξε πολλά χειροκροτήματα μεν, αλλά θα τολμήσει να τα ματαπεί και προεκλογικά;
- Στοίχημα ότι θα το κάνει γαργάρα;
- Άντε να τα βάλει με τους «κακούς» Αμερικανούς που είναι μειοψηφία, ότι δε φταίει ο λαός κτλ.
- Το έχουμε ξαναδεί το έργο.

ΔΕΝ ΕΙΝΑΙ «ΕΘΝΙΚΟΣ ΠΡΟΜΗΘΕΥΤΗΣ»;

Δεν είμαι εθνικός προμηθευτής, δηλώνει ο πολυπράγμων κ. Θ. Φέσσας, ιδιοκτήτης του ομίλου ηλεκτρονικών συστημάτων Info-Quest σε συνέντευξη του στο οικονομικό ένθετο της Καθημερινής της Κυριακής 27/5. Επειδή, όμως, εγώ είμαι εμείς, όμως είμαι (ακόμα) οπαδός της διαλεκτικής ανάλυσης και του δόγματος ότι στην πολιτική και τη δημοσιογραφία τα συνθήματα που εκπέμπονται έχουν το εντελώς αντίθετο νόημα από το μήνυμα που θέλει να περάσει ο προπαγανδιστής-δημοσιογράφος, υποψιάζομαι ότι μάλλον πρόκειται για μια προσπάθεια προστασίας του «γαλάζιου» μεγαλοεπιχειρηματία από τις επιθέσεις που δέχεται τελευταία. «Πολλοί σας χαρακτηρίζουν ως τον νέο εθνικό προμηθευτή», πετάει την πάσα ο καλός δημοσιογράφος. Και ο κ. Φέσσας τον διορθώνει(!): «Κάποιοι, θέλετε να πείτε, που έχουν συγκεκριμένα συμφέρο-

να». Δεν λέει όμως το όνομα που εννοεί και όλοι ξέρουμε ποιο είναι. Ως γνωστόν, παλαιότερα, η εφημερίδα βρισκόταν στην πρώτη γραμμή εναντίον του «εθνικού προμηθευτή, Σωκράτη Κόκκαλη». Τώρα όμως, οι καιροί άλλαξαν, έτσι δίνει βήμα σε μεγαλοεπιχειρηματίες που δραστηριοποιούνται στον ίδιο τομέα με τον Κόκκαλη, για να πουν ότι δεν είναι εθνικοί προμηθευτές. Κατά τα λοιπά, ο κ. Φέσσας μιλάει για τις σχέσεις του με την EADS (των Eurofighter) και το ενδιαφέρον του να πάρει offsets για εξοπλιστικά προγράμματα. Ομιλεί, επίσης, για την επιθυμία του να μπει και στον χρυσοφόρο τομέα της ενέργειας αλλά και στη μηχανοργάνωση του ΟΠΑΠ. Δηλαδή, μετά τα εξοπλιστικά προγράμματα, την ενέργεια και τον τζόγο, τι άλλο χρειάζεται να πάρει κανείς στην «κρατικοδίαιτη» Ψωροκώσταινα, για να χαρακτηριστεί «εθνικός προμηθευτής»; **ΘΓ**

ΜΑΚΕΔΟΝΟΜΑΧΟΙ

Εάν νομίζατε ότι οι ακρίτες του έθνους περιορίζονται στα ονόματα των Ψωμιάδη και Καρατζαφέρη -ε, τότε γελαστήκατε! Από κοντά φιγουράρει με φιλοδοξίες και ο Μακεδονίας-Θράκης κ. Καλαντζής, έτοιμος να υπερκεράσει σε πατριωτισμό όσους επιβουλεύονται το έθνος. «Τα Σκόπια είναι πολύ λίγα και μικρά για να τα βάλουν μαζί μας. Δεν φοβόμαστε τον κ. Μπους τώρα. Ε, όχι και να φοβηθούμε και τον Μπους που είναι στο τέλος του», δήλωσε με στεντόρεια φωνή και υπό το άγρυπνο βλέμμα της πλανεύτρας δημοσιότητας. Έχει γούστο να ξεκινήσει εκστρατεία για μποϊκοτάζ της «κόκα-κόλα» και του «ποπ-κορν»!

ΣΩ.ΛΕ

του Δημήτρη Πετσέτιδη

Η ΑΥΤΑΠΑΡΝΗΣΗ ΤΟΥ ΚΟΥΛΟΥΡΗ

Είναι να μένεις ασυγκίνητος από τα δείγματα διαχρονικής αυταπάρνης που φανερώνει ο Κίμωνας Κουλούρης; Ξεπερνώντας το αρχικό σοκ από τα όσα διαδραματίστηκαν πριν το συνέδριο του ΠΑΣΟΚ, ο πάντα ακμαίος Κί-

μων παραμέρισε τις πίκρες και την ανάγκη να εκφρασθεί με δηκτικά σχόλια, δηλώνοντας ότι «ακόμη και εάν δεν θα είναι υποψήφιος, θα είναι απλός εθελοντής στον αγώνα του ΠΑΣΟΚ». Φιλότιμη και αξιέπαινη προσπάθεια, αλλά δεν είναι αρ-

κετή για να ενισχυθεί το ισχύον ρεύμα του εθελοντισμού στην ελληνική κοινωνία. (Τι εννοεί ο Κίμων; Ότι θα ντυθεί και με πράσινη στολή όπως είχαν ντυθεί με τα ανάλογα χρώματα και οι εθελοντές των Ολυμπιακών;) **ΣΩ.ΛΕ**

ΛΑΘΡΟΜΕΤΑΝΑΣΤΕΣ

Το δράμα των λαθρομεταναστών συνεχίζεται αμείωτο. Άλλος ένας λαθρομετανάστης –Αλβανός αυτή τη φορά– έχασε τη ζωή του επιχειρώντας να περάσει παράνομα τα ελληνοαλβανικά σύνορα. Εκατοντάδες άλλοι φθάνουν εξασθενημένοι και πεινασμένοι στα ελληνικά παράλια. Η δε πακιστανική κυβέρνηση προειδοποιεί την Ελλάδα για διόγκωση του κύματος μεταναστών εκεί. Κάτι τέτοιο όμως δεν αφορά μόνο την Ελλάδα, αλλά ολόκληρη την ΕΕ, η οποία ούτε ανάλογες υποδομές αλλά και ούτε ξεκάθαρη πολιτική διαθέτει για την υποδοχή αυτών των ανθρώπων. Μάλλον το σωστό θα ήταν να πούμε ότι πολλές χώρες της Δύσης τους θεωρούν ένα ανεπιθύμητο φορτίο «υπανθρώπων». Καμία πρόνοια για αυτούς, κανένας οίκτος. Ήδη πάνω από 6.000 αφρικανοί λαθρομετανάστες πνίγηκαν στα νερά της Μεσογείου αναζητώντας καλύτερη τύχη. Η κατάσταση παραμένει ανεξέλεγκτη και η ΕΕ αδυνατεί να πάρει θεσμικές πρωτοβουλίες μεταθέτοντας απλώς τις ευθύνες. Η «πολιτισμένη» Ευρώπη και μαζί η Ελλάδα έχουν χρέος να λάβουν μέτρα και όχι να υψώσουν τείχη επιβάλλοντας αντιδημοκρατικούς νόμους. **ΣΩ.ΛΕ**

του Χρ. Παπανίκου

ΠΕΡΙΟΔΕΙΑ - ΣΩΣΙΒΙΟ

Επέστρεψε από το πολυήμερο του ταξίδι σε χώρες εξωτικές και ηπείρους στην μακρινή ανατολή ο Κώστας Καραμανλής. Προφανώς δεν αναζητεί να γευθεί λίγη από την υστεροφημία ενός Φιλέα Φογκ –που πρόλαβε να γυρίσει όλο τον πλανήτη σε 80 ημέρες– αλλά να ανασυγκροτήσει τις δυνάμεις του και να επιστρέψει θριαμβευτής κομίζοντας νέες συνταγές για επίλυση των προβλημάτων. Έζησε στιγμές τόνωσης του ηθικού με τους ομογενείς να τον ραίνουν με ροδοπέταλα. Έζησε για λίγες ημέρες μακριά από το φάσμα και τις δυσωδίες των ομολόγων. Δεν μάθαμε όμως ποια σχέδια επεξεργάστηκε ενόψει εκλογών και πώς θα απαντήσει ως προς την απειλή που συνιστά ο ΛΑΟΣ του Καρατζαφέρη. Έσπευσε να αγκαλιάσει τον ομογενειακό ελληνισμό την ίδια

στιγμή που η ελληνική πραγματικότητα απαιτεί πιο δραστικές λύσεις στο πλαίσιο μιας πιο κοινωνικής και ευαίσθητης πολιτικής. Σωσίβιο σωτηρίας, λοιπόν, οι Έλληνες της Αυστραλίας; Κολακευμένοι από την επίσκεψη Καραμανλή θα ανταποδώσουν ψηφίζοντας στο μέλλον ΝΔ, αλλάζοντας τους συσχετισμούς στο εσωτερικό πεδίο; Πώς θα κρίνουν αυτοί ποια πολιτική θα ασκηθεί στον τομέα των συντάξεων ή των δημόσιων έργων στην Ελλάδα; Εκτός εάν αναζητούμε μια διέξοδο από την εγχώρια κρίση με το να κατασκευασθεί μια έκρυθμη συναίνεση για την αντιμετώπιση των «εθνικών ζητημάτων», όπως η ονομασία της ΦΥΡΟΜ ή τα ελληνοτουρκικά. Δεν ξεκαθάρισαμε όμως ότι δεν θα γίνουν εκλογές για «εθνικούς λόγους» ή κάνουμε λάθος; **ΣΩ.ΛΕ**

ΕΡΧΟΝΤΑΙ ΟΙ ΑΓΡΟΦΥΛΑΚΕΣ

Δεν πρόκειται για φάρσα διπλωματικού τύπου: Ο Πολύδωρας μας διαβεβαίωσε ότι η νέα αγροφυλακή θα μεριμνά για την «οικολογική προστασία του δάσους»! Δηλαδή, δεν θα περιφέρονται με τα τουφέκια ζωσμένα και πάνω σε ποδήλατα, αλλά θα μοιράζουν φυλλάδια της οικολογίας και θα διοργανώνουν σεμινάρια για την διάσωση χλωρίδας τε και πανίδας. Παρελθόν τα περί δύσκαμπτου και μη λειτουργικού σώματος που έδινε τροφή για τους μελετητές της λαογραφίας. Συνεπής για άλλη μια φορά η κυ-

βέρνηση αφού με καθυστέρηση 14 χρόνων προχωρεί στην πρόσληψη των 1.000 αγροφυλάκων. Μα, και καλά πώς πιστοποιείται ότι ικανοποιούν σήμερα τις αναγκαίες προϋποθέσεις, ότι βρίσκονται στην κατάλληλη φυσική κατάσταση για να αναλάβουν τα καθήκοντά τους; Αφού τους βολέψαμε που τους βολέψαμε, γιατί δεν τους παρέχουμε και όλα τα ασφαλιστικά δικαιώματα από την περίοδο του 1992, έτσι ώστε να μην ενταχθούν στον νόμο Σιούφα για τους νέους ασφαλισμένους; **ΣΩ.ΛΕ**

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Αλλά εκτός Giorgos υπάρχει και η αληθινή δύναμη της Χ. Τρικούπη.
- Η κ. Φώφη που θυμήθηκε ξαφνικά τα Ολυμπιακά Ακίνητα.
- Καλά, επί ημερών τους που γίνονταν τα «κονέ», πού ήταν;
- Και για να μην ξεχνιόμαστε με τον Κυριακού, τον Πανελλήνιο και το Πεδίο του Άρεως τι γίνεται;
- Κατέβηκε από το τρένο (μάλλον τον κατέβασαν) και ο Γιάννος της ΟΝΕ και του Χρηματιστηρίου.
- Ο Κουλούρης το παλεύει ακόμα.
- Ήδη τη διαδρομή έπαψαν να θεωρούν συναρπαστική και ακύρωσαν τα εισιτήριά τους οι Μπένος (κρίμα, από τις ελάχιστες περιπτώσεις πασόκων με έργο και ήθος), Κατσέλη, Μαντζαπετάκης και Κούρκουλα.
- Για τον Άκη τα πράγματα είναι δύσκολα.
- Άγνωστο τι θα γίνει.
- Η ατμόσφαιρα στη Χ. Τρικούπη μόνο ωραία δεν είναι.
- Με τα ομόλογα μόνο δεν τους βγαίνει.
- Αφήστε που διέρρευσε ότι ο Ζορμπάς ψάχνει και για την περίοδο 1999–2001.
- Οι εξ Αμερικής επικοινωνιολόγοι δίνουν τα ρέστα τους.
- Αλλά τι να σου κάνουν οι επαγγελματίες αν το προϊόν είναι τζούφιο;
- Έλα μου ντε;
- Τα τηλεοπτικά μαγαζιά δίνουν τα ρέστα τους προβάλλοντας τον Καρατζαφέρη για να κόψει ψήφους από τη Ν.Δ., κι όπως δείχνουν οι δημοσκοπήσεις εν μέρει τα καταφέρνουν.

ΜΟΛΥΒΙΕΣ

- Η απουσία του ΚΚΕ από τα τραπέζια εξακολουθεί να είναι προκλητική από αυτούς (και αυτές) που τάχα μου δεν κάνουν «ξεπέτες», διαφημίζουν τα μάτια τους αντί για τις γνώσεις τους ή πετάνε μπουκάλια στα γήπεδα.
- Προσυπογράφουμε την άποψη ότι το μέγα σκάνδαλο δεν είναι τα ομόλογα, το χρηματιστήριο, οι ελληνοποιήσεις κι όλα αυτά που μας ταλαιπωρούν επί χρόνια, αλλά ο δικομματισμός.
- Ή μήπως όχι;

N. Μολ.

Ο TEMPORA, Ο MORES!

Από την Ολλανδία, όπου πρωτοεμφανίστηκε ο Big Brother, μας ήρθε και η ανατριχιαστική είδηση για το νέο reality show που θα παρουσιαστεί από το τηλεοπτικό δίκτυο BNN με τίτλο «Big Donnor Show».

Στο reality αυτό, όπως ανακοινώθηκε, θα διαγωνιστούν νεφροπαθείς και έπαθλο για το νικητή θα είναι ένα νέο υγιές νεφρό, το οποίο προσφέρει καρκινοπαθής λάτρης των reality. Ακόμα και η κατά τεκμήριο πλούσια ελληνική γλώσσα μοιάζει φτωχή για να περιγράψει κανείς την αθλιότητα και τη διαστροφή στην οποία οδηγεί τον άνθρωπο η κοινωνία της αγοράς. Από την πλευρά μας, δεν έχουμε παρά να προτείνουμε αυτού του είδους τα reality να επεκταθούν. Μόνο που αντί για καρκινοπαθείς, να προσφέρουν τα νεφρά τους οι διαφημιστές και οι τηλεοπτικοί παραγωγοί. Ίσως έτσι ομορφύνει κι ο κόσμος μας.

Γιαν. Ανδρ.

ΑΝΤΙ ΘΕΣΕΙΣ

ΑΡΧΙΣΕ Η ΠΡΟΕΚΛΟΓΙΚΗ ΠΕΡΙΟΔΟΣ

Τι και αν ο Ζορμπάς ψάχνει τις ευθύνες του υφυπουργού Οικονομικών Πέτρου Δούκα για τα δομημένα ομόλογα; Ο κ. Δούκας δείχνει να μη τον νοιάζει, αφού μέχρι στιγμής οι πλάτες τού πεθερού του Μιλτιάδη Έβερτ φαίνεται ότι του έχουν εξασφαλίσει πολιτική ασυλία απέναντι στον Καραμανλή. Αυτό που τον ενδιαφέρει κυρίως (η βουλευτική ασυλία

γάρ) είναι η επανεκλογή του στην Βουλή και για τον λόγο αυτό τρέχει «με επιταγές στο χέρι» σε εκδηλώσεις της περιφέρειας του υπολοίπου της Αττικής και μοιράζει χρήματα όπου βρει (δήμους, συλλόγους κλπ). Δικά του είναι άλλωστε τα χρήματα για να τον νοιάζει; Αλλά, επειδή οι εκλογές δεν κερδίζο-

νται μόνο με επιταγές, πρέπει να διορίσει και κόσμο· για τον λόγο αυτό προσπαθεί να ασκήσει όση επιρροή έχει στη διοίκηση του αεροδρομίου Σπάτων για προσλήψεις. Έλα μου όμως, που στο αεροδρόμιο δεν θέλουν να ακούν ούτε το όνομα του. Κάτι το θέμα της Ολυμπιακής, κάτι η κόντρα του με τους έν-

στολους και τον Πολύδωρα για τα επιδόματα αποκλείεται να βρει ψήφους από τα Σπάτα ο Δούκας. Αυτά βλέπει ο υπουργός Επικρατείας ο Θεodorής Ρουσσόπουλος (υποψήφιος με σταυρό στο υπόλοιπο Αττικής και αυτός) και έχει αυξήσει στο έπακρο την επιρροή του στην περιοχή των Σπάτων. Είναι ενδεικτικό ότι στην ημερίδα που έκανε η Ένωση Ιπταμένων

Σωμάτων Ασφαλείας στο υπουργείο Μεταφορών είχε μεγάλη επιτυχία, πολύ μεγαλύτερη από εκείνη στα συνήθη καθήκοντά του. Ένας άλλος υπουργός, ο Μεταφορών Μιχάλης Λιάπης (υποψήφιος στην Β' Αθηνών) ούτε καν πλησίασε στο αμφιθέατρο που έγινε η ημερίδα, παρά το γεγονός ότι βρίσκεται μέσα στο υπουργείο του και το θέμα τον

αφορούσε άμεσα («Αερομεταφορές Παρόν και Μέλλον»). Κι αυτό επειδή φοβήθηκε τις αντιδράσεις για το πρόβλημα της Ολυμπιακής. Εξάλλου είναι κοινό μυστικό σε όλους ότι μετράει τις μέρες μέχρι τις εκλογές για να μην ξαναβρεθεί στην ηλεκτρική καρέκλα του υπουργείου Μεταφορών.

Π.Γ.

ΥΠΕΚΥΨΕ Ο ΣΠΥΡΟΣ ΒΕΡΓΟΣ

Εφυγε νωρίς ο Σπύρος Βέργος. Μόλις στα 62 χρόνια του. Πάντα ήρεμος, κεφάτος, με τον αέρα και το χιούμορ του κοσμοπολίτη, αλλά και με γρήγορο μυαλό και ξεκάθαρες απόψεις (αν ήθελες μπορούσες να διαφωνείς μαζί του, αλλά του αναγνώριζες πάντα την ακεραιότητα της σκέψης και του ήθους). Ο Βέργος, δημοσιογράφος, συγγραφέας, ποιητής με σπουδές σκηνοθεσίας και παραγωγής τηλεοπτικών προγραμμάτων, ήταν παράλληλα ένας μαχητικός συνδικαλιστής, βαθιά πολιτικοποιημένος, ενταγμένος στην Αριστερά.

Γεννημένος στην Αθήνα το 1945, πέρασε στην Πάντειο, διέκοψε όμως τις σπουδές του μετά το πραξικόπημα των συνταγματαρχών,

για να πάει στο Λονδίνο όπου σπούδασε σκηνοθεσία, ενώ στη συνέχεια εργάστηκε στην ολλανδική κρατική σχολή θεάτρου στο Άμστερνταμ, πριν επιστρέψει στην Αθήνα μετά το τέλος της δικτατορίας.

Τότε στράφηκε στη δημοσιογραφία και εργάστηκε στο ραδιόφωνο της ΕΡΤ και σε διάφορες εφημερίδες, όπως η *Καθημερινή*, *Τα Νέα*, η *Ελεύθερη Γνώμη*, η *Αυγή* κ.ά. Εργάστηκε επίσης ως διευθυντής του γραφείου τύπου της ελληνικής πρεσβείας στις Βρυξέλλες και ως σύμβουλος τύπου στις πρεσβείες του Μπουένος Άιρες και της Πράγας. Εκεί άφησε και την τελευταία του πνοή, χάνοντας τη μάχη για τη ζωή που έδινε τα τελευταία χρόνια.

Τ.Κ.Δ.

ΚΥΚΛΟΦΟΡΗΣΕ

ΝΙΚΟΣ ΚΑΙ ΑΡΓΥΡΩ ΚΟΚΟΒΛΗ

ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ
Αντίσταση - Εμφύλιος - Προσφυγιά

ΣΕΙΡΑ ΜΑΡΤΥΡΙΩΝ
Εκδόσεις ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Η ιστορία του Νίκου και της Αργυρώς Κοκοβλή όπως την ζωντανεύουν οι ίδιοι. Ξεκινά από την προσφυγιά της Μικράς Ασίας και συνεχίζει στα χρόνια της Κατοχής και της Αντίστασης στην Κρήτη. Αρχίζουν οι διώξεις, ο Εμφύλιος, το κυνηγητό των διαλυμένων τμημάτων του Δ.Σ. με τη δεκαεξάχρονη παρανομία σε σπηλιές και κρύπτες στα βουνά των Λευκών Ορέων, η δραματική απόδραση στην Ιταλία. Το περιπετειώδες ταξίδι μέσω Ελβετίας, Αυστρίας και Ουγγαρίας μέχρι την ΕΣΣΔ. Η άφιξη στην Τασκένδη. Η αποκάλυψη της σοβιετικής πραγματικότητας. Οι περιορισμοί. Επιστροφή στην πατρίδα ύστερα από 14 χρόνια. Μια απίστευτη σε δραματικά γεγονότα ανθρώπινη ιστορία που πρέπει να γνωρίζει κάθε πολίτης. Ένα μάθημα εγκαρτέρησης και ανθρωπιάς.

Νίκος και Αργυρώ Κοκοβλή:
ΑΛΛΟΣ ΔΡΟΜΟΣ ΔΕΝ ΥΠΗΡΧΕ
Αντίσταση - Εμφύλιος - Προσφυγιά

ΕΚΔΟΣΕΙΣ ΠΟΛΥΤΥΠΟ

Δημοχάρους 60, Αθήνα 115 21

τηλ: 210-7232819, φαξ: 210-7226107, e-mail: chparou@otenet.gr

ΠΕΜΠΤΗ 17.5.2007 ΤΕΤΑΡΤΗ 30.5.2007

ΠΕΜΠΤΗ 17.5.2007

- Στοιχεία που δεν μπορούν να αποκρυβούν δείχνουν τα πραγματικά αποτελέσματα της οικονομικής πολιτικής της κυβέρνησης. Στάσιμη γύρω στο 26% παραμένει η ανεργία των νέων 15 έως 24 χρονών, σύμφωνα με τα στοιχεία της Στατιστικής Υπηρεσίας. Τι άραγε έχει να πει τώρα το οικονομικό επιτελείο;
- Για πρώτη φορά μετά τη Δικτατορία, δικαστές ζητούν τον έλεγχο και την παύση του προέδρου του Αρείου Πάγου.
- Ο Φρανσουά Φιγιόν διορίστηκε νέος πρωθυπουργός της Γαλλίας από τον Νικολά Σαρκοζί.
- Για πρώτη φορά από το 1953 δύο τρένα ενώνουν τις δύο χώρες της κορεατικής χερσονήσου.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 18.5.2007

- Επίδειξη συσπείρωσης κάνει το ΠΑΣΟΚ με την έναρξη του Συνεδρίου του και με μια ακαταλαβίστικη ομιλία του Γιωργάκη. Αν κάποιος την άκουσε και κατάλαβε κάτι, ας το πει και σε μας τους κοινούς θνητούς!
- Αρχίζουν οι Πανελλήνιες εξετάσεις για 93.071 υποψήφιους που διαγωνίζονται για 67.102 θέσεις στα Ανώτατα και Ανώτερα Ιδρύματα της χώρας.
- Οι μπάτσοι πούλανε την ηρωίνη. Το παλιό σύνθημα των αναρχικών επιβεβαιώνε-

ται καθημερινά. Αστυφύλακας που είχε υπηρετήσει στη φρουρά των Μαργογιαννάκη-Βουλγαράκη κατηγορείται για συμμετοχή σε κύκλωμα διακίνησης ναρκωτικών. Α ρε Πολύδωρα!

- Με αεροπορικές επιδρομές

Φαίνεται ότι του πάνε οι Μαορί του πρωθυπουργού!

και εισβολή τεθωρακισμένων απαντά το Ισραήλ στις ρουκέτες της Χαμάς. Συρία, Ιορδανία και Αραβικός Σύνδεσμος φοβούνται κλιμάκωση των συγκρούσεων και ζητούν από τις δύο πλευρές άμεση κατάπαυση του πυρός.

ΣΑΒΒΑΤΟ 19.5.2007

- Το όλον ΠΑΣΟΚ δίνει το παρών στο συνέδριο. Από Σημίτη, Λαλιώτη μέχρι Κουλούρη. Μύρισαν εξουσία και συσπειρώθηκαν τα «πολιτικά» κοράκια! Δυστυχία μας.
- Με ανακοίνωσή της η North Asset καρφώνει την J.P.

Morgan και το οικονομικό επιτελείο της Νέας Δημοκρατίας ότι ήξεραν τα πάντα από την αρχή για τα ομόλογα. Να δούμε πόσους υπουργούς θα διώξει τώρα ο πρωθυπουργός.

- Συνεχίζονται οι προεκλογικές παροχές της κυβέρνησης με εξαγγελίες για δέσμες μεταρρυθμίσεων, αλλά μετά τις εκλογές. Συγχαρητήρια.

ΚΥΡΙΑΚΗ 20.5.2007

- Άγρια πόλωση σχεδιάζει για τις εκλογές ο πρόεδρος του ΠΑΣΟΚ, σύμφωνα με όσα είπε στο Συνέδριο. Όσο για την επίθεση φιλίας στον Συνασπισμό δεν είναι κάτι

στον Τύπο και στόχο τις εκλογές. Δεν έμαθαν τίποτα απ' ό, τι φαίνεται από την κυβέρνηση Μητσοτάκη!

- Ταραχή στη Ρηγίλλης και στο Μαξίμου από την άρνηση του κ. Γ. Παπαμαρκάκη και της J.P. Morgan να προσέλθουν και να καταθέσουν στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής για το σκάνδαλο με τα ομόλογα.

- Επίσκεψη Καραμανλή στη Νέα Ζηλανδία.

- Μνήμες του '80 ξυπνούν οι πολύνεκρες εμφύλιες συγκρούσεις στον Λίβανο.

- Τυφλή βόμβα στην Τουρκία. Έξι νεκροί και δεκάδες τραυματίες από έκρηξη βόμβας, χωρίς ταυτότητα, στο κέντρο της τουρκικής πρωτεύουσας.

ΤΡΙΤΗ 22.5.2007

- Σαν σήμερα, στις 22 Μαΐου 1963 ο βουλευτής της ΕΔΑ Γρ. Λαμπράκης δέχεται το δολοφονικό χτύπημα του παρακράτους της Δεξιάς του Κωνσταντίνου Καραμανλή. Για να μην ξεχνάμε την ιστορία μας, που λένε και μερικοί μερικοί!

- Ο αρμόδιος εισαγγελέας Εφετών ζητά την παραπομπή του ανεξάρτητου βουλευτή κ. Μαντούβαλου στο Τριμελές Εφετείο Κακουρηγμάτων προκειμένου να δικαστεί για αδικήματα σε βαθμό κακουργήματος που σχετίζονται με το παραδικαστικό κύκλωμα. Πάντως βουλευτή που να του έχει απαγορευτεί η έξοδος από τη χώρα και να μην παραιτείται από το αξίωμά του δεν έχει ξαναδεί η ελληνική Βουλή. Και έχουν περάσει κάτι αστέρια από τα έδρανά της!

- Ελέγχους στις ελληνικές και ξένες τράπεζες που διακινούσαν δομημένα ομόλογα ζητάει ο αντιεισαγγελέας Εφετών. Μάλλον άρχισαν τα όργανα για την κυβερνητική πλειοψηφία.

• Χείρα πολιτικής βοήθειας από την μακρινή Αυστραλία, όπου πραγματοποιεί επίσημη επίσκεψη, δίνει στον κουμπάρο του, πρωθυπουργό της Τουρκίας, ο κ. Κ. Καραμανλής. Σε ομιλία του παίρνει σαφή θέση κατά του στρατιωτικού κατεστημένου της Άγκυρας και των στρατηγών. Δηλαδή τάσσεται υπέρ των ισλαμικών δυνάμεων της γειτονικής χώρας και ως εκ τούτου κατά του κοσμικού κράτους; Ας μας πει, τον παρακαλούμε, ποιον έχει σύμβουλο, έτσι για τον γνωρίζουμε!

• Το ελληνικό κοινοβούλιο «χάνει» έναν μεγάλο πολιτικό άνδρα. Ο κ. Παπαντωνίου αποφάσισε να μην πολιτευτεί στις επόμενες εκλογές γιατί τον «εξεδίωξε αντιδημοκρατικά ο Γιωργάκης». Γιατί δεν ακολουθούν το παραδειγμά του μερικές δεκάδες συναδελφοί του; Καλό θα μας κάνουν!

ΤΕΤΑΡΤΗ 23.5.2007

• Ομιλία με έντονο πολιτικό και προεκλογικό χαρακτήρα κάνει ο κ. Καραμανλής στην Αυστραλία. Ζητάει μάλιστα τη στήριξη των αποδήμων. Γιατί;

• Πολιτικός εκβιασμός του κ. Μαντούβαλου, ο οποίος απειλεί ότι θα κατέβει στις επόμενες εκλογές με τον ΛΑΟΣ και θα κόψει ψήφους από τη Νέα Δημοκρατία στα Μανιάτικα του Πειραιά. Εχω μια απορία: Μπορεί να κατέβει υποψήφιος κάποιος που κατηγορείται σε βαθμό κακουργήματος για συμμετοχή στο παραδικαστικό κύκλωμα των Καλούση, Ηλία και Μπορμπούλια;

• Εκδίδεται ο νέος *Ελεύθερος Τύπος* από το Συγγρότημα της κυρίας Αγγελοπούλου. Αυτό που έκανε εντύπωση δεν είναι η νέα εμφάνισή του, που είναι τελείως υποκειμενικό αν αρέσει ή όχι, αλλά το ότι, πετώντας μια ιστορία 7.259 τευ-

χών, ξεκινούν την αρίθμηση ξανά από το 1. Κίλλερ η κυρία!

• Γιορτή του ποδοσφαίρου στην Αθήνα με την Μίλαν να κατακτάει το τρόπαιο και τους οπαδούς της Λίβερπουλ να μας κάνουν μάθημα για το καλώς νοούμενο αθλητικό πνεύμα.

ΠΕΜΠΤΗ 24.5.2007

• Το Συνέδριο της Συνομοσπονδίας Ευρωπαϊκών Συνδικάτων εκδίδει ψήφισμα καταπέλτη για το σκάνδαλο των δομημένων ομολόγων συνιστώντας την προσοχή στα μέλη του για επενδύσεις τύπου «καζίνο». Δυστυχώς, όπως φαίνεται, γίναμε διεθνώς ρεζίλι με την ευθύνη να βαρύνει και τους εκπροσώπους των εργαζομένων που ψήφισαν την τοποθέτηση των χρημάτων σε τέτοιου τύπου ομόλογα.

• Στο μεταξύ η κατάθεση Παπαμαρκάκη στον κ. Ζορμπά εκθέτει την κυβέρνηση και όλους όσους έλαβαν μέρος στη ληστεία των Ταμείων. «Μου είπε ο κ. Πρινωτάκης της "Ακρόπολης" ότι έχει τους πελάτες που ενδιαφέρονται να αγοράσουν δομημένα ομόλογα και του έδωσα προμήθεια 8,4 εκατ. ευρώ». Κατά άλλα ο κ. Δούκας δεν ήξερε τίποτα.

ΠΑΡΑΣΚΕΥΗ 25.5.2007

• Θα ήθελα μια απάντηση από τους επικοινωνιολόγους της κυβέρνησης. Ο κ. Καραμανλής έδωσε τον κ. Τσιτουρίδη γιατί δεν είχε σωστούς και χρηστούς συνεργάτες. Τον κ. Καραμανλή ποιος θα τον διώξει αν αποδειχτεί ότι οι υπουργοί που διάλεξε ο ίδιος ήξεραν τα πάντα για τα δομημένα ομόλογα;

• Νέα μείωση της διαφοράς Νέας Δημοκρατίας - ΠΑΣΟΚ, στις δύο μονάδες, δείχνει δημοσκοπήση της MRB. Μείω-

ση, μείωση αλλά η διαφορά δεν παίφτει κάτω από τις δύο ποσοστιαίες μονάδες. Τι άλλο άραγε θα πρέπει να κάνει η Νέα Δημοκρατία για να κερδίσει ο Γιωργάκης;

• Ξέφρενο πάρτι στις διεθνείς αγορές με τις αποδόσεις να σπάνε όλα τα ρεκόρ. Κάποιες φωνές που μιλάνε για πιθανό σπάσιμο της φούσκας του Χρηματιστηρίου της Σαγκάης περνιούνται για γραφικές. Στο τέλος όμως ξυρίζουν τον γαμπρό!

ΣΑΒΒΑΤΟ 26.5.2007

• Ενενηντάχρονη Βρετανίδα καθηγήτρια που μελετούσε χρόνια ολόκληρα την αρχαιοελληνική γραμματεία, εξεπλήρωσε το όνειρό της να προσκυνήσει τον χώρο που ο φιλόσοφος Αριστοτέλης διδάξε τον έφηβο Αλέξανδρο της Μακεδονίας την κλασική ελληνική φιλοσοφία. Ναύλωσε ταξί και με συνοδό τη νοσοκόμα της διέσχισε όλη την Ευρώπη και έφτασε οδικώς στη Νάουσα, όπου επισκέφτηκε τον ιερό χώρο του Νυμφαίου της Μιέζας. Άραγε πόσοι Έλληνες επιθυμούν να κάνουν την ίδια επίσκεψη;

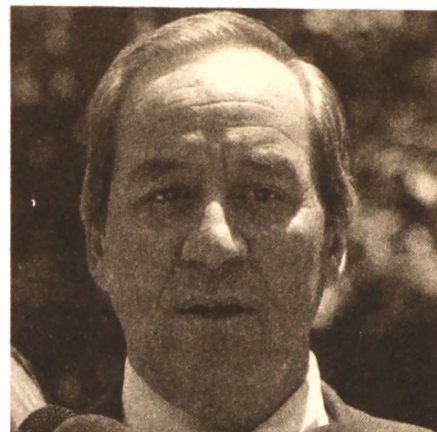
• Ένατη μέρα απεργίας πείνας του δημάρχου Ελληνικού για να ελευθερωθούν οι παραλίες.

ΚΥΡΙΑΚΗ 27.5.2007

• Τραγωδία στον Λούσιο στην Αρκαδία. Ομάδα δεκαοκτώ περιπατητών καταπλακώνεται από τόνους νερού με αποτέλεσμα εφτά να βρουν τραγικό θάνατο και ένας να αγνοείται.

• Κυριαρχεί η σύζυγος του πρωθυπουργού Νατάσα στην προεκλογική εκστρατεία του στην Αυστραλία. Είδατε τι κάνει κανείς όταν νιώθει την πίεση του εκλογικού σώματος;

• Έκθετο αφήνει η Αρχή Προστασίας Δεδομένων τον πρόεδρο του Αρείου Πάγου κ. Κε-

Πολύ περίεργο ύφος δεν έχει ο κ. Αλογοσκούφης καθώς βγαίνει από του Μαξίμου;

δικογλου, καθώς απέρριψε προσφυγή του για τη δημοσίευση των περιουσιακών στοιχείων του γιου του.

ΔΕΥΤΕΡΑ 28.5.2007

• Αργία σήμερα. Αλλά ο κ. Χριστόδουλος τη δουλειά του, επιτιθέμενος κατά της Αριστεράς. Τα χουντάκια του Ιερώνυμου επιζούν με την ανοχή του δικομματισμού.

ΤΡΙΤΗ 29.5.2007

• Επέτειος της κατάληψης της Κωνσταντινούπολης από τους Τούρκους. Πάντα αναρωτιόμουν γιατί θεωρούμε το Βυζάντιο ελληνικό, όταν οι αυτοκράτορές του ήταν αυτοί που κατέστρεψαν τον ελληνικό πολιτισμό, απαγόρευσαν τη διδασχή της φιλοσοφίας και των μαθηματικών και έριξαν τον λαό στην αμάθεια, με λάβαρο τη χριστιανική θρησκεία.

ΤΕΤΑΡΤΗ 30.5.2007

• Μεγάλη πτώση στις διεθνείς αγορές, μετά την απόφαση της κινεζικής κυβέρνησης να τριπλασιάσει τον φόρο επί των χρηματιστηριακών συναλλαγών και την πτώση του Χρηματιστηρίου της Σαγκάης κατά 6%. Φαίνεται ότι κάτι δεν πάει καλά με την κινέζικη φούσκα!

ΗΜΕΡΟΔΗΚΤΗΣ Ο Δ' Ο ΚΑΛΟΚΑΙΡΙΝΟΣ

Η ελληνική πολιτική τάξη στην αγκαλιά του Μορφέα

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

Η παροιμιώδης ραστώνη, στην οποία βρίσκεται η κυβέρνηση Καραμανλή από τη στιγμή κιόλας που εκλέχτηκε, αρχίζει σιγά σιγά να την εκθέτει στην ελληνική κοινωνία, ειδικά καθώς αποδεικνύεται ότι τα «γαλάζια παιδιά» απλώς αναβάθμισαν ποιοτικά το μασούλημα των δημόσιων ταμείων σε σχέση με τα πράσινα. Της επιτρέπει ωστόσο να μοιάζει συνεπής ως προς μία από τις δεσμεύσεις της: τον χρόνο των εκλογών. Όσο περνά ο καιρός, και κατά το σύνηθες του πρόσφατου πολιτικού μας πολιτισμού γίνεται πολύ κουβεντούλα και τίποτα απτό, τόσο αυξάνονται οι πιθανότητες να τηρήσει η κυβέρνηση αυτό το οποίο διαρέει σταθερά εδώ και αρκετό καιρό. Ότι θα εξαντλήσει, δηλαδή, τη θητεία της.

Ο πρωθυπουργός στο συνέδριο της Νέας Δημοκρατίας στο Στάδιο Ειρήνης και Φιλίας. Από παράτες και γιορτές, καλά πάμε...

Στις κατ' ιδίαν συζητήσεις του ο πρωθυπουργός, κατά τη διάρκεια της περιόδου του στην Αυστραλία, επαναλάμβανε αυτά που λέει ή βάζει τους εκπροσώπους του να λένε ή να υπονοούν στις επίσημες τοποθετήσεις τους. Ότι οι εκλογές θα γίνουν κανονικά τον Μάρτιο του 2008 και ότι η Νέα Δημοκρατία θα

τις κερδίσει άνετα και με άνετη κοινοβουλευτική πλειοψηφία. Τα επιχειρήματα δε που χρησιμοποιούσε για να συνηγορήσει σε αυτό ήταν τόσο αφελή και απλοϊκά, ώστε είναι δύσκολο να ήταν ταυτόχρονα και ανειλικρινή. Αν ο Καραμανλής ήθελε να ξεγελάσει κάποιον, κάτι καλύτερο θα έβρισκε να του πει από το ότι η Νέα Δημοκρατία θα

κερδίσει τις επόμενες εκλογές γιατί θα την ψηφίσει το 1,6% που ψήφισε ΔΗΚΚΙ το 2004, όπως διέδιδε πρόσφατα.

ΠΟΛΙΤΙΚΗ ΝΩΧΕΛΕΙΑ

Πέφτει, άραγε, ο Καραμανλής τόσο θύμα της ίδιας της πολιτικής του νωχελίας, ώστε αδυνατεί παντελώς να αφουγκραστεί την κοινωνική δυσарέσκεια που συσσωρεύεται γύρω από την κυβέρνησή του ή τα πράγματα είναι λιγότερο απλά; Το ένα στην πραγματικότητα δεν αναιρεί το άλλο. Η Νέα Δημοκρατία έχει ήδη απωλέσει την πολιτική άνεση και σιγουριά που της εξασφάλιζε η κοινωνική ανοχή και με την οποία πορευόταν τα 3 πρώτα χρόνια της κυβερνητικής της θητείας. Το πιθανότερο είναι ότι μέχρι τον ερχόμενο Μάρτη θα έχει υποχωρήσει περισσότερο και η κυβέρνηση θα κινδυνεύει πιο άμεσα με αυτό που σήμερα μοιάζει δύσκολο: Να ηττηθεί στις εκλογές. Καθώς, όμως, το βασικό χαρακτηριστικό της κυβέρνησης Καραμανλή είναι η σταθερή απροθυμία της να πάρει πολιτικές πρωτοβουλίες, φαίνεται ότι προκειμένου να προσφύγει άμεσα στις κάλπες, προτιμά να περιμένει κάτι να συμβεί μέσα στους επόμενους δέκα μήνες που θα ανανεώσει τη δυναμική της.

Είναι εντούτοις αμφίβολο αν πίσω από όλα αυτά υπάρχει κάποιο πιο συγκεκριμένο σχέδιο. Η φιλολογία σχετικά με την άρση της επιτήρησης της οικονομίας από την Ευρωπαϊκή Ένωση και τον Αλμούνια που θα επιτρέψει στη Νέα Δημοκρατία να πάει σε εκλογές εν μέσω παροχών είναι ουτοπική. Η επιτήρηση άρθηκε μόνο εικονικά, η Ευρωπαϊκή Ένωση ήδη μιλά για προϋπολογισμό λιτότητας το 2008 και άλλωστε ουσιαστικές παροχές και αναδιανομή εισοδήματος δεν προβλέπονται πουθενά στη ση-

μερινή μονεταριστική Ευρώπη. Το ξεφούσκωμα της υπόθεσης των ομολόγων μοιάζει μάλλον απίθανο, ακόμα κι αν τα πορίσματα της δικαιοσύνης «χαϊδέψουν» τα κυβερνητικά στελέχη (πόσο μάλλον αν τα εμπλέξουν και επίσημα), ενώ η πρόταση της J.P. Morgan να επιστρέψει στο ελληνικό δημόσιο το... αρχικό κεφάλαιο των ομολόγων κρατώντας η ίδια τους τόκους, συνιστά τερατώδη πολιτική φάρσα.

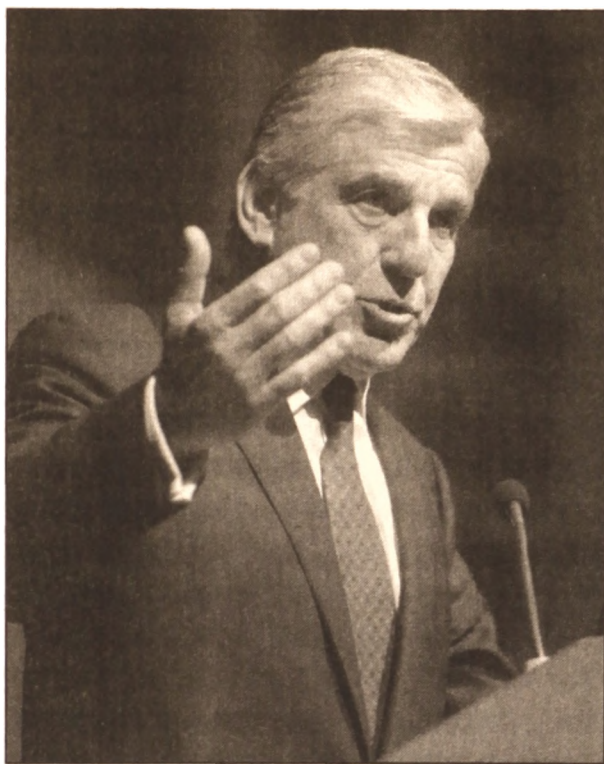
ΧΑΘΗΚΕ ΤΟ ΜΕΤΡΟ

Εάν το ζήτημα είχε να κάνει μόνο με έναν λανθασμένο εκλογικό προϋπολογισμό του κυβερνώντος κόμματος, η ζημιά θα ήταν ανεπαίσθητη και θα αφορούσε αποκλειστικά το ίδιο και κανέναν άλλον. Το πρόβλημα ξεκινά από τη στιγμή που η Νέα Δημοκρατία δείχνει να δηλώνει ανοικτά ότι από το να κυβερνά προτιμά να ψάχνει τρόπους για να κερδίσει τις εκλογές. Στην *Κυριακή Ελευθεροτυπία* της 27/5/2007, ο υπουργός Άμυνας Β. Μείμαράκης υπονοούσε, ούτε λίγο ούτε πολύ, ότι θα ήθελε να αναλάβει πιο ενεργό πολιτικό ρόλο, επιστρέφοντας στη θέση του γραμματέα της Νέας Δημοκρατίας. Με εξαίρεση τη Λαϊκή Δημοκρατία της Κίνας ωστόσο, δεν πρέπει να υπάρχει άλλη χώρα στον κόσμο όπου η θέση του γραμματέα του κυβερνώντος κόμματος να θεωρείται, και τελικά να είναι, πολιτικά πιο ενεργή από αυτήν του υπουργού Άμυνας.

Κι όμως ισχύει στην Ελλάδα, όπου προφανής προτεραιότητα της κυβέρνησης είναι όχι το πώς θα κυβερνήσει, αλλά το πώς θα ανανεώσει τη θητεία της. Και μάλιστα που πιστεύει κατά τα φαινόμενα ότι για να το επιτύχει αυτό ο πιο αποτελεσματικός τρόπος είναι η ελληνική κοινωνία να αποκοιμηθεί παρέα με την ίδια στην αγκαλιά του Μορφέα. Είναι χαρακτηριστικό ότι η «πενταήμερη εκδρομή» του Καραμανλή στην Αυστραλία του χάρισε τόσο δημοσιότητα, όση δεν κερδίζει μέσα σε ένα μήνα όταν βρίσκεται στην Ελλάδα και διαχειρίζεται τα κυβερνητικά θέματα. Από τον «πρωθυπουργό που δεν λειτουργεί υπό πίεση» της εποχής Σημίτη, περάσαμε σε μια ανώτερη μορφή επικεφαλής κυβέρνησης: τον πρωθυπουργό που δεν λειτουργεί.

ΤΟ ΑΛΛΟΘΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙΠΑΛΟΥ

Πιθανότατα η κυβέρνηση θα ήταν πιο συνετή και πιο δραστήρια (αν υποθέσουμε ότι μπορεί) σε περίπτωση που ο αντίπαλός της ήταν λιγότερο κατευναστικός για τους φόβους της. Ενδεχομένως στη Νέα Δημοκρατία πιστεύουν ότι τη νίκη τους στις εκλογές, όποτε γίνουν, την εγγυάται ο Γιώργος Παπανδρέου και η πάντα ακμάζουσα λαϊκή αντιπάθεια προς το ΠΑΣΟΚ. Ασφαλώς, έστω και έτσι, το πρόβλημα με τις παρανοϊκές πολιτικές προτεραιότητες

Η διαγραφή του Γιάννου Παπαντωνίου επιτρέπει στο ΠΑΣΟΚ να χτυπά τη ΝΔ για τα ομόλογα, χωρίς το φάντασμα του Χρηματιστηρίου να το στοιχειώνει.

της κυβέρνησης παραμένει. Υπάρχουν, όμως, και ορισμένα επιπλέον ελλαιτώματα σε αυτή την αντίληψη τα οποία προς το παρόν δεν λαμβάνουν υπόψη στη Νέα Δημοκρατία.

Καταρχάς όλα δείχνουν ότι πηγαίνουμε σε κλειστές και πολωμένες εκλογές, τις οποίες το ΠΑΣΟΚ έχει αποδείξει ότι γνωρίζει να τις κερδίζει. Παρά τις τραγικές κυβερνητικές θητείες του, εξακολουθεί να έχει δεξαμενή δυνητικών ψηφοφόρων στα αριστερά του και τα δεξιά του και στην πραγματικότητα είναι το μοναδικό κόμμα που προσδοκά –θεωρητικά τουλάχιστον– να έχει οφέλη από όλα τα άλλα κοινοβουλευτικά κόμματα (συν τους 100.000 ψηφοφόρους του ΔΗΚΚΙ). Δεύτερον, ότι εάν πάμε σε εκλογές με το θέμα των ομολόγων στην κε-

ντρική αντζέντα, ενδέχεται να αποδειχτεί σοφή κίνηση για το ΠΑΣΟΚ η διαγραφή από τις λίστες του τού Γιάννου Παπαντωνίου: σε μια συζήτηση για τις μνημειώδεις κλοπές των δύο μεγάλων κομμάτων, το ΠΑΣΟΚ θα μπορεί να επικαλείται (έστω συγκαλυμμένα) ότι απαλλάχθηκε το ίδιο από τον «βασιλιά του σκότους» της εποχής του Χρηματιστηρίου, την ίδια ώρα που ο Καραμανλής δυσκολεύτηκε να απαλλαγεί από τον Τσιτουρίδη και αδυνατεί να κάνει έναν στοιχειώδη ανασχηματισμό μέσα σε περίοδο βοούσας κυβερνητικής κρίσης.

ΓΙΑΤΙ ΝΑ ΚΥΒΕΡΝΑ

Το τρίτο και βασικότερο πρόβλημα όμως που αντιμετωπίζει η Νέα Δημοκρατία είναι ότι θα πρέπει να πείσει, στο περιορισμένο διάστημα μιας προεκλογικής περιόδου, γιατί πρέπει να συνεχίσει να κυβερνά, όταν μάλιστα δεν κατόρθωσε να το εξηγήσει αυτό μέσα σε 3,5 χρόνια. Το ηθικό προβάδισμά της έναντι του ΠΑΣΟΚ δείχνει να έχει απωλεσθεί, ζητήματα αιχμής το 2004, όπως αυτό των συμβασιούχων, κινδυνεύουν τώρα να γυρίσουν πάνω της και καμία «μεταρρύθμιση» δεν ενθουσίασε τις μάζες, τουναντίον ξεσήκωσε αντιδράσεις μεταξύ των άμεσα ενδιαφερόμενων, με αποκορύφωμα την Παιδεία. Υπό αυτή την έννοια, ίσως στο πίσω μέρος του κεφαλιού του πρωθυπουργού είναι ότι, ως προς τις εκλογές, η κυβέρνηση πρέπει να κερδίσει χρόνο. Κάτι που καθόλου δεν αποκλείεται να της γυρίσει μπούμερανγκ.

Το ίδιο πρόβλημα βέβαια το αντιμετωπίζει και το ΠΑΣΟΚ. Ενισχυμένο ωστόσο με τις παραδοσιακές ευκολίες που προσφέρει σε κάθε κόμμα η παρουσία στην αντιπολίτευση. Κανείς όμως δεν λείπει στους άμοιρους Νεοέλληνες, τι ακριβώς την θέλει την εξουσία, ποιο είναι το πρόγραμμά του και τι χρειάζεται να αλλάξει σε μια οικονομία που κανέναν δεν αφήνει ενθουσιασμένο και τα όριά της ολοένα στενεύουν. Έτσι, το πρόβλημα δεν είναι ότι ίσως να πρέπει να ετοιμαζόμαστε για άλλους 10 μήνες κυβερνητικής θητείας χωρίς πρόγραμμα. Το πρόβλημα είναι ότι, έτσι, χωρίς πρόγραμμα, πρέπει μάλλον να ετοιμαζόμαστε να κυβερνηθούμε και για άλλα 4 χρόνια. Το ποιος θα κυβερνά είναι εν τέλει αδιάφορο...

Το μεγάλο δίλημμα για τον Κ. Καραμανλή

του Βασίλη Ζήση

Στην υπόθεση των ομολόγων συμπυκνώνονται όλες οι τραγικές αντιφάσεις και όλα τα προβλήματα της μέχρι σήμερα πορείας της κυβέρνησης Καραμανλή. Μιας κυβέρνησης που ξεκίνησε χωρίς αντίπαλο, έπαιζε μόνη της στο στίβο της πολιτικής αντιπαράθεσης και κατάντησε να είναι σήμερα υποχείρια αυτού που υποσχέθηκε να καταπολεμήσει, της διαφθοράς, δηλαδή, και της διαπλοκής.

Είναι πλέον ηλίθιο φαινότατο ότι οι ευθύνες για την υπόθεση των ομολόγων είναι κυρίως και πρωτίστως πολιτικές. Για το σκάνδαλο δεν ευθύνονται κάποιοι «άσχετοι διοικητές ταμείων που παρασύρθηκαν από κακούς χρηματιστές», αλλά συγκεκριμένα μέλη της κυβέρνησης και στελέχη του κόμματος που ενημέρωσαν προκαταβολικά συγκεκριμένους χρηματιστές να πουλήσουν το ομόλογο σε συγκεκριμένους διοικητές Ταμείων. Πρόκειται για μια καλά στημένη δουλειά που την οργάνωσε από την αρχή μέχρι το τέλος η γνωστή γαλάζια «παρέα του Λονδίνου», εν γνώσει και με τη συνεργασία της ηγεσίας του υπουργείου Οικονομικών, με την οποία διασυνδέεται ποικιλοτρόπως.

Αρκούν οι χρονικές συγκυρίες για να υποδειχθούν οι ένοχοι. Στις 12/10/2006, το ΤΕΑΔΥ του κ. Αγάπιου Σημαιοφορίδη αποφάσισε να αγοράσει όχι γενικώς ομόλογα, αλλά το συγκεκριμένο «αμαρτωλό» ομόλογο, για το οποίο τον είχε ενημερώσει μόλις την προηγούμενη (11/10/2006) η «Ακρόπολις» της οικογένειας Πρινιωτάκη. Όμως το ομόλογο αυτό εκδόθηκε από το Γενικό Λογιστήριο του Κράτους (υπουργείο Οικονομικών) στις 22/2/2007. Πώς, λοιπόν, γνώριζαν και η «Ακρόπολις» και το ΤΕΑΔΥ τέσσερις ολόκληρους μήνες προηγουμένως ποιο συγκεκριμένο ομόλογο θα αγοράσουν; Είναι προφανές ότι μόνο από το υπουργείο Οικονομικών μπορεί να διέρρευσε η πληροφορία. Και μια τόσο σημαντική πληροφορία μόνο από την πολιτική ηγεσία του υπουργείου

μπορούσε να διαρρεύσει.

Θέλετε κι άλλη απόδειξη που δεν έχει επισημανθεί μέχρι σήμερα, και αποδεικνύει περίτρανα ότι η κομπίνα ξεκίνησε από το υπουργείο Οικονομικών; Ένας από τους βασικούς μάρτυρες, που κατέθεσαν μέχρι σήμερα, αποκάλυψε ότι αρχικά υπήρξε πρόταση στην κυβέρνηση να εκδώσει ένα ομόλογο το οποίο είναι ασφαλές, επειδή ο εκδότης μπορεί να παρακολουθεί την πορεία του από αρχής μέχρι τέλους (ομόλογο τύπου «σουλτοχάιμ»). Η κυβέρνηση, ωστόσο (δηλαδή οι κ. Αλογοσκούφης, Δούκας και Κουρή) αρνήθηκε με τη δικαιολογία ότι το ομόλογο έπρεπε να είναι κρυφό για λόγους, τάχα, «εθνικής ασφαλείας». Όμως, η απόφαση για την έκδοση του ομολόγου που συνυπέγραψαν ο υπουργός Εθνικής Άμυνας κ. Μείμαράκης και ο κ. Δούκας αναφέρεται σε «μελλοντικές αγορές», οι οποίες ήταν φυσικά ανύπαρκτες. Γεγονός που εκτός των άλλων θέτει και θέμα νομικής εγκυρότητας της απόφασης για την έκδοση του ομολόγου.

Η ΕΝΟΧΗ ΠΑΡΑΜΕΝΕΙ

Απόδειξη ενοχής και συνενοχής αποτελεί και η πρωτοφανής, σε παγκόσμια χρονικά, «πρωτοβουλία» επαναγοράς των ομολόγων, που γίνεται αφενός για να πει η κυβέρνηση ότι «έφερε πίσω τα λεφτά» και αφετέρου να αποφύγουν οι εμπλεκόμενοι τις χειρότερες των συνεπειών. Η επιστροφή των χρημάτων δεν αίρει βεβαίως το αξιόποινο των πράξεων, αποδυναμώνει όμως τις κατηγορίες που θα απαγγελθούν και που κι

του Δημήτρη Πετσετίδη

νούνται τώρα για ορισμένους σε βαθμό κακουργήματος.

Εκδήλωση του πανικού που έχει καταλάβει ορισμένους, ενόψει της απόδοσης ευθυνών, είναι και ο αδιάστατος πόλεμος φθοράς που έχουν εξαπολύσει συγκεκριμένα κυβερνητικά στελέχη εναντίον του προέδρου της Αρχής για την καταπολέμηση του βρώμικου χρήματος Γεωργίου Ζορμπά. «Κουμπάροι» υψηλόβαθμων στελεχών του Μαξίμου, κρατικοδίαιτοι δημοσιογράφοι και έμμισθοι των γραφείων Τύπου της Ρηγίλλης και διάφορων υπουργών επιδίδονται σε μια απίθανη και κατευθυνόμενη λασπολογία, με στόχο να φθείρουν τον Ζορμπά, αλλά και τον πρωθυπουργό, ο οποίος είναι γνωστό ότι εκτιμά τον τέως εισαγγελέα. Όπως έγραψε τη Δευτέρα 21/5 η *Ελευθεροτυπία*, διάφοροι καλοθελητές συστήνουν στον πρωθυπουργό «την απαλλαγή της κυβέρνησης από τον ανεξέλεγκτο Ζορμπά», επειδή «αυτός θα μας κάψει, έτσι όπως ψάχνει την υπόθεση των ομολόγων». Πρόκειται για τους ίδιους που, όταν ξέσπασε το σκάνδαλο, έλεγαν στον πρω-

θυπουργό να μην ανησυχεί, επειδή «θα εκτονωθεί γρήγορα» και ύστερα, όταν η σκανδαλολογία δεν σταμάτησε και η κατάσταση είχε καταστεί ανεξέλεγκτη, του υποδείκνυαν να διαβάσει εκείνη την τραγική δήλωση για τον Τσιτουρίδη, μια δήλωση που αποτέλεσε ένα μεγάλο λάθος πολιτικής τακτικής για τον Κ. Καραμανλή.

Φυσικά ο κ. Καραμανλής ούτε παρενέβη ούτε πρόκειται να παρέμβει στις έρευνες. Αντιθέτως δήλωσε σε στενούς συνεργάτες του (πραγματικά στενούς και όχι κατά δήλωση των ιδίων) ότι «όποιος είναι να πάει φυλακή, ας πάει». Όλα αυτά γίνονται ενόψει του πορίσματος Ζορμπά που αναμένεται τον Ιούνιο. Τότε ο πρωθυπουργός θα βρεθεί αντιμέτωπος με την απόφασή του να αποπέμψει τον υπουργό Απασχόλησης Σάββα Τσιτουρίδη, επειδή δεν έδωσε τη δέουσα προσοχή στην επιλογή συνεργατών του. Το «δεδικασμένο Τσιτουρίδη» αποτελεί πλέον μονόδρομο για τον πρωθυπουργό, στην περίπτωση που, όπως αναμένεται, αποδειχθεί η εμπλοκή στο σκάνδαλο των ομολόγων και άλλων υπουργών ή κυβερνητικών στελεχών που αποτέλεσαν προσωπικές επιλογές των προηγούμενων.

Δεν είναι άλλωστε μυστικό ότι οι έρευνες οδηγούνται στην ηγεσία του υπουργείου Οικονομικών και επικεντρώνονται προς το παρόν στις σχέσεις του υφυπουργού Οικονομικών και επικεφαλής του Γενικού Λογιστηρίου κ. Γ. Κουρή με τον εκπρόσωπο της J.P. Morgan στην Ελλάδα κ. Χάρη Αδαμόπουλο, με τον οποίον ήταν φίλοι και συμμαθητές. Αν όμως η αρχή του μίτου βρεθεί στο πρόσωπο του κ. Κουρή, τότε οι πολιτικές ευθύνες θα περιοριστούν μόνο σε αυτόν ή και στον κ. Πέτρο Δούκα, που τον επέλεξε για τη θέση του γραμματέα του Γενικού Λογιστηρίου του Κράτους; Και στην περίπτωση αυτή ο υπουργός Οικονομικών κ. Αλογοσκούφης θα είναι άμοιρος ευθυνών; Όπως ο Σάββας Τσιτουρίδης, που επέλεξε τον Ευγένιο Παπαδόπουλο και εξαιτίας αυτής του της επιλογής οδηγήθηκε στην πόρτα, κατά τον ίδιο τρόπο θα πρέπει να αποπεμφθούν από την κυβέρνηση και άλλοι υπουργοί, αν βρεθούν ένοχοι συνεργάτες τους ή υφιστάμενοι επιλεγέντες από τους ίδιους.

Ήδη δημοσιεύματα του Τύπου στο-

χοποιούν τον κ. Κουρή ως εντολέα για την έκδοση του ομολόγου, ενώ ο ίδιος αμυνόμενος ομιλεί περί «οργανωμένου σχεδίου σπίλωσης της πολιτικής ηγεσίας του υπουργείου Οικονομικών». Επίσης τον κατηγορούν για σχέσεις με τον κ. Πρινιωτάκη, τον αντιπρόεδρο της χρηματιστηριακής «Ακρόπολις», αλλά υποστηρίζει ότι «δεν τον γνώριζε». Τον κ. Πρινιωτάκη και τις πολιτικές διασυνδέσεις της οικογένειάς του φαίνεται ότι στοχοποίησε, εξάλλου, στον κ. Ζορμπά και ο κ. Παπαμαρκάκης της North Asset Management.

Το κρίσιμο ζήτημα των ερευνών είναι να διαπιστωθεί εάν μέρος της προμήθειας μαμούθ, που εισέπραξαν χρηματιστηριακές εταιρείες από την υπόγεια διαδρομή του ομολόγου των 280 εκατ. ευρώ, πήγε ως αμοιβή σε τσέπες δημόσιων λειτουργών. Ο κ. Γ. Παπαμαρκάκης φαίνεται ότι παραδέχθηκε στην κατάθεσή του ενώπιον του κ. Ζορμπά ότι τουλάχιστον έξι μήνες πριν από την έκδοση του δομημένου ομολόγου, δηλαδή από το Σεπτέμβριο του 2006, είχε επαφές με τον αντιπρόεδρο της «Ακρόπολις» Θ. Πρινιωτάκη για το συγκεκριμένο προϊόν. Φέρεται επίσης να αποκάλυψε και εκείνον με εντολή του οποίου έστειλε, τον Φεβρουάριο του 2007 (μέσω της off-shore North Principal), το ποσό των 4,2 εκατ. ευρώ στην επίσης υπεράκτια Forest Dove –και ειδικότερα στον λογαριασμό που είχαν ανοίξει οι εκπρόσωποί της στην Τράπεζα Πειραιώς, δηλαδή οι Πρινιωτάκηδες. Όλα αυτά βέβαια αφορούν μόνο το ομόλογο του TEADY. Επειδή, όταν ολοκληρωθεί το πόρισμα γι' αυτό το θέμα, θα ακολουθήσει έρευνα του κ. Ζορμπά και για την άλλη αμαρτία, το ομόλογο του ΤΣΠΕΑΘ και τα έργα και τις μέρες της χρηματιστηριακής Τρωίλος, της τράπεζας Proton Bank και (πάλι) της, περί τον κ. Αλογοσκούφη και τη Ρηγίλλης, «παρέας του Λονδίνου».

Στην υπόθεση των ομολόγων συμπυκνώνονται, μπορεί κανείς να πει, όλες οι τραγικές αντιφάσεις και όλα τα προβλήματα της μέχρι σήμερα πορείας της κυβέρνησης Καραμανλή. Μιας κυβέρνησης που ξεκίνησε χωρίς αντίπαλο, έπαιζε μόνη της στο στίβο της πολιτικής αντιπαράθεσης και κατάντησε να είναι σήμερα υποχείρια αυτού που

υποσχέθηκε να καταπολεμήσει, της διαφθοράς, δηλαδή, και της διαπλοκής.

Το περασμένο Σάββατο (26/5) το Βήμα επιβεβαίωσε αυτό που έγραψε πριν από δυο τεύχη το Αντί, ότι δηλαδή η αποκάλυψη της υπόθεσης των ομολόγων ξεκίνησε από καταγγελία μεγάλης ελληνικής τράπεζας προς τον πρόεδρο της Κεφαλαιαγοράς κ. Πιλάβιο. Όπως επίσης γράφαμε τότε, οι αναθέσεις των ομολόγων σε ξένες τράπεζες προκάλεσαν έντονες αντιδράσεις από τη μεριά ελληνικών, που φοβήθηκαν ότι θα χάσουν τις χρυσοφόρες μπίζνες με το Δημόσιο. Πρόκειται, δηλαδή, και για μια σύγκρουση συμφερόντων που προκλήθηκε όμως από επιλογές συγκεκριμένων συμφερόντων από την κυβέρνηση και όχι από καταπολέμηση της διαφθοράς. Ανάλογες καταστάσεις έχουν δημιουργηθεί και σε άλλους τομείς των κρατικών προμηθειών, όπου η «γαλάζια» διαπλοκή αντικατέστησε την «πράσινη». Κι αυτή ακριβώς είναι η μεγάλη αδυναμία και το μεγάλο πρόβλημα της σημερινής κυβέρνησης. Όχι μόνο δεν καταπολέμησε τη διαπλοκή και τη διαφθορά, αλλά αντιθέτως εκμεταλλεύθηκε την εμπιστοσύνη του εκλογικού σώματος για να αντικαταστήσει τους προηγούμενους εθνικούς προμηθευτές με δικούς της.

Η ΔΙΑΠΛΟΚΗ ΕΙΝΑΙ ΕΔΩ

Η πραγματική αντιπολίτευση δεν είναι σήμερα το ομφαλοσκόπο ΠΑΣΟΚ, αλλά η γνωστή «διαπλοκή» που ανασυντάχθηκε και αντεπιτίθεται. Την ευθύνη, όμως, γι' αυτό την φέρει αποκλειστικά ο ίδιος ο πρωθυπουργός με τις επιλογές προσώπων που έκανε, και οι οποίες οδήγησαν σε μια κυβέρνηση υποχείρια των διάφορων διαπλεκόμενων βαρόνων της ΝΔ. Έτσι, επί της ουσίας το δίλημμα Καραμανλή είναι και ήταν ένα και μοναδικό. Θα επιβεβαιώσει, όπως έχει πει επανειλημμένως, ότι δεν νοιάζεται για το πολιτικό κόστος, ούτε για την πρωθυπουργία, με αυτούς τους όρους και συνθήκες; Ή θα εδραιώσει με τις αποφάσεις του, την έρπουσα ήδη αίσθηση ότι «είναι δέσμιος των βαρόνων του κόμματος», παλαιών και νέων; Γιατί αυτό που «παίζεται» πλέον είναι η προσωπική του αξιοπιστία.

Το ΚΚΕ αντιμέτωπο με τα όριά του

του Γιάννη Κουρταλιώτη

Ο πολιτικός αφορισμός του Ευάγγελου Αβέρωφ, σύμφωνα με τον οποίο «όποιος φεύγει από το μαντρί τον τρώει ο λύκος», είχε βρει κάποτε την αναρχοαυτόνομη απάντησή του, σύμφωνα με την οποία «εκείνον που μένει στο μαντρί τον τρώει ο βοσκός». Ο χαριτωμένος αυτός αστεϊσμός προς το τέλος της δεκαετίας του '80 απευθυνόταν με μεγάλη συχνότητα από τα μέλη που αποχωρούσαν από την ΚΝΕ προς εκείνα που έμεναν πιστά στο κόμμα και τη νεολαία του.

Τα χρόνια πέρασαν και η πρόβλεψη των τότε «διασπαστών» δεν δικαιώθηκε ακριβώς. Το ΚΚΕ επιβίωσε δύο διασπάσεων, επανιδρύθηκε ουσιαστικά, κέρδισε δυνάμεις στη νεολαία και τους χώρους εργασίας, επανήλθε σε αξιοπρεπή ποσοστά (κατώτερα από αυτά που λάμβανε πριν την πτώση του υπαρκτού σοσιαλισμού, αλλά αυτό είναι εύλογο) και μπόρεσε να περάσει τα τελευταία 16 χρόνια χωρίς αξιοσημείωτες εσωτερικές κρίσεις, με εξαίρεση την αλλαγή φρουράς στον συνδικαλιστικό τομέα που έθεσε εκτός κόμματος τον Μήτσο Κωστόπουλο. Σήμερα ετοιμάζεται να αλλάξει γενικό γραμματέα μετά τις εκλογές και όλοι γνωρίζουν το όνομα του επόμενου, χωρίς αυτό να προκαλεί αναταράξεις. Όλα μοιάζουν τακτοποιημένα. Κι όμως στο ΚΚΕ το κλίμα δεν είναι το καλύτερο.

ΤΑ ΚΑΚΑ ΜΑΝΤΑΤΑ

Τα αποτελέσματα των πρόσφατων φοιτητικών εκλογών αποτέλεσαν ένα χα στούκι για το ΚΚΕ, που στον Περισσό το είχαν υποψιαστεί, προσπάθησαν να το προλάβουν αλλάζοντας γραμματέα στην ΚΝΕ, αλλά δεν το πρόλαβαν. Η Πανσπουδαστική υποχώρησε κατά μία σχεδόν μονάδα, μετά από ένα χρόνο κινητοποιήσεων, θεωρητικά προνομιακών για τις ιδέες του ΚΚΕ. Σαν να μην έφτανε αυτό, το ΚΚΕ είδε την υπόλοιπη Αριστερά να κερδίζει έδαφος, όχι μόνο τον ΣΥΝ αλλά ιδιαίτερα την εξωκοινοβουλευτική Αριστερά. Είχε προηγηθεί η απώλεια

μίας έδρας του ΠΑΜΕ στο συμβούλιο της ΓΣΕΕ προς όφελος της Αυτόνομης Πρωτοβουλίας του ΣΥΝ, η οποία είχε εξηγηθεί από την τάση των υπόλοιπων παρατάξεων να απέχουν από τις εκλογές των «κόκκινων» συνδικάτων, ώστε να μειώνονται οι εκπρόσωποι τους στο συνέδριο.

Η πραγματικότητα, όμως, είναι ότι το ΚΚΕ βρίσκεται απέναντι σε αυτό που φοβόταν: την εμφάνιση μιας άλλης Αριστεράς στους κοινωνικούς χώρους, η οποία του αποσπά δυνάμεις. Μια εξέλιξη που θα ερχόταν, αργά ή γρήγορα, μια που η δυναμική του ΚΚΕ μέχρι σήμερα εμφανώς δεν βασιζόταν στη θετική αντίδραση στις συγκεκριμένες θέσεις του, αλλά στην διά της ατόπου απαγωγής, δεδομένου ότι η υπόλοιπη Αριστερά κοινωνικά παρέπαιε. Κι εάν σήμερα, που η παρουσία της δεν είναι δα και εντυπωσιακή, το ΚΚΕ χάνει δυνάμεις, το μέλλον διαγράφεται ελάχιστα ρόδινο.

ΕΞΩ ΑΠΟ ΤΑ ΝΕΑ ΚΙΝΗΜΑΤΑ

Το ΚΚΕ απείχε όλα αυτά τα 15 χρόνια από κάθε μορφής κινητοποίηση που δεν έλεγχε, αλλά κυρίως από κάθε μορφή κινητοποίησης που αναδείκνυε μια διαφοροποίηση στις προτεραιότητες και τις μορφές δράσης της κοινωνικής Αριστεράς. Η καθυστέρηση της εμφάνισης νέων κινημάτων στην ελληνική επικράτεια του επέτρεπε να αναπαράγει τις δυνάμεις του μέσω της παραδοσιακής δράσης του, όχι όμως εντυπωσιακά. Το ΠΑΜΕ που αποτελεί το καμάρι της ηγεσίας του ΚΚΕ και που δραστηριοποιείται σε ένα προνομιακό πεδίο για το ΚΚΕ, έχοντας ως αντίπαλο δέος την πιο αστεία συνδικαλιστική συνομοσπονδία του κόσμου (ΓΣΕΕ), μόνο οριακά κέρδη έχει αποφέρει, και αυτά όχι πάντα χωρίς κόστος. Εάν η αριστερή στροφή του ΣΥΝ πάρει συγκεκριμένα χαρακτηριστικά και στο συνδικαλιστικό πεδίο (κάτι που ουδόλως έχει συμβεί μέχρι σήμερα) ή η ολοένα αυξανόμενη επιρροή της άκρας Αριστεράς βρει αντίκρισμα στους

Άδηλο το μέλλον του ΚΚΕ μετά τη διαφαινόμενη αποστράτευση της Αλέκας Παπαρήγα.

εργασιακούς χώρους, τότε και αυτό το εγχείρημα κινδυνεύει να αποδειχθεί θνησιγενές.

ΕΠΙΣΤΡΟΦΗ ΣΤΟ ΠΟΛΙΤΙΚΟ ΣΥΣΤΗΜΑ

Το πρόβλημα είναι ότι ορατή διέξοδος δεν υπάρχει. Το ΚΚΕ είναι αυτή τη στιγμή το ισχυρότερο παραδοσιακό κομμουνιστικό κόμμα στον δυτικό κόσμο. Αυτό είναι ασφαλώς μια μεγάλη επιτυχία για την Αλέκα Παπαρήγα, αλλά ταυτόχρονα και μια μεγάλη κατάρρα: δείχνει και τα όρια του εγχειρήματος. Όσο νέα κοινωνικά κινήματα γεννιούνται και το ΚΚΕ αδυνατεί να συνδεθεί μαζί τους –πόσο μάλλον να τα ελέγξει– τόσο θα δυσκολεύεται να αναπαράγει τη δύναμη και τη δυναμική του. Και καθώς περιθώρια για νέα στροφή προς τα αριστερά δεν υπάρχουν (δεν μιλάμε άλλωστε για κάποιον επαναστατικό σχηματισμό), είναι αρκετά πιθανό η επόμενη στροφή να είναι η επιστροφή στο πολιτικό σύστημα, από το οποίο το ΚΚΕ οικειοθελώς αποχώρησε το 1991. Μια γραμμή που δύσκολα μπορεί να υποστηρίξει η Αλέκα Παπαρήγα.

Το ερώτημα ωστόσο είναι αν το πολιτικό σύστημα χρειάζεται αυτή τη στιγμή ένα ενταγμένο ΚΚΕ (καλά καλά δεν χρειάζεται έναν ενταγμένο ΣΥΝ). Γιατί, μην το ξεχνάμε, εκτός από τους λύκους και τον βοσκό, για όλους τους ζωντανούς οργανισμούς παραμονεύει πάντα και ο φυσικός θάνατος.

Αλήθειες και ψέματα για μια πορεία στα τυφλά

Η κυβέρνηση της Νέας Δημοκρατίας συνεχίζει να πανηγυρίζει για την άρση της επιτήρησης, προεκλογικό δώρο της Ευρωπαϊκής Επιτροπής σε αυτήν. Οι υπουργοί, υφυπουργοί και μεγαλοστελέχη της Νέας Δημοκρατίας φαίνεται όμως ότι έχουν πολύ περισσότερα από τρία χρόνια να βγουν έξω στην ελεύθερη αγορά, να περπατήσουν στα μαγαζιά και να ψωνίσουν, ώστε να καταλάβουν τι πραγματικά συμβαίνει. Είναι φανερό ότι όλες οι εισηγήσεις που δέχονται ωραιοποιούν τα δεδομένα και οι αποφάσεις που λαμβάνουν δεν έχουν καμία σχέση με την πραγματικότητα.

Υπάρχουν ορισμένα θέματα που όσο και να θέλουν να τα αποφύγουν οι καθηγητές στο υπουργείο Οικονομικών δεν μπορούν. Πρώτο η ακρίβεια. Όσο και να αλλάζουν το Δείκτη Τιμών Καταναλωτή, ώστε να τον κρατούν χαμηλά, οι πολίτες πηγαίνουν στα σούπερ μάρκετ και τις λαϊκές για να ψωνίσουν. Εκεί βρίσκονται μπροστά στο παράδοξο γεγονός οι τιμές να είναι πολύ μεγαλύτερες από τις αντίστοιχες των υπόλοιπων χωρών της Ευρώπης. Σε συνάρτηση μάλιστα με το γεγονός ότι η χώρα μας έχει τον χαμηλότερο μέσο όρο μισθών της Ευρωπαϊκής Ένωσης γίνεται φανερό ότι για ένα σημαντικό τμήμα του ελληνικού πληθυσμού το καθημερινό τραπέζι έχει δυσβάστακτο κόστος.

Εντυπωσιακά ακριβότερες είναι και οι τιμές στα καύσιμα. Όταν στη Γερμανία η αμόλυβδη βενζίνη έχει περί τα 0,60 του ευρώ, στην Ελλάδα έχει ξεπεράσει προ πολλού το ένα ευρώ και καλπάζει ολотаχώς προς το 1,1 με 1,2 ευρώ. Και όλα αυτά γιατί δεν μπορούν να πατάξουν την αισχροκέρδια του κυκλώματος των καυσίμων.

Η ΑΝΕΡΓΙΑ

Δεύτερο σημαντικό στοιχείο η ανεργία. Ειδικά στους νέους είναι μόνιμα πάνω από το 26% με πολύ μεγαλύτερα τα ποσοστά στους πτυχιούχους. Σημαντικά αυξημένα είναι επίσης και τα ποσοστά της ανεργίας στις ηλικίες άνω από 50 ετών, ειδικά μάλιστα στους ήδη απόλυμένους. Με το ελληνικό επίδομα

ανεργίας δεν καλύπτεται παρά ελάχιστο τμήμα από τα στοιχειώδη έξοδα μιας οικογένειας.

Οι δαπάνες για τα φάρμακα και τα νοσοκομεία που καλύπτουν τα Ασφαλιστικά Ταμεία είναι κλάσματα μπροστά στις πραγματικές δαπάνες και στα φακελάκια που καλούνται να δώσουν οι ασθενείς.

Όσο λοιπόν και να χαίρονται και να πανηγυρίζουν για την ανάπτυξη που τρέχει με 4,6%, γίνεται φανερό ότι αυτή δεν περνάει προς τα κάτω και δεν έχει καμία επίπτωση στη βελτίωση του βιοτικού επιπέδου του Έλληνα πολίτη.

Ο ΠΡΟΫΠΟΛΟΓΙΣΜΟΣ

Η πορεία εκτέλεσης του φετινού προϋπολογισμού γίνεται πια φανερό ότι οδηγείται σε αδιέξοδο. Η χώρα βρίσκεται ουσιαστικά σε προεκλογική περίοδο ανεξάρτητα από το αν οι εκλογές γίνουν τον Οκτώβριο ή τον Μάρτιο. Και σε τέτοιες περιόδους είναι γνωστό ότι οι δαπάνες φουσκώνουν και τα έσοδα ελαχιστοποιούνται. Ποιος άλλωστε θα εξαπολύσει τους εφοριακούς για να κάνουν ελέγχους και να αντιμετωπίσουν τη φοροδιαφυγή ή θα κόψει τα προεκλογικά μπόνους σε μεγάλες ομάδες ψηφοφόρων;

Η ιστορία των δομημένων ομολόγων έχει ρίξει πολύ πίσω και τις αποκρατικοποιήσεις στις οποίες στήριζε πολλές από τις ελπίδες της η κυβέρνηση. Τώρα «τρέμει» την περίπτωση αποκάλυψης οποιασδήποτε μη νόμιμης πράξης κατά την πορεία των αποκρατικοποιήσεων και ως εκ τούτου βρήκε την εύκολη λύση, τις πάγωσε.

Αυτό έχει ως αποτέλεσμα τον μηδενισμό των έκτακτων εσόδων και την εκτόξευση στα ύψη του κρατικού δανεισμού. Κατάσταση που θα επιδεινωθεί τους επόμενους μήνες με τις προεκλογικές παροχές που, όσο και να θέλει, δεν μπορεί να αποφύγει η Νέα Δημοκρατία.

Οι μεγάλες αυτές δυσχέρειες στην εκτέλεση του κρατικού προϋπολογισμού καθιστούν απαγορευτικές οποιεσδήποτε αυξήσεις στους μισθωτούς και τους συνταξιούχους, και ως εκ τούτου αδύνατο και το κλείσιμο της ψαλίδας μεταξύ των ελληνικών και των ευρωπαϊκών αμοιβών.

Η κυβερνητική παράταξη είχε ως σημαία του προεκλογικού της αγώνα το 2004, τη δημοσιονομική εξυγίανση. Τρία χρόνια όμως μετά τη νίκη της, το έλλειμμα και το δημόσιο χρέος έχουν καταστήσει τελείως ανυπόληπτες τις όποιες υποσχέσεις για το μέλλον. Ήδη μάλιστα ο φετινός προϋπολογισμός έχει καλύψει τα 20 από τα 35 δις ευρώ δανεισμού και δεν βρισκόμαστε παρά στο τέλος του πρώτου πεντάμηνου.

Ένα άλλο κεφάλαιο στο οποίο αποδεικνύεται καθημερινά η αποτυχία του κυβερνητικού έργου είναι η πάταξη της παραοικονομίας, όπου δεν έχει κάνει κανένα βήμα. Και βέβαια δεν είναι λύση το νόμιμο χαφιεδικό που προσπαθούν να θεσμοθετήσουν στρέφοντας τους πολίτες κατά των εφοριακών.

Το 2004 η κυβέρνηση Καραμανλή παρέλαβε από αυτή του ΠΑΣΟΚ καμένη γη. Γίνεται όμως όλο και πιο σίγουρο ότι την ίδια γη θα παραδώσει και αυτή στην όποια επόμενη κυβέρνηση, που θα κληθεί να καλύψει τα ελλείμματα αλλά και τις υποσχέσεις της.

Και καθώς επενδύσεις δεν φαίνονται από πουθενά, μάλλον είναι πολύ μακριά η άκρη του τούνελ της ελληνικής οικονομίας. Τόσο μακριά που ήδη πολλοί μιλούν για 25 χρόνια μέχρι να φτάσουμε τον μέσο όρο της Ευρωπαϊκής Ένωσης. Και αυτά αν οι υπόλοιπες χώρες παραμείνουν στάσιμες!

T.M.

Ένα φορτίο κόκας, το σκάνδαλο του καλαμποκιού και ένας περίεργος θάνατος

του Ρεπόρτερ

Η διενέργεια ενδελεχούς έρευνας, ώστε να μην μείνει καμία σκιά γύρω από την υπόθεση που έχει δημιουργηθεί με τον γιο του προέδρου του Αρείου Πάγου κ. Ρ. Κεδίκογλου, αποτελεί πλέον επιτακτική ανάγκη για το πολλαπλώς πληγέν, τα τελευταία χρόνια, κύρος της Δικαιοσύνης. Κανείς ωστόσο δεν φαίνεται διατεθειμένος να αναλάβει την ευθύνη, γι' αυτό και όλοι απλώς περιμένουν το πέρας της θητείας του Προέδρου του Αρείου Πάγου τον ερχόμενο μήνα για να απαλλαγούν από το πρόβλημα.

Ός πού θα ταξιδέψει το πολυτάραχο «σκαφάκι» του υιού Κεδίκογλου;

Εμείς όμως θα επιμένουμε σε ένα από τα πολλά ερωτήματα που τέθηκαν για τον κ. Κεδίκογλου, σε εκείνο που αφορά το πολυτελές σκάφος τού γιου του και για το οποίο γράψαμε επανειλημμένως. Επειδή, όπως δηλώνουν κορυφαίοι νομικοί παράγοντες, είναι τουλάχιστον ανεπίτρεπτο να υπάρχει οποιασδήποτε μορφής συμβατική σχέση του Προέ-

δρου του Αρείου Πάγου και του γιου του με μια εταιρεία, η οποία έχει σχέση με άτομα που εμπλέκονται, ενέχονται ή καταδικάστηκαν για διακίνηση κοκαΐνης.

ΚΟΚΑΪΝΗ ΑΠΟ ΤΗΝ ΚΑΡΑΪΒΙΚΗ

Τον Αύγουστο του 2004 ο αδελφός του επιχειρηματία Σταύρου Κυριακούλη Νικήτας συνελήφθη στην προσπά-

θειά του να μεταφέρει στην Ελλάδα μια ιδιαιτέρως μεγάλη ποσότητα εκατοντάδων κιλών κοκαΐνης από την Καραϊβική. Από τις αστυνομικές και εισαγγελικές έρευνες δεν προέκυψε κάποια εμπλοκή στην υπόθεση της εταιρείας του επιχειρηματία, ο οποίος το 2002 πούλησε ένα πολυτελές ταχύπλοο σκάφος στον γιο του προέδρου του Αρείου Πάγου κ. Ρ. Κεδίκογλου. Μια πώληση στην οποία κατ' επανάληψη εστίασε την προσοχή του το Αντί και ο υπόλοιπος Τύπος το τελευταίο διάστημα, δίνοντας ιδιαίτερη έμφαση στο γεγονός ότι τα έσοδα που παρουσιάζει στις φορολογικές του δηλώσεις ο γιος Κεδίκογλου δεν δικαιολογούν μια τέτοια αγορά. Μήπως όμως η έμφαση της υπόθεσης είναι αλλού;

Ο κ. Σταύρος Κυριακούλης δραστηριοποιείται στις μαρίνες και στις ενοικιάσεις και πωλήσεις σκαφών αναψυχής. Ο αδελφός του, που καταδικάστηκε σε βαρύτατη ποινή, και σήμερα είναι φυλακισμένος περιμένοντας να εκδικαστεί η έφεσή του το 2008, όταν συνελήφθη ήταν διευθυντής στη μαρίνα της Καλαμάτας. Αρχικώς ο Νικήτας Κυριακούλης θεωρήθηκε «εγκέφαλος» του πολυεθνικού κυκλώματος που μετέφερε την κοκαΐνη από τη Μαρτινίκα στην Ελλάδα. Ωστόσο, μέχρι σήμερα, ουδείς εκ των αξιωματικών της ΕΛΑΣ που χειρίστηκαν την υπόθεση είναι πεπεισμένος γι' αυτό. Πόσο μάλλον, λένε, αφού τίποτε δεν δείχνει ότι ο Ν. Κυριακούλης ήταν μιας τόσο μεγάλης εμβέλειας διακινητής, που θα μπορούσε να μεταφέρει την εξαιρετικά μεγάλη ποσότητα των 1.046 κιλών κοκαΐνης στην Ευρώπη.

Ο ΑΣΥΛΛΗΠΤΟΣ ΡΩΣΟΣ

Το 2004 οι αστυνομικοί συνέλαβαν επτά άτομα. Ασύλληπτος έμεινε ένα

άτομο ρωσικής καταγωγής, που διέθετε ελληνικό διαβατήριο (δεν ήταν πλαστό, αλλά εκδόθηκε με πλαστά πιστοποιητικά, μέσω κυκλωμάτων ελληνοποιήσεων). Μεταξύ των συλληφθέντων ήταν και ο Κώστας Χρήστου. Σύμφωνα με αξιωματικούς της ΕΛΑΣ, επρόκειτο για ένα πρόσωπο-κλειδί στη διαλεύκανση της υπόθεσης. Όπως ο ίδιος υποστηρίζει στην κατάθεση που έδωσε στις 24-8-2004 στους αστυνομικούς, ενώπιον του Εισαγγελέα Αθηνών κ. Μουζακίτη, στο παρελθόν είχε συνεταιρισθεί σε επιχείρηση ενοικίασης σκαφών στη Μαρτινίκα (Καραϊβική) και με τον αδελφό του συλληφθέντος, κ. Σταύρο Κυριακούλη. Η συνεργασία τους διακόπηκε περί το 2000. Κατόπιν, ο Κ. Χρήστου, σύμφωνα με πληροφορίες, εργαζόταν ως συντηρητής της εταιρείας, στην οποία ανήκει το ιστιοπλοϊκό σκάφος που μετέφερε το παράνομο φορτίο στην έδρα της, στη Γλυφάδα.

Ωστόσο, όταν ερωτήθηκε, εάν, καθ' όλη τη διάρκεια της οργάνωσης της επιχείρησης και της μεταφοράς της κοκαΐνης στην Ελλάδα, ήλθε σε επαφή με τον Στ. Κυριακούλη, έδωσε αρνητική απάντηση. «Όχι, δεν ήλθα σε καμία επαφή μαζί του» είπε στην κατάθεσή του, για να προσθέσει ότι όλες οι συνεννοήσεις γίνονταν με τον αδελφό του, τον Νικήτα Κυριακούλη. Μάλιστα, λέει χαρακτηριστικά ότι, ακόμα και όταν βρέθηκε στην Καλαμάτα, προκειμένου να ενοικιάσει δωμάτια για να αποθηκευθούν τα ναρκωτικά και να μείνουν όσοι επέβαιναν στο ιστιοπλοϊκό, ο Ν. Κυριακούλης παρενέβη και του ζήτησε να αλλάξει διαμέρισμα, διότι «απέναντι μένει η ιδιοκτήτρια». Ο ίδιος επίσης, είπε ότι μέσω αυτού γνώρισε τον (ασύλληπτο) Ρώσο καθώς και ότι τον είχε φιλοξενήσει στο σπίτι του. Παρότι, όπως δήλωσε, δεν του είχε κάνει καλή εντύπωση, τελικώς επείσθη από τον Ν. Κυριακούλη να συνεργαστεί μαζί του. Τέλος, ο Χρήστου έδωσε αναλυτική κατάθεση για το πώς το σκάφος απέπλευσε από τη Μαρτινίκα την 1η Ιουλίου 2004 και μετά από δαιδαλώδη διαδρομή, από τις Αζόρες, το Γιβραλτάρ και άλλα λιμάνια, έφθασε στην Καλαμάτα.

Ο ίδιος επίσης, μιλώντας για την περίοδο που από κοινού με τον Στ. Κυριακούλη είχαν στη Μαρτινίκα την εταιρεία ενοικίασης σκαφών «Κυριακούλης Αντίλλες LTD» (49% ο Χρήστου και 51% ο Κυριακούλης), αναφέρθηκε σε μια άκρως περίεργη υπόθεση θανάτου Ελληνίδας σ' αυτό το νησί της Καραϊβικής, το 1989.

ΚΑΙ Η ΙΣΤΟΡΙΑ ΜΕ ΤΟ ΚΑΛΑΜΠΟΚΙ;

Επρόκειτο για την 35χρονη Παρασκευή Νικολάου, η οποία εργαζόταν στην Εθνική Τράπεζα Γερμανίας και, όπως είπε ο ίδιος ότι είχε ακούσει, είχε κάποια εμπλοκή στο σκάνδαλο του καλαμποκιού. Για άγνωστα γεγονότα που συνέβησαν στη Γερμανία, η γυναίκα αυτή, υποστηρίζει ο Χρήστου στην κατάθεσή του, ήθελε να φύγει και, με τη διαμεσολάβηση του Κυριακούλη, πήγε αρχικώς στη Γαλλία και κατόπιν στη Μαρτινίκα, για την οποία δεν απαιτούντο βίζες και έλεγχοι (είναι πρώην αποικία της Γαλλίας). Ο ίδιος ανέφερε ότι είχε πληροφορηθεί πως η Νικολάου κυκλοφορούσε πάντα με μια ζώνη γεμάτη διαμάντια και ότι είχε πολλά χρήματα. Ωστόσο, σημειώνει ότι ευρισκόμενη στη Μαρτινίκα, κάποια στιγμή του ζήτησε 4.000-5.000 δολάρια. Επειδή του έκανε εντύπωση αυτό, τηλεφώνησε στον Κυριακούλη, ο οποίος κατά τον Χρήστου, του είπε να της τα δώσει, αφού δεν υπάρχει πρόβλημα, δεδομένου ότι αυτή έχει πολλά χρήματα.

Κάποιες ημέρες που έλειπε όμως, σε ταξίδι με την γυναίκα του στην Αίγυπτο, πρόσθεσε ο Χρήστου, του τηλεφώνησε από τη Μαρτινίκα ο συνεργάτης του Γ. Μπαλίκος και τον πληροφόρησε ότι η Νικολάου βρέθηκε νεκρή σε δάσος, ύστερα από ραντεβού με κάποια άγνωστα άτομα. Όταν ο Χρήστου επέστρεψε στη Μαρτινίκα, έμαθε ότι, ημέρες μετά το θάνατο της Νικολάου, βρέθηκαν τα ρούχα της σε άλλο σημείο. Ουδέποτε, όμως, βρέθηκε η ζώνη, που, όπως εφημολογείτο, έκρυβε τα διαμάντια της. Επισήμως, ο θάνατός της αποδόθηκε σε ανακοπή-πνιγμό. Κατά την κατάθεση Χρήστου πάντως, ο αδελφός της που πήγε στην Μαρτινίκα για να πάρει τη σορό της, μίλούσε για «φονιάδες».

ΕΛΛΗ ΣΚΟΠΕΤΕΑ: Το «Πρότυπο Βασίλειο» και η Μεγάλη Ιδέα

Το κορυφαίο
σύγγραμμα της
Έλλης Σκοπετέα που
εξετάζει το ιστορικό
υπόβαθρο του
εθνικισμού όπως
διαμορφώθηκε στην
Ελλάδα και τη Σερβία
τον 19ο και τον 20ό
αιώνα.

Ένα προφητικό βιβλίο
που παραμένει
σύγχρονο και αναλύει
τις αιτίες των
σημερινών εξελίξεων
στην βαλκανική
χερσόνησο.

Εκδόσεις Πολύτυπο

Κεντρική διάθεση:
Δημοχάρους 60, Αθήνα
τηλ.: 210-72.32.819

Πώς το FBI «τύλιξε σε μια κόλλα χαρτί» τον πρώην αμερικανό πρέσβη στην Ελλάδα

του Θ. Γεωργαντέα

Αίσθηση προκάλεσε η μη αναγγελθείσα αναχώρηση του πρέσβη των ΗΠΑ στην Ελλάδα Τσαρλς Ρις. Ο κ. Ρις εγκατέλειψε προσφάτως την Αθήνα, αναχωρώντας μετά της συζύγου του –που υπηρετούσε στην Αλβανία– για το Ιράκ. Η εσπευσμένη αναχώρηση του Αμερικανού πρέσβη συνοδεύτηκε, όπως ήταν φυσικό, με διάφορες φήμες, ακόμα και για αναχώρηση ενόψει νέας επιδείνωσης των ελληνοαμερικανικών σχέσεων λόγω των εξελίξεων στο Σκοπιανό. Άλλοι μίλησαν για «αποτυχία» του στο θέμα της ελληνορωσικής προσέγγισης μέσω του αγωγού. Τίποτα από όλα αυτά δεν φαίνεται όμως να συμβαίνει και μάλλον ο κ. Ρις εγκατέλειψε εσπευσμένα την Αθήνα, προκειμένου να διαχειριστεί τον πακτωλό των δισεκατομμυρίων δολαρίων που στέλνονται κάθε μήνα από την πατρίδα του στο παντελώς διαλυμένο Ιράκ, χωρίς κανένα αποτέλεσμα μέχρι στιγμής.

Αυτό ωστόσο δεν επιβεβαιώνεται από κανέναν, και μέχρι να αποκαλυφθούν από το ιντερνέτ οι λόγοι της αιφνίδιας αποχώρησης του κ. Ρις θα παραμένουν άγνωστοι. Ερευνώντας όμως το θέμα πληροφορηθήκαμε τυχαία μια ζουμερή ιστορία που εξηγεί πώς και γιατί έφυγε από την Αθήνα, επίσης κάτω από «περίεργες» μέχρι σήμερα συνθήκες, ένας άλλος αμερικανός πρεσβευτής στην Αθήνα, ο γνωστός κ. Τόμας Μίλλερ.

Όπως αναφέρουν καλά πληροφορημένες πηγές, με το ειδικό βάρος που του έδιδε η ιδιότητά του ως πρέσβη των ΗΠΑ στην Ελλάδα, ο κ. Μίλλερ φρόντιζε να προωθεί, με κάθε τρόπο, αμερικανικές και ελληνικές εταιρείες (ονόματα δεν λέμε) για την ανάληψη ιδιαίτερως μεγάλων και ακριβών έργων. Αυτό όμως προκάλεσε την αγανάκτηση ορισμένων άλλων αμερικανών επιχειρηματιών, οι οποίοι δεν έπαιρναν τις δουλειές που ήθελαν, αλλά διέθεταν υψηλότερες διασυνδέσεις στην Ουάσιγκτον. Έτσι δεν άργησαν να τον «καρφώσουν». Με αποτέλεσμα να αφιχθεί κατεπειγόντως στην Αθήνα ένα κλιμάκιο του FBI και να τρομοκρατηθεί η «αντιτρομοκρατική» της ΕΛΑΣ που νόμιζε ότι «κάτι βρήκαν πάλι οι σύμμαχοι με την τρομοκρατία». Ευτυχώς όμως, αποστολή των πρακτόρων του FBI ήταν «να τυλίξουν σε μια κόλλα χαρτί» τον επικεφαλής της αμερικανικής αποστολής και το έκαναν.

Αν και αποτελεί πλέον κοινό μυστικό μεταξύ των αμερικανών διπλωματών η πληροφορία ότι η αποχώρηση Μίλλερ –όχι μόνον

από την Ελλάδα, αλλά γενικότερα από το διπλωματικό Σώμα των ΗΠΑ– οφείλεται ακριβώς στις σύντομες αλλά άκρως περιεκτικές έρευνες του FBI, το περιεχόμενο των ερευνών του FBI στην Αθήνα και η έκθεση αυτής της υπηρεσίας προς την ηγεσία του Στέιτ Ντιπάρτμεντ παραμένει εφτασφράγιστο μυστικό. Σήμερα πια ο κ. Μίλλερ «ιδιωτεύει» και εμφανίζεται ως επικεφαλής ανθρωπιστικής οργάνωσης. Προ μηνών μάλιστα, εθεάθη στα Τίρανα, προφανώς για ανθρωπιστικές μπίζνες.

Η συμπεριφορά του κ. Μίλλερ ως «καουμπόι» και «ταύρου εν υαλοπωλείω» έχει μείνει παροιμιώδης. Κάθε τόσο –ακόμα κι όταν δεν υπήρχε αφορμή– ανακινούσε το θέμα της τρομοκρατίας, ενώ συχνά δημιουργούσε πρόβλημα στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις με τις δηλώσεις, τις οποίες ο ελληνικός Τύπος ευχαρίστως φιλοξενούσε, ως συνήθως. Κοινή πεποίθηση στους παροικούντες εν Ιερουσαλήμ (άλλωστε, εβραϊκής καταγωγής ήταν και ο ίδιος) είναι ότι χρησιμοποιούσε την τρομοκρατία ως όχημα για πιέσεις, προκειμένου να τύχουν προνομιακής μεταχείρισης από την Ελλάδα οι αμερικανικές πολεμικές –και όχι μόνον– βιομηχανίες. Σε ποιες πλάτες στηριζόταν ο κ. Μίλλερ; Ε, οι παλιές φιλίες δεν ξεχνιούνται! Και βέβαια στον κ. Ράμσφιλντ, τον πανίσχυρο τότε υπουργό Αμύνης του Τζορτζ Μπους τζούνιορ.

Ο αμερικανός πρόεδρος ωστόσο αναγκάστηκε να διώξει τον υπουργό του προ μηνών, υπό το βάρος τόσο της αποτυχίας στο Ιράκ όσο και σειράς σοβαρών καταγγελιών. Να σημειωθεί πως ο κ. Μίλλερ ήταν ο άνθρωπος που στη δεκαετία του 1980 συνόδευε τον Ράμσφιλντ σε όλες τις κρίσιμες αποστολές. Μεταξύ των άλλων και στο Ιράκ, όπου συναντήθηκε με τον Σαντάμ, και ούτε λίγο ούτε πολύ, του έπλεξε τότε το εγκώμιο. Και πώς να μην γίνει κάτι τέτοιο, όταν, τη στιγμή που το Ιράκ βρισκόταν στον καταστροφικό για τη χώρα πόλεμο με το Ιράν, έδωσε ό,τι του ζήτησαν οι Αμερικανοί. Εκτοτε βέβαια οι σχέσεις ΗΠΑ – Βαγδάτης ήταν μέλι γάλα, μέχρι το 1990 οπότε έγινε η ιρακινή εισβολή στο Κουβέιτ, για να ακολουθήσει στη συνέχεια ο πρώτος πόλεμος στον Κόλπο (1991).

Το πόσο έμπιστος του Ράμσφιλντ ήταν ο Μίλλερ φαίνεται από τα τότε απόρρητα έγγραφα του Στέιτ Ντιπάρτμεντ που δημοσιεύουμε. Εκτός του ότι όλες οι αναφορές των αμερικανών διπλωματών και των μυστικών υπηρεσιών, που στέλνονταν υπόψη του Ράμσφιλντ, είχαν καταρχάς ως παραλήπτη τον πρώην πρέσβη των ΗΠΑ στην Αθήνα, ο ίδιος συνέταξε σχεδόν όλες τις εκθέσεις και τον απολογισμό για την επίσκεψη Ράμσφιλντ στη Βαγδάτη τον Δεκέμβριο του 1983 και τις συναντήσεις του με τον Σαντάμ και τη νομενκλατούρα του. Ο κ. Μίλλερ είχε επίσης πολύ μεγάλες συμπάθειες και στήριξη από την ομάδα Χόλμπρουκ και τον ίδιο τον ειδικό απεσταλμένο των ΗΠΑ στα Βαλ-

AN: 0830751-0383

SECRET

PAGE 01
ACTION SS-25

INFO OCT-00 COPY-01 ADS-00 550-00 7026 W
-----161767 202306Z 762
O 202230Z DEC 83 ZFF4

FM AMEMBASSY ROME
TO SECSTATE WASHDC NIACI IMMEDIATE 7254
INFO AMEMBASSY AMMAN IMMEDIATE
AMEMBASSY BEIRUT IMMEDIATE
AMEMBASSY DAMASCUS IMMEDIATE
AMEMBASSY TEL AVIV IMMEDIATE
AMEMBASSY CAIRO IMMEDIATE
AMCONSUL JERUSALEM IMMEDIATE
AMEMBASSY JIDDA IMMEDIATE
USELO RIYADH IMMEDIATE
AMEMBASSY LONDON IMMEDIATE
AMEMBASSY PARIS IMMEDIATE
JCS WASHDC IMMEDIATE

SECRET SECTION 01 OF 03 RONE 30305

EX015 CAPTION REMOVED BY S/S (EK) ON 11/29/93

MIL ADDEES HANDLE AS SPECAT EXCLUSIVE; LONDON AND S/SH-PASS MILLER (RUMSFELD PARTY)

E.O. 12356: DECL: OADR
TAGS: PREL, MOPS, XF, IA, IQ, SY, US
SUBJECT: RUNSFELD'S LARGER MEETING WITH IRAQI DEPUTY
PM AND FM TARIZ AZIZ, DECEMBER 19

1. S-ENTIRE TEXT

2. AFTER 2 1/2 HOUR PRIVATE MEETING DECEMBER 19, AMBASSADOR RUMSFELD AND FOREIGN MINISTER TARIQ AZIA JOINED PELLETREAU, TEICHER, STINER, ROSS, MILLER, AS WELL AS UNDER SECRETARIES MUHAMMAD SAHHAF AND ISHAT SECRET SECRET

PAGE 02 PAGES 10305 01 OF 01 2422361

KITTANI ON THE IRAQI SIDE IN FOREIGN MINISTRY CONFERENCE

SECRET

κάνια κατά την περίοδο του αιματηρού πολέμου στη Βοσνία (γνωστό και από το θέμα των Σκοπίων). Άλλωστε, προτού έλθει ο κ. Μίλλερ στην Ελλάδα, πέρασε από το Σαράγιεβο, όπου μάλλον άφησε πενιχρά αποτελέσματα στην καταπολέμηση των διεθνών πυρήνων των φονταμενταλιστών ισλαμιστών.

ΙΡΑΚΙΝΕΣ ΜΠΙΖΝΕΣ

Ο κ. Μίλλερ ήταν ο άνθρωπος που στην αρχή της δεκαετίας του 1980 συνόδευε τον τότε απεσταλμένο του Ρείγκαν Ράμσφιλντ στο Ιράκ, για να ανοίξει η αμερικανική κυβέρνηση διάυλο επικοινωνίας με τον Σαντάμ και στη συνέχεια να τον στηρίξει. Η ειρωνεία της τύχης είναι ότι ο Ράμσφιλντ, ο ίδιος άνθρωπος που πριν από δύο δεκαετίες έστηνε τις γέφυρες Ουάσιγκτον – Βαγδάτης, το Μάρτιο του 2003, από τη θέση του ως υπουργού Αμύνης των ΗΠΑ, έδινε το σύνθημα για μαζικούς βομβαρδισμούς και εισβολή στο Ιράκ.

Τι κοινό έχουν ο Τόμας Μίλλερ με τον Τσαρλς Ρις; Τους συνδέει φυσικά το Ιράκ. Το πιο πιθανό είναι ότι ο κ. Ρις αναχώρησε για το Ιράκ προκειμένου να διαχειριστεί τον πακτωλό των δισεκατομμυρίων δολαρίων που στέλνονται κάθε μήνα εκεί. Σε αντίθεση με τον «καουμπούι Μίλλερ», ο ειδικός στην οικονομική διπλωματία κ. Ρις προέβαλε δημοσίως το προφύλ ενός ήπιου διπλωμάτη και απέφυγε να δημιουργήσει πρόβλημα στις ελληνοαμερικανικές σχέσεις. Ακόμα και φέτος τον Ιανουάριο, οπότε μετά την θεαματική επίθεση με ρουκέτα κατά του κτιρίου της αμερικανικής πρεσβείας στη λεωφόρο Β. Σοφίας, άπαντες ανέμεναν ένα εξαιρετικά σκληρό ξέσπασμα του εκπροσώπου της υπερδύναμης, ο κ. Ρις αντέδρασε χλιαρά.

Ανάλογη αυτοσυγκράτηση επέδειξε και για την ελληνορωσική συμφωνία για την κατασκευή του πετρελαιοαγωγού, Μπουργκάς – Αλεξανδρούπολη. Κάτι φυσικό, αν ληφθεί υπόψη ότι ο αγωγός σε πολύ μεγάλο βαθμό εξυπηρετεί τα συμφέροντα του αμερικανικού κολοσσού Chevron. Κατά πληροφορίες μάλιστα, η εταιρεία θα καταφέρει να αποσπάσει μεγάλο μερίδιο συμμετοχής στον αγωγό. Όμως, εκεί που ο κ. Ρις δεν συγκρατήθηκε ήταν στο θέμα του ρωσικού φυσικού αερίου. Κάθε φορά που έβλεπε ότι Μόσχα και Αθήνα έκαναν ένα βήμα μπροστά σε αυτό τον τομέα, δεν έχανε την ευκαιρία να καλεί την Ελλάδα να περιμένει το αζερικό αέριο και να προειδοποιεί τη χώρα μας ότι κινδυνεύει με «ενεργειακή εξάρτηση» από τη Ρωσία. Οι παρεμβάσεις Ρις βέβαια είναι κατανοητές, εάν ληφθούν υπόψη αφενός τα μεγάλα αμερικανικά συμφέροντα στα αζερικά κοιτάσματα, αφετέρου ο στόχος των ΗΠΑ να μην αφήσουν τη Ρωσία να αποκτήσει διαδρόμους διοχέτευσης των ενεργειακών της πόρων (και του Καζακστάν) προς τη Δ. Ευρώπη.

Η κατεπείγουσα «απόσυρση» του Ρις από την Ελλάδα αποδόθηκε από μερίδα πολιτικών και διπλωματικών κύκλων στην αδυναμία του να εμποδίσει τις στενές «ενεργειακές παρτίδες» Ελλάδας – Ρωσίας. Πολλοί ωστόσο έχουν την εντελώς αντίθετη άποψη. Παρατηρούν βέβαια την ενόχληση της Ουάσιγκτον για την προώθηση των ρωσικών σχεδίων για το φυσικό αέριο εκ μέρους της Αθήνας, αλλά παρατηρούν ότι αυτό δεν αρκεί για να δυσαρεστηθούν οι Αμερικανοί. Πολύ περισσότερο, για να χαλάσουν οι ελληνοαμερικανικές σχέσεις ή να διώξουν τον πρέσβη τους από την Αθήνα. Παραπέμπουν δε, στην πρόσφατη δήλωση του υφυπουργού Εξωτερικών των ΗΠΑ κ. Μπέρνς, ο οποί-

ος ευθέως είπε ότι είναι η πρώτη φορά που οι σχέσεις ΗΠΑ – Ελλάδας είναι σε τόσο καλό επίπεδο. Να σημειωθεί ότι ο κ. Μπέρνς, επίσης πρώην πρέσβης στην Ελλάδα, έχει αναλάβει «εργολαβικά» τη «διευθέτηση» του βαλκανικού προβλήματος, προωθώντας συστηματικά την ανεξαρτοποίηση του Κοσσοβού, τη διατήρηση της κρατικής υπόστασης των Σκοπίων και την αναγνώρισή τους με την ονομασία «Μακεδονία». Ο υφυπουργός, προέρχεται κι αυτός, όπως και ο κ. Μίλλερ, από τη γνωστή «ομάδα των Δημοκρατικών» του κ. Χόλμπρουκ.

Κατόπιν τούτου, οι ίδιοι πολιτικοί και διπλωματικοί κύκλοι καταλήγουν στο εξής εύλογο ερώτημα: «Εφόσον η Ελλάδα δεν ορθώνει εμπόδια στους αμερικανικούς σχεδιασμούς στα Βαλκάνια, αντιδρά χαλαρά σε τουρκικές προκλήσεις και ταυτόχρονα προωθεί ειδικά τα οικονομικά συμφέροντα των ΗΠΑ, τόσο στην περιοχή όσο και εντός της Ελλάδος, για ποιο λόγο πρέπει να είναι δυσανεκτή η Ουάσιγκτον; Ανεξαρτήτως αυτού βέβαιον είναι ότι και στο θέμα του φυσικού αερίου, αργά ή γρήγορα, θα βρεθεί λύση, που σίγουρα δεν θα βλάπτει τα αμερικανικά συμφέροντα». Υπό αυτό το πρίσμα δεν προβληματίζονται για την αποχώρηση Ρις. Αντίθετα, θεωρούν ότι οι ΗΠΑ «έχουν δέσει τον γαϊδαρό τους» στην Ελλάδα και μπορούν να εκπροσωπούνται από τον επιτετραμμένο της πρεσβείας κ. Τόμας Κάντριμαν, ο οποίος έχει κατηγορηθεί ότι ανακινεί θέμα «τουρκικής» μειονότητας στη Θράκη.

Όπως και να 'χει πάντως, στο διαλυμένο και σε κατάσταση εμφυλίου πολέμου Ιράκ, τον κ. Ρις περιμένει πολύ μεγάλη δουλειά. Πολύ περισσότερο επειδή δισεκατομμύρια δολάρια οικονομικής και ανθρωπιστικής βοήθειας, που μεταφέρονται εκεί –συχνά με παλέτες σε αεροπλάνα– κάνουν φτερά, μπαίνουν στις τσέπες ντόπιων και ξένων επιτηδείων και δεν καταλήγουν στον προορισμό τους. Δηλαδή, σε επενδύσεις και ταμεία για να αποκατασταθεί στοιχειωδώς η σταθερότητα στη χώρα και να ανακουφιστεί κάπως οικονομικά ο ιρακινός πληθυσμός. Η αποστολή του κ. Ρις μάλιστα, χαρακτηρίζεται ως υψηλής σημασίας για την Ουάσιγκτον. Κι αυτό διότι κατεπειγόντως οι Ρεπουμπλικάνοι θέλουν να παρουσιάσουν προεκλογικά ότι γίνεται κάποιο έργο στην ταλαιπωρη χώρα.

Η υποψηφιότητα Χριστόφια ταραξεί τους συσχετισμούς στην Κύπρο

του Γιάννη Ανδρουλιδάκη

Από την επομένη του δημοψηφίσματος για το σχέδιο Ανάν μέχρι και πριν από λίγες εβδομάδες, το εσωτερικό μέτωπο στην Κύπρο έμοιαζε να είναι πιο σταθερό από οποτεδήποτε άλλοτε τα τελευταία 33 χρόνια. Ο Τάσος Παπαδόπουλος, μετά τον προσωπικό του θρίαμβο που απέφερε τη μαζική καταψήφιση του σχεδίου, τόσο από τους κυβερνητικούς εταίρους του όσο και από την συντριπτική πλειοψηφία του κυπριακού λαού, φαινόταν να κυριαρχεί με άνεση στο πολιτικό παιχνίδι, στηριζόμενος αφενός σε μία πολύ ισχυρή και συνεκτική κοινοβουλευτική και κοινωνική πλειοψηφία, αφετέρου σε μια αντιπολίτευση μάλλον αναιμική, που παρά την επιτυχία της να συσπειρώσει τη βάση της γύρω από μια γραμμή ελάχιστα παραδοσιακή, έμοιαζε αδύναμη να συγκροτήσει κοινωνική πλειοψηφία και απρόθυμη να καταφύγει στην πόλωση.

Η αταραξία αυτή του πολιτικού σκηνικού διελύθη απότομα, όταν διεφάνη η επιθυμία του ΑΚΕΛ, της κύριας συνιστώσας του κυβερνητικού συνασπισμού που στηρίζει τον Παπαδόπουλο, να κατέλθει στις προεδρικές εκλογές του επόμενου χρόνου με αυτόνομη υποψηφιότητα. Και μάλιστα όχι με υποψηφιότητα μιας προσωπικότητας εκτός ΑΚΕΛ, κάτι που έχει ξανασυμβεί στο παρελθόν (το 1988, όταν με την υποψηφιότητα Βασιλείου διέλυσε τον κυβερνητικό συνασπισμό που στήριζε τον Σπύρο Κυπριανού και κέρδισε μόνο του τις εκλογές), αλλά με διεκδικητή της προεδρίας τον ίδιο τον γενικό γραμματέα του κόμματος Δημήτρη Χριστόφια, πρόεδρο της κυπριακής Βουλής και τυπικό και ουσιαστικό Νούμερο 2 του κυπριακού κράτους.

Η επιθυμία του Δημήτρη Χριστόφια να γίνει ο πρώτος εκλεγμένος κομμουνιστής ηγέτης στην Ευρωπαϊκή Ένωση δημιουργεί ανακατατάξεις στους παγιωμένους πολιτικούς συσχετισμούς της Κύπρου.

ΜΙΑ ΙΔΙΟΤΥΠΗ ΨΗΦΟΦΟΡΙΑ

Η υποψηφιότητα Χριστόφια προαναγγέλθηκε με έναν αρκετά περίπλοκο τρόπο και εξακολουθεί βέβαια να είναι ανεπίσημη. Συγκεκριμένα ανακοινώθηκε ότι πρόκειται να κριθεί (μαζί με αυτήν του Παπαδόπουλου) από την οργανωμένη βάση του ΑΚΕΛ σε κομματική ψηφοφορία, τα αποτελέσματα της οποίας θα «ληφθούν υπόψη» από τα καθοδηγητικά όργανα του κόμματος, που θα λάβουν την τελική απόφαση. Στην πράξη, είναι προφανές ότι ο Χριστόφιας θα σαρώσει στην εσωτερική ψηφοφορία (αρκετά ιδιότυπη, δεδομένου ότι τα μέλη του ΑΚΕΛ καλούνται να επιλέξουν μεταξύ του γενικού γραμματέα τους και κάποιου άλλου) και θα διαπραγματευθεί ανάλογα το αποτέλεσμα αυτό με τους

υπόλοιπους εταίρους, οι οποίοι έχουν στο μεταξύ ήδη ανακοινώσει την υποστήριξή τους στον Παπαδόπουλο για άλλα 5 χρόνια.

Αν η διαδικασία αυτή θυμίζει ένα κρυφό του παραλόγου, αποτελεί ωστόσο ήδη ένα σημαντικό βήμα εξωστρέφειας για το κυπριακό κομμουνιστικό κόμμα, το οποίο χρόνια τώρα κατηγορείται ότι κρύβει τις προθέσεις του και αρνείται να αναλάβει τις πολιτικές ευθύνες που του αναλογούν, δεδομένου ότι αποτελεί σταθερά ένα από τα δύο μεγαλύτερα κόμματα της Κύπρου, και μάλιστα το πρώτο κόμμα στις δύο τελευταίες αναμετρήσεις. Ας μην ξεχνάμε άλλωστε τις μεταστροφές του ΑΚΕΛ στην υπόθεση του δημοψηφίσματος, όταν το διαφαινόμενο «Ναι» έγινε πρώτα ένα μετριοπαθές «Όχι».

«για να τσιμεντωθεί το επόμενο "Ναι"» και τελικά ένα μαχητικό «Όχι». Ας σημειωθεί ότι το ΑΚΕΛ δεν επιχείρησε ποτέ να διεκδικήσει το προεδρικό αξίωμα (και κανένα άλλο πολιτειακό αξίωμα μέχρι την εκλογή του Χριστόφια στην Προεδρία της Βουλής το 2001) μέσω κάποιου μέλους του. Γεγονός όχι συνηθισμένο για ένα κόμμα που εκφράζει το 1/3 και πλέον του εκλογικού σώματος.

ΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΥΠΟΘΕΣΕΙΣ

Οι λόγοι για τους οποίους προσανατολίζεται για πρώτη φορά σε μια ανεξάρτητη δική του υποψηφιότητα έχει αξία να αναλυθούν. Σε μια πρώτη ανάγνωση υπάρχουν πλέον κάποιες πολιτικές προϋποθέσεις για να συμβεί αυτό. Αφενός το ΑΚΕΛ δεν είναι πλέον σε καμία περίπτωση ένα απομονωμένο ή ακραίο (ανεξάρτητα από τη δυναμική του) κόμμα μέσα στην κυπριακή κοινωνία. Μετά από 10 χρόνια μετριοπαθούς αντιπολίτευσης (1993–2003), η οποία ιστορικά μάλλον δικαιώθηκε, διαχειρίστηκε ως βασική συνιστώσα της κυβέρνησης μια λεπτή και κρίσιμη περίοδο για το Κυπριακό, χωρίς να διχάσει και χωρίς να χάσει τον έλεγχο. Το ενδεχόμενο άλλωστε να βρεθεί ένας κομμουνιστής στο Προεδρικό Μέγαρο της Κύπρου δεν μοιάζει να σοκάρει πλέον. Ο Δημήτρης Χριστόφιας είναι άλλωστε σταθερά ο πιο δημοφιλής πολιτικός αρχηγός στην Κύπρο.

Μια άλλη εξέλιξη που διευκολύνει την αυτόνομη κάθοδο του Χριστόφια και του ΑΚΕΛ στις Προεδρικές Εκλογές του 2008, είναι η ελάχιστη έως μηδενική πιθανότητα οι εκλογές αυτές να κερδηθούν από τη Δεξιά, ενδεχόμενο που παραδοσιακά τρομάζει την Αριστερά στην Κύπρο και την προσανατολίζει στις ευρύτερες δυνατές συνεργασίες με το Κέντρο. Τόσο οι μετρήσεις όσο και το πολιτικό κλίμα, αυτή τη στιγμή, δείχνουν ότι οι συσχετισμοί ανάμεσα στο κυβερνητικό και το αντιπολιτευτικό στρατόπεδο στην Κύπρο παραμένουν σταθερά 2/1. Ακόμα κι εάν ο Γιάννης Κασουλίδης (που είναι και ο πιθανότερος υποψήφιος του δεξιού ΔΗΣΥ στις εκλογές) κατορθώσει να επιτύχει ένα αξιοπρόσεκτο αποτέλεσμα, είναι μάλλον απίθανο να βελ-

τιώσει κατά 17 εκλογικές μονάδες το ποσοστό του και να νικήσει, ανεξάρτητα από το ποιος θα είναι ο αντίπαλός του σε έναν ενδεχόμενο β' γύρο. Εξάλλου οι εύθραυστες συμμαχίες της Κύπρου έχουν μάλλον σταθεροποιηθεί μεσοπρόθεσμα, με βάση τις ομαδοποιήσεις του δημοψηφίσματος. Έτσι, το ΑΚΕΛ μπορεί να δοκιμάσει να κερδίσει μόνο του την προεδρία, γνωρίζοντας ότι στη χειρότερη των περιπτώσεων θα βρεθεί μπροστά σε μια νέα κυβέρνηση Παπαδόπουλου με το ίδιο αποδυναμωμένο ή προσωρινά χωρίς υπουργικές θέσεις.

ΑΝΑΓΚΑΙΑ ΑΛΛΑΓΗ

Πέραν όμως από τους πολιτικούς συσχετισμούς που επιτρέπουν στο ΑΚΕΛ να διεκδικήσει μόνο του την προεδρία, υπάρχουν και οι ουσιαστικοί πολιτικοί λόγοι που το ωθούν να το κάνει. Η Κύπρος πάσχει χρόνια τώρα από μια βαθιά πολιτική αντίφαση. Τα δύο μεγάλα κόμματά της χώρας, το ΑΚΕΛ και ο ΔΗΣΥ, αποτελούν τη μετριοπαθή πτέρυγα στο εθνικό ζήτημα, την ίδια ώρα που ο ανταγωνισμός τους τούς επιβάλλει να αναζητούν πάντα συμμαχίες με τα «σκληρά» μικρότερα κόμματα (ΔΗΚΟ, ΕΔΕΚ και τα νέα μορφώματα που προέκυψαν) προκειμένου να συγκροτήσουν πλειοψηφία. Το ΑΚΕΛ, αν και ήταν μάλλον ειλικρινές όταν καταψήφισε το σχέδιο Ανάν, επ' ουδενί ευθυγραμμίζεται συνολικά με την σκληρή γραμμή Παπαδόπουλου που ουσιαστικά τείνει στην απόρριψη κάθε λύσης και την σταθεροποίηση του σημερινού status quo. Αντίθετα, είναι παραδοσιακά το κόμμα που ευνοεί τον διακοινοτικό διάλογο και την προσέγγιση στην Κύπρο.

Το ΑΚΕΛ κατανοεί ότι η παραδοσιακή αυτή θέση υποθηκεύεται από δύο πλευρές. Από την συνέχιση της άνευ όρων παρουσίας σε μια κυβέρνηση που παρεμποδίζει την προσέγγιση των δύο κοινοτήτων (ή τουλάχιστον που δεν την θεωρεί ως πρώτη προτεραιότητά της) αλλά και από τις συνέπειες που έχει η εξέλιξη αυτή στο πολιτικό και το κοινωνικό κλίμα της Βορείου Κύπρου. Η ελληνοκυπριακή Αριστερά επένδυε –και δικαιολογημένα– πολλά στο αντιπολιτευτικό κίνημα των τουρ-

κοκυπρίων αλλά και στην εκλογή Ταλάτ, με το κόμμα του οποίου άλλωστε το ΑΚΕΛ θα ομοσπονδιοποιούνταν σε περίπτωση επανένωσης του νησιού. Μέχρι σήμερα όμως, τα οφέλη από την εκλογή Ταλάτ είναι μηδενικά. Ο ίδιος ο Ταλάτ κοιτά ανοιχτά προς την πλευρά Ερντογάν στην Τουρκία, εξέλιξη που το ΑΚΕΛ δύσκολα μπορεί να αποτρέψει συμμετέχοντας σε έναν σκληρό πατριωτικό συνασπισμό με το ΔΗΚΟ και την ΕΔΕΚ.

ΤΑ ΣΕΝΑΡΙΑ

Με βάση τις δυνάμεις των κομμάτων σήμερα, μια υποψηφιότητα Χριστόφια θα ξεκινούσε από ένα 35%, όσο και αυτή του Κασουλίδη, ενώ τα κόμματα που στηρίζουν τον νυν πρόεδρο συγκεντρώνουν περίπου 30%. Το πιθανότερο σενάριο, ωστόσο, είναι ότι ο Παπαδόπουλος θα συγκεντρώσει τις απαραίτητες παραπάνω ψήφους για να βρεθεί στον β' γύρο, όπου πιθανόν θα επικρατήσει. Τίποτα όμως δεν είναι βέβαιο, δεδομένου ότι στο περίεργο πολιτικό σύστημα της Κύπρου το ΑΚΕΛ αποτελεί την κεντρώα δύναμη στα εθνικά και ήδη συσπειρώνει υποστηρικτές και από τη Δεξιά, οι οποίοι προσδοκούν από τον Χριστόφια να διαπραγματευτεί μια νέα συμφωνία, την οποία έχουν πάψει πλέον να περιμένουν από τον Τάσσο Παπαδόπουλο.

Οι εξελίξεις αναμένονται με ενδιαφέρον λοιπόν, ειδικά αν βρεθούμε μπροστά στο εξαιρετικά πιθανό, σήμερα, αλλά πρωτόγνωρο ενδεχόμενο να δούμε μέσα στις επόμενες εβδομάδες την πρώτη κυπριακή κυβέρνηση μετά από πολλές δεκαετίες στην οποία δεν θα συμμετέχει κανένα από τα δύο μεγάλα κόμματα (ΑΚΕΛ, ΔΗΣΥ). Κάτι τέτοιο θα γίνει άμεσα σε περίπτωση που ανακοινωθεί η υποψηφιότητα Χριστόφια, αφού δεν θα είναι δυνατόν οι υπουργοί του ΑΚΕΛ να παραμένουν σε μια κυβέρνηση, στην οποίας την επανεκλογή θα αντιτίθενται επίσημα. Αν τυχόν, όμως, ο νυν πρόεδρος επικρατήσει στις εκλογές του 2008, είναι πιθανό ένα κυβερνητικό σχήμα χωρίς το ΑΚΕΛ και τον ΔΗΣΥ να μονιμοποιηθεί στην Κύπρο, με άδηλες συνέπειες στην πολιτική σταθερότητα του νησιού.

Τα τουρκικά διλήμματα χωρίς παρωπίδες

του Πάνου Καζάκου*

Αναμφίβολα, με τη συνταγματική κρίση της, η Τουρκία περιήλθε σε κατάσταση παρατεταμένης αβεβαιότητας. Ο Θοδωρής Κουλουμπής¹ δεν βλέπει κάποια θετική εξέλιξη στο μέλλον, αλλά μάλλον ένα κακό (μόνιμη απειλή πραξικοπήματος), ένα χειρότερο (πραγματοποίηση πραξικοπήματος) και ένα καταστροφικό σενάριο για την Τουρκία (εμφύλιο). Ωστόσο, δεν λείπουν προσεγγίσεις που τείνουν να τοποθετήσουν τα πράγματα σε λιγότερο απαισιόδοξες βάσεις και αναδείχνουν δυσδιάκριτες εξελίξεις.

Η επίσημη Ελλάδα, όπως και σε άλλες περιπτώσεις, έχει εναρμονίσει τη στάση της με τις λοιπές δυτικές χώρες. Τα κίνητρά της όμως διαφέρουν: Λόγω των ελληνικών εμπειριών σε στρατιωτικά πραξικοπήματα και της εκτίμησης ότι ο τουρκικός στρατός είναι ιδιαίτερα σκληρός σε θέματα εξωτερικής πολιτικής και άμυνας (π.χ. στο Κυπριακό), τάσσεται εναντίον του στρατού και των κοινωνικών συμμάχων του στην Τουρκία. Άλλωστε, η επίσημη Ελλάδα, όπως έδειξε η διερεύνηση του πολιτικού λόγου στη Βουλή που κάναμε στο Πανεπιστήμιο Αθηνών, σπάνια ασχολήθηκε σοβαρά με τις εσωτερικές δομές και τη δυναμική της σημερινής Τουρκίας. Στις συζητήσεις των πολιτικών κυριαρχούσαν παραδοσιακά κριτήρια ασφαλείας².

Αντίθετα, πολλές ευρωπαϊκές κυβερνήσεις και η Δύση γενικότερα ενεργούν υπό την επίδραση της τραυματικής εμπειρίας των τρομοκρατικών χτυπημάτων σε Νέα Υόρκη, Μαδρίτη, Λονδίνο και αλλού. Βλέπουν στο ACP του

κ. Ερντογκάν μια μεταρρυθμιστική δύναμη, έναν αξιόπιστο εταίρο, μια πιθανή γέφυρα ή ανάχωμα (ανάλογα με την οπτική) έναντι του κινδύνου του ισλαμικού εξτρεμισμού.

Η Δύση υποστηρίζει ότι προέχει η δη-

απολύτως θετικές εξελίξεις στη γείτονα –μεταρρυθμίσεις, σταθεροποίηση, υψηλοί ρυθμοί μεγέθυνσης κ.λπ.– πραγματοποιήθηκαν από το ACP, ένα μετριοπαθές ισλαμικό κόμμα που έχει αποδεχθεί την ευρωπαϊκή προοπτική

της Τουρκίας. Αλλά το κόμμα αυτό κινήθηκε εντός ενός θεσμικού πλαισίου, στο οποίο οι δυνάμεις και οι θεσμοί της κοσμικότητας (Πρόεδρος της Δημοκρατίας, Συνταγματικό Δικαστήριο, στρατός κ.λπ.) διαθέτουν ισχυρές θέσεις. Υπήρχε μια ισορροπία που έθετε όρια στην κυβερνητική αυτονομία.

Πιθανόν, το ACP, προτείνοντας τον Γκιούλ, επιδίωξε να ανατρέψει τη θεσμική ισορροπία. Αυτή είναι η υπόθεση της «κρυφής ατζέντας» που υποψιάζονται πολλοί Τούρκοι και εκφράστηκε στο μαζικό σύνθημα «η Τουρκία δεν θα γίνει ένα δεύτερο Ιράν». Η ιστορική εμπειρία διδάσκει ότι η υπόθεση αυτή δεν πρέπει να αντιμετωπίζεται επιπόλαια. Δεν πρέπει να ξεχνάμε ότι, καθώς η Τουρκία ανοίγεται στον ευρωπαϊκό και διεθνή ανταγωνισμό και εισάγει νεοτεριστικούς θεσμούς, η στροφή προς τη θρησκεία, που έχει βαθιές ρίζες, μπορεί να γίνει ισχυρότερη και, τότε, βοήθουσης και της συγκυρίας, να καθορίσει βασικές επιλογές του πολιτικού φορέα που την εκφράζει.

Η Σία Αναγνωστοπούλου επισήμανε πρόσφατα, σε ένα από τα ελάχιστα ενημερωμένα άρθρα για τις εξελίξεις στην Τουρκία³, ότι η ανάλυση περί δύο μετώπων –Ερντογκάν εναντίον στρατού, δημοκρατία εναντίον στρατοκρατικού καθεστώτος– δεν αποδίδει το ιστορικό βάθος της κρίσης στην Τουρκία. Δεν είναι σωστή, και ας φαίνεται τέτοια, η άποψη ότι το πολιτικό ισλάμ αποτελεί τον φορέα και την έκφραση του εκδημοκρατισμού στην Τουρκία.

Διαδήλωση κεμαλιστών στη Σμύρνη.

μοκρατία. Η στάση αυτή στηρίζεται σε μια κρίσιμη υπόθεση, ότι η Τουρκία διαφέρει από άλλες ισλαμικές χώρες και ότι η δημοκρατία εκεί δεν θα οδηγήσει σε τραγωδίες: στην άνοδο ακραίων ισλαμικών κινήματων που αξιοποιούν μια διάχυτη κοινωνική δυσαρέσκεια, όπως συνέβη στο Ιράν και στην Αλγερία.

Κατά τη γνώμη μου η Τουρκία όντως διαφέρει, για πολλούς λόγους. Γεγονός είναι ότι οι σχετικά πρόσφατες και

*Καθηγητή του Πανεπιστημίου Αθηνών.

Το Ισλάμ, γράφει «ως δίαυλος πολιτικής έκφρασης δεν αποτέλεσε ιστορικά το μέσον εκδημοκρατισμού στην Τουρκία». Από την άλλη μεριά, στο κεμαλικό μέτωπο συσπειρώνονται αυτή τη στιγμή εθνικιστικά στοιχεία. Ίσως.

Γεγονός είναι βέβαια ότι το πολιτικό Ισλάμ εξελίσσεται και τουλάχιστον τμήματά του αναζητούν όχι τη ρήξη με την επικρατούσα κεμαλική ιδεολογία, αλλά ένα είδος ισλαμικής ερμηνείας του κεμαλισμού, πράγμα το οποίο εξηγεί τα προοδευτικά βήματα που έγιναν από την κυβέρνηση του Κόμματος Δικαιοσύνης και Ανάπτυξης (ΑΚΡ)⁴. Ακόμη και ο τίτλος του κόμματος έχει ενδιαφέρον, γιατί εν μέρει παραπέμπει σε ανάλογες εναγώνιες αναζητήσεις αλλού –πώς δηλαδή θα συμβιβαστεί η ανάπτυξη (με μοντέρνους οικονομικούς θεσμούς αγοράς) με τη δικαιοσύνη (ή κοινωνικό κράτος). Εν τούτοις θεωρώ ότι, μακροχρόνια, η επιβίωση της κοσμικότητας αποτελεί μαζί με την άνοδο του βιοτικού επιπέδου προϋπόθεση του εκδημοκρατισμού. Κατά τη γνώμη μου, επίσης, οι ανησυχίες και οι πρωτοφανείς συγκεντρώσεις κατά της απόπειρας ανατροπής της θεσμικής ισορροπίας δείχνουν κάτι περισσότερο από το ότι οι «εντός» απλώς υπερασπίζονται κεκτημένα!

Υπάρχει όμως και μια εναλλακτική υπόθεση για την εξήγηση της κρίσης πέρα από θρησκευτικές καταβολές και ιδεολογήματα: Η κρίση είναι απλώς «πολιτική», δηλαδή έκφραση του πολιτικού ανταγωνισμού ανάμεσα στις «παλαιές» ελίτ του κεμαλισμού και στις «νέες» που εκφράστηκαν και ανήλθαν μέσω του ΑΚΡ. Όπως συμβαίνει σε τέτοιες περιπτώσεις, ο αυτονομημένος από τις ευρύτερες κοινωνικές εξελίξεις αγώνας για την εξουσία πήρε υπέρμετρα ιδεολογικές διαστάσεις. Κάποιοι έχουν να χάσουν και κάποιοι να κερδίσουν από την έκβασή του. Για να το διατυπώσω κάπως αιχμηρά, είναι μια κρίση εκσυγχρονισμού. Πολλά θα κριθούν από την ικανότητα του συστήματος να «ενσωματώσει» μεγάλα τμήματα της ισλαμογενούς αστικής τάξης. Αν η υπόθεση αυτή είναι έγκυρη, τότε η διένεξη δεν πρέπει να μας ανησυχεί: Μπορεί μεταβατικά οι κραδαμοί στην πολιτική σκηνή να αποδει-

χθούν πολύ ισχυροί, αλλά η μακροχρόνια ρότα της σύγχρονης Τουρκίας πιθανόν δεν θα αλλάξει. Ας μη ξεχνάμε το δικό μας προηγούμενο!

ΣΗΜΕΙΩΣΕΙΣ

1. Εφημερίδα *η Αυγή*, 20.5.2007.
2. Βλ. Kazakos, P. «Der Türkei-Diskurs in Griechenland», *Die Türkei-Debatte*

in Europa. Ein Vergleich, Verlag für Sozialwissenschaften, Wiesbaden 2005.

3. Βλ. εφημερίδα *η Αυγή*, 20.5.2007.
4. Βλ. συνέντευξη με τον καθηγητή στο Πανεπιστήμιο Μπιλγκί της Κωνσταντινούπολης Χ. Τζήμητρα στην εφημερίδα *η Καθημερινή*, 26.5.2007.

Bruce Clark

Δυο φορές ξένος

Οι μαζικές απελάσεις που διαμόρφωσαν την σύγχρονη Ελλάδα και Τουρκία

Η ανταλλαγή πληθυσμών μετά τη συνθήκη της Λωζάννης δεν ήταν παρά μια εθνοκάθαρση που επέτρεψε στην Ελλάδα και την Τουρκία να συμβιώσουν θυσιάζοντας τους ανταλλάξιμους πληθυσμούς τους. Ένα βιβλίο που αντικαθιστά παραδοχές και εικασίες με έρευνα και τεκμηρίωση.

σελ. 311, €23,00

ΔΗΜΗΤΡΙΟΣ Ι. ΠΑΛΛΑΣ

ΑΠΟΦΟΡΗΤΑ

Πρώτος χριστιανικός και μεσοανατολικός ελληνικός κόσμος

ΠΟΤΑΜΟΣ

Δημήτριος Ι. Πάλλας Αποφόρτητα

Ο μεγάλος βυζαντινολόγος Δ. Ι. Πάλλας, αυθεντία στα της χριστιανικής λατρείας και βαθύς γνώστης του βυζαντινού και μεταβυζαντινού πολιτισμού, συμπυκνώνει τα πορίσματα πολυχρόνιων ερευνών και πολυάριθμων δημοσιευμάτων του. Το πυκνό κείμενο, συνοδευόμενο από εικονογράφηση μνημείων, εκφεύγει από την πεπατημένη των συνήθων επιδερμικών «αισθητικών αναλύσεων», μυώντας τον αναγνώστη στην ουσία των πραγμάτων.

σελ. 332, €60,00

ΠΟΤΑΜΟΣ

Υψηλάντου 31 ■ 10675 Αθήνα ■ τηλ: 2107231271 ■ fax: 2107254629
ΒΙΒΛΙΟΠΩΛΕΙΟ ΠΟΤΑΜΟΣ ■ Σκουφά 32 & Δημοκρίτου, τηλ: 2103621844
www.potamos.com.gr

Τα λόγια του ΥΠΕΞ και τα έργα του κ. Πολύδωρα

του Σήφη Φιτσανάκη

Δεν υπάρχει πιο εγγυημένη μέθοδος από την αντίφαση για να απολέσει μια κυβέρνηση την εμπιστοσύνη των πολιτών. Το ίδιο ισχύει και για τα κράτη ως μέλη της παγκόσμιας κοινωνίας των εθνών. Το θεμελιώδες αυτό πολιτικό αξίωμα φαίνεται πως διαφεύγει από τα στελέχη της ελληνικής κυβέρνησης. Μόνο έτσι εξηγείται η αυξανόμενη αντιφατικότητα μεταξύ κυβερνητικών λόγων και έργων, εντός και εκτός της χώρας.

Ας πάρουμε για παράδειγμα την ανακοίνωση που εξέδωσε πρόσφατα η ελληνική κυβέρνηση με αφορμή την ανάληψη από την Ελλάδα της προεδρίας του Δικτύου Ανθρώπινης Ασφάλειας (Human Security Network). Στις 18 Μαΐου η Ελλάδα ανέλαβε τα διοικητικά σκήπτρα του νεοσύστατου αυτού οργανισμού, που αποσκοπεί στην αναβάθμιση της διεθνούς πολιτικής ασφάλειας μέσω της καταπολέμησης της φτώχειας. Ως συνήθως, το ελληνικό Υπουργείο Εξωτερικών βρήκε την ευκαιρία για να εκδώσει μια εκθειαστική ανακοίνωση, στην οποία ανήγγειλε διθυραμβικά πως «η παρουσία της Ελλάδας [στο Δίκτυο] συμβάλλει στην ενίσχυση της εικόνας της χώρας μας ως «ήπιας δύναμης» [...], χώρα η οποία στηρίζεται στις αρχές του Διεθνούς Δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως και στη δύναμη του διαλόγου, συντελώντας, έτσι, στην εμπέδωση της παγκόσμιας ειρήνης και σταθερότητας» (η έμφαση δική μου).

Λίγα μόλις εικοσιτετράωρα πριν από

Ανανμνηστική φωτογραφία του τέως υπουργού Δημόσιας Τάξης Γιώργου Βουλγαράκη με τον κυβερνητικό συνεργάτη της πακιστανικής χούντας Αφτάμπ Σιρπάο, στο Ισλάμαμπαντ το 2005, όταν και υπεγράφη η αρχική συμφωνία «ασφαλείας» μεταξύ Ελλάδας και Πακιστάν.

τον εγκωμιαστικό αυτοέπαινο του ΥΠΕΞ, ο Υπουργός Δημόσιας Τάξης Βύρων Πολύδωρας υπέγραφε εκ μέρους της Ελλάδας την ανανέωση διμερούς συμφωνίας «ασφαλείας» με αντιπρόσωπο του πακιστανού δικτάτορα στρατηγού Περβέζ Μουσάραφ. Η συμφωνία, ο πλήρης τίτλος της οποίας είναι «*Συνεργασία στην Καταπολέμηση του Εγκλήματος, Ιδιαίτερα της Τρομοκρατίας, του Οργανωμένου Εγκλήματος και της Παράνομης Διακίνησης Ναρκωτικών*», προβλέπει την ανταλλαγή πληροφοριών με τις αρχές ασφαλείας (δηλαδή αστυνομικές και μυστικές υπηρεσίες) της ασιατικής χώρας.

Η ΠΑΚΙΣΤΑΝΙΚΗ ΧΟΥΝΤΑ

Η ελληνική συνεργασία με τους στυλοβάτες της πακιστανικής χούντας

αποτελεί «παιδί» του κ. Γιώργου Βουλγαράκη. Τον Μάιο του 2005, ο τότε υπουργός Δημόσιας Τάξης συνυπέγραψε το αρχικό σύμφωνο με τον πακιστανό ομόλογό του Αφτάμπ Σιρπάο, ώστε «να δημιουργήσουμε ένα περιβάλλον ασφάλειας, σταθερότητας και ανάπτυξης για τους λαούς μας», όπως ανέφερε η σχετική ανακοίνωση. Ενδιαφέρον παρουσιάζει η απουσία από το κοινό ανακοινωθέν της λέξης «δημοκρατία», για την οποία άλλωστε τα στελέχη της κυβέρνησης Μουσάραφ δεν τρέφουν ιδιαίτερη συμπάθεια.

Ο ίδιος ο στρατηγός Μουσάραφ ανέλαβε πραξικοπηματικά την εξουσία τον Οκτώβρη του 1999, υποσχόμενος πάντα της πολιτικής διαφθοράς και άμεση διοργάνωση ελεύθερων εκλογών. Σήμερα, οχτώ χρόνια αργότερα, η κυ-

Ο Σήφης Φιτσανάκης
(www.monogramma.blogspot.com) είναι
διδάκτωρ πολιτικών επιστημών. Ζει στις ΗΠΑ.

βέρνησή του ετοιμάζεται να παρατείνει την παραμονή της στην εξουσία για πέντε ακόμα χρόνια, έχοντας αλλοτριώσει βασικές αρχές του συντάγματος. Σύμφωνα με τη Διεθνή Αμνηστία, η κυβέρνηση του Πακιστάν είναι σήμερα από τους πλέον απροκάλυπτους παραβάτες ανθρωπίνων δικαιωμάτων στον κόσμο: «εκατοντάδες άνθρωποι έχουν φυλακιστεί αυθαίρετα», αναφέρει η έκθεση της οργάνωσης για το έτος 2006. Και συνεχίζει: «Πολλοί αποτελούν θύματα εξαφάνισης –δηλαδή κρατούνται μυστικά σε απομόνωση, με την κυβέρνηση αρνούμενη να παράσχει οποιαδήποτε πληροφορία για το τι έχουν απογίνει». Σύμφωνα με την έκθεση, στα θύματα των ολοκληρωτικών αυτών πρακτικών συμπεριλαμβάνονται αμέτρητα γυναικόπαιδα, καθώς και δημοσιογράφοι, ακόμα και μερικοί υγειονομικοί λειτουργοί που κατηγορήθηκαν για χορήγηση ιατρικής περίθαλψης σε «υπόπτους».

Κατά τη διάρκεια του 2004, η Επιτροπή Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων του Πακιστάν καταμέτρησε 5.000 περιπτώσεις βασανισμού κρατουμένων από την πακιστανική αστυνομία και τις υπηρεσίες ασφαλείας. Το 2006, διεθνείς οργανώσεις όπως οι Human Rights Watch, Lawyers for Human Rights και Asia Human Rights Commission κατέγραψαν πάνω από 1.500 επιβεβαιωμένες περιπτώσεις σοβαρών βασανισμών από τις κρατικές υπηρεσίες ασφαλείας, που περιλάμβαναν ξυλοδαρμούς, κρέμασμα κρατουμένων ανάποδα, φάλαγγα, βιασμούς, μακρόχρονη άρνηση σίτισης, απειλές συνοπτικών εκτελέσεων και εκβιασμούς συγγενών. Ακόμα και το Στέιτ Ντιπάρτμεντ των ΗΠΑ, χώρας σύμμαχου του Πακιστάν στον «πόλεμο ενάντια στην τρομοκρατία», σημειώνει στην ετήσια έκθεσή του για το Πακιστάν πως η άσκηση βίας και βασανισμών από τις κρατικές υπηρεσίες ασφαλείας του Πακιστάν αποτελεί «ρουτίνα», όπως ρουτίνα είναι και το δέσιμο των κρατουμένων με αλυσίδες, οι οποίες «είναι σφιχτές, βαριές, προκαλούν πόνο και [συχνά] δημιουργούν γάγγραινα, η οποία γιατρεύεται μόνο με τον ακρωτηριασμό των μολυσμένων άκρων». Η αμερικανική έκθεση

καταγράφει επίσης 37 εν ψυχρώ δολοφονίες και 79 δολοφονίες κρατουμένων από τις πακιστανικές υπηρεσίες ασφαλείας μέσα στο 2006, αναφέροντας χαρακτηριστικά πως το έτος εκείνο ήταν για τα ανθρώπινα δικαιώματα στο Πακιστάν «μια σχετικά καλή χρονιά»(!).

ΑΝΤΙΔΡΑΣΕΙΣ ΣΤΗ ΒΟΥΛΗ

Στις 10 Μαΐου, η συμφωνία συνεργασίας με το Πακιστάν συζητήθηκε στην Ολομέλεια της Βουλής των Ελλήνων. Όπως θα περίμενε κανείς, οι αντιδράσεις μερικών εκ των πιο ενημερωμένων βουλευτών της αντιπολίτευσης υπήρξαν έντονες. Ένας από αυτούς, ο κ. Αντώνης Σκυλλάκος, κάλεσε τον κ. Πολύδωρα να αποσύρει την Ελλάδα από τη συμφωνία, την οποία χαρακτήρισε ως «κατάπτυστη στήριξη στη δικτατορία του Πακιστάν. Φανταστείτε», είπε ο βουλευτής του ΚΚΕ, «εάν ίσχυε τέτοια συμφωνία της χούντας της Ελλάδας με άλλες χώρες, τι χαλκευμένα στοιχεία θα έστελναν οι χουντικοί σε διάφορες χώρες προκειμένου να διώχτούν οι αντιχουντικοί αγωνιστές. Έτσι και τώρα, με τη συμφωνία αυτή θα ποινικοποιηθεί περαιτέρω η δραστηριότητα όσων δεν είναι αρεστοί στη χούντα του Πακιστάν, αφού αυτοί θα χαρακτηρίζονται συλλήβδην “τρομοκράτες”». Ο βουλευτής του ΠΑΣΟΚ κ. Άγγελος Μανωλάκης πρόσθεσε το εύλογο ερώτημα: «πώς θα συνεργαστείτε με έναν δικτάτορα όπως ο Μουσάραφ σε θέματα τρομοκρατίας; Αυτός τρομοκράτες θεωρεί όσους δημοκράτες αγωνίζονται για την ανατροπή του».

Φυσικά ο κ. Πολύδωρας, που δεν φημίζεται για τη διαλλακτικότητα του, δήλωσε αμετακίνητος, χαρακτηρίζοντας τις ενστάσεις των αντιπολιτευόμενων βουλευτών ως «ιδεολογικές προκαταλήψεις». Συνέχισε δε ανακράζοντας: «αποκρούω τον όρο δικτατορία του Πακιστάν! [...] Δεν θα λύσουμε εμείς τα εσωτερικά ζητήματα του Πακιστάν!». Και τελείωσε δηλώνοντας πως «δεν προτίθεται ούτε είναι αρμόζον να μάθω την εγκληματικότητα στις εσωτερικές υποθέσεις του Πακιστάν, όπως μου ζητήσατε και όπως με προτρέψατε. Δεν είναι δεοντολογικά και διεθνολογικά σε επίπεδο διακρατι-

κών σχέσεων προσήκον και αρμόζον».

Είναι προφανές πως ο υπουργός Δημόσιας Τάξης δεν βρίσκεται σε συχνή επαφή με το Υπουργείο Εξωτερικών, διότι στην αντίθετη περίπτωση θα είχε ενημερωθεί πως η Ελλάδα «στηρίζεται στις αρχές του Διεθνούς Δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, όπως και στη δύναμη του διαλόγου». Εκτός, φυσικά, κι αν ο ίδιος θα προτιμούσε να προσθέσει στην παραπάνω ανακοίνωση του ΥΠΕΞ μια μικρή υποσημείωση που να αναγράφει πως η χώρα μας στηρίζεται στις «αρχές του Διεθνούς Δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων» μόνο όταν κάτι τέτοιο είναι «δεοντολογικά και διεθνολογικά προσήκον και αρμόζον» σε επίπεδο διακρατικών σχέσεων.

ΜΙΑ ΧΩΡΑ ΥΠΟΛΟΓΗ

Η αριθμητική υπερίσχυση των βουλευτών του κυβερνητικού κόμματος στην αρμόδια επιτροπή της Βουλής, επέτρεψε την υπερψήφιση, με συνοπτικές διαδικασίες, της συμφωνίας συνεργασίας με τη χούντα του Πακιστάν. Προφανώς οι βουλευτές της κυβερνητικής παράταξης δεν συγκαταλέγονται μεταξύ των αναγνωστών των εκθέσεων της Διεθνούς Αμνηστίας. Ή ίσως να πείστηκαν από την ρητορική έπαρση του υπουργού Δημόσιας Τάξης, όταν δήλωσε στη Βουλή πως «αυτή η σύμβαση είναι σημαντική διότι [ενισχύει] το μερίδιο συμφέροντος, εθνικού συμφέροντος, λέω, για [την] Ελλάδα». Ήταν ίσως αυτή η δόση στυγνού realpolitik που προέτρεψε τη Βουλή των Ελλήνων, τη Βουλή ενός λαού που έχει επανειλημμένα νιώσει στο ίδιο του το πετσί τη βαρβαρότητα στρατιωτικών κυβερνήσεων, να συμπράξει με τους πολιτικούς στόχους μιας χούντας.

Κι αν επιμένει το ΥΠΕΞ πως «η Ελλάδα [...] στηρίζεται στις αρχές του Διεθνούς Δικαίου και του σεβασμού των ανθρωπίνων δικαιωμάτων». Ο κ. Πολύδωρας έχει διαφορετική άποψη. Και για όσο διάστημα η δική του άποψη υπερिσχύει, η Ελλάδα θα είναι μια χώρα υπόλογη στις ίδιες αυτές πανανθρώπινες αξίες που τόσο φτηνά παραχαράσσονται στα δελτία Τύπου του Υπουργείου Εξωτερικών.

Ο κυνισμός της Δύσης διχάζει την Παλαιστίνη

του Στρατή Μοσχονήσιου

Το μακελειό συνεχίζεται με αμείωτη ένταση στα εδάφη της Παλαιστίνης, όπου Παλαιστίνιοι μάχονται εναντίον Παλαιστινίων, αλλά και Παλαιστίνιοι εναντίον Ισραηλινών και το αντίθετο. Ένα μακελειό που δείχνει ανάγλυφα τις τεράστιες διαφορές που υπάρχουν μεταξύ των διαφορετικών παλαιστινιακών παρατάξεων, αλλά και την υποκρισία, καθώς και τον ανάλητο κυνισμό, που χαρακτηρίζουν τη στάση της διεθνούς κοινότητας, η οποία, αδυνατώντας να αντισταθεί στη «γραμμή» που επιβάλλει ο αξονας Ουάσιγκτον – Τελ Αβίβ, συμμετέχει ενεργά στην υποδαύλιση αυτών ακριβώς των διαφορών και των εντάσεων που τις συνοδεύουν.

Μια υποκρισία που τη βλέπουμε τις τελευταίες ημέρες να επανεμφανίζεται στον γειτονικό Λίβανο, όπου η άγνωστη μέχρι σήμερα παλαιστινιακή οργάνωση Φατάχ αλ Ισλάμ απειλεί με φονικές επιθέσεις, προκαλώντας την άμεση αντίδραση του λιβανικού στρατού, ο οποίος έχει στραφεί εναντίον των Παλαιστινίων που ζουν στον προσφυγικό καταυλισμό Ναχρ αλ Μπαρέντ, όπου εμφανίζεται η οργάνωση –και φυσικά όχι μόνο εναντίον αυτών.

ΕΚΔΟΧΕΣ ΚΑΙ ΣΕΝΑΡΙΑ

Λιβανικές πηγές –τις οποίες επικαλούνται και δυτικοί κύκλοι– ισχυρίζονται ότι η Φατάχ αλ Ισλάμ αποτελεί παρακλάδι της Αλ Κάιντα, πράγμα που υποδηλώνει ότι αποτελεί οργάνωση «τρομοκρατών». Αντίθετα, παλαιστινιακές πηγές υποστηρίζουν από την πλευρά τους ότι η Φατάχ αλ Ισλάμ είναι μια οργάνωση που κατασκευάστηκε από δυτικές υπηρεσίες –σε συνεργασία με ισραηλινές– για να πλαγιοκοπήσει την πανίσχυρη οργάνωση Χεζμπολάχ του Λιβάνου.

Την πληροφορία αυτή, μάλιστα, οι ίδιες πηγές συνδυάζουν με μια άλλη πληροφορία, σύμφωνα με την οποία οι Αμερικανοί, με αφορμή τη δράση της

Φατάχ αλ Ισλάμ, αποστέλουν όπλα στον λιβανικό στρατό, ενώ ταυτόχρονα μεθοδεύουν την δημιουργία ειδικών στρατοπέδων στην Αίγυπτο για την εκπαίδευση ανδρών της οργάνωσης Φατάχ, για να πολεμήσουν πιο αποτελεσματικά εναντίον της αντίπαλης οργάνωσης Χαμάς στην Παλαιστίνη, σκοπεύοντας σε έναν παλαιστινιακό εμφύλιο που θα ξεκαθαρίσει μια και καλή την κατάσταση που δημιούργησε η εκλογική νίκη της Χαμάς στις αρχές του χρόνου.

Στο μεταξύ, η αναπόφευκτα χαώδης κατάσταση που έχει δημιουργηθεί στο παλαιστινιακό στρατόπεδο και η οποία απομακρύνει, για άλλη μια φορά, κάθε πιθανότητα ειρήνευσης στην περιοχή, προσφέρει την ευκαιρία στους Ισραηλινούς για κάθε είδους αυθαιρεσία, που δεν περιορίζεται μόνο στους συνεχείς βομβαρδισμούς της Γάζας, με αποτέλεσμα να αυξάνει δραματικά ο αριθμός των θυμάτων μεταξύ των αμάχων. Επεκτείνεται στις δολοφονίες μαχητικών στελεχών της Χαμάς και στις απαγωγές μελών της παλαιστινιακής κυβέρνησης, ενώ ταυτόχρονα αυξάνουν και οι επιθέσεις σε περιοχές της Δυτικής Όχθης, κυρίως από την πλευρά εβραίων εποίκων, που, με την απόλυτη κάλυψη του στρατού, συνεχίζουν τον ακήρυχτο πόλεμο κατά των Παλαιστινίων, στην προσπάθειά τους να αλλοιώσουν τη σύνθεση των πληθυσμών στην ευρύτερη περιοχή.

Επιθέσεις, στις οποίες θύματα πέφτουν επίσης Ισραηλινοί κι διάφοροι ξένοι ακτιβιστές των ανθρωπίνων δικαιωμάτων, που αγωνίζονται υπέρ των δικαιωμάτων των Παλαιστινίων. Ανάμεσά τους πριν από ένα χρόνο ήταν η Μαρία Νικηφόρου, που είχε συλληφθεί και κρατηθεί στο αεροδρόμιο του Τελ Αβίβ πριν απελαθεί από τη χώρα.

ΕΝΑΣ ΕΛΛΗΝΑΣ «ΥΠΟΠΤΟΣ»

Αυτές τις ημέρες, ένας ακόμα Έλληνας, ο Γ.Κ. – για ευνόητους λόγους δεν

αναφέρουμε τα πλήρη στοιχεία του– αντιμετώπισε την ίδια απάνθρωπη συμπεριφορά των ισραηλινών δυνάμεων ασφαλείας, όπως περιγράφει ο ίδιος σε μια δραματική επιστολή του προς το ελληνικό προξενείο στην Ιερουσαλήμ, αλλά και στα ελληνικά μέσα ενημέρωσης, στην οποία αναφέρει:

«Την Παρασκευή 25 Μαΐου και ενώ συμμετείχα σε ειρηνική διαμαρτυρία στο χωριό Αρτάς, κοντά στη Βηθλεέμ, ενάντια στην καταστροφή δέντρων από τις μπουλντόζες των Ισραηλινών Δυνάμεων Κατοχής, με συνέλαβαν ανάπια άντρες της Συνοριοφυλακής (Border Police). Πριν από τη σύλληψή μου, με είχαν αναγνωρίσει συνοριοφύλακες από τη Χεβρώνα, όπου έχω βρεθεί τις τελευταίες εβδομάδες, προσπαθώντας να λειτουργήσω ως ανθρωπίνη ασπίδα για τον παλαιστινιακό πληθυσμό και ιδιαίτερα τα παιδιά, που σχεδόν καθημερινά δέχονται επιθέσεις από τους Ισραηλινούς εποίκους, υπό την προφανή ανοχή του Ισραηλινού στρατού, συνοριοφυλακής και αστυνομίας. (Προσωπικά, όπως έχω ήδη καταγγείλει στην Ισραηλινή Αστυνομία της Χεβρώνας, έχω δεχθεί δύο επιθέσεις από Ισραηλινούς εποίκους στη Χεβρώνα, η δεύτερη και πιο σοβαρή συνέβη το Σάββατο 19 Μαΐου, οπότε και χρειάστηκε να νοσηλευτώ για μια μέρα στο νοσοκομείο Αλ Άχλι.)

Συνοριοφύλακες από τη Χεβρώνα, νεαρός, ευτραφής, ξανθός, τον οποίο μπορώ να αναγνωρίσω, κατά τη διάρκεια της διαμαρτυρίας με χτύπησε με την κάνη του όπλου του στο πρόσωπο. Τον ρώτησα “Γιατί με χτυπάς, αφού με γνωρίζεις;”. Λίγο αργότερα και ενώ οι συνοριοφύλακες έσπρωχναν το πλήθος, βρέθηκα στο έδαφος και με συνέλαβαν. Αφού με έσυραν για μερικά μέτρα στο έδαφος και μου έσκισαν τα ρούχα, με σήκωσαν, μου έβαλαν πλαστικές χειροπέδες πάρα πολύ σφιχτά και την ίδια ώρα προσπαθούσαν να με πληγώ-

σουν στα μπράτσα. Ο εν λόγω συνοριοφύλακας πλησίασε και μου είπε ειρωνικά (στα αγγλικά): "Καλωσόρισες". Στη συνέχεια με σπρωξιάς με ανάγκασαν να προχωρήσω και να κάτσω σε έναν βράχο. Αρκετή ώρα αργότερα με σπρωξιάς και λαβές στα ήδη δεμένα χέρια μου, που με έκαναν να πονάω, με οδήγησαν σε ένα από τα τζίπ τους. Εκεί παρέμεινα μέχρι το τέλος της διαμαρτυρίας και ένας συνοριοφύλακας που με φύλαγε αρνήθηκε να χαλαρώσει τις χειροπέδες αλλά μου είπε ότι θα απελευθερωθώ μόλις έρθει ο διοικητής του. Όταν η διαμαρτυρία είχε λάβει πλέον τέλος και μετά από παράκλησή μου, ένας συνοριοφύλακας έκοψε τις πρώτες χειροπέδες και έβαλε άλλες πιο χαλαρές.

ΜΕ ΠΡΟΠΗΛΑΚΙΣΜΟΥΣ

Αφού με άλλαξαν πολλές φορές όχημα, με μετέφεραν σε άγνωστη σε μένα βάση. Εκεί, και ενώ με είχαν βάλει να καθίσω στο έδαφος, συνοριοφύλακας που μετέφερε πράγματα, μάλλον αλεξίσφαιρα γιλέκα, πέρασε από μπροστά μου και με χτύπησε με αυτά στο πρόσωπο. Παρά τις φωνές μου, δεν σταμάτησε και απομακρύνθηκε. Στη συνέχεια, πάντα με χειροπέδες και χωρίς να είμαι δεμένος με κάποια ζώνη ασφαλείας, με αποτέλεσμα να κινδυνεύω να τραυματιστώ μέσα στο τζίπ, με μετέφεραν σε άλλο αστυνομικό σταθμό της συνοριοφυλακής και, όπως μου είπαν, βρισκόμουν πλέον στη Χεβρώνα. Κατά τη διάρκεια της μεταφοράς μου, συνοριοφύλακες με ρώταγαν: "Γιατί δάγκωσες τον στρατιώτη;" Εγώ φυσικά το αρνήθηκα. Στη συνέχεια οι συνοριοφύλακες, μεταξύ των οποίων και εκείνος που με είχε αναγνωρίσει, με μετέφεραν στην κανονική Αστυνομία της Χεβρώνας, (μάλλον στο Κίριατ Άρμπα, εκεί όπου έχω κάνει δύο φορές καταγγελία για τις επιθέσεις ισραηλινών εποίκων). Εκεί πλέον μου έβγαλαν τις χειροπέδες. Ένας συνοριοφύλακας, την ώρα που άλλοι κατέθεταν, με κατηγορήσε πάλι ότι δάγκωσα έναν στρατιώτη-συνοριοφύλακα. Η αστυνομία βρήκε πάνω μου το διαβατήριό μου και την ελληνική αστυνομική ταυτότητα. Τελικά οι αστυνομικοί, μου εξήγησαν ότι κατηγορούμαι πως δήθεν έσπρωξα έναν συνοριοφύλακα και ότι αυτός δήθεν έπεσε

Όλοι εναντίον όλων, αυτή είναι η νέα τραγωδία στην Παλαιστίνη.

κάτω και έκοψε το χέρι του. Πήραν κατάρθεση από εμένα, χωρίς την παρουσία δικηγόρου, αφού μου είπαν ότι έχω δικαίωμα να μην καταθέσω, αλλά ότι τυχόν άρνησή μου να καταθέσω θα ήταν εις βάρος μου. Αφού εξήγησα όλη την αλήθεια και αρνήθηκα τις κατηγορίες, μου πήραν δακτυλικά αποτυπώματα με ηλεκτρονικό τρόπο, με φωτογράρισαν στο πρόσωπο αλλά και στα μπράτσα όπου τα σημάδια από την κακομεταχείριση των συνοριοφυλάκων. Κατά τη διάρκεια της ανάκρισής μου, τηλεφώνησε ο κ. Χρήστος Μαργαρίτης από το προξενείο στα Ιεροσόλυμα, αλλά δεν τον άφησαν να μιλήσει μαζί μου, παρά το γεγονός ότι βρισκόμουν δίπλα. Μετά το τέλος της πρώτης ανάκρισης μου είπαν ότι ένας άλλος ανώτερος αξιωματικός θα με εξέταζε για λίγο και θα αποφάσιζε αν θα κρατηθώ ή όχι. Τελικά αποφάσισε την κράτησή μου και μου είπε ότι την επομένη θα με οδηγούσαν σε δικαστή. Στη συνέχεια και επειδή δεν μπορούσα να βρω τον κ. Μαργαρίτη, τηλεφώνησα στον Γενικό πρόξενο (;) κ. Παπασταύρου και εξήγησα την κατάστασή μου. Κατόπιν τηλεφώνησε πάλι ο κ. Μαργαρίτης, μου εξήγησε τις προσπάθειες του προξενείου, αλλά δεν τον άφησαν να μου μιλήσει για πολύ και με οδήγησαν στο κρατητήριο, όπου μου πήραν το κινητό τηλέφωνο. Η συμπεριφορά στο κρατητήριο ήταν ανθρωπίνη με εξαίρεση την ύπαρξη κάμερας μέσα στην τουαλέτα, γεγονός που θεωρώ άκρως εξευτελιστικό.

Το μεσημέρι του Σαββάτου, και ενώ δεν είχα καμία επαφή με δικηγόρο ή με το προξενείο μου, και περίμενα να με οδηγήσουν στον δικαστή, οι αστυνομικοί με υπέβαλαν σε έναν πρωτοφανή εκβιασμό. Μου είπαν ότι είτε θα υπέγραφα ότι δεχόμουν, για τις προσεχείς δεκαπέντε ημέρες, να μην βρεθώ στις

περιοχές της Χεβρώνας (και άλλης μιας περιοχής που δεν γνωρίζω) είτε θα με οδηγούσαν στον δικαστή, ο οποίος θα διέταζε την απέλασή μου. Αρνήθηκαν να με αφήσουν να τηλεφωνήσω είτε στο προξενείο είτε οπουδήποτε αλλού. Υπό αυτές τις συνθήκες ομηρίας, χωρίς καμιά δυνατότητα επαφής με τον έξω κόσμο, όντας ήδη υπό κράτηση για περίπου ένα εικοσιτετράωρο, υπέκυψα στον εκβιασμό και υπέγραψα τον περιορισμό της κίνησής μου, τυχόν παραβίαση του οποίου θα σήμαινε πρόστιμο δύο χιλιάδων ισραηλινών σέκελ (κάπου τετρακοσίων ευρώ). Μόνο όταν υπέγραψα, μου έδωσαν πίσω τα πράγματά μου και μετά από πολλή κουβέντα μου είπαν ότι είχα τρεις ώρες να εγκαταλείψω την περιοχή και με άφησαν ελεύθερο.

ΒΑΣΕΙ ΣΧΕΔΙΟΥ...

Θεωρώ ότι η όλη διαδικασία της σύλληψής μου είναι μια προφανής προσπάθεια να με απομακρύνουν από την περιοχή της Χεβρώνας όπου προσπαθώ να συμβάλλω στο ανθρωπιστικό έργο των ξένων πολιτών. Η αναγνώριση και σύλληψή μου από συνοριοφύλακες που δρουν στην Χεβρώνα, η μεταφορά μου σε αυτήν την πόλη παρόλο που η σύλληψή μου έγινε στην περιοχή της Βηθλέεμ και ο απαράδεκτος εκβιασμός με τον οποίο κατάφεραν να με απομακρύνουν από τη Χεβρώνα, είναι ένα μικρό μέρος του συνολικού σχεδίου απομάκρυνσης των ευσυνείδητων ξένων πολιτών από την Χεβρώνα ώστε να μπορέσουν οι Ισραηλινοί έποικοι και οι δυνάμεις κατοχής να συνεχίσουν ανενόχλητοι την τρομοκρατία του Παλαιστινιακού πληθυσμού και την εθνοκάθαρση του κέντρου της Χεβρώνας.

Με επιφύλαξη για την προσθήκη περισσότερων λεπτομερειών σχετικά με τα παραπάνω γεγονότα.»

Κοσμο δρομιο

ΡΩΣΙΑ ΣΚΛΗΡΑΙΝΕΙ Ο ΠΟΥΤΙΝ

Δεν αφήνει ευκαιρία που να μη τα ψάλλει στους Αμερικανούς ο ρώσος πρόεδρος Βλαντίμιρ Πούτιν, κατηγορώντας τους για τη μονομερή πολιτική που ακολουθούν στη διεθνή σκακιέρα και την κυριαρχική στάση τους σε σημαντικά θέματα που αφορούν ολόκληρο τον πλανήτη.

Τελευταίο... ανδραγάθημά του είναι η δοκιμή που πραγματοποιήθηκε στις αρχές αυτής της εβδομάδας από τον ρωσικό στρατό και αφορούσε τη χρήση ενός νέου διηπειρωτικού βαλλιστικού πυραύλου, σχεδιασμένου «να διαπερνά οποιαδήποτε υπάρχουσα ή μελλοντική αντιπυραυλική ασπίδα», όπως

Ο Βλαντίμιρ Πούτιν σε πρόσφατη συνάντηση με τη γερμανίδα καγκελάρια Άνγκελα Μέρκελ. Το ύφος και των δυο πιο εύγλωτο από τα λόγια.

δήλωσε ο αντιπρόεδρος της κυβέρνησης Σεργέι Ιβανόφ.

Είναι σαφές ότι η δοκιμή αυτή αποτελεί μια καθαρή και αυστηρή προειδοποίηση της Μόσχας προς την Ουάσιγκτον για το σχέδιο εγκατάστασης αντιπυραυλικών συστημάτων στην Ευρώπη, θέμα που αποτελεί ένα από τα σοβαρά αγκάθια στις σχέσεις των δυο πλευρών.

Για το θέμα αυτό, άλλωστε, ο ίδιος ο

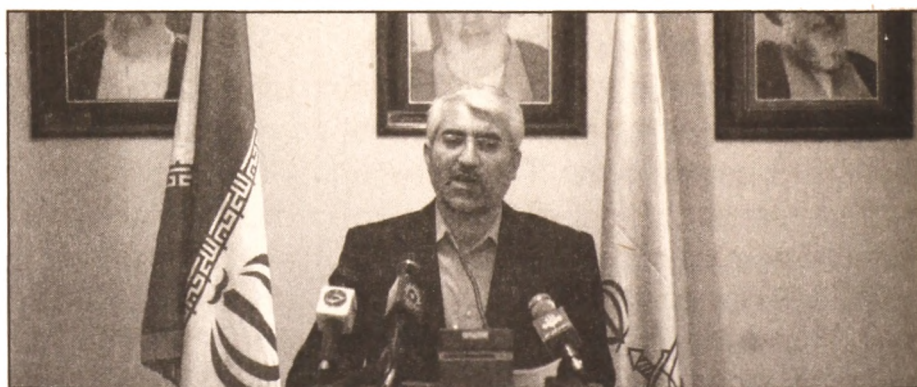
Πούτιν, με αφορμή μια συνάντησή του στη Μόσχα με τον Πορτογάλο πρωθυπουργό Ζοζέ Σόκρατες, που πρόκειται να αναλάβει την προεδρία της Ευρωπαϊκής Ένωσης από 1ης Ιουλίου, δήλωσε χαρακτηριστικά: «Κρίνουμε ότι είναι επιζήμιο και επικίνδυνο να μετατραπεί η Ευρώπη σε πυριτιδαποθήκη... Αυτό δημιουργεί νέους και ανώφελους κινδύνους για όλο το σύστημα διεθνών και ευρωπαϊκών σχέσεων».

ΙΡΑΚ ΤΑ ΕΙΠΑΝ ΗΠΑ-ΙΡΑΝ, ΑΛΛΑ...

Σημαντική η πρώτη συνάντηση μεταξύ ΗΠΑ και Ιράν που πραγματοποιήθηκε τις ημέρες αυτές στη Βαγδάτη· η πρώτη τέτοια συνάντηση ανάμεσα στις δυο αυτές χώρες για 27 ολόκληρα χρόνια, αφότου, δηλαδή, καθιερώθηκε η επανάσταση που έφερε στην εξουσία το θεοκρατικό καθεστώς του αγιατολάχ Χομεϊνί. Το ζήτημα, όμως, είναι ότι δεν ξέρει κανείς τι ακριβώς συζήτησαν οι δυο αντιπροσωπείες, ούτε και αν άφτασαν σε συγκεκριμένα συμπεράσματα, καθώς οι εκπρόσωποί τους ήταν αρκετά φειδωλοί στις δηλώσεις τους, προσπαθώντας απλώς ο καθένας να παρουσιάσει τα πράγματα από τη δική του σκοπιά.

Σημαντικότερο, ωστόσο, είναι ότι η συνάντηση πραγματοποιήθηκε, ενώ, στο μεταξύ, η Ουάσιγκτον πραγματοποιούσε επίδειξη ισχύος, με πολεμικά σκάφη που έπλεαν προκλητικά στον Περσικό Κόλπο και παράλληλα, διά στόματος επίσημων εκπροσώπων της απειλούσε την Τεχεράνη με νέα μέτρα για το πυρηνικό της πρόγραμμα.

Εκείνο που τονίστηκε από αμερικανικής πλευράς, σχετικά με τη συνάντηση της Βαγδάτης, ήταν ότι ζητήθηκε από το Ιράν να σταματήσει τον εξοπλισμό ομάδων ανταρτών που

πραγματοποιούν επιθέσεις εναντίον των δυνάμεων κατοχής του Ιράκ, ένα θέμα, πάντως, στο οποίο έγινε σαφές ότι δεν υπήρξε καμία συμφωνία.

Πέρα από αυτό, οι συγκρούσεις στο Ιράκ συνεχίζονται με αμείωτη ένταση, και μάλιστα, σύμφωνα με αμερικανικές πηγές, ο Μάιος που πέρασε ήταν ο φονικότερος για τις δυνάμεις κατοχής, καθώς στη διάρκειά του σκοτώθηκαν πάνω από 110 Αμερικανοί στρατιώτες.

Φυσικά, οι ανακοινώσεις αφορούν πάντα τους νεκρούς Αμερικανούς και ποτέ τους τραυματίες που είναι πολύ περισσότεροι, όπως δεν αφορούν και τους Ιρακινούς ένοπλους, και κυρίως άμαχους, οι οποίοι σκοτώνονται καθημερινά κατά δεκάδες.

ΟΥΚΡΑΝΙΑ ΑΝΑΒΟΛΗ ΣΤΟΝ ΕΜΦΥΛΙΟ

Τελικά, ο πρόεδρος Βίκτορ Γιούσενκο και ο πρωθυπουργός Βίκτορ Γιανούκοβιτς, στην Ουκρανία, κατάφεραν να ξεπεράσουν την πολιτική κρίση που είχε δημιουργηθεί τον τελευταίο καιρό στη χώρα, απειλώντας να οδηγήσει στην έκρηξη ενός εμφυλίου πολέμου. Μετά από μια μαρathonία σκληρή διαπραγμάτευση, την περασμένη Κυριακή τα ξημερώματα, εμφανίστηκαν πιασμένοι από το χέρι, για να ανακοινώσουν δημόσια ότι συμφώνησαν να διαξαχθούν νέες εκλογές στο τέλος του ερχόμενου Σεπτεμβρίου.

Η συζήτηση και η συμφωνία των δυο ανδρών έγιναν μέσα σε ένα κλίμα μεγάλης έντασης, την οποία επέτεινε περισσότερο ο φόβος πραξικοπήματος, καθώς ο πρόεδρος Γιούσενκο είχε δώσει εντολή για κινητοποιήσεις των ειδικών δυνάμεων του στρατού με στόχο να καταλάβουν δημόσια κτίρια και να επιβάλουν την τάξη στους δρόμους της πρωτεύουσας. Για τον λόγο αυτό, χιλιάδες οπαδοί του Γιανούκοβιτς είχαν καταλάβει δρόμους και πλατείες και κυρίως όλη την περιοχή γύρω από το προεδρικό μέγαρο, ασκώντας έτσι τεράστια πίεση στον πρόεδρο Γιούσενκο.

Ο χρόνος μέχρι τον ερχόμενο Σεπτέμβριο, όμως, είναι μακρύς για τα δεδομένα της Ουκρανίας και πολλοί αναλυτές εκφράζουν φόβους ότι μέχρι τότε πολλά μπορούν να αλλάξουν –καθώς οι διαφορές μεταξύ των πολιτικών

Η θερμή χειραψία και τα χαμόγελα των Γιούσενκο (δεξιά) και του Γιανούκοβιτς δεν πείδουν για τον τερματισμό της κρίσης.

αρχηγών είναι αγεφύρωτες– και η συμφωνία της Κυριακής να αποδειχτεί απλώς αναβολή στον εμφύλιο που αποσώβησε.

ΙΣΡΑΗΛ ΠΡΩΘΥΠΟΥΡΓΟΣ ΥΠΟ ΠΡΟΘΕΣΜΙΑ Ο ΕΧΟΥΝΤ ΟΛΜΕΡΤ

Δύσκολες ώρες περνά ο ισραηλινός πρωθυπουργός Εχούντ Όλμερτ, καθώς οι εξελίξεις στο Εργατικό Κόμμα –που συμμετέχει στην κυβέρνησή του– προχωρούν ραγδαία προς αλλαγή της ηγεσίας, μετά την απώλεια της θέσης του προέδρου από τον μέχρι τώρα πρόεδρο Αμίρ Πέρετς.

Ήδη, ο ίδιος ο Όλμερτ έχει κατηγορηθεί για το φιάσκο της στρατιωτικής εισβολής που πραγματοποίησε τον περασμένο χρόνο ο ισραηλινός στρατός

και μάλιστα πολλές πλευρές ζητούσαν επιτακτικά την παραίτησή του. Όπως ήταν φυσικό, όμως, οι κατηγορίες στράφηκαν και κατά του Αμίρ Πέρετς, ο οποίος κατείχε τη θέση του υπουργού Άμυνας.

Έτσι, στην πρώτη εσωτερική ψηφοφρία που έγινε στο Εργατικό Κόμμα, ο Πέρετς συγκέντρωσε μόλις το 22% των ψήφων, έναντι του Εχούντ Μπάρακ και του πρώην επικεφαλής μυστικής υπηρεσίας ασφαλείας Αμί Αγιαλόμ που συ-

γκέντρωσαν 36% και 31% αντίστοιχα.

Ο νέος πρόεδρος του κόμματος θα κριθεί σε δεύτερη εκλογή στις 12 Ιουνίου, ήδη, όμως, και οι δυο υποψήφιοι, οι οποίοι πρωτοστάτησαν στην αξίωση για παραίτηση του πρωθυπουργού Όλμερτ, έχουν δηλώσει ότι θα αποσύρουν το Εργατικό Κόμμα από τον κυβερνητικό συνασπισμό, γεγονός που, αν συμβεί, σημαίνει ότι εκ των πραγμάτων ο Εχούντ Όλμερτ θα πρέπει να οδηγήσει τη χώρα σε νέες εκλογές.

ΓΑΛΛΙΑ ΑΠΟΛΥΤΗ ΚΥΡΙΑΡΧΙΑ ΤΗΣ ΔΕΞΙΑΣ

Σε θρίαμβο της Δεξιάς και του κόμματος UMP που στήριξε τον Νικολά Σαρκοζί στις πρόσφατες προεδρικές, αναμένεται σύμφωνα με όλες τις ενδείξεις να εξελιχθούν οι γαλλικές βουλευτικές εκλογές που διεξάγονται την Κυριακή. Οι δημοσκοπήσεις εμφανίζουν το UMP, με επικεφαλής τον Φρ. Φιγιόν, να προηγείται 12 μονάδες του Σοσιαλιστικού Κόμματος, εκμεταλλευόμενο και την εντρωσιακή έναρξη της θητείας του Σαρκοζί και να εξασφαλίζει άνετη πλειοψηφία. Οι Σοσιαλιστές ελπίζουν να διατηρήσουν την κοινοβουλευ-

τική δύναμη του 2002, κινδυνεύουν όμως να μείνουν χωρίς συμμάχους, αφού ΚΚ και Πράσινοι δίνουν μάχη για την κοινοβουλευτική τους επιβίωση.

Το νέο κόμμα του Φρ. Μπαϊρού MoDem (Δημοκρατικό Κίνημα) υπολογίζεται στο αξιοπρεπέστατο 12%, αλλά η έλλειψη συμμαχιών δεν του επιτρέπει να ελπίζει σε μεγάλη κοινοβουλευτική παρουσία, ενώ για το Εθνικό Μέτωπο του Λεπέν όλα συνηγορούν σε μια νέα και ακόμα μεγαλύτερη συντριβή.

Φτάνουν τα παιχνίδια με το «Σκοπιανό»

του Τάκη Διαμαντή

Η ελληνική κοινή γνώμη παρακολουθεί την περίοδο αυτή ένα νέο ξεδίπλωμα έντασης γύρω από τη γνωστή εκκρεμότητα για την επίσημη ονομασία της ΠΓΔΜ. Και βεβαίως δεν είναι η πρώτη φορά που εμφανίζεται η ένταση αυτή από τις αρχές της περασμένης δεκαετίας, οπότε ξεκίνησε αυτή η ιστορία. Όμως, είναι η πρώτη φορά που επιδιώκεται να ενταχθεί το «Σκοπιανό», ως θέμα πρώτης προτεραιότητας, στο πλαίσιο της αντιπαράθεσης μεταξύ των κομμάτων ενόψει των συζητούμενων εκλογών –όποτε και αν διεξαχθούν–, και με μοναδικό στόχο να εξασφαλίσει το ένα περισσότερες ψήφους από το άλλο.

Η υπόθεση της διένεξης για το όνομα της γειτονικής ΠΓΔΜ έχει σαφώς την ιστορική, αλλά και την πολιτική της διάσταση, τόσο για την ίδια αυτή χώρα όσο φυσικά και για την Ελλάδα. Παρόλα αυτά, «σέρνεται» εδώ και 16 χρόνια, αφότου δηλαδή τα Σκόπια κήρυξαν την ανεξαρτησία τους από την πρώην Γιουγκοσλαβική Ομοσπονδία.

Σε ό,τι αφορά, μάλιστα, την ελληνική πλευρά, αποτελεί κοινή διαπίστωση ότι η Αθήνα ακολούθησε μια αντιπαραγωγική και εν πολλοίς αντιφατική πολιτική, η οποία κάθε άλλο παρά συνέβαλε σε μια ξεκάθαρη προσέγγιση του προβλήματος, που θα μπορούσε να αποτελέσει τη βάση για μια ουσιαστική λύση. Μια πολιτική, η οποία αναβίωνε εθνικιστικές τάσεις του παρελθόντος και το μόνο που πετύχαινε ήταν να αφήνει περιθώρια στην ηγεσία των Σκοπίων να εκμεταλλεύεται τις ελληνικές αδυναμίες, σε συνδυασμό με τις διεθνείς συγκυρίες, με αποτέλεσμα να εξασφαλίζει τα περιθώρια που χρειαζόταν για να προωθεί με άνεση τις δικές της θέσεις.

Από την άλλη πλευρά, είναι γνωστό ότι και τα Σκόπια ήταν –και παραμένουν– δέσμια μιας προπαγάνδας που «στήθηκε» πριν από περίπου έναν αιώνα και η οποία αποσκοπούσε στη δημιουργία ενός χωριστού κράτους με την ονομασία «Μακεδονία» στα όρια της γεωγραφικής Μακεδονίας. Μια προ-

παγάνδα που συχνά συνοδεύεται, μέχρι τώρα, από εκδηλώσεις και ενέργειες που εκφράζουν άλλοτε αλυτρωτικές και άλλοτε διεκδικητικές τάσεις.

Το κακό για την ελληνική πλευρά ήταν ότι σε όλη τη διάρκεια του Ψυχρού Πολέμου, αλλά και στα πρώτα χρόνια μετά τον τερματισμό του, η Αθήνα διατεινόταν ότι δεν υφίσταται «μακεδονικό ζήτημα». Ζήτημα ωστόσο υπήρχε και αυτό φάνηκε το 1991, όταν πλέον η Σοσιαλιστική Δημοκρατία της Μακεδονίας κήρυξε την ανεξαρτησία της από την πρώην Γιουγκοσλαβική Ομοσπονδία και άρχισε να διεκδικεί δικαιωματικά μια θέση στον Οργανισμό Ηνωμένων Εθνών, με το όνομα «Δημοκρατία της Μακεδονίας», που είχε ήδη επιλέξει και περιλάβει στο νέο Σύνταμά της από τον Σεπτέμβριο εκείνης της χρονιάς.

Εκείνη την περίοδο οργανώθηκαν σε Αθήνα και Θεσσαλονίκη, με την καθοδήγηση εθνικιστικών κύκλων και της Εκκλησίας, αλλά και τη συμμετοχή όλων των κομμάτων (πλην του ΚΚΕ), ογκώδεις διαδηλώσεις, με το σύνθημα «η Μακεδονία είναι ελληνική». Ένα σύνθημα που στη συνέχεια έπαιξε αρνητικό ρόλο, ως κεντρικό σημείο για την πλήρη άρνηση των ελληνικών κυβερνήσεων, με βάση την απόφαση των πολιτικών αρχηγών του 1992 να δεχτούν για το γειτονικό κράτος μια οποιαδήποτε σύνθετη ονομασία, στην οποία θα περιλαμβανόταν και το όνο-

Το αεροδρόμιο «Μέγας Αλέξανδρος».

μα Μακεδονία ή... παράγωγά του.

Μόνο που, παρά τις πιέσεις και τις κατ'αιρούς πονηριές της ελληνικής πλευράς, τα Σκόπια επέμεναν και τελικά η διεθνής κοινότητα, μη αντιλαμβανόμενη πλήρως τις ελληνικές ευαισθησίες και έχοντας άλλες –ουσιαστικότερες– προτεραιότητες στην περιοχή των Βαλκανίων, με ανοιχτά τα ζητήματα του Κοσσυφοπεδίου, της Βοσνίας και αυτής της ΠΓΔΜ, αποφάσισε να αγνοήσει τις όποιες ελληνικές αιτιάσεις και διαμαρτυρίες, σπεύδοντας να αναγνωρίσει την ΠΓΔΜ, όπως είχε ονομαστεί «προσωρινά» με την «ενδιάμεση συμφωνία» τού 1995 στον ΟΗΕ, ως «Δημοκρατία της Μακεδονίας». Ένα όνομα που ήδη έχει υιοθετηθεί από το συντριπτικά μεγαλύτερο μέρος των χωρών του Οργανισμού Ηνωμένων Εθνών, περιλαμβανομένων και χωρών της Ευρωπαϊκής Ένωσης, με την Ελλάδα «στη γωνία», παντελώς αδύναμη να αντιδράσει.

Έτσι, παρά τις σε τακτά χρονικά διαστήματα διαβεβαιώσεις διπλωματικών κύκλων για «επικείμενη λύση του προβλήματος» και για «υποχώρηση των Σκοπίων», έχει καταστεί ξεκάθαρο ότι το ζήτημα αυτό έχει χαθεί για την ελληνική πλευρά, η οποία θα πρέπει πλέον, έστω και αργά, να αναζητήσει έναν άλλο τρόπο προσέγγισης στο πρόβλημα. Ένα τρόπο, στον οποίο η τεχνητή ένταση, που –εντελώς παράλογα και ανεύθυνα– δημιούργησαν εδώ και μερικές ημέρες συγκεκριμένα πολιτικά κόμματα, ακολουθούμενα φυσικά από τα φιλικά τους μέσα ενημέρωσης, μάλλον αρνητικές υπηρεσίες προσφέρει.

Ο Ρίμπο και τα φώτα της παράγκας

του Βασίλη Μπόνιου

Το φτωχόπαιδο με τα στραβά πόδια, που κλωτσούσε ξυπόλητος το τόπι στις βραζιλιάνικες φαβέλες –πλούσιος, διάσημος και σταρ του παγκόσμιου ποδοσφαίρου σήμερα– κατάφερε μ' ένα δάκρυ να κάνει θρύψαλα το λαϊκό προφίλ που έχτιζε δεκαετίες τώρα ο μεγαλοεπιχειρηματίας Σωκράτης Κόκκαλης. «Δεν ήταν τα λεφτά που δεν μου έδωσε, αλλά ο λόγος (του) που δεν κράτησε...», θα καρφώσει τον πρόεδρο της ΠΑΕ Ολυμπιακός ο Ρίμπο, σε μια συνέντευξη Τύπου –ρεσιτάλ επικοινωνίας, από την οποία αποχώρησε αγκαλιάζοντας τη σύζυγο και τα παιδιά του. Ήταν στην ουσία το πρώτο στραπάτσο για τον επιχειρηματία τον οποίο ο σημερινός πρωθυπουργός και κάποιοι από τους υπουργούς του φωτογράφιζαν σαν τον γκουρού της διαπλοκής. Φυσικά όσο βρίσκονταν στην αντιπολίτευση, μια κι όταν έγιναν κυβέρνηση αποδείχθηκαν «κότες λειράτες» κατά την προσφιλή έκφραση ενός προέδρου που ανδρώθηκε επιχειρηματικά από τις μπίζνες με το ελληνικό δημόσιο.

Το πληγωμένο είδωλο από τη Βραζιλία ήταν η αφορμή να ξεσπάσουν και οι πιο κολλημένοι «γαύροι» εναντίον του προέδρου που έφερε στο λιμάνι δέκα κούπες, χρησιμοποιώντας κάθε μέσο για να πετύχει το σκοπό του. Ακόμη και πρόσφατα, όταν μέλη του Δ.Σ. της ΠΑΕ Ολυμπιακός και υπάλληλοι της Ιντρακόμ βρέθηκαν φερόμενοι ως δράστες στο φονικό της Παιανίας, δεν άνοιξε ρουθούνι. Ο φίλαθλος του Παναθηναϊκού πήγε άκλαυτος και κανείς δεν περιμένει από τη Δικαιοσύνη να καθίσει στο скаμνί ή να στείλει στην ψειρού τους δολοφόνους. Και κάτι ακόμη. Κανείς δεν ανέφερε ως τώρα την πραγματική αιτία της συμπλοκής στην Παιανία. Ακόμη και οι πιο ντοπαρισμένες ανθρώπινες μηχανές βίας χρειάζονται μια αφορμή για να δώσουν ραντεβού θανάτου. Κι εδώ η αφορμή υπήρχε και ήταν γνωστή στα ψηλά κλιμάκια των ομάδων και φυσικά της αστυνομίας. Σύμφωνα με πληροφορίες, ένας νεαρός φίλαθλος που επιχείρησε να βάλει φωτιά σε πούλμαν με φιλάθλους του αιώνιου αντιπάλου συνελήφθη από τους ίδιους, τον έμπασαν σηκωτό στο πούλμαν και τον βίαζαν κατά συρροή ώσπου να φθάσουν στην επαρχιακή πόλη που έπαιζε η αγαπη-

μένη τους ομάδα. Την επομένη μια ολόκληρη κερκίδα τραγουδούσε ειρωνικά στιχάκια με τ' όνομα του θύματος. Οι δικοί του θέλησαν να ξεπλύνουν τη ντροπή και προκάλεσαν το ραντεβού στην Παιανία που βάφτηκε κόκκινη.

Πίσω από τα λαμπερά πρό-

σωπα (Τζίγγερ, Πέτρος Κόκκαλης, Ντέμης Νικολαΐδης) της σούπερ λίγκας ξετυλίγεται ένας ολόκληρος κόσμος που συχνά έρπει στο σκοτάδι, με τους δικούς του νόμους και κανόνες. Το πόσο βρόμικο ήταν και παραμένει το ελληνικό πρωτάθλημα δεν χρειάζονταν οι εκπομπές του Τριανταφυλλόπουλου για να το διαπιστώσουμε. Τα φώτα της παράγκας δεν σβήνουν ποτέ σ' αυτήν εδώ τη χώρα των εξαθλιωμένων συνειδήσεων. Και με την ίδια ευκολία που ο μπάρμπα-Θωμάς στήνει μια καλύβα «για να κερδάει μόνο ο Ολυμπιακός και το Αιγάλεω», με τον ίδιο τρόπο οι μιζαδόροι του Χρηματιστηρίου, του υπουργείου Εθνικής Άμυνας, των Δημοσίων Έργων, των δομημένων ομολόγων, του υπουργείου Υγείας συναρμολογούν σε μια νύχτα τα δικά τους παραμάγαζα.

Λέξεις όπως επανίδρυση, εξυγίανση, μεταρρύθμιση, όταν βγαίνουν από τα χείλη ελλήνων πρωθυπουργών, έχουν τόση αξιοπιστία όσο και ο λόγος ξανθιάς τηλεπαρουσιάστριας που υπόσχεται ότι δεν θα ξαναφορέσει βαθύ ντεκολτέ. Κι αυτό δεν πρόκειται ν' αλλάξει –απλώς θα χειροτερεύει όσο περνάει ο καιρός. Αρκεί να ρίξει κανείς μια ματιά στη λίστα με τους υποψήφιους για τα επόμενα 20 χρόνια πρωθυπουργούς. Άμα είσαι σοβαρός άνθρωπος καλύτερα να εξαφανιστείς σαν τον Λιαντίνη ή ν' αυτοκτονήσεις χορεύοντας το χορό του Ζαλόγγου παρά να υποστείς τις πρωθυπουργίες τους.

Μέσα σ' αυτό το τσουνάμι της σήψης το ξέσπασμα του Ριβάλντο είναι μια κραυγή αντίστασης. Όπως είναι μαγκιά και του Ντέμη που για μια ακόμη φορά δεν δέιλιασε μπροστά στον Κόκκαλη και τον έντυσε στα κιτρινόμαυρα. Όσο για τον Τζίγγερ, απέδειξε ξανά ότι δεν έχει τα κότσια να βγει από την πατρική σκιά και σέρνεται πίσω από τους Βέλιτς και τους ανύπαρκτους Πεσέιρο. Λες και θα του κακόπεφτε εάν έντυνε στα πράσινα ένα πληγωμένο για εκδίκηση θηρίο, όπως θα είναι στη νέα σεζόν ο Βραζιλιάνος. Τελικά οι «βάζελοι» –και του πρωθυπουργού συμπεριλαμβανομένου– κάνουν ό,τι μπορούν για να δικαιώσουν τον «Σωκρατάκια».

Τελειώσαν τα ματς

του Νίκου Πρωινού

Το ελληνικό επαγγελματικό ποδόσφαιρο στο ναδίρ

- Η αλήθεια είναι ότι η τακτικότητα της στήλης δεν ήταν η πρόπουσα την παρούσα περίοδο.
- Οι αιτίες πολλές, αλλά η ενασχόληση με το ποδοσφαιρικό γίνεσθαι ανεξάρτητα αν αποτυπωνόταν στο χαρτί υπήρξε συνεχής.
- Οι πάλοι τότε αγώνες της Α' Εθνικής τέλειωσαν χωρίς ιδιαίτερες εκπλήξεις, για τις πρώτες ομάδες, αλλά και για αυτές που αποχαιρέτησαν τα μεγάλα (λέμε τώρα) σαλόνια και υποβιβάστηκαν.
- Το ελληνικό ποδόσφαιρο είναι άγνωστη ανοιχτού βιβλίου.
- Από την αρχή ξέρεις τι θα γίνει.
- Ο Ολυμπιακός με τη χειρότερη ομάδα των τελευταίων χρόνων πήρε το πρωτάθλημα.
- Πολύ αμφιβάλλουμε αν θα μπορούσε όμως να σταθεί στην πρώτη κατηγορία της Αγγλίας, της Ισπανίας ή της Ιταλίας.
- Εκεί που παίζεται δηλαδή ποδόσφαιρο κι όχι τουρλομπούκι.
- Το έδειξαν εξάλλου και οι επιδόσεις του στην ευρωπαϊκή διοργάνωση που συμμετείχε.
- Η έννοια διασυρμός σηματοδοτεί την παρουσία του.
- Η καλή χαρά των αντιπάλων.
- Θυμάστε που ο κ. Κρόκο στην αρχή της περιόδου τον ήθελε να παίζει στον τελικό;
- Ομάδα γερόντων που έφερναν απο-

τελέσματα εξαιτίας της αναπηρίας των λοιπών ελληνικών ομάδων και φυσικά του φύλακα αγγέλου τους.

- Της διαιτησίας!
- Ο Ριβάλντο ήταν όλα τα λεφτά, και ως ανταμοιβή τον έδιωξαν!
- Άγνωσται αι βουλαί της οικογενείας των Κρόκων του λιμανιού.
- Βέβαια οι επιστήμονες έκραξαν την αποπομπή του Ριβάλντο, αλλά γρήγορα θα τους δώσουν κάποια καραμέλα να γλύφουν και αυτοί που τον αποθέωναν θα τον βρίζουν.
- Όπως έκαναν με τον Σιγάλα την προηγούμενη βδομάδα στο μπάσκετ.
- Το αυτό έπραξε και ο σύζυγος της αοιδού στην ΑΕΚ με τον Τσιρίλο, τον Καπάνταη και τον Έμερσον.
- Η δεύτερη θέση που πήραν ήταν ζήτημα της πλήρους διάλυσης του Παναθηναϊκού, που, υπό την ηγεσία του Τσίγκερ, δεν ξέρει πού πατά και πού πηγαίνει.
- Ούτε οίκος μόδας δεν φέρνει σε κάθε κολεξιόν τόσα παλτά.
- Αν εξαιρέσουμε το άστρο του Νίνη πλήρης θλίψη για τους οπαδούς.
- Κατόρθωσαν να χάσουν στον τελικό κυπέλου από τη Λάρισα που πάλεψε μέχρι την τελευταία αγωνιστική για τη σωτηρία της.
- Κάτι σαν τον Συνασπισμό που παλεύει κάθε φορά να μπει στη Βουλή.
- Τόσο καλά.

- Οι προπονητές αλλάζουν σαν πουκάμισα και οι παίκτες σαν εσώρουχα.
- Μα φτιάχνεται έτσι μια ομάδα;
- Το μοντέλο Γιαννακόπουλου στο μπάσκετ δεν τους λέει τίποτα;
- Τόσοι πολλοί άσχετοι σε μια ομάδα πρώτη φορά βρέθηκαν.
- Δεν μιλάμε για τους παίκτες.
- Αλλά για τη διοίκηση.
- Κρίμα!
- Έκαναν μάγκα τον Κρόκο και την Παράγκα με τα κοράκια της.
- Ευχάριστη έκπληξη ο Πανιώνιος με νέους ταλαντούχους παίκτες, ο ΟΦΗ και ο ΑΡΗΣ.
- Ο τελευταίος ευτύχησε να έχει ποιοτικούς παίκτες και δυο προπονητές κοσμήματα που η διοίκηση έδωσε και τους δυο.
- Τι να πει κανείς;
- Η διαιτησία κλασικά με πολλά σφαλτσουφρίγματα.
- Σταθερή απαξία!
- Το ρατσιστικό «τον αράπη κι αν τον πλένεις...» πάει γάντι.
- Πυροδοτούν την κερκίδα και διώχνουν κόσμο.
- Η μόνη προσφορά που μπορούν να έχουν είναι να πάνε στα σπίτια τους.
- Πέραν αυτού ουδέν.
- Και δυο τρεις περιπτώσεις που υπάρχουν δεν σώζουν την κατάσταση.
- Οι «επιστήμονες» των οργανωμένων έφτασαν μέχρι το έγκλημα στην Παιανία, αλλά και κάθε Κυριακή τα έκαναν λαμπόγυαλο, χωρίς να γίνει το παραμικρό.
- Λόγια, λόγια, λόγια...

- Ο Ορφανός, αν και καθ' ύλην αρμόδιος υπουργός, έχει χάσει προ πολλού τη μπάλα και οι πράξεις του ρίχνουν λάδι στη φωτιά.
- Το σύνδρομο Πολύδωρα δεν αφορά μόνο τον υπουργό Δημόσιας Τάξης.
- Είναι μεταδοτικό.
- Έχει βέβαια στην κόντρα και τον «σοσιαλιστή» της ΕΠΟ κ. Γκαγκάτση που κάθε τόσο του βάζει τρικλοποδιές.
- Αλλά υπουργός είναι.
- Δεν είναι κλητήρας!
- Ο αθλητικός Τύπος καθημερινά βάζει μπουρλότο με τα πληρωμένα γιουσούφκια των παραγόντων, χωρίς να ιδρώνει το αφτί κανενός εισαγγελέα που είναι πολύ ευαίσθητοι με τις απεργίες των εργαζομένων.
- Τι να πρωτοκάνουν κι αυτοί;
- Σωστό κι αυτό.
- Όσο για θέαμα στα γήπεδα;
- Είναι αντίστοιχο ή χειρότερο από τις καλλιτεχνικές επιδόσεις των παρατράγουδων της Πάνια.
- Πώς το λέγαμε στο γυμνάσιο;
- Μηδέν από μηδέν μηδέν.
- Τι να περιμένουμε για την επόμενη χρονιά;
- Τα ίδια και χειρότερα.
- Ο κατήφορος του ελληνικού ποδοσφαίρου δεν έχει τελειωμό.
- Και μην παραμυθιάζεστε με τα νέα «αστέρια» που τάζουν οι παράγοντες ότι θα έρθουν.
- Εδώ δεν μπορούν να κρατήσουν τους δικούς μας καλούς.
- Ξένους θα φέρουν;
- Καλό καλοκαίρι.

Άτομο και
παγκοσμιοποίηση –
ή πώς ο σύγχρονος
καπιταλισμός,
ώς οικονομικός,
πολιτιστικός αλλά και
ψυχικός μηχανισμός
ανταγωνιστικής
όρθοπεταλιάς, αναπαράγει
τή θεμελιώδη αντίφαση να
γεννᾷ στη συνείδηση
ὀρισμένα ιδεώδη, ὅπως
αὐτὸ τοῦ
αὐτοκαθοριζόμενου
ἀτόμου, καὶ συγχρόνως νὰ
τὰ ἀκυρώνει στὴν πράξη.

Σελ. 560, εὐρὼ 25.

Ἔκδ. Ἀρμός
Μαυροκορδάτου 7
Τηλ.: 2103304196

Οι πολίτες ξεσηκώνονται για τους ελεύθερους χώρους

Η αναλγησία, η ασυδοσία, η αυθαιρεσία και η παντελής έλλειψη κάθε ευαισθησίας από την πλευρά του κράτους, αλλά και των ιδιωτικών συμφερόντων που κερδοσκοπούν ασύστολα σε βάρος της ποιότητας ζωής των απλών πολιτών, έχει φτάσει στο απροχώρητο. Οι πολίτες, έχοντας συνειδητοποιήσει τη στυγνή πραγματικότητα που αντιμετωπίζουν, αρχίζουν πλέον να οργανώνονται, να κινητοποιούνται και να αναλαμβάνουν πρωτοβουλίες, με στόχο να πάρουν τα πράγματα στα χέρια τους και να περισώσουν ό,τι είναι δυνατό να σωθεί.

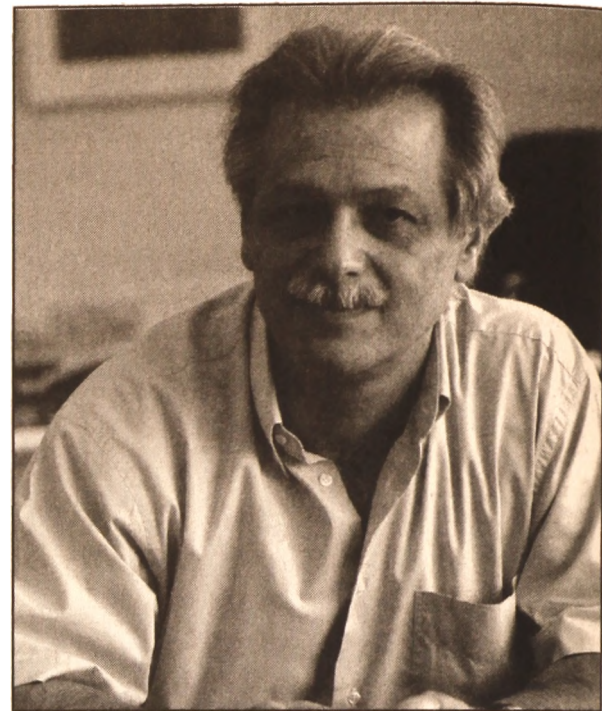
Πανό που τοποθετήθηκε στην παραλία του Ελληνικού για να δημοσιοποιήσει την απεργία πείνας του Χρήστου Κορτζίδη.

Εδώ και πάνω από μια εβδομάδα, ο δήμαρχος του Ελληνικού Χρήστος Κορτζίδης δίνει τη δική του μάχη, κάνοντας απεργία πείνας, με σκοπό να υπερασπιστεί το απαράβατο δικαίωμα των συμπολιτών του να απολαμβάνουν το αγαθό του ελεύθερου χώρου, που γι' αυτούς είναι η παραλία του Αγίου Κοσμά.

Ο δήμαρχος του Ελληνικού, μάλιστα, δεν περιορίστηκε στη δική του διαμαρ-

τυρία. Αντίθετα, απηύθυνε κάλεσμα σε όλους τους πολίτες του δήμου του, όπως και στους πολίτες των γειτονικών και άλλων δήμων, να συγκεντρωθούν για να διαδηλώσουν μαζί του εναντίον εκείνων που αυθαιρετώντας έχουν κλείσει την παραλία.

Και οι πολίτες ανταποκρίθηκαν και συγκεντρώθηκαν την περασμένη Τετάρτη στην παραλία του Αγίου Κοσμά, όπου, εκτός των άλλων, προχώρησαν

Ο δήμαρχος του Ελληνικού κ. Κορτζίδης.

στο συμβολικό γκρέμισμα του φράχτη που έχουν τοποθετήσει οι επιχειρηματίες που λυμαίνονται την παραλία, κερδοσκοπώντας σε βάρος των πολιτών.

Ο δήμαρχος του Ελληνικού, όμως, λόγω της θέσης του γνωρίζει τι ακριβώς συμβαίνει και γι' αυτό μπορεί να καθοδηγεί τους συμπολίτες του στη διεκδίκηση του σεβασμού των δικαιωμάτων τους ως πολίτες. Ο ίδιος, άλλωστε, μια εβδομάδα περίπου πριν ξεκινήσει την απεργία πείνας που κήρυξε, είχε πέσει θύμα ξυλοδαρμού από τους μπράβους ενός επιχειρηματία της παραλίας, όταν πήγε να ελέγξει κάποιες αυθαίρετες κατασκευές που γίνονταν για την επέκταση του χώρου ενός μπαρ της περιοχής.

ΜΟΣΧΑΤΟ ΚΑΙ ΚΗΦΙΣΟΣ

Πέρα από το Ελληνικό, πριν από δυο εβδομάδες, ανάλογη διαμαρτυρία και γκρέμισμα του φράχτη που έκλεινε παραλία έγινε και στην περιοχή του Μοσχάτου, μετά από προτροπή ενός άλλου δημάρχου, του Ταξιάρχη Παπαντώνη. Συμμετείχαν πολλές δεκάδες πολιτών που είχαν συγκεντρωθεί για να καθαρίσουν τον χώρο, γύρω από τις εκβολές του Κηφισού ποταμού, ο οποίος έχει μεταβληθεί σε μια απέραντη χλωματερή.

Πριν από τα γεγονότα στο Μοσχάτο, όμως, είχε προηγηθεί ο καθαρισμός του ιστορικού Κηφισού, σε όλη τη διαδρομή του από την περιοχή που βρίσκονται οι πηγές του, μετά από μια

πρωτοβουλία του ομίλου της Καθημερινής και του Σκάι, με τη συμμετοχή και άλλων φορέων, αλλά κυρίως με την προσωπική εργασία εκατοντάδων πολιτών από διάφορους δήμους του λεκανοπεδίου που έσπευσαν να προσφέρουν τη βοήθειά τους στο εγχείρημα.

ΣΤΟΥΣ ΒΑΡΟΝΟΥΣ ΤΗΣ ΝΥΧΤΑΣ

Δεν είναι, όμως, μόνο το Μοσχάτο και το Ελληνικό, που υποφέρουν από κλειστές για τους πολίτες παραλίες ή από σκουπιδότοπους που δημιουργεί η εγκληματική αδιαφορία μιας κατηγορίας πολιτών αλλά και της επίσημης πολιτείας. Σε όλη σχεδόν την παραλιακή γραμμή, από το Μοσχάτο μέχρι τη Βάρκιζα, η πρόσβαση στη θάλασσα για τους κατοίκους των δέκα δήμων είναι αδύνατη. Παντού έχουν στηθεί οργανωμένες πλαζ, στις οποίες οι πολίτες πρέπει να πληρώνουν ακριβό εισιτήριο, ή καφετέριες, μπαρ, νάιτ-κλαμπ και εστιατόρια, που λειτουργούν με άδειες που δίνονται χωρίς κανένα προγραμματισμό από διαφορετικούς φορείς, οι οποίοι κονταροχτυπιούνται μεταξύ τους, δημιουργώντας ένα πραγματικό χάος. Με μοναδικά θύματα, βεβαίως, τους κατοίκους των περιοχών αυτών, οι οποίοι στερούνται, οι ίδιοι και τα παιδιά τους, τους ελεύθερους χώρους και στην προκειμένη περίπτωση τις παραλίες τους.

ΚΑΙ ΤΟ ΠΕΔΙΟ ΤΟΥ ΑΡΕΩΣ

Το θέμα των ελεύθερων χώρων, όμως, δεν απασχολεί μόνο τους κατοίκους των παραθαλάσσιων περιοχών, που φυσικά αντιμετωπίζουν μεγάλο πρόβλημα με το ξεπούλημα των περιοχών τους στα ιδιωτικά συμφέροντα. Το ίδιο συμβαίνει και σε περιοχές, ακόμα και στο κέντρο της Αθήνας, όπως, για παράδειγμα, στην επίσης ιστορική περιοχή του Πεδίου του Άρεως, ένα μεγάλο τμήμα του οποίου έχει γεμίσει από αυθαίρετα κτίρια και χώρους άθλησης που έχει κατασκευάσει το «αφεντικό» του Πανελληνίου Αθλητικού Συλλόγου Μίνως Κυριακού, ιδιοκτήτης επίσης του καναλιού Αντένα και πρόεδρος της Ελληνικής Ολυμπιακής Επιτροπής.

Ακριβώς, εξαιτίας των αυθαιρεσιών του Κυριακού, ο οποίος φυγοδικεί

Πολίτες του Μοσχάτου καθαρίζουν το ποτάμι του Κηφισού, μετά από πρωτοβουλία του δημάρχου Ταξίarchου Παπαντώνη.

αγνοώντας επιδεικτικά αποφάσεις που έχουν ληφθεί από αρμόδιες υπηρεσίες και βρίσκονται εδώ και πολύ καιρό στα δικαστήρια, οι κάτοικοι της Κυψέλης οργανώθηκαν και ανέλαβαν πρωτοβουλία για την αναδάσωση ενός τμήματος του πάρκου, που έχει καταλάβει και έχει ασφαλτοστρώσει ο Κυριακού με την ανοχή της αστυνομίας και της δημοτικής αρχής, για να διακινεί τα οχήματα που χρησιμοποιεί ο Πανελλήνιος.

Κατά την πρώτη απόπειρα της δεντροφύτευσης, όμως, οι κάτοικοι της περιοχής –μέλη κυρίως μιας επιτροπής πολιτών που έχει δημιουργηθεί για την προστασία του πάρκου– ήλθαν αντιμέτωποι με δυνάμεις της αστυνομίας, η οποία είχε ενημερωθεί προφανώς από τον ίδιο τον Κυριακού. Οι αστυνομικοί, μάλιστα, στην προσπάθειά τους να εμποδίσουν την δεντροφύτευση, συνέλαβαν τρεις ακτιβιστές, δυο άνδρες και μια γυναίκα, διαμερισματική σύμβουλο της «Ανοιχτής Πόλης», τους οποίους κράτησαν για ένα

περίπου 24ωρο, πριν τους οδηγήσουν στο δικαστήριο, με τη διαδικασία του αυτόφωρου και με εξόχως βαριές κατηγορίες, που όμως καταρρήφθηκαν από την εισαγγελέα.

Δυο εβδομάδες αργότερα, ωστόσο, ακολούθησε μια νέα απόπειρα δεντροφύτευσης του Πεδίου του Άρεως, με τη συμμετοχή αρκετών δεκάδων πολιτών, όχι μόνο από την Κυψέλη αλλά και από διάφορες άλλες περιοχές της Αθήνας, που είχαν προσέλθει με τα παιδιά τους. Και αυτή τη φορά η επιχείρηση πέτυχε. Οι συγκεντρωμένοι πολίτες ξήλωσαν την ασφαλτο που είχε κατασκευαστεί για λογαριασμό του Κυριακού και φύτεψαν στη θέση της δεντρύλια, τα οποία μάλιστα η ίδια η επιτροπή υποσχέθηκε να προσέχει από κακόβουλες αντιδράσεις ενδιαφερομένων, αλλά και να τα φροντίζει, μιας και στο Πεδίο του Άρεως δεν υπάρχουν φύλακες, ούτε και νερό για το πότισμα των δέντρων που υπάρχουν σ' αυτό.

ΣΤΡΑΤΗΣ ΜΟΣΧΟΝΗΣΙΟΣ

Ο «άλλος» και οι «ευγενείς παραχωρήσεις» μας

Αν με ρωτήσετε ποια θεωρώ την μεγαλύτερη στιγμή και ποιους τους μεγαλύτερους «δασκάλους μας» στους σύγχρονους Ολυμπιακούς αγώνες, θα σας απαντήσω: Ήταν στους «ειδικούς» Ολυμπιακούς αγώνες στο Σιάτλ, όταν 9 «ειδικά» άτομα ξεκίνησαν έναν αγώνα δρόμου εκατό μέτρων. Ξάφνου ένα αγόρι έπεσε κι άρχισε να κλαίει. Και τα 8 υπόλοιπα (αγόρια και κορίτσια) έκαναν κάτι πρωτοφανές για τα σύγχρονα ήθη. Γύρισαν προς τα πίσω, το σήκωσαν αλληλέγγυα και δεν παραιτήθηκαν, αλλά βάδισαν μαζί προς το τέρμα.

Τελικά, κακά τα ψέματα(!), η ουσιαστική ταυτότητα και ιδεολογία κάθε ανθρώπου φαίνεται λιγότερο από τα τυπικά προσόντα, και τις «αναμενόμενες» (και πολιτικά) επιλογές και «ατάκες», και περισσότερο από το πώς φέρεται στην καθημερινότητα μας. Κι αυτό δεν μπορεί παρά να σχετίζεται με την έμπρακτη αλληλεγγύη απέναντι στον «άλλον». «Εκείνο που φοβάμαι περισσότερο απ' όλα είναι μη γίνω ποιητής, μην κλειστώ σ' ένα δωμάτιο ν' αγναντεύω τη θάλασσα κι απολησμονήσω τη ράτσα που μας έλιωσε» έγραψε η Γώγου, ειρωνευόμενη την ψευδεπίγραφη «καλλιέργεια» κάποιων. Σε κάθε περιπλάνηση στους (υλικούς ή εικονικούς) χώρους μας θα δούμε σύμβολα τέτοιων συμπεριφορών. Ατάκες βάρβαρες από «προσοντούχους» στα κανάλια ή στα καφενεία για ανθρώπους των όποιων διαφορετικών ιδιοτήτων ή επιλογών. Αυτοκίνητα που προ(σ)δίδουν «επίπεδο» αραγμένα μπροστά από μπάρες αναπήρων. Σκουπίδια ή κατασκευάσματα επικίνδυνα σε χώρους «υπεράνω υποψίας» για ενήλικες και παιδιά.

Άλλωστε, ίσως ο περιεκτικότερος ορισμός του πολυώνυμου φασισμού που διάβασα ποτέ είναι αυτός που λέει ότι τα δικαιώματα των «άλλων» δεν είναι αυτονόητα, αλλά δικές μας «ευ-

γενείς» παραχωρήσεις. Όχι μόνο γιατί αυτή η νοοτροπία, σπάζοντας την αυταξία των δικαιωμάτων, μπορεί να ρίξει σε μια δίνη όλους μας (ακόμη κι αυτούς που νομίζουν ότι είναι στο απυρόβλητο), αλλά και γιατί θεωρεί ότι μπορεί να αίρει τα δικαιώματα δίχως αντίκτυπο, κάθε φορά που «δυσκολεύεται» από κάτι. Κι όμως, τίποτε δεν είναι απόμακρο ή ασήμαντο, και το κοινωνικό περιθώριο δεν είναι τόσο περιθωριοποιημένο, όσο η ευθυνοφοβία, η ιδιοτέλεια ή ο στρουθοκαμηλισμός μας επιτάσσει. Κάθε μειονότητα, στις διάφορες μορφές της, όχι μόνο βρίσκεται και σε έναν συνεχή διάλογο με την πλειοψηφία αλλά και σε μια δημιουργική τριβή, που θα παίρνει ή δημιουργικές ή καταστροφικές διαστάσεις.

ΣΥΜΠΑΘΕΙΕΣ

Μία από τις ετερότητες –που αντιμετωπίζεται συνήθως με την «συμπάθεια της αδιαφορίας» (όλοι θα πουν τον καλό λόγο, κανείς σχεδόν δεν θα κάνει την πολιτική πράξη αλλαγής) ή την υφέρπουσα αντιπάθεια του νερόβραστου οίκτου, (αφού ο άλλος γίνεται σκεύος αποενοχοποίησης σε μια στιγμαία καλοσύνη που υποτιμά την ανθρώπινη ολότητα του)– είναι η μειονότητα των ατόμων με ειδικές ανάγκες. Ίσως γιατί είναι ομάδα που δεν συγκροτήθηκε ποτέ συνολικά (κι εδώ έχουν ευθύνη και οι ίδιοι/ες) ως πολιτικό υποκείμενο (πολιτικό δεν θα πει κομματικό, διευκρινίζω)... Κι όμως! Στην Ευρώπη υπάρχουν 50 εκατομμύρια (!) άνθρωποι με εκ γενετής ή επίκτητη αναπηρία. Και στην Ελλάδα ειδικότερα, κάθε χρόνο όλο και περισσότεροι/ες «υγιείς» προστίθενται στην λίστα κυρίως λόγω τροχαίων ή άλλων αιτιών.

Κι όμως κατασκευάζονται ακόμη πολυκατοικίες δίχως μπάρα ή με στενούς αναβατήρες. Υπάρχουν ακόμη σχο-

λεία, πανεπιστήμια, καφετερίες, δρόμοι, θέατρα, χώροι νοσηλείας δίχως προσβασιμότητα... Κι εκεί που αυτή έχει προβλεφθεί, ο καθένας κι η καθεμιά το θεωρεί δικαιωματικό να την ακυρώσει, κάνοντας για κάποιους συνάνθρωπους του την διαδρομή από το κρεβάτι τους ως τον δρόμο ταξίδι πολύωρο και κοπιαστικό. Αφού μένουν αποκλεισμένοι, (τόσο εξαιτίας των ελλειπόν κρατικών δομών όσο κι απ' την εξουσιαστική νοοτροπία των πολιτών), από ένα πλήθος καθημερινών επιλογών ή διεξόδων σε περίπτωση κινδύνου που 'ναι για μας (μέχρι νεωτέρας) αυτονόητες.

ΑΝΑΓΚΗ ΠΡΩΤΟΒΟΥΛΙΑΣ

Η συνείδηση ότι κάτι πρέπει ν' αλλάξει οδήγησε σε μια πανευρωπαϊκή πρωτοβουλία ώστε η υλικοτεχνική προσβασιμότητα των χώρων να είναι μια υποχρεωτική κι η έλλειψή της ποινικά κολάσιμη, που ειδικά στην Ελλάδα (από πολίτες, από έντυπα με γνωστή ευαισθησία –που θα το υιοθετήσουν, ή χώρους όπως σχολεία κλπ) θα πρέπει να λάβει σημαντικές διαστάσεις. Όποιος/α το θελήσει μπορεί να υπογράψει δωρεάν είτε 1) διαπροσωπικά εάν σας πλησιάσουν σχετιζόμενα άτομα, είτε 2) ηλεκτρονικά στον ιστότοπο <http://www.1million4disability.eu/sign.asp?language=EN>. «Κι ο εαυτός είναι ένας άλλος», έγραψε ο Ρεμπώ περιγράφοντας αυτό το δυνητικό παιχνίδι εναλλαγής μειονοτικής και πλειοψηφικής ταυτότητας. Η υπογραφή αυτή θα είναι μία «ευγενής παραχώρηση» έμπρακτης επιτέλους αλληλεγγύης (δίχως μεσάζοντες πολιτικαντισμού) που όμως θα προωθεί τα δικαιώματα των άλλων ως την αυταξία που (θα πρεπε να) είναι. Ως την αλληλεγγύη που μπορεί να έχει ανάγκη ο καθένας κι η καθεμιά αύριο...

ΕΛΕΝΗ ΚΑΡΑΣΑΒΒΙΔΟΥ

ΕΠΙΣΗΜΑΪΝΟΥΜΕ

Ο ελληνικός κινηματογράφος «συνεδριάζεται»

«Οι Έλληνες είμαστε λαός
παραλλήλων μονολόγων»
Γ. ΣΕΦΕΡΗΣ

Είκοσι χρόνια αργότερα (από το 1987) ο ελληνικός κινηματογραφικός χώρος πραγματοποίησε το 3ο του Συνέδριο. Αυτό λέει ότι δεν υπάρχει κάποια νομική ή έστω θεσμική επιταγή η οποία να προβλέπει ότι πρέπει, και κάθε πότε πρέπει, να οργανώνει τέτοιες πανηγυρικές συνάξεις η συντεχνία του κινηματογραφικού θεάματος με σκοπό να αναμνησκάσει τις χρόνιες αδυναμίες της τις οποίες εθίστηκε να τις αποκαλεί προβλήματα. Όχι ότι αυτό βλάφτει. Κουβέντα να γίνεται, χαιρετούρες να ανταλλάσσονται και φιλιά «συναδελφικότητας». Απομένει, λογικά, η ελπίδα να βρεθούν χρόνος και άνθρωποι να ρίξουν το βλέμμα τους και σ' εκείνα –αυτά όντως να τα πούμε προβλήματα– που ήδη σκάνε μύτη στον ορίζοντα. Επειδή κανένα συνέδριο δεν είναι αυτοσκοπός. Το γεννά πριν απ' όλα η αντιπροσωπευτικότητά του και η ipse jure δυνατότητά του να πάρει δεσμευτικές και υλοποιήσιμες αποφάσεις. Στην προκειμένη περίπτωση τίποτε από τα δύο δεν συνέτρεχε. Θα το δούμε.

Με πρωτοβουλία της Εταιρείας Ελλήνων Σκηνοθετών (και όχι του ΥΠΠΟ, ως όφειλε) έγινε και το 3ο Συνέδριο (περισσότερο με διημερίδα εργασίας έμοιαζε). Η αλήθεια να λέγεται: το οργανωτικό του επίπεδο ήταν εντυπωσιακό. Μακάρι να ήταν έτσι και οι ελληνικές ταινίες... Όσο να 'ναι, οι γκλαμουράτοι χώροι του Μεγάρου Μουσικής προδιέθεταν γενικώς. Το άριστα το πήρε επάξια η τελετή έναρξης. «Ελλήνων πάντες» –ακόμα και ο Πρόεδρος Δημοκρατίας! Εξυπακούεται, πρώτος και καλύτερος ο κ. Βουλγαράκης. Περιχαρής και αυταρκέστατος. Παρούσες και όλες οι κομματικές εκπροσωπήσεις, ακόμα και του κ. Καρατζαφέρη, πλην, βέβαια, του Περισού. (Τι γυρεύει η αλεπού στο παζάρι;). Σύντομες οι ομιλίες, καλογραμμένος ο λόγος του κ. υπουργού. Πολυμελής η Τιμητική Επιτροπή («πλίνθοι και κέραμοι», αλλά κουτσουρεμένη η αντιπροσωπευτικότητα της Οργανωτικής Επιτροπής. Αρνήθηκαν τη συμμετοχή τους στο Συνέδριο: η Ένωση Τεχνικών Κινηματογράφου και Τηλεόρασης (το δεξί χέρι των σκηνοθετών στη δημιουργία μιας ταινίας), το Σωματείο Ελλήνων Ηθοποιών, η ΠΟΘΑ (Πανελλήνια Ομοσπονδία Θεάματος Ακροάματος), το ΣΑΠΟΕ (Σύνδεσμος Ανεξάρτητων Παραγωγών Οπτικοακουστικών Έργων), το Σωματείο Ελλήνων Σκηνοθετών-Παραγωγών Κινηματογράφου και ο θεωρητικός πυλώνας του κινηματογράφου μας, η Πανελλήνια Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου (ΠΕΚΚ). Σε... «αναπλήρωσή» τους ήρθαν 5(!) Οργανισμοί Πνευματικών Δικαιωμάτων. Με τα πνευματικά δικαιώματα είναι το πρόβλημα του ελληνικού κινηματογράφου ή τα (με το ζόρι) 1.000 εισιτήρια που «κόβουν» οι πιο πολλές ελληνικές ταινίες;

Χωρίστηκαν, λοιπόν, σε 3 «τραπέζια-αίθουσες οι περίπου 150, πρόεδροι, συντονιστές και ομιλητές (και το πλήθος των παρεμβαίνόντων ακροατών) προκειμένου να επιμεληθούν παντός του κινηματογραφικού επιστητού, χωρισμένου σε 6 ενότητες. Με την εξαίρεση ελαχίστων, οι οποίοι και γνώμη είχαν και σωστά (αλλά και χρήσιμα) τη διατύπωσαν, όλο το υπόλοιπο, το γνωστό ελληνικό τουρλομπούκι, προτασιολογούσε, είτε αυτοσχεδιάζοντας, είτε με τον εμπειρισμό που διαμόρφωσε ο προσωπικός του επαγγελματικός ορίζοντας. Υποβόσκοντα, αντίθετα γενικώς, συμφέροντα έρχονταν στην επιφάνεια, με την ανησυχία για την ενδεχόμενη απώλεια γραφειοκρατικών μικρο-φέουδων. Και να βροχή από προτάσεις... Μάταια περίμενα να ακούσω με έμφαση και διαύγεια να διατυπώνεται: Τι κινηματογράφο θέλουμε, από ποιον τον θέλουμε και πώς τον θέλουμε; Καμιά κουβέντα –αυτοκριτικού χαρακτήρα– για ποιοτικά κριτήρια. Για την απαξίωση του καλλιτεχνικού προϊόντος που εξακολουθεί να παράγεται. Ο αβδηριτισμός σε όλο του το μεγαλείο. «Χάρηκα πολύ που ειδωθήκαμε να μη χανόμαστε. Θα τα ξαναπούμε. Σύντομα και στο 4ο».

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

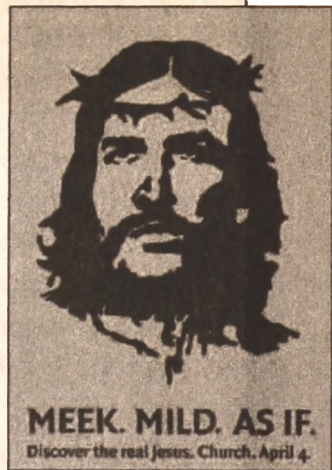
ΠΡΟΤΕΙΝΟΥΜΕ

• Το διεθνές συμπόσιο με θέμα «Οι τουρκικές σπουδές σήμερα» σήμερα 1/6 και αύριο 2/6, στο Ιστορικό αρχείο του Πανεπιστημίου Αθηνών, Σκουφά 45, 210-3634592.

• **Φεστιβάλ Αθηνών 2007: Ηρώδειο:** Πέμπ. 7/6 και Παρ. 8/6, η Φιλαρμονική Ορχήστρα της Αγ. Πετρούπολης, διευθύνει ο Γ. Τερμικάνοφ έργα των Τσαϊκόφσκι, Προκόφιεφ, Στραβίνσκι, σολίστ (πιάνο) Δημ. Σγούρος (7/6), Ντένις Ματσούεφ (8/6). Πέμπ. 14/6 και Παρ. 15/6, αφιέρωμα στον Μάνο Λοΐζο, Όλα σε θυμίζουν. Ερμηνεύει η Χάρις Αλεξίου, συμμετέχει ο Ν. Πορτοκαλόγλου. **Πειραιώς 260:** Σαβ. 2/6 έως Τετ. 6/6, 8 Γυναίκες του Ρομπέρ Τομά σε σκηνοθεσία Ν. Καραθάνου. Κυρ. 3/6 έως 6/6, Πόλεμος και Ειρήνη του Τολστόι σε σκηνοθεσία Πιότρ Φομένκο. Σαβ. 9/6 έως Δευτ. 11/6 Ο γλάρος του Τσέχωφ σε σκηνοθεσία Άρπαντ Σίλλινγκ. **Το Σχολείο:** Σαβ. 2/6 έως Παρ. 8/6, Η τέλεια στρατικική του Μαριβώ σε σκηνοθεσία Ν. Χατζόπουλου. Σαβ. 9/6 έως Δευτ. 11/6 η Μήδεια του Ευριπίδη, Atelier 31, σκηνοθεσία Μικέλ Καλέμι. Πέμπ. 14/6 έως Κυρ. 17/6, ο Αγαπητικός της Βοσκοπούλας του Δημητρίου Κορομηλά σε σκηνοθεσία Ανέστη Αζά.

• Έκθεση πολιτικής αφίσας για τα 40 χρόνια από τη δολοφονία του Τσε Γκεβάρα. Η έκθεση θα διαρκέσει ως τις 10/6 (Ανώτατη Σχολή Καλών Τεχνών, Πειραιώς 256) και περιλαμβάνει: 500 αφίσες για τον Τσε από όλο τον κόσμο, 300 αφίσες αλληλεγγύης της Orsaal για τη Λατινική Αμερική, την Ασία και την Αφρική στη διάρκεια της 40χρονης δράσης της και 161 εξώφυλλα του περιοδικού *Tricontinental*. Προβάλλονται επίσης 20 ντοκιμαντέρ για τη ζωή και τη δράση του Τσε.

• Ο αγαπημένος μας κινηματογράφος Ζέφυρος μετατρέπεται σε θεατρική σκηνή για πέντε βραδιές. Από τις 31/5 ως τις 4/6 παρουσιάζεται το καμπαρέ «Η Μητέρα Σιωπή». Αποσπάσματα πεζών και ποιημάτων με θέμα το δίπολο Λόγος – Σιωπή, τραγούδια του Θ. Λεονάρδου, χορός, πίνακες της Όπυς Ζούνη, αισθητήρες που μετατρέπουν την αφή των θεατών σε ηλεκτρονικό ήχο. Σκηνοθεσία Λ. Μπατής.

Πότε για μια λέξη, πότε για μια φράση του Δημήτρη Χατζή σε 1+5 σχολικά βοηθήματα και πότε για το παράθυρο του Βίκτωρος Ουγκώ

του Νίκου Γουλανδρή

«Όσο περνάει ο καιρός και το θέμα, το αντικείμενο των γραφτών μου παλιώνει, θα επιθυμούσα να απομείνει όχι ο κοινωνικός συγγραφέας, ο ρεαλιστής, ο επαναστάτης αν θέλετε, ο ανθρωπιστής όπως είπαν άλλοι, αλλά ο καλλιτέχνης που όλη τη συνείδησή του θέλησε να δουλέψει αυτό που είχε να φτειάξει και έδωσε σ' αυτό το σύνολο της ικανότητάς του. Αυτή η καλλιτεχνική προσπάθεια, περασμένη πότε σε μια λέξη, πότε σε μια φράση, ήταν κι ας μένει ακόμα όσο έχω ανοιχτά τα μάτια, η αγωνία της ζωής μου».

Δημήτρης Χατζής¹

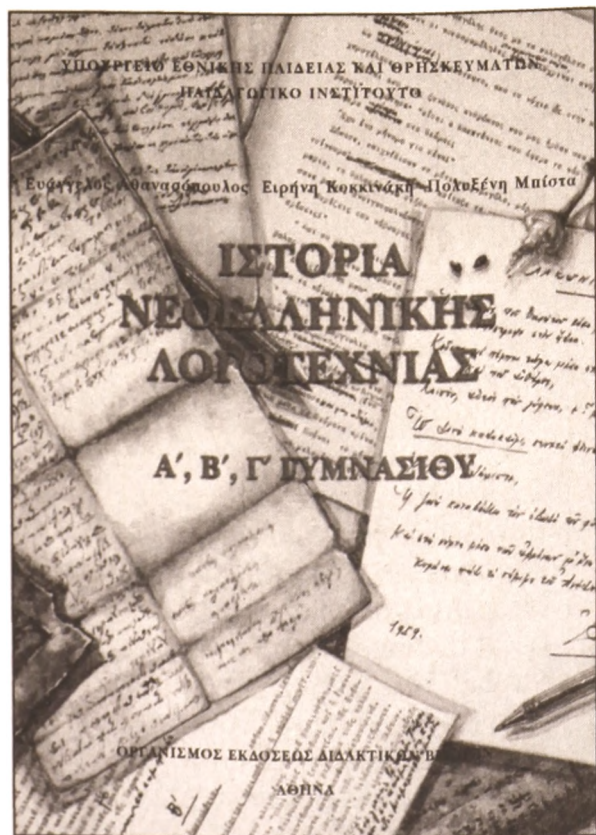
Ευάγγελος Αθανασόπουλος, Ειρήνη Κοκκινάκη, Πολυξένη Μπίστα, *Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας, Α', Β', Γ' Γυμνασίου, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Ανάδοχος συγγραφέας: εκδόσεις Πατάκη, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, [Αθήνα, 2006²]*.

Οι συγγραφείς αναφέρουν πως «αντικείμενό της [Ιστορίας νεοελληνικής λογοτεχνίας] είναι [...] τα λογοτεχνικά έργα, τα οποία παρακολουθεί στην ιστορική τους εξέλιξη αποκομίζοντας πολύτιμη γνώση. Εξετάζει επίσης τα λογοτεχνικά ρεύματα και τους δημιουργούς ολοκληρώνοντας παράλληλα και το έργο της κριτικής της λογοτεχνίας, καθώς οργα-

νώνει τις διάφορες κριτικές αποτιμήσεις και διαμορφώνει έναν κανόνα που στηρίζεται στην απόσταση του χρόνου προφυλάσσοντας από υποκειμενικές εκτιμήσεις»³.

Οι παρατηρήσεις που ακολουθούν έχουν γραφτεί έχοντας κατά νου και αυτή την τοποθέτηση, επιδιώκοντας να διαπιστώσω πώς εφαρμόστηκε στην περίπτωση του Δημήτρη Χατζή και των έργων του.

Αντιγράφω από την σελίδα 157: «Ο Δημήτρης Χατζής (1913–1981), γιος εκδόστη εφημερίδας από τα Γιάννενα, φιλόλογος και αξιόλογος μυθιστοριογράφος, αναγκάστηκε να περάσει εκτός Ελλάδας, το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του. Η λογοτεχνική πορεία του Χατζή άρχισε με το μυθιστόρημα *Η Φωτιά* (1946), που χαρακτηρίζει την προσπάθεια ενός προοδευτικού συγγρα-

1. Συνέντευξη «Δημήτρης Χατζής: “Πιστεύω στην προσπάθεια για τη νίκη...”», [Γράφουν οι: Φανή Πετραλιά, Γιώργος Λιάνης], *Τα Νέα*, 23 Σεπτεμβρίου 1976, 5.

2. Στο ηλεκτρονικό αντίτυπο που παρέλαβα από τον δικτυακό τόπο του Υπουργείου Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων [<http://www.yperpth.gr/>], δεν μπόρεσα να βρω χρονολογία έκδοσης (την οποία εδώ παίρνω από το δημοσίευμα του Ανδρέα Μπελεζίνη, *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Ένα άνισο σχολικό βοήθημα, Νέα Εστία*, τ. 1795, Δεκέμβριος 2006, 1185-1190, στην σημ. 3. Με αφορμή αυτό το δημοσίευμα (σελίδα 1190), μπόρεσα να προσέξω και την «σελίδα υπό την ένδειξη “χρήσιμες ηλεκτρονικές διευθύνσεις”». Θα τολμήσω να σημειώσω πως βρίσκω αξιοπρόσεκτη την απουσία της Εθνικής Βιβλιοθήκης της Ελλάδος, από τις ηλεκτρονικές διευθύνσεις που δίνονται στη σελίδα αυτή (176)]. Επίσης, στον «Συγκριτικό χρονολογικό πίνακα», 185-196, η χρονολογική σειρά τηρείται στην τρίτη στήλη «Ιστορία», αλλά δεν φαίνεται να τηρείται στην πρώτη από τις δύο άλλες «Νεοελληνική λογοτεχνία» και «Ξένη λογοτεχνία». Κοίταξα πιο προσεκτικά τις σελίδες 193-194, την ενότητα Ζ' «Η μεταπολεμική νεοελληνική λογοτεχνία (1945-1967)» και χρειάστηκε να τηλεφωνήσω σε μαθητή της Γ' γυμνασίου για να με καθησυχάσει πως η έλλειψη χρονολογικής σειράς οφειλόταν στο ηλεκτρονικό αντίτυπο που είχα μπροστά μου αλλά έμαθα πως η ίδια αταξία επικρατούσε και στο βιβλίο που είχε στα χέρια του. Έτσι φοβάμαι πως του έδωσα ένα κακό παράδειγμα για το πώς θα έπρεπε να γίνονται κάποιες εργασίες.

3. *Ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας, Α', Β', Γ' Γυμνασίου, «Πρόλογος»*, σελ. 7.

φέα ο οποίος, απογοητευμένος από τον κατοχικό αγώνα, εξυμνεί την παράδοση και δηλώνει την πίστη του στον αγώνα της εργατικής τάξης.

Η τέχνη του Χατζή έχει πολλά κοινά σημεία με την ηθογραφία. Η Φωτιά⁴ θεωρείται το πρώτο αντιστασιακό ελληνικό πεζογράφημα. Η ουσιαστική, ωστόσο, είσοδος του Χατζή στη λογοτεχνία γίνεται με τη συλλογή διηγημάτων *Το τέλος της μικρής μας πόλης* (1962)⁵. Ο Χατζής μετά την κατάρρευση της στρατιωτικής δικτατορίας θα επιστρέψει στην Ελλάδα, συνεχίζοντας στα μυθιστορημάτα του να καταγράφει τις κοινωνικές εξελίξεις στην Ελλάδα από το '40 και μετά. Στο έργο του εκφράζει την ανησυχία του για τη μεταπολεμική πραγματικότητα και θεωρείται ότι ανήκει στους «νεορεαλιστές» πεζογράφους μας. Η γλώσσα του, όπως έγραψε ο ομότεχός του Αλέξανδρος Κοτζιάς, «είναι γλώσσα δασκάλου, μια γλώσσα φυσική, απλή, άμεση, ευλύγιστη και εύστοχη»⁶.

Σε αυτές τις αράδες εύκολα μπορεί κανείς να διαπιστώσει τρεις ανακρίβειες:

* «αναγκάστηκε να περάσει εκτός Ελλάδας, το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του»: Ο Χατζής έζησε στον τόπο του από την γέννησή του το 1913 ως το φθινόπωρο 1948 –τριάντα πέντε χρόνια, και από τον επαναπατρισμό του, το 1975, έως τον θάνατό του (1981) –έξη χρόνια. Έζησε στην υπερορία από το 1948 έως το 1975 –είκοσι επτά χρόνια. ** «το μυθιστόρημα *Η φωτιά* (1946)»: Ο τίτλος του μυθιστορήματος είναι *Φωτιά*, χωρίς άρθρο. *** «Το τέλος της μικρής μας πόλης (1962)»: Ο χρόνος έκδοσης είναι 1963.

Ίσως ακριβώς επειδή είναι τόσο μικρά αυτά τα «πραγματολογικά» ζητήματα, οι σχετικές πληροφορίες ήταν

τόσο εύκολο να έχουν ελεγχθεί πριν τυπωθούν⁷ σε ένα βιβλίο για τα σχολεία. Ας σημειώσω ακόμη πως αφού κρίνεται σκόπιμο να αναφερθεί η βιογραφική πληροφορία «γιος εκδότη εφημερίδας από τα Γιάννενα», γιατί να μην αναφερθεί πως ο πατέρας του ήταν και ποιητής και θεατρικός συγγραφέας, πέρα από εκδότης εφημερίδας. Αν πάλι τέτοιες βιογραφικές πληροφορίες⁸ είναι περιττές σε μια ιστορία νεοελληνικής λογοτεχνίας τότε είναι περιττή και η πληροφορία που δίνεται.

Σε πιο ουσιαστικά, ίσως, πράγματα, θα σημειώσω την διατύπωση «μυθιστοριογράφος». Ξέρουμε πως ο Δημήτρης Χατζής έχει γράψει διηγήματα και δύο μυθιστορήματα. Ο χαρακτηρισμός «λογοτέχνης» ή «πεζογράφος» θα ήταν ακριβέστερος από το πιο αποκλειστικό «μυθιστοριογράφος».

Από τα έργα του συγγραφέα αναφέρονται μόνο δύο, το μυθιστόρημα *Φωτιά* (1946) και η συλλογή διηγημάτων *Το τέλος της μικρής μας πόλης* (1963). Το πρώτο παρουσιάζεται έτσι: «η λογοτεχνική πορεία του Χατζή άρχισε με το μυθιστόρημα *Η φωτιά* (1946), που χαρακτηρίζει την προσπάθεια ενός προοδευτικού συγγραφέα ο οποίος, απογοητευμένος από τον κατοχικό αγώνα, εξυμνεί την παράδοση και δηλώνει την πίστη του στον αγώνα της εργατικής τάξης». Η παράξενη διατύπωση δεν φαίνεται να αφήνει στους συγγραφείς της καμία απορία για το τι μπορεί να θέλουν να πουν.

Στον «Πρόλογο», οι συγγραφείς σημειώνουν πως «το βιβλίο αυτό βασίστηκε τόσο στις έγκυρες *Ιστορίες της Λογοτεχνίας*, όσο και σε κριτικές μελέτες [...]». Τρία χωρία από την φράση αυτή, φαίνεται να έχουν συρραφεί, με φραστικές μικροπαραλλαγές, από σημείω-

ση που υπάρχει σε μία από τις «έγκυρες *Ιστορίες της Λογοτεχνίας*»⁹. Το σχολικό βιβλίο γράφει: «ο Δημήτρης Χατζής [...] αναγκάστηκε να περάσει εκτός Ελλάδας, το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του», η σημείωση αρχίζει: «Ο Χατζής, που αναγκάστηκε, να περάσει το μεγαλύτερο μέρος της ζωής του εκτός Ελλάδας»· το σχολικό βιβλίο γράφει: «η λογοτεχνική πορεία του Χατζή άρχισε με το μυθιστόρημα *Η φωτιά* (1946)», η σημείωση συνεχίζει: «άρχισε τη λογοτεχνική πορεία του με το μυθιστόρημα *Η Φωτιά* (1946)»· το σχολικό βιβλίο γράφει: «δηλώνει την πίστη του στον αγώνα της εργατικής τάξης», η σημείωση καταλήγει: «στο οποίο εκφράζεται η πίστη του στον αγώνα του προλεταριάτου». Οι κοινές στα δύο βιβλία διατυπώσεις φαίνεται να δείχνουν πως ο συγγραφέας του ενός και οι συγγραφείς του άλλου, μελέτησαν, ο ένας και οι άλλοι, το αντικείμενο στο οποίο αναφέρονται και κατέληξαν να διατυπώσουν πανομοιότυπα τόσο τα πραγματολογικά στοιχεία όσο και την αντίληψη που αποκόμισαν για το έργο.

Εξήντα χρόνια μετά την έκδοση του μυθιστορήματος και τα γεγονότα που εμπνεύσανε το θέμα του, αυτή η παρουσίαση, που δεν λέει για ποιο πράγμα πρόκειται αλλά δίνει ως περιεχόμενο του έργου τα συμπεράσματα ενός αναγνώστη, είναι πράγματι συνεπής με την επιδίωξη του σχολικού βιβλίου να «διαμορφώνει έναν κανόνα που στηρίζεται στην απόσταση του χρόνου προφυλάσσοντας από υποκειμενικές εκτιμήσεις»;

Αναζητήσα μέσα στο κείμενο του μυθιστορήματος χωρία που να δικαιολογούν τις τρεις εκτιμήσεις: «απογοητευμένος από τον κατοχικό αγώνα»¹⁰, «εξυμνεί την παράδοση», «δηλώνει την πίστη του στον αγώνα της εργατικής τάξης».

4. Βγαίνοντας από το αντικείμενο του σημειώματος, θα τολμήσω να σημειώσω πως ανάλογα φροντισμένες είναι και μερικές από τις αράδες σχετικά με τον Στρατή Τσίρκα: [σελ. 147] «Νεότερική μορφή έδωσαν στο ελληνικό μυθιστόρημα ο Στρατής Τσίρκας (1911-1980), ο οποίος επιβλήθηκε ως πεζογράφος με την τριλογία του Ακυβέρνητες Πολιτείες (1960-1965) [...]». Ο Τσίρκας, που γεννήθηκε στην Αίγυπτο και δημοσίευσε τα βιβλία του πριν από τον Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο, [...]». Έλεγα πως σωστά έχω αντιγράψει, εδώ, και το «έδωσαν» και τον «Πρώτο Παγκόσμιο πόλεμο».]

5. Παρεμπιπτόντως, μου φαίνεται αυτονόητο, αν αναφέρεται ο πατέρας, να μην ξεχνιέται και η μάνα.

6. Roderick Beaton, *Εισαγωγή στη νεότερη ελληνική λογοτεχνία*, εκδόσεις Νεφέλη, Αθήνα 1996, 314, σημ. 93.

7. Η διατύπωση φαίνεται πολύ κοντινή με αντίστοιχη σε χωρίο «κριτικής μελέτης», αυτή τη φορά: «[Ιδού, αίφνης, δύο βιβλία που θα μας προετοιμάσουν με την αδρή τους αληθοφάνεια για την είσοδο στη δεκαετία του '50: τα *Ματωμένα χρόνια* του Σωτήρη Πατατζή] και η *Φωτιά* του Δημήτρη Χατζή. Ο Χατζής θα δηλώσει πρώιμα την απογοήτευσή του από τον

Αν καταλαβαίνω καλά τον πρώτο ισχυρισμό, ο συγγραφέας δημοσιεύει, το 1946, το μυθιστόρημα *Φωτιά*, το οποίο (γράφει το κείμενο, δυο αράδες πιο κάτω, ίδια σελίδα) «θεωρείται το πρώτο αντιστασιακό [=εμπνευσμένο από τα γεγονότα της Αντίστασης] ελληνικό πεζογράφημα», για να πει πως είναι «απογοητευμένος από τον κατοχικό αγώνα», απογοητευμένος από την Αντίσταση. Πρόκειται, λοιπόν, για ένα «αντιστασιακό πεζογράφημα» με θέμα την απογοήτευση του συγγραφέα του από την Αντίσταση. Γίνεται; Φαίνεται πως γίνεται, όταν ο (συλλογικός) συγγραφέας αυτής της σχολικής Ιστορίας νεοελληνικής λογοτεχνίας, γράφει όχι τι αποκόμισε ο ίδιος από την ανάγνωση του έργου αλλά τι διάβασε για το έργο, όταν οι απόψεις για το έργο τον ενδιαφέρουν περισσότερο από το περιεχόμενο και την (καλλιτεχνική) κατασκευή του έργου, για το οποίο γράφει. Ένα από τα κύρια πρόσωπα του έργου, η Αυγερινή, στις δέκα από τις έντεκα τελευταίες αράδες του μυθιστορήματος, έχοντας πια περάσει από τη φωτιά των γεγονότων, «μένει με τα μάτια στηλωμένα σάμπως μέσα της να ζυγιάζει ολάκερη τη ζωή της. [...] Τα χαμένα και τα κερδισμένα. Κατρακυλίσματα και ανεβάσματα. Η μνήμη, που απόμεινε σαν μια πληγή με τους τόσους χαμούς. Τ' όνειρο της χαράς της πνιγμένο στο αίμα. [...] –όλα περνάνε για μια στιγμή στο μυαλό της και ζυγιάζονται τό 'να με τ' άλλο και σφιχτοδένονται και κατασταλάζουν –μια στάλα από φως». Αυτή τη «μια στάλα από φως» έχουν βέβαια δικαίωμα οι συγγραφείς αυτής της σχολικής Ιστορίας της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας να την επαναδιατυπώσουν, όπως την κατάλαβαν, ακόμη και «[ο συγγραφέας] απογοητευμένος από τον κατοχικό αγώνα, [εξυμνεί την παράδοση και δηλώνει την πίστη του στον αγώνα της εργατικής τάξης]» αλ-

λά η επαναδιατύπωση είναι «εκτός θέματος».

Δεν βρήκα μέσα στο κείμενο του έργου στοιχεία που να τεκμηριώνουν τον ισχυρισμό «εξυμνεί την παράδοση». Σε ομιλία του, στον σύλλογο «Η τέχνη», [Θεσσαλονίκη, Νοέμβριος 1975], ο συγγραφέας, αναφερόμενος σε αυτό το μυθιστόρημα, είχε πει «είναι ένα έργο εμπνευσμένο απ' τα χρόνια, από τα γεγονότα της Αντίστασης, [...] το έργο διαδραματίζεται στο βουνό. Η κοινωνική κατάσταση, λοιπόν, από την οποία προέρχονταν οι άνθρωποι του έργου, ήταν η αγροτική Ελλάδα. Μπορώ να είμαι σήμερα λίγο περήφανος, λίγο, πάρα πολύ λίγο, πως αυτή την αγροτική Ελλάδα, από τότε, νέος ακόμα, άπειρος, όπως είπα, και αδοκίμαστος, εγώ την είδα, από τότε, έξω από κάθε λαϊκισμό, έξω από κάθε φολκλοριστική ωραιοποίηση». Αυτή η διατύπωση –σε αντίθεση με το «εξυμνεί την παράδοση»– μου φαίνεται πολύ πιο κοντά στην εικόνα της αγροτικής Ελλάδας μέσα σε αυτό το μυθιστόρημα⁸.

Δεν βρήκα μέσα στο κείμενο του έργου κάτι σχετικό με τον «αγώνα της εργατικής τάξης». Η λέξη «αγώνας» εμφανίζεται 9 φορές (σελίδες⁹ 21, 46, 51, 59, 64-65, 73, 77, 117), κάθε φορά μέσα στα συμφραζόμενα του αγώνα της αντίστασης, δηλαδή μέσα στα συμφραζόμενα του θέματος του έργου. Η λέξη «εργατική» δεν υπάρχει στο κείμενο. Η λέξη «τάξη» εμφανίζεται 3 φορές (σελίδες 106, 109, 110), «Να τα βάλει σε μια τάξη όλ' αυτά», «κατεβαίνοντας [την πλαγιά] χωρίς καμιά τάξη», «τους θάψαν με τάξη στρατιωτική στο κοιμητήριο του χωριού». Ας μην ξεχάσω –υπάρχει η προκλητική λέξη «μπολσεβίκος»– (σελίδα 64) «άμα τέλειωνε ο πόλεμος δε θά 'θελε να ξαναγυρίσει [η Ασημίνα] στο χωριό. Θά 'θελε νά 'φευγε μακριά, πολύ μακριά, να πήγαινε στις μεγάλες τις πολιτείες που είναι

όλο μπολσεβίκοι, μόνο μπολσεβίκοι νά 'ναι σ' αυτές τις πολιτείες –κι αποκοιμιόταν ακούγοντας να σφυρίζουν μεγάλα βαπόρια σε μεγάλα λιμάνια– όλα μεγάλα σαν την καρδιά της.» Η μνεία αυτή των «μπολσεβίκων» ή το γεγονός ότι πρόσωπα του δράματος σε αυτό το έργο είναι ή επιθυμούν να γίνουν μέλη του κομμουνιστικού κόμματος δεν μπορεί να είναι αρκετά για να τεκμηριωθεί σοβαρά ο ισχυρισμός πως ο συγγραφέας στο έργο του αυτό «δηλώνει την πίστη του στον αγώνα της εργατικής τάξης». Πρόκειται για αυθαίρετη, εξωκειμενική και ερμηνευμένη μετακύληση των πολιτικών αντιλήψεων του συγγραφέα στο δημιούργημά του. Να το διατυπώσω διαφορετικά –όταν το πρόσωπο του δράματος Αυγερινή ζητάει να γίνει μέλος του κόμματος, η κριτική ασκεί το έργο της κρίνοντας την καλλιτεχνική απόδοση αυτής της στιγμής του έργου· αν η κριτική θεωρεί αυτή την κίνηση της Αυγερινής ως δήλωση της πίστης του συγγραφέα «στον αγώνα της εργατικής τάξης», η κριτική θα πρέπει να δοκιμάσει την θεωρία της στην λυδία λίθο του κειμένου, όχι στις εξωκειμενικά γνωστές (όσο είναι γνωστές) πολιτικές αντιλήψεις του συγγραφέα.

Μετά το μυθιστόρημα *Φωτιά* (1946) και την απλή μνεία της συλλογής διηγημάτων *Το τέλος της μικρής μας πόλης* (1963), κανένας άλλος τίτλος δεν αναφέρεται και το έργο του συγγραφέα τοποθετείται έτσι: «Ο Χατζής μετά την κατάρρευση της στρατιωτικής δικτατορίας θα επιστρέψει στην Ελλάδα, συνεχίζοντας στα μυθιστορήματά του να καταγράφει τις κοινωνικές εξελίξεις στην Ελλάδα από το '40 και μετά». Μα αν η καταγραφή κοινωνικών εξελίξεων μπορεί να είναι ένα παρεπόμενο του λογοτεχνικού έργου, δεν μπορεί να είναι αυτός ο λόγος για την παρουσία του σε έναν «κανόνα», αλλά μόνο η καλ-

κατοχικό αγώνα [...]], στο Βαγγέλη Χατζηβασλείου, «Ιστορία και ρεαλισμός στους πεζογράφους της πρώτης μεταπολεμικής γενιάς», στον τόμο *Επιστημονικό Συμπόσιο, Ιστορική πραγματικότητα και νεοελληνική πεζογραφία (1945-1995)*, 7 και 8 Απριλίου 1995, Εταιρεία Σπουδών Νεοελληνικού Πολιτισμού και Γενικής Παιδείας, [Αθήνα, 1997], 54 (49-57).

8. Για μένα παραμένει η απορία, από πού έρχεται αυτό το «εξυμνεί την παράδοση», αν δεν έρχεται από το κείμενο του

έργου. Μια εξήγηση θα μπορούσε να αναζητηθεί στον χαρακτηρισμό «νεορεαλιστής» –«στο έργο του [ο Δημήτρης Χατζής] εκφράζει την ανησυχία του για τη μεταπολεμική πραγματικότητα και θεωρείται ότι ανήκει στους «νεορεαλιστές» πεζογράφους μας»– σε συνδυασμό με τα χαρακτηριστικά που αποδίδονται στον καθ' ημάς νεορεαλισμό (σελίδα 157, (σε πλαίσιο) «Νεορεαλισμός και πολιτικοποίηση της λογοτεχνίας»): «[...] Στην Ελλάδα ο νεορεαλισμός συνδέθηκε

λιτεχνική υπόστασή του, για την οποία όμως, εδώ, δεν γίνεται καν μνεία.

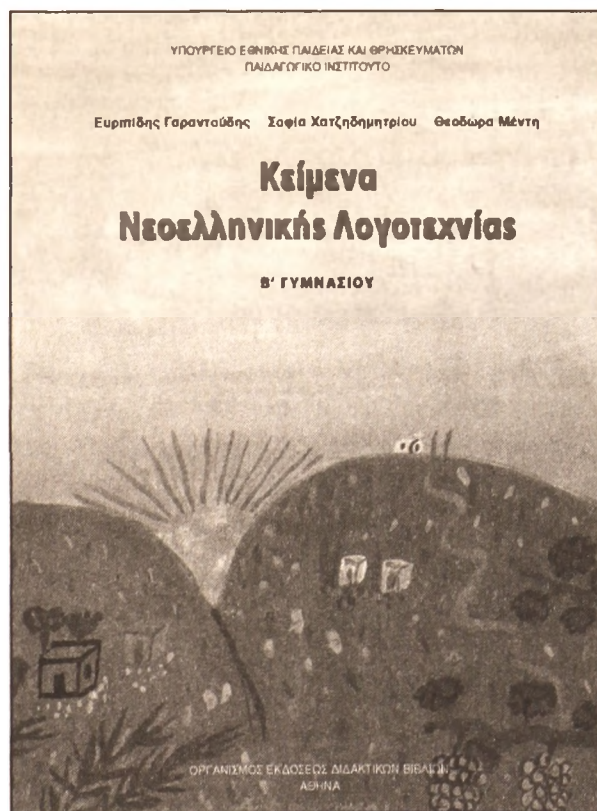
Για να συνοψίσω –η παρουσίαση του Δημήτρη Χατζή, μέσα σε αυτή την σχολική *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας*, από εγκυκλοπαιδική, πραγματολογική άποψη διακινεί, με κάποια προχειρότητα, ανακριβείς πληροφορίες από την άποψη της γενικής τοποθέτησης, ο μικρός καλλιτεχνικός κόσμος του Δημήτρη Χατζή, περιγράφεται, μέσα από μια αναμασημένη ιδεολογική ματιά, σαν ένας κόσμος που κινείται γύρω από έναν υποθετικό πολιτικό ή κοινωνιολογικό πυρήνα. Η άποψη αυτή δεν είναι βέβαια πρωτοφανής. Σε μία τέτοια άποψη, η οποία βλέπει, ή έστω έβλεπε, κάποτε, τα έργα των «πρώτων διηγηματογράφων μας και πεζογράφων μας», περισσότερο σαν καταγραφή κοινωνικών εξελίξεων, «σαν μουσειακά μνημεία» ή «σαν ντοκουμέντα μιας εποχής» –δύο διατυπώσεις που, τηρουμένων των αναλογιών, περιγράφουν με αρκετή ακρίβεια την τρέχουσα αντίληψη για τα δικά του έργα πια, την οποία αναπαράγει αυτό το σχολικό βιβλίο– αναφέρθηκε ο Χατζής σε μια τουλάχιστον ομιλία του: «Όμως δυο λόγια ακόμα για τους ηθογράφους αυτούς. [...] Ναι, η θεματική ξεπεράστηκε. Αλλά μέσα από τις τόσες και τόσες αναλύσεις που γίνονται στο σχολείο και που προτείνονται, εγώ νομίζω πως οι δάσκαλοί μας πρέπει να βοηθηθούν και να βοηθήσουν αυτοί τα παιδιά, πέρα από την ξεπερασμένη θεματική, να δουν αυτά τα έργα των ηθογράφων, όχι σαν μουσειακά μνημεία, όχι σαν ντοκουμέντα μιας εποχής, μα να τα συλλάβουν στην ποιητική τους αξία. [...]»¹⁰.

Στον «Πρόλογο», οι συγγραφείς σημειώνουν, υπενθυμίζω, την επιδίωξή τους, αυτή η *Ιστορία της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας* να ολοκληρώνει και «το έργο της κριτικής της λογοτεχνίας, καθώς οργανώνει τις διάφορες κριτικές

αποτιμήσεις και διαμορφώνει έναν κανόνα που στηρίζεται στην απόσταση του χρόνου προφυλάσσοντας από υποκειμενικές εκτιμήσεις». Είναι κρίμα, αλλά αυτή η επιδίωξη δεν πραγματοποιήθηκε μέσα σε αυτό το βιβλίο, στην περίπτωση των έργων του Δημήτρη Χατζή, ακριβώς επειδή δεν έγινε η προσπάθεια να τοποθετηθούν τα έργα αυτά στη βάση της «ποιητικής τους αξίας».

• • •

Ευριπίδης Γαραντούδης, Σοφία Χατζηδημητρίου, Θεοδώρα Μέντη, *Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Β' Γυμνασίου, [βιβλίο του μαθητή]*: στην ενότητα «Η αποδημία • Ο καημός της ξενητιάς • Ο ελληνισμός έξω από τα σύνορα • Τα μικρασιατικά • Οι πρόσφυγες», περιλαμβάνεται, 129-131, «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα», απόσπασμα, «από το τρίτο κεφάλαιο του μυθιστορήματος *Το διπλό βιβλίο* (1976) του Δημήτρη Χατζή. Το απόσπασμα παρουσιάζεται στο «Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Β' Γυμνασίου, Βιβλίο εκπαιδευτικού», 91-93.

Στο βιβλίο του μαθητή, το κείμενο συνοδεύεται, στο κάτω μέρος των σελίδων, από τις ερμηνείες πέντε λέξεων. Οι δύο πρώτες, (σελίδα 129), εξηγούνται έτσι: «ρεκλάμα: φωτεινή διαφήμιση», «νέον (γαλλική λέξη): χημικό στοιχείο της ομάδας των ευγενών αερίων που λειτουργεί ως μέσο φωτισμού». Και οι δύο λέξεις έρχονται από άλλες γλώσσες και δεν έχει σημασία πως η προέλευση σημειώνεται μόνο στη δεύτερη αλλά γιατί αυτή να αναφέρεται ως «γαλλική», αφού τα λεξικά (και τα γαλλικά) που δίνουν και τέτοιες πληροφορίες την αναφέρουν ως αγγλικής παραγωγής. Περισσότερο ενδιαφέρον έχει η πέμπτη και τελευταία λέξη «πλάκα: επιτύμβια πλάκα, η μαρμάρινη πλάκα που τοποθετείται σε τάφο». Δεν έχει και μεγάλη σημασία πως στα λεξικά, για μια φορά, όπως, όχι σπάνια, και στη ζωή, αυτή η σημασία έρχεται ύστερα από κάμποσες άλλες, αλλά δεν είναι αδιάφορο πως το χωρίο από το οποίο έρχεται η λέξη είναι: «Και να φροντίσεις εσύ, κύριε συγγραφέα, να μου βάλουνε κάποτε και μια πλάκα στο σπίτι της Φράου Μπάουμ, από την πίσω μεριά, της αυλής, πως εδώ κατοίκησε κάποτε ο ξενότερος απ' όλους του ξένους της πολιτείας των ξένων». Θα το πω, και ας μη χρειάζεται πια –η σημασία που δίνει το λεξιλόγιο σε αυτή την «πλάκα» είναι άσχετη με τη σημασία που έχει η λέξη στο κείμενο, είναι αστείο σχολειάρη παιδί.

Στα βιβλία του εκπαιδευτικού, το υλικό οργανώνεται στις ενότητες: Στόχοι, Θεματικά κέντρα, Ενδεικτική ερμηνευτική προσέγγιση, Παράλληλο κείμενο, [Παράλληλα κείμενα [Β' Γυμνασίου]], Συμπληρωματικές εργασίες, [Συμπληρωματικές ερωτήσεις [Β' Γυμνασίου]], Βιβλιογραφία, Πηγή. Ας δούμε ποια βοήθεια δίνεται, μέσα σε κάποιες από αυτές τις ενότητες, στον εκπαιδευτικό. Δεν θα σταθώ στον πρώτο από τους

με την πολιτικοποίηση της λογοτεχνίας, έντονη στη μεταπολεμική περίοδο και άμεσα συνδεδεμένη με τον Εμφύλιο. Πολλοί συγγραφείς περιγράφουν την αγωνία του ανθρώπου να επιβιώσει και να βρει το στίγμα του στη νέα εποχή. Άλλοι πάλι προτιμούν να προβάλουν στο έργο τους την παράδοση. Ίσως, λοιπόν, επειδή «άλλοι πάλι προτιμούν να προβάλουν στο έργο τους την παράδοση» και αφού αυτός ο συγγραφέας «θεωρείται ότι ανήκει στους «νεορεαλιστές» πεζογρά-

φους μας» να έπρεπε και να «εξυμνεί την παράδοση».

9. Οι παραπομπές εδώ γίνονται στην έκδοση: Δημήτρη Χατζή, *Φωτιά, «Κείμενα»*, Αθήνα 1979.

10. Δημήτρη Χατζή, *Ο πεζογράφος μπροστά στη σημερινή ελληνική πραγματικότητα*, ομιλία στην Πνευματική Εστία Νίκαιας, Σάββατο 19 Σεπτεμβρίου 1981. Το κείμενο δημοσιεύτηκε στο περιοδικό *Αντί*, τχ. 796, Παρασκευή 19 Σεπτεμβρίου 2003, 44-51.

«στόχους» (σελίδα 91), που δίνονται, για τη διδασκαλία αυτού του κειμένου: «Να γνωρίσουν οι μαθητές ένα αντιπροσωπευτικό δείγμα της μεταπολεμικής πεζογραφίας». Γιατί όχι –και ας πρόκειται πια για «μεταπολεμική πεζογραφία» του 1976. Δεν θα σταθώ στα «θεματικά κέντρα» που προτείνονται: «Μετανάστευση, Αποξένωση από την πατρίδα, Απώλεια ταυτότητας». «Μετανάστευση». Γιατί όχι –και ας έχει επιμείνει ο συγγραφέας για το Διπλό βιβλίο, πως «[...] μόνο του Ριζοσπάστη ο σχολιαστής μπορούσε να νομίσει, πως το βιβλίο αυτό αναφέρεται στους Έλληνες μετανάστες στη Γερμανία»¹¹. Η θεματική του μυθιστορήματος μπορεί να επιτρέπει την τοποθέτησή του στην ενότητα «μετανάστευση». Αρκεί να θυμόμαστε πως σε αυτό το έργο «το ότι είναι μετανάστης [ο Κώστας, το κύριο, ίσως, πρόσωπο του έργου] γίνεται απλώς και μόνο για να υπογραμμιστεί το πόσο είναι ξένος μέσα στην κοινωνία που ζει»¹². Ο συγγραφέας επανήλθε και αργότερα σε αυτό το θέμα: «Εαν δεν απότυχα εντελώς, καλλιτεχνικά, συγγραφικά, εγώ το θεωρώ [Το Διπλό βιβλίο] άσχετο εντελώς με έλληνες μετανάστες και τα λοιπά, και το αγαπώ ξεχωριστά σαν μία έκφραση ελληνικής αγωνίας μπροστά στον σημερινό κόσμο. [...]»¹³. Παύει να είναι «ενδεικτική», η «ερμηνευτική προσέγγιση» που βλέπει το έργο αποκλειστικά σαν «ντοκουμέντο μιας εποχής», όπως αναγκαστικά γίνεται, όταν ο στόχος [βιβλίο εκπαιδευτικού, 91] είναι «να προβληματιστούν [οι μαθητές] για το θέμα της εγκατάστασης οικονομικών μεταναστών και να παρακολουθήσουν ορισμένα κοινωνικά τους βιώματα» –ερήμην του έργου και αμελώντας, ακόμη και όταν υπάρχουν, τα «απαραίτητα για την ερμηνεία εξωκειμενικά στοιχεία, τα οποία φωτίζουν το κείμενο»¹⁴.

Θα σταθώ σε μερικά από τα «πραγματολογικά» στοιχεία που δίνει η «ενδεικτική ερμηνευτική προσέγγιση»

(σελ. 91/92).

Ο Κώστας «καταγόταν από ένα απομονωμένο χωριό του νομού Μαγνησίας, τη Σούρπη». Μπορεί η Σούρπη να ήταν «απομονωμένο χωριό», αλλά πρόκειται, σύμφωνα με το κείμενο, για χωριό με σταθμό ή στάση λεωφορείων, αφού αυτός ο Κώστας στο Διπλό βιβλίο αφηγείται πως «Σάββατο το μεσημέρι τα κλείναμε, όλη τη μάντρα –και το Εμπόριον Ξυλείας και το Ξυλουργικόν εργοστάσιον. Εγώ τότες έπαιρνα το λεωφορείο και πήγαινα στο χωριό» (σελίδα 42¹⁵).

Συνεχίζει η «ενδεικτική ερμηνευτική προσέγγιση» για τον Κώστα: «δεν έμαθε γράμματα». Ο Κώστας πάλι λέει: «Τελείωσα το δημοτικό, είπαν να με στείλουν και στο γυμνάσιο, στο Βόλο. [...] Με το θάνατο της μάνας, τέλος και το γυμνάσιο [...]». Η μάνα τους πέθανε, όταν αυτός ήτανε δεκαπέντε χρονών (σελίδα 32). Ο Κώστας πήγε σχολείο ως τα 15 του («και πήγα και δύο τάξεις και στο γυμνάσιο», λέει στη σελίδα 77) –όλο και κάποια γράμματα θα έμαθε.

Θα σχολιάσω έναν ακόμη ισχυρισμό που διατυπώνει η «ενδεικτική ερμηνευτική προσέγγιση»: «Πίσω από το επιλεγμένο απόσπασμα [...] μπορεί να ανιχνευτεί ο στόχος ολόκληρου του Διπλού βιβλίου. Ο στόχος, δηλαδή, να εκφραστεί ο καημός του ρωμέικου και η αίσθηση ότι οι δύο μεταπολεμικές γενιές διαψεύστηκαν και ηττήθηκαν: τόσο η πρώτη γενιά, η γενιά του πατέρα του Κώστα [...], όσο και η δεύτερη γενιά, η γενιά του Κώστα [...]». Μα πώς είναι δυνατό αυτά τα δύο πρόσωπα να ανήκουν σε μεταπολεμικές γενιές; «Εγώ γεννήθηκα στα 1940», λέει ο Κώστας (Το διπλό βιβλίο, σελίδα 31). Θα συμφωνήσουν, ελπίζω, οι συγγραφείς της «ενδεικτικής ερμηνευτικής προσέγγισης», πως ο πατέρας του έχει γεννηθεί νωρίτερα.

Αντιγράφω από το Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγράμματος σπουδών νεοελληνικής λογοτεχνίας για το Γυμνά-

σιο¹⁶: «[...] [3] Θεμέλιο της διδακτικής πράξης είναι η ερμηνευτική μέθοδος προσέγγισης του κειμένου. Δηλαδή η κατανόηση του όλου μέσα από την ανάλυση των μερών και του μερικού μέσα από τη θεώρηση του όλου. [...]».

Είναι ωραία ειπωμένα αυτά που λέγονται για την «διδακτική μεθοδολογία» αλλά το «δείγμα γραφής» που δίνει το βιβλίο του εκπαιδευτικού για το απόσπασμα από το κεφάλαιο «Ο Κάσπαρ Χάουζερ στην έρημη χώρα» –και το γράφω χωρίς ευχαρίστηση– δεν ανταποκρίνεται σε αυτές τις προδιαγραφές. Για πολλά από τα «μέρη» –ανάφερα κάποια– η ανάλυση βασίζεται σε παρανόληση του κειμένου και αυτή η παρανόληση δεν μπορεί παρά να υπονομεύει την «κατανόηση του όλου μέσα από την ανάλυση των μερών και του μερικού μέσα από τη θεώρηση του όλου» τόσο για τον καθηγητή όσο και για τον μαθητή.

• • •

Παναγιώτης Καγιαλής, Χριστίνα Ντουλιά, Θεοδώρα Μέντη, Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Γ' Γυμνασίου, [βιβλίο του μαθητή]: στην ενότητα «Μεταπολεμική και σύγχρονη λογοτεχνία», περιλαμβάνεται, 229-233, «Η τελευταία αρκούδα του Πίνδου», «απόσπασμα από το μυθιστόρημα Το διπλό βιβλίο του Δημήτρη Χατζή (1976)». Το απόσπασμα παρουσιάζεται στο «Κείμενα Νεοελληνικής Λογοτεχνίας, Γ' Γυμνασίου, Βιβλίο εκπαιδευτικού», 154-155.

Στο κείμενο (σελίδα 229 [βιβλίο του μαθητή]) θα έπρεπε να αποκατασταθεί «ερημία» αντί «ερμηιά», στη φράση: «Τα μεγάλα βουνά της πατρίδας ερχόνταν και ξαναρχόνταν στην ερημία του ξένου του τόπου, σκεπάζοντας με την αχλύ τη γαλάζια τους την καταχνιά της βορεινής πολιτείας».

Θα έπρεπε να αποκατασταθεί «έλατων» αντί «ελάτων», στη φράση: «το ξερό, μονότονο όλη μέρα κροτάλισμα

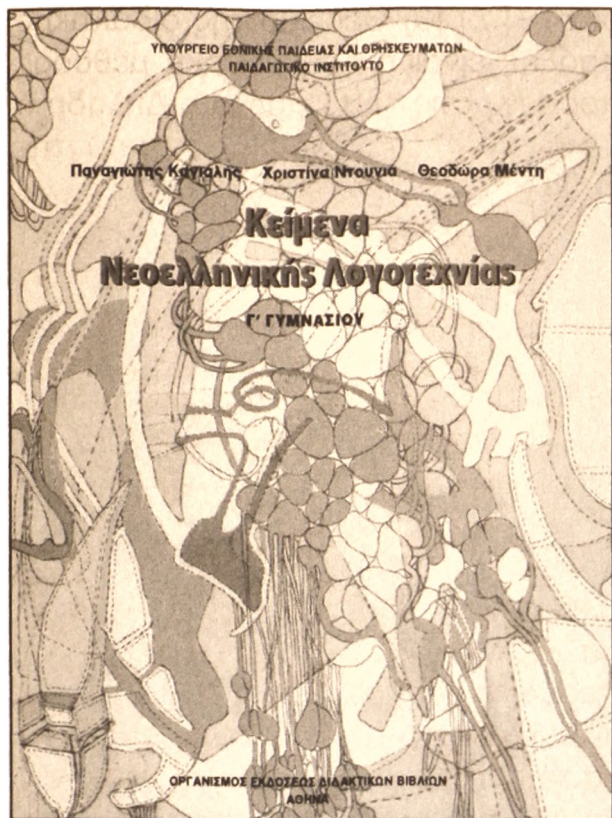
11. Συνέντευξη στο περιοδικό Διαβάζω, τχ. 5-6, Νοέμβριος 1976-Φεβρουάριος 1977, 38.

12. Συνέντευξη στο περιοδικό Διαβάζω, τχ. 5-6, Νοέμβριος 1976-Φεβρουάριος 1977, 42.

13. «Αιχμές του λόγου», ΕΡΤ, Πρώτο πρόγραμμα, Παρασκευή 27 Φεβρουαρίου 1981. Μία μεταγραφή αυτής της συ-

νέντευξης δημοσιεύτηκε στο περιοδικό η λέξη, 6, Ιούλιος-Αύγουστος 1981, 424-425 (και αναδημοσιεύτηκε στο Βιβλιογραφικό μελέτημα (1930-1989) Δημήτρη Χατζή, 1991, λήμμα 836).

14. Η διατύπωση είναι από το Διαθεματικό ενιαίο πλαίσιο προγράμματος σπουδών νεοελληνικής λογοτεχνίας για το

των σιδηρικών που βούιζε ακόμα στ' αυτιά του, σκεπαζότανε σιγά-σιγά από κείνο το γνώριμο, το βαθύ τους ανάσασμα των χιλιάδων και χιλιάδων πεύκων κ' έλατων στον Πίνδο».

Στη σελίδα 230, το κείμενο είναι «τον γνώρισαν, τον βοηθήσαν», όχι «βοήθησαν». Στη σελίδα 231, «ο συγγραφέας μας λέει πως είναι άνθρωποι σε τούτο τον κόσμο που το 'χουν στο αίμα τους να προκόφτουν» και λίγο πιο πέρα «δικοί του άνθρωποι είναι γύρω του». Το «άνθρωποι», στο πρώτο χωρίο, είναι σωστά γραμμένο –θα πρέπει να αποκατασταθεί και στο δεύτερο.

Η αποκατάσταση της γραφής ίσως θεωρηθεί ψιλά γράμματα, μέσα στην «κοινωνιολογίζουσα» προοπτική που δίνει, και για αυτό το απόσπασμα, το βιβλίο του εκπαιδευτικού. Σε έναν από τους «στόχους» που προτείνει: «να ευαισθητοποιηθούν [οι μαθητές] σχετικά με ορισμένα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας που πραγματεύεται το κείμενο», αλλά στις «εργασίες» [βιβλίο του μαθητή, σελίδα 234] που προτείνονται, η δεύτερη είναι: «ποιες γλωσσικές ιδιαιτερότητες παρατηρείτε στο απόσπασμα;». Χωρίς αποκατάσταση, είναι πιο

εύκολο να μην προσέξουν και οι μαθητές κάποιες ιδιαιτερότητες που φαίνεται να μην πρόσεξαν και οι υπεύθυνοι της έκδοσης.

Η «ενδεικτική ερμηνευτική προσέγγιση» [βιβλίο εκπαιδευτικού, 134] βλέπει το έργο σαν «ντοκουμέντο μιας εποχής», αφού ο στόχος είναι «να ευαισθητοποιηθούν [οι μαθητές] σχετικά με ορισμένα προβλήματα της ελληνικής κοινωνίας». Ποια προβλήματα; «Το παρόν απόσπασμα, μέσα από το νόστο του Σκουρογιάννη, θίγει βασικά το θέμα της κοινωνικής αλλοτρίωσης με τρόπο κατανοητό στους μαθητές της Γ' Γυμνασίου. Πολλοί μαθητές διαθέτουν ανάλογες παραστάσεις από την ιδιάζουσα κατάσταση που βιώνουν την περίοδο των καλοκαιρινών διακοπών στα χωριά τους, όπου συχνά επανακάμπουν για τους θερινούς μήνες εξωτερικοί και εσωτερικοί μετανάστες, γι' αυτόν το λόγο αντιλαμβάνονται εύκολα πώς εκδηλώνεται πρακτικά η, δυσεξήγητη θεωρητικά, έννοια της αλλοτρίωσης. Μπορούν επομένως να παρακολουθήσουν τη συναισθηματική κατάσταση του κεντρικού προσώπου του διηγήματος και να εντοπίσουν τους λόγους που επηρεάζουν καταλυτικά την ψυχοσύνθεσή του. Ο Σκουρογιάννης ζούσε στη Γερμανία με τη νοσταλγία της παλιάς ζωής του χωριού του, όμως η εικόνα που αντίκρισε στην επιστροφή του από τη μια τον πληγώνει και από την άλλη τον κάνει απαθή». Δηλαδή, τα σημερινά παιδιά της Γ' Γυμνασίου έχουν, όπως ο Σκουρογιάννης –«στα σαράντα πέντε του πια» αυτός, όταν γύρισε «τη νοσταλγία της παλιάς ζωής του χωριού»– τους και μπορούν «να παρακολουθήσουν τη συναισθηματική κατάσταση του κεντρικού προσώπου του διηγήματος και να εντοπίσουν τους λόγους που επηρεάζουν καταλυτικά την ψυχοσύνθεσή του» επειδή «διαθέτουν ανάλογες παραστάσεις από την ιδιάζουσα κατάσταση που βιώνουν την περίοδο των καλοκαιρινών διακοπών

στα χωριά τους» και έτσι –η μάλλον «γι' αυτόν το λόγο»– «αντιλαμβάνονται εύκολα πώς εκδηλώνεται πρακτικά η, δυσεξήγητη θεωρητικά, έννοια της αλλοτρίωσης». Εύχομαι για τα παιδιά, να μην ζουν, σήμερα, στα δεκαπέντε τους, τη μοναξιά του Σκουρογιάννη, στα σαρανταπέντε του. Και εύχομαι να έχουν δασκάλους που να μπορούν να τους μιλήσουν για την ομορφιά του κειμένου που διάβασαν, για τον τρόπο με τον οποίο το κείμενο λέει για τη ζωή, για τη μοίρα, για την μοναξιά των ανθρώπων. Η «ενδεικτική ερμηνευτική προσέγγιση» είναι πολύ μακριά από κάτι τέτοιο –καταλήγει «Νιώθει [ο Σκουρογιάννης] ότι ανήκει στους τελευταίους μιας νοοτροπίας και μιας εποχής, μοναχική φύση που μετά τη δοκιμασία επέστρεψε και επιθυμεί να ζήσει πια στον ανοικτό αέρα της πατρίδας, όπως οι αρκούδες [...]» [βιβλίο εκπαιδευτικού, 155]. Έχουν επισημανθεί οι «αλλοιώσεις που μπορεί να υποστεί η λειτουργία ενός κειμένου»¹⁸ από την ανάγκη να χρησιμοποιούνται αποσπάσματα στα σχολικά βιβλία. Αλλά εδώ δεν πρόκειται για αυτό. Ακόμη και αν το ζητούμενο είναι να αντιληφθούν οι μαθητές «το θέμα της κοινωνικής αλλοτρίωσης», δεν καταλαβαίνω για ποιο λόγο οι συγγραφείς χάνουν κάθε επαφή με το έργο, γράφοντας πως ο Σκουρογιάννης «επιθυμεί να ζήσει πια στον ανοικτό αέρα της πατρίδας, όπως οι αρκούδες», πληροφορία που δεν υπάρχει πουθενά στο κείμενο και ακόμη λιγότερο στο δημοσιευόμενο απόσπασμα. Με τον τρόπο αυτό, το δημοσιευόμενο απόσπασμα υπάρχει για να υπηρετεί την «ενδεικτική ερμηνευτική προσέγγιση» και όχι το αντίστροφο.

Στο βιβλίο του μαθητή, μια (προτεινόμενη) εργασία είναι: «Συσχετίστε τον τίτλο του διηγήματος με την υπόθεση του αποσπάσματος». Στο απόσπασμα που έχει επιλεγεί, η αρκούδα του τίτλου δεν εμφανίζεται. Με αυτό το δεδομένο, δυσκολεύομαι να υποθέσω ποι-

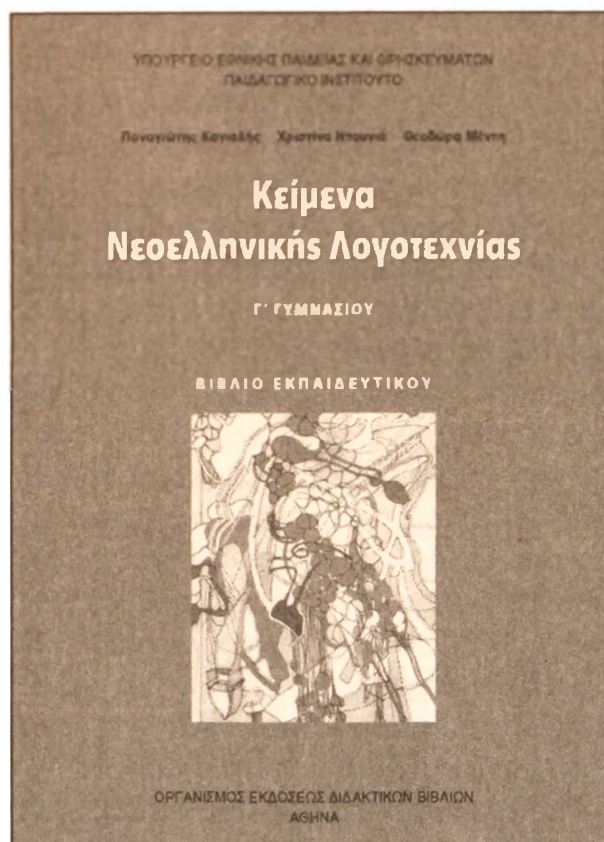
Γυμνάσιο, σελίδα 75, (δημοσιεύεται στον δικτυακό τόπο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, στη διεύθυνση <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>).

15. Οι παραπομπές εδώ γίνονται στην έκδοση: Δημήτρη Χατζή, *Το διπλό βιβλίο*, μυθιστόρημα, δεύτερη έκδοση ξανακοιταγμένη, «Κείμενα», Αθήνα 1977.

16. 4. ΔΕΠΣ-ΑΠΣ Νεοελληνικής Λογοτεχνίας για το Γυμνάσιο, 75, (στον δικτυακό τόπο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου, στη διεύθυνση <http://www.pi-schools.gr/programs/depps/>).

17. *Το Διπλό βιβλίο*, 126.

18. Χριστόφορος Μηλιώνης, *Με το νήμα της Αριάδνης*, 1991, 94.

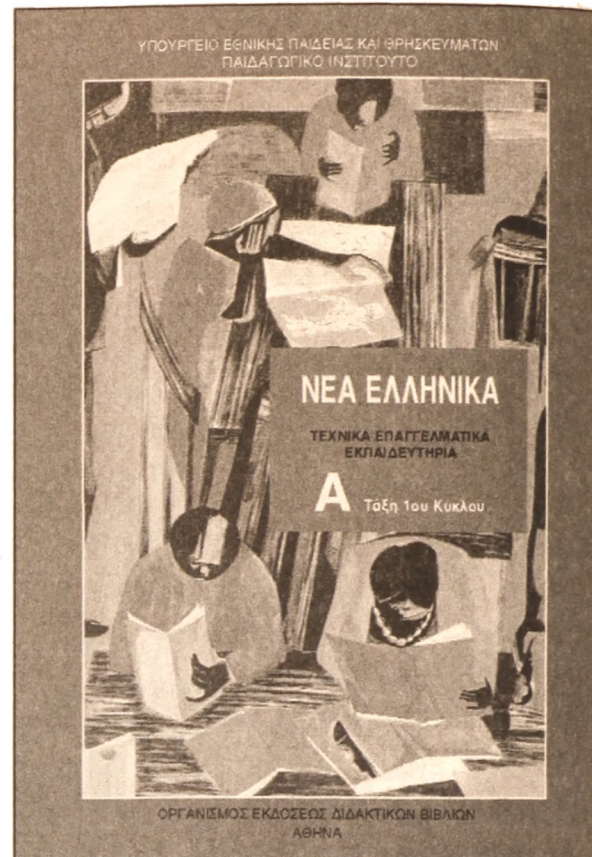
ος συσχετισμός θα μπορούσε να γίνει, άλλος από τον συσχετισμό Σκουρογιάννης = η τελευταία αρκούδα του Πίνδου. Αντιγράφω από συνέντευξη του συγγραφέα: [ερώτηση] «Και τα ζώα που υπάρχουν στα βιβλία σας [...] τα έχετε αντιμετωπίσει σαν ήρωες, τους έχετε δώσει μια ζωή παράλληλη μ' έναν άλλο ανθρώπινο ήρωα;» [Δ.Χ.] «ΟΧΙ. Θα ήταν έγκλημα. Θα ήταν κακό πράγμα αν είχε έστω και ένα ελάχιστο στοιχείο ρομαντισμού ή ζωοφιλίας. Τα ζώα μπαίνουν για να υπογραμμίζουν τον άνθρωπο. Η αρκούδα π.χ. είναι μόνη, γιατί θέλω να είναι μόνος ο Σκουρογιάννης. [...]»¹⁹. Η υπόθεση ότι Σκουρογιάννης = αρκούδα –όπως και οι διατυπώσεις «ο θεληματικός, αλλά μονόχωντος χαρακτήρας του [...] τον ωθεί να οικειωθεί για μία ακόμα φορά τη μοναξιά του» ή «επιθυμεί να ζήσει πια

στον ανοικτό αέρα της πατρίδας, όπως οι αρκούδες»– είναι αποκυήματα της «ενδεικτικής ερμηνευτικής προσέγγισης» χωρίς βάση στο κείμενο.

• • •

Αγγελάκος Κωνσταντίνος, Αργυροπούλου Χριστίνα, Καραβέλη Άννα, Ραυτοπούλου Μαρία, Νέα ελληνικά, Τεχνικά επαγγελματικά εκπαιδευτήρια, Α' Τάξη 1ου Κύκλου, Υπουργείο Εθνικής Παιδείας και Θρησκευμάτων, Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, Οργανισμός Εκδόσεως Διδακτικών Βιβλίων, [...]»²⁰.

Αντιγράφω από τα Περιεχόμενα: 3η Ενότητα, Ο άνθρωπος και η φύση, [...], Δ. Χατζής: *Η τελευταία αρκούδα της Πίνδου*, από το *Διπλό Βιβλίο* [χωρίς ένδειξη εκδότη], 91. Με κόπι πείσι, ο τίτλος μεταφέρεται απόφιος και στη σελίδα 91, αλλά και μέσα στο σώμα του αποσπάσματος (σελίδα 92) ένα χωρίο είναι «ο τελευταίος άνθρωπος του Ντορμπίνου κ' η τελευταία αρκουδίτσα της Πίνδου σταθήκαν εκεί στο ξέφωτο εκείνο του δάσους, από τις δυο μεριές του και κοιταζόντανε». Χρειάζεται να πω πως και στον τίτλο και στο κείμενο «η Πίνδος» πρέπει να γίνει «ο Πίνδος»; Στη σελίδα 91 πάλι, η φράση «τ' αρκουδίστικα χνάρια, τα μεγάλα πέλματα» πρέπει να γίνει «τ' αρκουδίστικα χνάρια, τα μεγάλα της πέλματα». Στη σελίδα 93, η φράση «στα δικά του μάτια ανεβήκαν δάκρυα» πρέπει να γίνει «στα δικά του τα μάτια ανεβήκαν δάκρυα». Θα ήταν άδικο η ευθύνη να πέσει στην καμπούρα των ανθρώπων που πληκτρολόγησαν το κείμενο, η παραβολή είναι προνόμιο των συγγραφέων. Στη σελίδα 92, επανέρχομαι, η παραβολή θα είχε διορθώσει «Ντομπρί-

νοβου» αντί «Ντορμπίνου» και δυο αράδες πιο κάτω θα είχε διορθώσει και το «δεν είχανε που να πάνε» στο σωστό «δεν είχανε πού να πάνε».

Αντιγράφω πάλι από τα Περιεχόμενα: 6η Ενότητα, Πέρα από τα σύνορα, [...], Βίκτωρ Ουγκώ, *Ο ξεστρατισμένος Ιαβέρης*, από το βιβλίο *Οι Άθλιοι* εκδ. Άλμα, 175. Στη σελίδα 176 υπάρχει η παράγραφος: «Πού βρισκόταν; Όσο κι αν αναζητούσε τον εαυτό του δεν τον έβρισκε πια. Τί να κάνει λοιπόν τώρα; Να προδώσει το Γιάννη Αγιάννη; Κι αυτό κακό. Έβλεπε πως ο άνθρωπος της εξουσίας έπεφτε χαμηλότερα από τον άνθρωπο του κάτεργου. Και πως ο κατ'άδικο ανεβάνε ψηλότερα από τον νόμο και τον ποδοπατούσε. Και οι δύο περιπτώσεις εξευτέλιζαν τον Ιαβέρη. Ότι και ν' αποφάσιζε ήταν ξεπεσμός γι' αυτόν. Η μοίρα έγερνε προς το απίθανο,

19. Συνέντευξη στο περιοδικό *Διαβάζω*, τχ. 5-6, Νοέμβριος 1976-Φεβρουάριος 1977, 43.

20. Επειδή άκουσα πως το βιβλίο αυτό έχει αντικατασταθεί στη σχολική χρήση από το αντίστοιχο βιβλίο του ενιαίου λυκείου, τηλεφώνησα στο Παιδαγωγικό Ινστιτούτο για να βεβαιωθώ πως σωστά είχα καταλάβει τα πράγματα. Οι αρμόδιοι με τους οποίους μίλησα με καθησύχασαν πως σωστά είχα καταλάβει και συμπλήρωσαν πως το βιβλίο εξακολουθεί να υπάρχει και έτσι κάποιος καθηγητής που θα ήθελε να το χρησιμοποιήσει ή να χρησιμοποιήσει στοιχεία από αυτό, έχει και αυτή την δυνατότητα. Οι ίδιοι απάντησαν σε μια ακόμη απορία μου –δεν ένιωθα ήσυχος πως το ηλεκτρονικό αντίτυπο που έχω στην οθόνη είναι ίδιο με το τυπωμένο βοή-

θημα. Το αντίτυπο, έμαθα, είναι πανομοιότυπο, επειδή όμως στα βιβλία αυτά, κατά διαστήματα, κάθε χρόνο, γίνονται κάποιες διορθώσεις, είναι πολύ πιθανό πως το ηλεκτρονικό αντίτυπο στον δικτυακό τόπο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου να είναι η προτελευταία μορφή. (Δεν μπορώ να μην συμπληρώσω εδώ –με μόνο τίτλο, αυτό το διάβημα να επικοινωνήσω με το Παιδαγωγικό Ινστιτούτο– πως η υποδοχή που έγινε στον άγνωστο ιδιώτη που τηλεφωνούσε, για να αναζητήσει τις πληροφορίες που ανέφερα, η καλή διάθεση και η πληρότητα των απαντήσεων που μου δόθηκαν, αντιστοιχούν, για μένα, σε ό,τι καλύτερο, και με το παραπάνω, μπορούσα να ελπίζω από μία δημόσια υπηρεσία.)

προς άγνωστες εσχατιές, που πέρα απ' αυτές η ζωή είναι παράθυρο. Σε μια απ' αυτές τις εσχατιές στεκόταν τώρα ο Ιαβέρης.»

Οι τέσσερις συγγραφείς που επιλέξαν αυτό το κείμενο, ο συντονιστής, τα τρία μέλη της επιτροπής κρίσης· όλοι φαίνεται βρήκαν φυσιολογικό να γράφει ο Ουγκώ: «η ζωή είναι παράθυ-

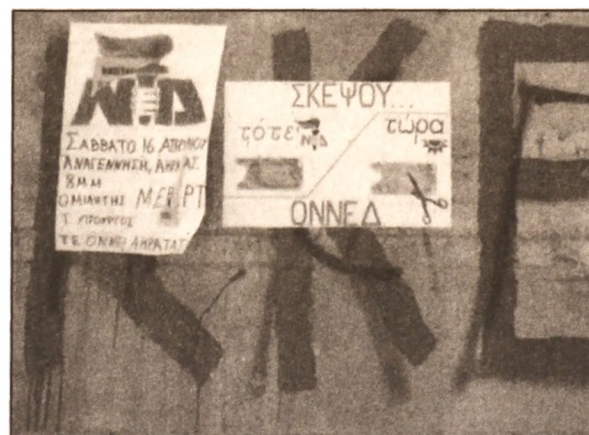
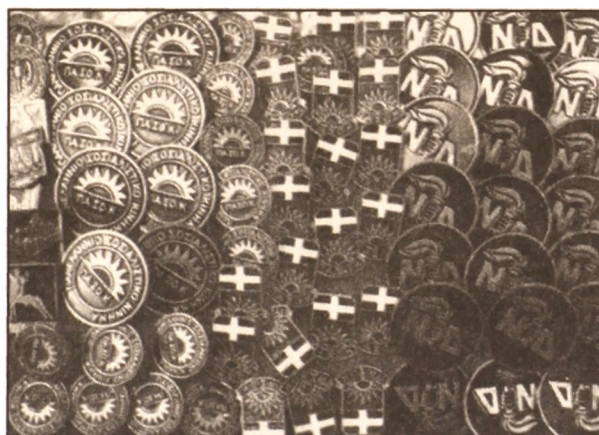
ρο». Ο Ουγκώ δεν έχει γράψει αυτό το «απόφθεγμα», όπως μπορεί να διαπιστώσει κάποιος που θα προμηθευτεί την έκδοση²¹ από την οποία προέρχεται το απόσπασμα, όπου γράφει κάπως πιο κατανοητά «[Η μοίρα έγερνε προς το απίθανο, προς άγνωστες εσχατιές, που πέρα απ' αυτές] η ζωή είναι βάραθρο».

Ας συμφωνήσουμε πως σωστά προτρέπουν (και ας μην το τηρούν πάντα), οι «Προδιαγραφές διδακτικών βιβλίων» (σελίδα 683, στον δικτυακό τόπο του Παιδαγωγικού Ινστιτούτου): «Ελέγξτε το υλικό σας πολλές φορές. Διανύστε...χιλιόμετρα προσπάθειας... Αξίζει, γιατί το υλικό θα δημοσιοποιηθεί.»

21. Βίκτωρος Ουγκώ, Οι Άθλιοι, [μετάφραση Γιάννη Βλαντή], Άλμα Βιβλιοθήκη για παιδιά και νέους, Εκδόσεις «Άλμα», Αθήνα, [χ.χ.]. [Οι ενδιαφερόμενοι, γαλλομαθείς, αναγνώστες, εύκολα θα βρουν το χωρίο στο γαλλικό κείμενο. Ας σημειώσω εδώ, το ίδιο χωρίο και από την παλιά μετάφραση Σκυλίτση: «Τω εφαινετο ότι έχασε τον εαυτό του. -Πού είμ' εγώ, ο Ιαβέρης! έλεγε. Εζήτει τον Ιαβέρην και δεν τον εύρισκε. Και τώρα τί να πράξη; Να παραδώση τον Γιάννην Αγιάννην εις την εξουσίαν, κακόν -να τον αφή-

ση ελεύθερον, κακόν και τούτο. Ως εκ του πρώτου, ο της εξουσίας άνθρωπος απέβαινε χείρων του ανθρώπου των κατέργων· ως εκ του δευτέρου δε ο κακούργος υψούτο υπέρ τον νόμον και εποδοπάτει αυτόν. Εις αμφοτέρας τας περιστάσεις ο Ιαβέρης ητιμάζετο. Πανταχόθεν πτώσις. Η ανθρωπίνη ειμαρμένη έχει αποκρήμνους εσχατιάς προς το αδύνατον, πέραν των οποίων η ζωή είνε βάραθρον. Ο Ιαβέρης ευρέθη εις μίαν των εσχατιών τούτων.»]

Κάτι το «ωραίο»

ΚΙΤΣ ΚΑΙ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

«Σας τσούζουνε τα μάτια, βουίζουνε τ' αφτιά σας, νιώθετε ναυτία, δύσπνοια, άγχος και από την πολιτική μόλυνση. Το νέφος: μεγάφωνα, αφίσες, δημόσια μνημεία, γκράφιτι, πανό, φάτσες υποψηφίων στους τοίχους, τίτλοι εφημερίδων, δελτία ειδήσεων, πυραμίδες ορκωμοσίας, μυστικοί δείπνοι υπουργικών συμβουλίων, παράσημα, τελετές, δεξιώσεις, υποδοχές, λόγοι, συνθήματα, σλόγκαν, αίθουσες συνεδρίων, γραφεία και κέντρα κομμάτων, δημόσιες υπηρεσίες, έντυπο υλικό... Η αισθητική δεν είναι -αλίμονο- η πιο καίρια πλευρά όλων αυτών. Είναι όμως σημαντική, αλλιώς αποκαλυπτική. Γιατί η πολιτική είναι κακόγουστη και γιατί υιοθετεί την κακογουστιά; Γιατί πλέει σ' αυτήν σαν το ψάρι στο νερό; Γιατί της πάει τόσο πολύ το κιτς; Δημαγωγία και λαϊκισμός είναι γνωστές και σίγουρες απαντήσεις. Τόσο είναι αλήθεια αυτό, που μια διαβαθμισμένη κλίμακα του πολιτικού κιτς θα μπορούσε ν' αποτελέσει ένα φασιστόμετρο για κάθε εξουσία, για κάθε πολιτική.»

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΡΑΥΤΟΠΟΥΛΟΣ

Εκδόσεις Πολύτυπο. Κεντρική διάθεση: Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα, τηλ.: 210-72.32.819

Άγωνα γραμμή γόνιμη

Ολα γίνονται: Ακόμη και η άγωνα γραμμή γόνιμη. Το μόνο που χρειάζεται είναι ιδέες, κέφι και... χρηματοδότηση, η οποία ευτυχώς δόθηκε. Η ιδέα ήταν να στηθούν πολιτιστικές εκδηλώσεις σε νησιά της άγωνα γραμμής του Αιγαίου μες στο καταχείμωνο «ως αντίδωρο στα νησιά που γεμίζουν τη ζωή μας τα καλοκαίρια», όπως είπε ο Στέφανος Νόλλας, που το οραματίστηκε. Και πραγματοποιήθηκε από μια παρέα νέων καλλιτεχνών που, με τη συμμετοχή των τοπικών φορέων και προπαντός των κατοίκων, μικρών και μεγάλων, μετέτρεψαν τα νησιά της άγωνα γραμμής σε νησίδες πολιτισμού.

Η πρώτη αποβίβαση τέλη Ιανουαρίου και αρχές Φλεβάρη στη Δονούσα, την Αμοργό και την Ηρακλεία, η δεύτερη στις αρχές Μαρτίου στη Σκιάθο, τη Σκόπελο και την Αλόνησο, η τρίτη στην Αστυπάλαια, η τέταρτη στη Νίσυρο, τη Σύμη, την Κάσο και την Κάρπαθο και η πέμπτη και τελευταία στην Ανάφη.

Τέσσερις μέρες στο κάθε νησί με σινεμά, θέατρο, παντομίμα – κλόουν, εργαστήρια φωτογραφίας, κρουστών και μάσκας και 400 περίπου βιβλία για κάθε νησί.

Μαζί με την ομάδα ταξίδεψαν συγγραφείς, ποιητές και σκηνοθέτες, οι οποίοι έγραψαν από ένα κείμενο, ο καθένας για ένα νησί. Το πρόγραμμα ήταν η αφορμή, το αποτέλεσμα η προσωπική αίσθηση του καθενός από το χειμερινό Αιγαίο και όχι κάποιο ρεπορτάζ ή ταξιδιωτική αναφορά. Συμμετείχαν οι: Λένα Κιτσοπούλου, Θανάσης Χειμωνάς, Έρση Σωτηροπούλου, Νίκος Βλαντής, Ισμήνη Καρυωτάκη, Γαλάτεια Ριζιώτη, Αλέξης Σταμάτης, Μαριγώ Αλεξοπούλου, Βαρδής Μαρινάκης, Αντώνης Φωστιέρης, Μαρία Φακίνου, Ελένη Αλεξανδράκη. Τα κείμενα δημοσιεύονται ήδη κάθε Πέμπτη στην *Athens Voice*.

Η Μυρτώ Αποστολίδου και η Κίρκη Ευαγγελινού έστησαν εργαστήρι φωτογραφίας και με παιδιά των Γυμνασίων και Λυκείων φωτογράφιζαν τα άσχημα και τα όμορφα.

Η Βιτόρια Κωτσάλου έδωσε στους μαθητές υλικά που βρίσκονται δίπλα μας για να φτιάξουν μάσκες. Ο Μιχάλης Αφολαγιάν, που ήταν και στο θεατρικό παιχνίδι, αλλά προπαντός δημιουργούσε στα νησιά ορχήστρες κρουστών, είπε στο Αντί: «Η λογική πίσω από αυτό είναι πώς με ευτελή υλικά μπορούν να γίνουν πράγματα πολύ δημιουργικά. Με κουβάδες, γλάστρες, τενεκέδες έδειχνα στα παιδιά συγκεκριμένους αφρικάνικους ρυθμούς και τον τρόπο διδασχής τους μέσω της προφορικής παράδοσης». Ο ηθοποιός Μανώλης Καρυωτάκης έκτος από τα ακροβατικά, το τσίρκο και τις κολοτούμπες, παρουσίαζε με τον Μάρκο Οικονομίδα τη θεατρική παράσταση «Αγαμέμνων». Οι υπόλοιποι της ομάδας είναι η Καλλιόπη Τακάκη στο θεατρικό παιχνίδι, ο Βαρδής Μαρινάκης στον μοντελισμό (κατασκευές με ευτελή υλικά) ο Κρις στην σχοινοβασία και η Μαρία στη φωτογραφία.

Σε κάθε νησί προβλήθηκαν ελληνικές ταινίες μικρού και μεγάλου μήκους: «Οι Νύφες» και το «Όλα είναι δρόμος» του Π. Βούλγαρη, «Η χορωδία του Χαρίτωνα» του Γρ. Καραντινάκη, το «Perregrini» του Κ. Καπάκα, «Το σπιρτόκουτο» του Γ. Οικονομίδα, το «Κλαις;» του Αλέξανδρου Βούλγαρη, η «Νοσταλγός» της Ελένης Αλεξανδράκη κ.ά. Επίσης προβλήθηκαν τα ντοκιμαντέρ «Το κουτί» και «Τι ώρα είναι;» της Εύας Στεφανή, «Ο άνθρωπος που ενόχλησε το σύμπαν» του Σταύρου Ψυλλάκη, «Ο Ηρακλής, ο Αχελώος και η γιαγιά μου» του Δημ. Κουτσιαμπασάκου κ.ά., καθώς και ταινίες μικρού μήκους των Α.

Θεατρικό παιχνίδι με την Β. Κωτσάλου στη Λαγκάδα της Αμοργού.

Κοντόπουλου, Β. Μαρινάκη, Π. Φαφούτη, Μ. Βαξεβάνη και Κ. Φιλιώτου.

Τέλος, εμπλουτίστηκαν οι βιβλιοθήκες των νησιών (σχολικές ή δημοτικές) με βιβλία που προσέφεραν η ΠΟΕΒ (Πανελλήνια Ομοσπονδία Εκδοτών Βιβλιοπωλών), το Κολλέγιο Αθηνών και το υπουργείο Παιδείας, ενώ ο παιδικός σταθμός «Αγκάλη» προσέφερε βιβλία που ζήτησαν τα σχολεία κάθε νησιού και αγόρασε τα υλικά για τα εργαστήρια. Η συμβολή της «Αγκάλης» υπήρξε καθοριστική.

Το πρόγραμμα διοργάνωσε η Αστική μη Κερδοσκοπική Εταιρεία «Διάδραση» σε συνεργασία με το Φεστιβάλ Κινηματογράφου Θεσσαλονίκης, το Ελληνικό Κέντρο Κινηματογράφου και τον Οργανισμό Προβολής Ελληνικού Πολιτισμού. Το πρόγραμμα τελεί υπό την αιγίδα του Υπουργείου Εσωτερικών Δημοσίας Διοίκησης και Αποκέντρωσης και έχει την υποστήριξη του Υπουργείου Αιγαίου και του Υπουργείου Παιδείας.

Οι εμπυχωτές του προγράμματος μίλησαν στο Αντί. Τους ζήτησαμε να μας πουν μια φράση για την Άγωνα Γραμμή. Ο Στέφανος Νόλλας είπε, «Τα νησιά είναι γειτονιές»· ο Μιχάλης Αφολαγιάν, «Εντέλει τα παιδιά είναι ανοιχτά στο διαφορετικό»· η Μυρτώ Αποστολίδου, «Πάντα ήθελα να είμαι μέρος ενός περιπλανώμενου τσίρκου»· ο Μάρκος Οικονομίδης, «Είναι πολύ ωραία αίσθηση να βλέπεις τη χαρά των παιδιών μπροστά σε κάτι καινούργιο, σε κάτι που δεν το περιμένανε. Ήταν ενθουσιασμένα. Χωρίς να κάνουμε κάτι εξαιρετικό τους δώσαμε, πέρα από όσα τους δείξαμε, μια άλλη προοπτική»· ο Μανώλης Καρυωτάκης «Εμένα με ενδιαφέρει πάρα πολύ να παράγεται καλλιτεχνικό έργο για τους ανθρώπους της περιφέρειας που δεν έχουν πρόσβαση σ' αυτό»· η Καλλιόπη Τακάκη «Δυο πιτσιρίκια, ένα μαντίλι, μια παντομίμα, ξαφνικά βρεθήκαμε όλοι να πετάμε ένα χαρταετό»· η Βιτόρια Κωτσάλου «Δώσαμε στα παιδιά τρόπους για να μάθουν πώς να μαθαίνουν, πώς να ανακλύπουν, ότι μπορεί να υπάρχει ελευθερία και δημιουργικότητα στην εκπαίδευση. Βαθύτερος σκοπός είναι να ενεργοποιηθεί η αγάπη για τη γνώση και να νιώσουν τον εαυτό τους δυνατό. Επίσης, ήταν πολύ σημαντική η επικοινωνία, το άγγιγμα, και εμείς πήραμε πολλά απ' αυτά.»

ΕΛΕΥΘΕΡΙΑ ΠΑΠΟΥΤΣΑΚΗ

Ένας μικρός απολογισμός της εκδήλωσης

Δημοσιεύουμε στη συνέχεια ένα σύντομο κείμενο για την εκδήλωση συμπαραστάσης στο περιοδικό που έγινε τη Δευτέρα 16 του Απριλίου στο φουαγιέ του θεάτρου «Λιθογραφείο» της Πάτρας.

Η πρόσκληση που απευθύναμε σαν ουσιαστικοί –αλλά ανεπίσημοι– φίλοι του Αντί στην Πάτρα είχε μια άμεση και απρόσμενη ίσως ανταπόκριση. Μία εκδήλωση υποστήριξης που στήθηκε σε ελάχιστες μέρες κατάφερε να προσελκύσει και να αφυπνίσει ανθρώπους όλων των ηλικιών και των πολιτικών χώρων. Περίπου 70 άνθρωποι λοιπόν ανταποκρίθηκαν στο κάλεσμά μας μέσω των δελτίων Τύπου, των αφισών, των προσκλήσεων, των τηλεφώνων και των προσωπικών επαφών. Ανάμεσά τους και άνθρωποι που έχουν κατά καιρούς προσφέρει με την πένα τους στις σελίδες του περιοδικού. Το ενθαρρυντικό ήταν ακριβώς αυτό, ότι ένα ευρύ φάσμα ατόμων συμμετείχε σαν ακροατής, σαν συμπαραστάτης αλλά και σαν ενεργός πολίτης αφού, εκτός των ομιλητών, τοποθετήθηκαν κι άλλα άτομα για τις εξελίξεις και στην υπόθεση του Αντί αλλά και του Τύπου γενικότερα.

Στην τοποθέτησή του ο Παναγιώτης Θε-

οδωρακόπουλος έθεσε άμεσα και έκανε σαφές στο κοινό τις διαστάσεις του τυποκτόνου νόμου Βενιζέλου, τις δράσεις που έχουν κάνει οι διάφορες δημοσιογραφικές συλλογικότητες αλλά και τα προβλήματα που αντιμετωπίζονται καθημερινά από συναδέλφους. Με αφορμή την περιπέτεια του Αντί αναλύθηκαν, όσο βαθύτερα ήταν δυνατό στα πλαίσια μιας μικρής εκδήλωσης, οι προτάσεις που έχουν γίνει από τον δημοσιογραφικό χώρο και οι δυνατότητες που υπάρχουν για την αλλαγή-κατάργηση του νόμου.

Ο Κώστας Ραβάνης, μιλώντας ως παλαιός συνεργάτης του Αντί, Αντιπρύτανης πλέον στο Πανεπιστήμιο Πατρών, σκιαγράφησε το περιοδικό και τις λειτουργίες του, τα προβλήματα που μπορεί να αντιμετωπίσει αλλά και να αντιμετωπίζει, αλλά και το χάρισμά του να παραμένει σημαντικό στο πέρασμα του χρόνου για όλους τους σκεπτόμενους πολίτες και 35 ολόκληρα χρόνια δεν είναι λίγα για μια τέτοια αντοχή.

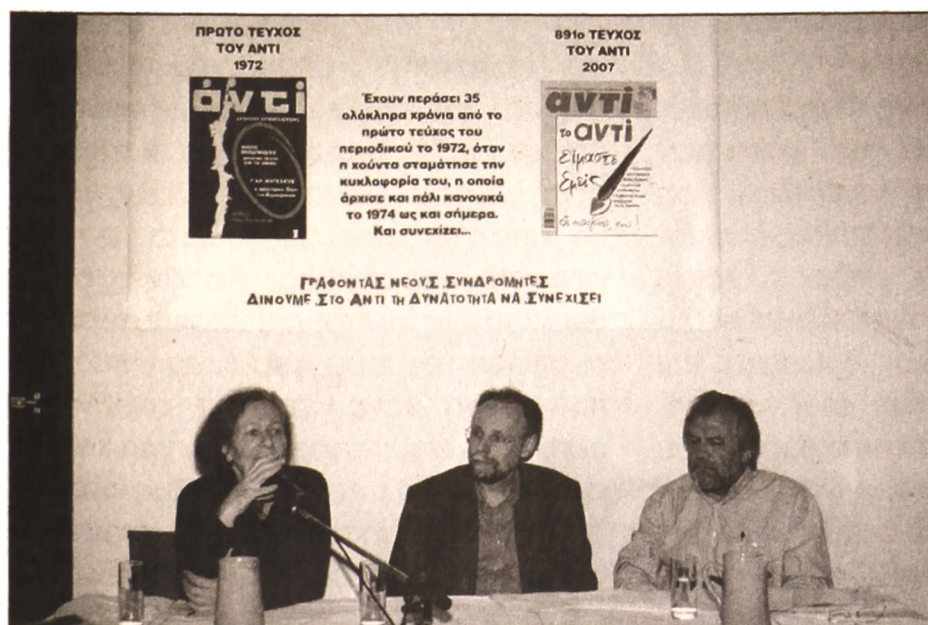
Κοινός τόπος και συμπέρασμα από τις τοποθετήσεις και των παρευρισκόμενων ήταν ότι το Αντί μπορεί και πρέπει να συνεχίσει να κυκλοφορεί. Προτάθηκε μάλιστα από το ακροατήριο μια συλλεκτική ανατύπωση του πρώτου τεύχους, και για ιστορικούς αλλά και για οικονομικούς λόγους, που να πωλείται ώστε να ενδυ-

ναμωθεί ακόμα περισσότερο το Αντί. Μάλιστα στο αρχείο παλαιότερων τευχών που εκτέθηκαν ήταν πολλά εκείνα που ήθελαν να αποκτήσουν οι συμμετέχοντες στην εκδήλωση και ίσως θα μπορούσε να αποσταλεί στους συνδρομητές κι ένας κατάλογος με τα περιεχόμενα όλων των παλαιότερων τευχών. Επίσης μοιράστηκε σε όλους ένα δσέλιδο με το κείμενο του Χρήστου Παπουτσάκη με την ευκαιρία των 800 τευχών του Αντί.

Αν υποθέσουμε ότι χρειαζόνταν 1.000 συνδρομητές για να σωθεί το περιοδικό και στο σύνολο των 11 εκατομμυρίων αυτής της χώρας, στην Πάτρα, που μετρά 250 χιλιάδες ψυχές, αντιστοιχούσαν 23 νέοι συνδρομητές, ο στόχος επετεύχθη καταρχάς γιατί μόνο τη βραδιά της εκδήλωσης καταφέραμε να εγγράψουμε σχεδόν 40, αριθμός που ευελπιστούμε να αυξηθεί. Δώρο λοιπόν από εμάς σχεδόν 3.000 στον κ. Φρυσίρα.

Να μην ξεχάσουμε να αναφέρουμε και την πολύτιμη βοήθεια και αφιλοκερδή παραχώρηση του θεάτρου «Λιθογραφείον» για την εκδήλωση και την φιλοξενία της, την άμεση ανταπόκριση του Παναγιώτη Θεοδωρακόπουλου και του Κώστα Ραβάνη στην πρόσκλησή μας και την συγκίνηση και υποστήριξη των ανωνύμων και επωνύμων φίλων του περιοδικού στην πόλη.

ΟΙ ΦΙΛΟΙ ΤΟΥ ΑΝΤΙ ΣΤΗΝ ΠΑΤΡΑ

Οι ομιλητές και το κοινό (δεξιά) στην εκδήλωση στο φουαγιέ του Λιθογραφείου.

Οι αδιέξοδες εμμονές της ποπ κουλτούρας

Σε μια από τις πρώτες σκηνές της ταινίας η νεαρή ηρωίδα συναντάται με την μητέρα της, την αυτοκράτειρα Μαρία Τερέζα. Είναι μια σημαντική στιγμή για τη ζωή της καθώς της ανακοινώνεται ο επικείμενος γάμος της με τον διάδοχο του θρόνου της Γαλλίας. Σ' αυτή τη σκηνή η σκηνοθέτις τοποθετεί την ηρωίδα και τους συνομιλητές της στο κέντρο ενός τεράστιου δωματίου, διακοσμημένου μ' ένα τρόπο τυπικό της εποχής αλλά αναμφίβολα εντυπωσιακό στο βλέμμα του σημερινού θεατή. Η προσοχή του θεατή δεν κατευθύνεται στη σχετική με το μέλλον της ηρωίδας ανακοίνωση, αλλά στη δέση της μέσα σ' αυτό το ντεκόρ, στην πίεση που αυτό ασκεί στη νεαρή κοπέλα και στην επιβολή του στο συναισθηματικό της κόσμο.

Ολες οι μέχρι τώρα ταινίες της Sofia Corolla (*Αυτόχειρες Παρθένοι*, *Χαμένοι στην μετάφραση*) επικεντρώνονται ακριβώς σε τέτοιες στιγμές: στο πώς νεαρές κοπέλες υπό την πίεση ενός εχθρικού ή αδιάφορου περιβάλλοντος, λίγο πριν ή λίγο μετά την είσοδο τους στην ενήλικη ζωή, αγωνίζονται να διαμορφώσουν μια ταυτότητα. Επιπλέον εστιάζει στο γεμάτο εντάσεις διάλογο που αναπτύσσεται ανάμεσα στις νεαρές ηρωίδες και το περιβάλλον τους, στις αγωνίες ή τις αμηχανίες τους. Όπως όλες οι άλλες ηρωίδες έτσι και η Μαρία Αντουανέτα, ίσως σε μεγαλύτερο βαθμό από τις άλλες, βρίσκεται στο κέντρο της προσοχής όλων και αισθάνεται πέρα από την πίεση των βλεμμάτων και το βάρος του ρόλου που καλείται να υποδυθεί. Και σ' αυτό το γυναικείο πορτραίτο της Corolla, το κεντρικό πρόσωπο, δέσμιο του βλέμματος των άλλων, αναζητά, συχνά αδέξια, μια νέα ισορροπία, την ισορροπία της ενήλικης ζωής.

Όπως συνέβαινε και στο *Χαμένοι στη μετάφραση* και εδώ υπάρχει μια δυναμική σχέση ανάμεσα σ' αυτή τη νεαρή κοπέλα και το ντεκόρ, είτε αυτό είναι

εξωτερικό (το ανάκτορο των Βερσαλλιών) είτε εσωτερικό (οι εντυπωσιακές μπαρόκ διακοσμήσεις). Παράλληλα συχνά επισημαίνεται με emphaticό τρόπο και η ιδιαίτερη σχέση ανάμεσα στην ηρωίδα και σ' ό,τι συνιστά την επικάλυψη της προσωπικότητας (το ντύσιμο, τις περίτεχνες κομμώσεις, το μακιγιάζ). Διακρίνουμε ένα θαυμαστικό τόνο τόσο στον τρόπο που κινηματογραφούνται οι εσωτερικοί ή εξωτερικοί χώροι όσο και στον τρόπο που καταγράφεται αυτή εμμονή στην επικάλυψη: είναι η οπτική της ηρωίδας όταν κοιτάζει το περιβάλλον της.

Και είναι αυτή η εμμονή στην επικάλυψη και τη διακόσμηση που κάνει την ηρωίδα ανάλογη ενός σύγχρονου ποπ ειδώλου. Ο θαυμαστικός τόνος, η εμμονή στην ενδυμασία, η μπαρόκ διακόσμηση του χώρου και η επικάλυψη του προσώπου με ψιμύθια, χρώματα και αντικείμενα είναι και ένα ιδιαίτερο χαρακτηριστικό της ποπ κουλτούρας του τέλους του 20ού αιώνα και των αρχών του 21ου'. Ακριβώς γι' αυτό το λόγο η Μαρία Αντουανέτα δεν είναι ένα πρόσωπο που κατάγεται από τον 18ο αιώνα, αλλά μάλλον ένα πρόσωπο που ζει

στον 20ό και τον 21ο –και η ταινία θα μπορούσε θεωρηθεί ότι αφηγείται την άνοδο και την πτώση ενός ποπ ειδώλου.

Όπως είναι μάλλον προφανές, αυτή η εμμονή με την εικόνα και την αυλική εθιμοτυπία –δηλαδή τον τελετουργικό τρόπο βίωσης της καθημερινότητας– συνιστά μια ιδιότυπη φυλακή: τα συναισθήματα και οι σχέσεις χάνονται μέσα σ' αυτή την πληθώρα χρωμάτων, σχημάτων και αντικειμένων, μέσα στην εμμονή για την τελετουργία. Εδώ η γυναίκα υπάρχει μόνο ως θέαμα, ως ένα στοιχείο του ντεκόρ. Αφόρητα αυτό-αναφορικός αυτός ο χώρος είναι τόσο περικλειστος που καμιά βοή από την επικείμενη καταιγίδα δεν ακούγεται: ελάχιστοι είναι απόηχοι των κοινωνικών αναταράξεων που κατορθώνουν να διαπερνούν τους προστατευτικούς τοίχους.

Ένα από τα σταθερά και συχνά επαναλαμβανόμενα οπτικά μοτίβα της ται-

νίας είναι η ηρωίδα μέσα στο ντεκόρ και οι αναλογίες ανάμεσα στη σωματική φιγούρα της και στον περιβάλλοντα χώρο: εδώ το ανθρώπινο πρόσωπο χάνει την υπόστασή του, γίνεται απλώς μια λεπτομέρεια στη συνολική εικόνα. Μέσα στο χώρο της αυτοκρατορικής αυλής αυτό που περισσεύει είναι η προσποίηση και το κατασκευασμένο, και αυτό που απουσιάζει είναι η προσωπική ζωή. Είναι ακριβώς αυτό το συναισθηματικής τάξης έλλειμμα που ωθεί την ηρωίδα σ' ένα παροξυσμό κατανάλωσης, στην ενδυματολογική, γαστρονομική, στιλιστική υπερβολή.

Μπροστά στην κενότητα αυτού του

ύφους ζωής, η Μαρία Αντουανέτα σιγά σιγά οδηγείται στην αναζήτηση κάποιας απλότητας, στην αναζήτηση της φυσικής ζωής και στην απελευθέρωση από αυτό το βάρος των διακοσμητικών στοιχείων που την παραμορφώνουν (είναι οι σκηνές μετά την γέννηση του γιου της). Επιχειρεί να ανοίξει χαραμάδες, να προκαλέσει ρήγματα στην αυστηρότητα και στην περικύκλωση². Λιγότερο μια ταινία πορτρέτο μιας ιστορικής προσωπικότητας, η *Marie Antoinette* της Sofia Coppola είναι ένα σχόλιο για τις αδιέξοδες εμμονές της ποπ κουλτούρας. Με φόντο τις υπερβολές μιας ποπ (ή μπαρόκ) κουλτού-

ρας περιγράφει τις αγωνίες μιας γυναίκας που σταδιακά οδηγείται στην απελευθέρωση απ' όλες τις επικαλύψεις που της επιβάλλονται.

Καθώς η Μαρία Αντουανέτα αποχωρεί από το παλάτι, δέσμια πλέον των επαναστατών, καθώς αποχαιρετά τον παλιό κόσμο, διακρίνουμε μια ηρεμία και γαλήνη στο πρόσωπο της. Το τελευταίο πλάνο παρουσιάζει το εσωτερικό ενός αυτοκρατορικού δωματίου με την διακόσμηση ολοκληρωτικά κατεστραμμένη. Η επανάσταση και η ανατροπή της καθεστηκυίας τάξης έχει μόλις συμβεί.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΜΠΑΜΠΑΣ

Marie Antoinette (ε.τ. Μαρία Αντουανέτα) 2006

Σκηνοθεσία, σενάριο: Sofia Coppola
Ηθοποιοί: Kirsten Dunst, Jason Schwartzman, Molly Shannon, Rip Torn, Steve Coogan, Marianne Faithfull, Clara Brajman
Διάρκεια: 123'

1. Αρκεί κάποιος να παρατηρήσει τα ποπ μουσικά είδωλα και τις μεταμορφώσεις τους, με πιο χαρακτηριστικά παραδείγματα τον David Bowie και την Madonna.

2. Σ' αυτό το σημείο υπάρχει και η σημαντικότερη παραποίηση της σκηνοθέτιδος: η εξωσυζυγική ερωτική σχέση της Μαρίας Αντουανέτας έχει συμβεί πολύ πριν τη γέννηση του γιου της.

Φεστιβάλ Ελληνικού Ντοκιμαντέρ – ΧΑΛΚΙΔΑ

Καλορίζικο! Παρά ένα τεσσαράκοντα, τόσα είναι πλέον τα φεστιβάλ που διοργανώνονται στην Ελλάδα. Κι έχει ο Θεός, όρεξη να 'χουμε.

Το «νεογέννητο», με έδρα και τόπο τέλεσης την πόλη της Χαλκίδας, θα είναι φεστιβάλ ντοκιμαντέρ με τον θεματικό τίτλο «**Φεστιβάλ Ελληνικού Ντοκιμαντέρ – ΧΑΛΚΙΔΑ**». Έμπνευση και πρωτοβουλία του γνωστού και δόκιμου ντοκιμαντερίστα, με πολύχρονη παρουσία και πλούσιο έργο, Σταύρου Ιωάννου. Γέννημα και θρέμμα ο ίδιος της Εύβοιας.

Η καινούργια αυτή εκδήλωση «φιλο-

δοξεί –όπως δηλώνουν οι διοργανωτές του– να προβάλει κάθε χρόνο ολόκληρη την ετήσια παραγωγή ντοκιμαντέρ στην ενότητα **Πανόραμα**, ενώ θα έχει και **Διαγωνιστικό Τμήμα** για ταινίες μεγάλου και μικρού μήκους, καθώς μέσα από την άμιλλα προωθούνται νέες ιδέες, νέα στοιχεία αισθητικής και δημιουργίας». Το διαγωνιστικό τμήμα για επιλεγμένα ντοκιμαντέρ μεγάλου και μικρού μήκους θα απονέμει 11 χρηματικά βραβεία.

Το Φεστιβάλ θα είναι πενθήμερο. Φέτος, η πρώτη του διοργάνωση θα διαρκέσει από τις 5 έως και τις 9 Σε-

πτεμβρίου 2007.

Η διοργάνωση πραγματοποιείται από τη Νομαρχιακή Αυτοδιοίκηση Ευβοίας και την αστική μη κερδοσκοπική εταιρεία «ΠΟΡΘΟΣ».

Πρόεδρος της Οργανωτικής Επιτροπής είναι ο Νομάρχης Ευβοίας Θανάσης Μπουραντάς και Καλλιτεχνικός Διευθυντής ο Σταύρος Ιωάννου.

Γραφεία Αθηνών: Λ. Μεσογείων και Παπαδά 2, 11525. Τ. 210.698112 F. 6996137 E-mail: filmode@otenet.gr

Γραφεία Χαλκίδας: Λ. Χαϊνά 93, 34100 Χαλκίδα Τ. 222136116 F. 25552

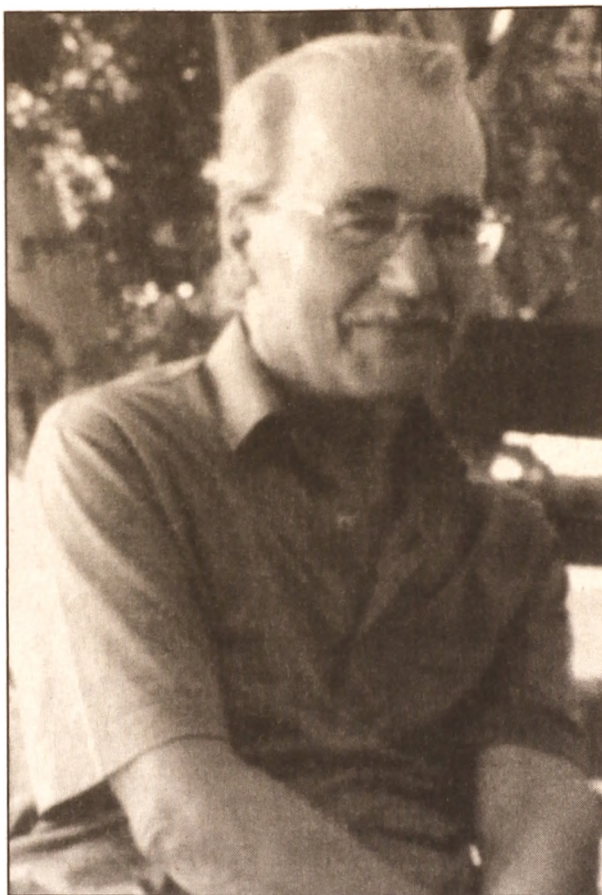
Αντώνης Μοσχοβάκης (1923-2007)

«Έφυγε» ένας πρωτοπόρος
της κινηματογραφικής κριτικής

Ο Αντώνης Μοσχοβάκης, ένας από τους τελευταίους της σπουδαίας εκείνης γενιάς των κριτικών του κινηματογράφου των δεκαετιών '50, '60 και '70 (Γ.Ν. Μακρής, Π. Ζάννας, Β. Ραφηλίδης, Ειρ. Καλκάνη, Κ. Σταματίου, Μ. Πλωρίτης κ.ά.), «έφυγε» από κοντά μας, τη Δευτέρα 13 Μαΐου σε ηλικία 83 χρονών.

Αν και βγήκε στη σύνταξη το 1984, η αυθεντική του αγάπη για τον κινηματογράφο, ως τέχνη λαϊκή και κοινωνική, παρέμεινε αμείωτη και ενήμερη μέχρι το τέλος. Χρόνια τώρα μόνιμη ήταν η παρουσία αυτού και της ευγενικής γυναίκας του Γλαύκης, στο Φεστιβάλ της Θεσσαλονίκης, στο «κυνήγι» από αίθουσα σε αίθουσα για τις επιλογές των «Νέων Οριζόντων» και όχι μόνο. Το ίδιο γνωστή όσο και συχνή ήταν η παρουσία του ζευγαριού και στις αίθουσες της Αθήνας. Χαρακτήρας προσηνής αλλά συγκρατημένος και διακριτικός, με εκείνο το αντίστοιχα χαρακτηριστικό του σχεδόν μόνιμο μειδίαμα. Ξένος προς κάθε πρακτική δημοσιογραφισμού. Με τον ανθρωπισμό, την εντιμότητα και το ήθος που χαρίζει η αφομοιωμένη πνευματική καλλιέργεια και η αμετάθετη προοδευτική πολιτική του ένταξη, που στάθηκε αιτία, μεταξύ άλλων, να περάσει εξόριστος στην περίοδο 1948-1952 στον Άη Στράτη και τη Μακρόνησο.

Ξεκίνησε ως βοηθός σκηνοθέτη σε αρκετές ταινίες, ενώ παράλληλα έγραφε άρθρα κριτικής στην *Επιθεώρηση Τέχνης*. Στον ημερήσιο Τύπο έκανε την εμφάνισή του στη δεκαετία του '60. Εργάστηκε ως κριτικός κινηματογράφου και θεάτρου στις εφημερίδες *Ωρα*, *Ανεξάρτητος τύπος*, *Νίκη*, *Εμπρός*, καταλήγοντας στην *Αυγή* με διακοπή κατά την εφτάχρονη απριλιανή δικτατορία, περίοδο την οποία πέρασε στη Γαλλία μέχρι τη μεταπολίτευση. Με την

επιστροφή του, παράλληλα με την *Αυγή* βρέθηκε στην *Ελευθεροτυπία*, από την έναρξη της έκδοσής της μέχρι τη συνταξιοδότησή του το 1984.

Εξίσου σημαντικό ήταν και το μεταφραστικό του έργο. Μετέφρασε μεγάλα ονόματα της γαλλικής λογοτεχνίας, όπως Φλωμπέρ, Ντιντερό, Μπαλζάκ, Σαιντ Εξυπερύ κ.ά. Σε αυτά και η μετάφραση της κλασικής ιστορίας του κινηματογράφου του Ζωρζ Σαντούλ. Ευρύτατη επιλογή από το πολύχρονο έργο του κινηματογραφικών κριτικών (1958-1982) εξέδωσε σε τόμο η Πανελλήνια Ένωση Κριτικών Κινηματογράφου (ΠΕΚΚ) της οποίας υπήρξε ιδρυτικό μέλος. Επίσης, στη διάρκεια του 16ου Πανοράματος Ευρωπαϊκού Κινηματογράφου της *Ελευθεροτυπίας* τιμήθηκε με το ειδικό βραβείο για τη σπουδαία και πρωτοποριακή συμβολή του στην ανάπτυξη της κινηματογραφικής κριτικής.

ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΧΑΡΙΤΟΣ

Θεατρο

«ΝΑΠΟΛΕΟΝΤΙΑ» – ΑΝΔΡΕΑΣ
ΣΤΑΪΚΟΣ – ΘΕΑΤΡΟ ΠΡΟΣΚΗΝΙΟ

Ο λάγνος λόγος

Ολοκληρώθηκαν λίγες μέρες νωρίτερα στο θέατρο Προσκήνιο οι παραστάσεις της «Ναπολεοντίας», του νέου έργου του Ανδρέα Σταϊκού. Ο Σταϊκος είναι μια ιδιαίτερη και γοητευτική περίπτωση συγγραφέα: γράφει τα έργα του κατά τη διάρκεια των δοκιμών. Καθημερινά φέρνει το νέο υλικό του στο θέατρο, ζει με τους ήρωές του την εξέλιξη τους μέρα με τη μέρα. Η εξέλιξη αυτή συντελείται με υλικά παρμένα από τον κόσμο της φαντασίας, της ιστορίας, της πραγματικής ζωής, αλλά και από τους ηθοποιούς του, πάντα όμως επιλεγμένα και προσεκτικά φιλτραρισμένα από το εκλεκτικό και διεισδυτικό βλέμμα του συγγραφέα. Με λίγα λόγια, ο Σταϊκος γράφει κάθε του έργο πάνω στους ηθοποιούς του, το δομεί λέξη προς λέξη, το ακούει και το βλέπει δοκιμάζοντάς το επί τόπου και το κρατά ή το απορρίπτει. Για το λόγο αυτό και ο Σταϊκος είναι σχεδόν πάντοτε εκείνος που κάνει το πρώτο ανέβασμα του κάθε του έργου, αφού μέχρι και την τελευταία στιγμή διορθώνει,

προσδέτει, μεταβάλλει, προκειμένου να πάρει το έργο την τελική του μορφή. Διαδικασία αντίστροφη από εκείνη της πλειονότητας των συγγραφέων που συνήδως κλείνονται στον εαυτό τους, απομονώνονται παρέα με τους ήρωές τους και στη συνέχεια περιμένουν με αγωνία αυτόν που θα τους δώσει πνοή και θα τους δοκιμάσει σκηνικά.

Με τη «Ναπολεοντία» μεταφερόμαστε στην μόλις απελευθερωμένη Ελλάδα του 1835 και συγκεκριμένα στο Ναύπλιο. Με την αφορμή της άφιξης του νεαρού βασιλιά Όθωνα οι Έλληνες υπήκοοί του αναγκάζονται, «υποβοηθούμενοι» από ρόπαλα, να τον υποδεχθούν χορεύοντας βαλς, έτσι ώστε να τον κάνουν να νιώσει οικεία και ευχάριστα. Στο σπίτι του ιατρού Γιαννόπουλου δεν θα μπορούσαν φυσικά να ξεφύγουν από την επιτακτική αυτή μόδα! Η σύζυγος Πολυτίμη, η κόρη Ναπολεοντία και η καλομαθημένη υπηρέτρια Μαρούλα μαθαίνουν το χορό από τον γοητευτικό τους χοροδιδάσκαλο που, αν και σκηνικά απών, η παρουσία του βαραίνει δραματουργικά. Κηπουρός της οικογένειας ο τέως αγωνιστής των επαναστατικών χρόνων Χαλδούπης, που εξακολουθώντας να φορά τη φουστανέλα του προκαλεί απέχθεια στην «μοντέρνα» Πολυτίμη. Ο μετριοπαθής σύζυγος καταπιάνεται με τη συγγραφή και έκδοση των απομνημονευμάτων του Χαλδούπη, έτσι όπως ο ίδιος τα φαντάστηκε. Τελικά

όμως, η ανάδειξη και η χρήση του ως ζωντανού και αξιοπερίεργου εκθέματος για τους υψηλούς προσκεκλημένους στο σαλόνι του σπιτιού θα τον αναβαθμίσει στα μάτια όλων.

Φυσικά και υπάρχουν ιστορικές ανακρίβειες στο έργο καθώς και υπερβολές. Όμως, σε ένα θεατρικό έργο, η προσκόλληση στην ιστορική αλήθεια και στην αντικειμενικότητα δεν αποτελούν το ζητούμενο για τον συγγραφέα. Δουλεύοντας πάνω σε μια ιδέα προχωρούν στη δημιουργία ενός άλλου σύμπαντος που δεν υποχρεούται να συγγενεύει με το πραγματικό. Επίσης, ο συγγραφέας δεν είναι αναγκασμένος να υποκύπτει και να προσαρμόζεται σε προσχήματα αληθοφάνειας.

Ο Στάικος έγραψε και σκηνοθέτησε ένα τρυφερό, ιλαρό, θελκτικό και συνάμα πικρό και σαρκαστικό έργο για την υπερβολή, τη μεγαλομανία, τη ξενομανία, τη ματαιοδοξία και την ελαφρότητα της ανθρώπινης ύπαρξης. Πρωταγωνιστής της παράστασης είναι ο λόγος. Λέξεις, ήχοι και ρυθμός που σαγηνεύουν την ακοή και το νου του θεατή. Γλώσσα λάγνα που, αν και όχι αμιγώς οικεία, αναδεικνύεται σε όχημα ικανό να τον ταξιδέψει, να τον μεταφέρει, να τον κερδίσει.

Η Κατερίνα Παυλάκη (Ναπολεοντία) και η Έλενα Χατζηαυξέντη (Μαρούλα) ανέδειξαν το θεατρικό έργο υπακούοντας στις προθέσεις του σκηνοθέτη-συγγραφέα τόσο με τη γλωσσική, την εκφραστική και σκηνική τους αρτιότητα όσο και με τη δροσιά, τη φιλήδονη ευθυμία τους και τη φίνα παρουσία τους, ενώ η Αντωνία Γιαννούλη (Πολυ-

τίμη) κατέβαλε φιλότιμες προσπάθειες να τις ακολουθήσει. Ο Μάνος Βακούσης, ηθοποιός πειθαρχημένος και προσεκτικός ερμήνευσε με χαμηλόφωνη αλλά πολύτιμη μετριοπάθεια τον πολύπαθο αγωνιστή. Ο Πέρης Μιχαηλίδης όμως, δεν μπόρεσε να υπακούσει στις επιταγές του συνόλου. Αποκομμένος από τους άλλους ηθοποιούς αναλώθηκε σε μια άστοχη προσπάθεια αυτοπροβολής του που προκαλούσε αμηχανία και ρωγμή.

Η σκηνογραφία της Ιουλίας Σταυρίδου λιτή και ξεκάθαρη, τα κοστούμια της Μπιάνκας Νικολαρείτζη λειτούργησαν ως ενδείξεις και αποχρώσεις των χαρακτήρων και η μουσική επιμέλεια του Δημήτρη Ιατρόπουλου ως εκλεκτό γαρνίρισμα. Τους φωτισμούς επιμελήθηκε ο Ανδρέας Μπέλλης και την κίνηση η Πατρίτσια Λάζου.

ΕΙΡΗΝΗ Μ. ΜΟΥΝΤΡΑΚΗ

βιβλιοθήκη του ναυτίλου

Χαρ. Τρικούπη 28, 106 79 Αθήνα
Τηλ.: 210 36 16 204
Fax: 210 36 16 369
nafbooks@otenet.gr

Κώστας Κλουβάτος

Απεβίωσε τη μέρα της εορτής του, 21 Μαΐου, ο γλύπτης Κώστας Κλουβάτος. Η νεκρώσιμη ακολουθία και ο ενταφιασμός έγινε στην Ελευσίνα στις 24/5/2007. Παραβρέθηκαν ο δήμαρχος Ελευσίνας Γιώργος Αμπατζόγλου, ο πρώην δήμαρχος και τώρα διοικητής του Θριασίου Νοσοκομείου Γιώργος Γεωργόπουλος, μέλη του δημοτικού συμβουλίου, ο Βασίλης Κλεισούρας, η Σούλη Καπράλου, η Ιωάννα Καρυστιάνη, ο Κυριάκος Ρόκος, ο Γιώργος Γρηγοριάδης, η Μαριάννα Δεσποτίδη, ο Δημήτρης και η Γιωργία Αυγέρη, ο Νίκος Λαζάρου, η Χρύσα Βουδούρογλου, η Κλειώ Μποσταντζόγλου, η Τούλα Κορίτσα, η Ελένη Τσίμα, ο Κίτσος Τρίπος, ο Σταύρος Στεργιόπουλος, ο Κωνσταντίνος Αναγνωστόπουλος, η Ελένη Κωνσταντινίδη και πολλοί άλλοι. Μίλησαν οι: Ξένη Μητσοβασίλη, Γεωργία Λιάπη-Αυγέρη και ο Θάνος Κωνσταντινίδης. Ο Θάνος Κωνσταντινίδης είπε:

Αγαπημένε και ακριβέ φίλε
Κώστα,

Έπειτα από την τελευταία μας επικοινωνία την περασμένη Δευτέρα, ευχετήρια για την ονομαστική σου εορτή, και το καταληκτικό σου ευχαριστώ, επικοινωνώ πάλι σήμερα μαζί σου. Για να σου πω την ύστατην αυτήν ώρα, εδώ, στην αγαπημένη σου Ελευσίνα, λίγα λόγια. Λόγια τιμής και αγάπης, προσπαθώντας, έτσι, να μειώσουμε την οδύνη μας για την απώλειά σου, Κώστα μου. Για την απώλεια του γλύπτη και εικαστικού δημιουργού από τους πιο σημαντικούς της εποχής μας, του Κώστα Κλουβάτου, που η πολιτεία δεν τον θεώρησε άξιο τιμητικής σύνταξης.

Ο Κώστας Κλουβάτος γεννήθηκε στην Αθήνα το 1921. Φοίτησε στην Ανωτάτη Σχολή Καλών Τεχνών στο Εργαστήριο Ζωγραφικής του Δημητρίου Μπισκίνη. Σπούδασε γλυπτική για πολλά χρόνια

κοντά στον Θανάση Απάρτη, στο ιστορικό εργαστήριο της Αρδηττού 16 όπου και συγκατοικούσαν με τον δάσκαλό του.

Μελέτησε Ιστορία της Τέχνης, φοίτησε και στην Ακαδημία Γκραντ-Σωμιέρ στο Παρίσι, στη Φλωρεντία διδάχτηκε και τη χαλκοχτυκή.

Προικισμένος με γνήσιο ταλέντο, πνεύμα ανήσυχο, μαθητεύοντας κοντά σε μεγάλο δάσκαλο, δουλευτής ακατάπνητος, θα εξελιχθεί σε ξεχωριστόν καλλιτέχνη. Εργάζεται ασταμάτητα, δημιουργώντας ποικιλία έργων τέχνης: Εκφραστικότητας πορτρέτα, όπως των Γιώργου Μπουζιάνη, Γιάννη Γουδέλη, Θάλειας Φουρλή, Αριστείδη Μεθενίτη, μικρού κοριτσιού, του Κίτσου Μακρή, του αρεοπαγίτη Νίκου Παλαιολογόπουλου, το πορτρέτο της Αθηνάς Κεσανλή που τιμήθηκε με χρυσό βραβείο στην Έκθεση στη Μόσχα το 1959. Με χάλκινο μετάλλιο είχε τιμηθεί άλλο του έργο στη Μπιεννάλε του Σάο Πάολο, το 1957. Όπως και στη Μπιεννάλε Αλεξανδρείας, το 1959. Φιλοτέχνησε ορειχάλκινο ανδριάντα του Γιάννη Τσαρούχη που έχει στηθεί στο Δημαρχείο Αμαρουσίου.

Στις εμπνευσμένες δημιουργίες του ανήκουν συνθέσεις, στήλες, ολόσωμες φιγούρες, ανάγλυφα, ηρώα, μνημεία. Ανάμεσα σ' αυτά: Επιτύμβια στήλη στην πλατεία Ψυχικού. Μνημείο δασκάλου στη Χίο, με κεντρική μορφή της δασκάλας, την αγαπητή μας Κούλα. Ορειχάλκινος ανδριάντας του Σπύρου Λούη στο Ολυμπιακό Στάδιο. Μνημείο ορειχάλκινου καπετάνιου του Εμπορικού Ναυτικού με ακρόπρωρο μαρμάρινο στο Γαλαξίδι. Τη διακόσμηση του Δημαρχείου της πόλης που βρισκόμαστε, της Ελευσίνας. Ανάγλυφο σε πέτρα Αστακού στην παιδική χαρά Φιλοθέης. Μνημείο ορειχάλκινο του Βύζαντα στα Μέγαρα.

Μια ολόκληρη σειρά από συνθέσεις-μνημεία που υμνούν εικαστικά πράξεις ηρωικές και ιστορικές που θεωρεί χρέ-

ος την απαθανάτισή τους, ως πράξεις αντίστασης, όπως το μαρμάρινο Μνημείο Κεφαλόβρουσου Ηπείρου. Μορφές σε μάρμαρο και σε ορείχαλκο στο Ηρώο Πελόπιου Ολυμπίας. Μνημείο αφιερωμένο στον Σταύρο Καλλέργη, τον πρωτοπόρο και γνήσιο σοσιαλιστή, στην οδό Πειραιώς. Το μνημείο Ιωαννίδη από ψαμμίτη λίθο στις Λιθίνες Ιεράπετρας Κρήτης. Το μνημείο του αγωνιστή Νίκου Πλουμπίδη στο Δαφνί. Το Μνημείο των Ποντίων στην Ηλιούπολη. Ο ορειχάλκινος ανδριάντας του Σαράντου Καρούτσου, του αγωνιστή φοιτητή που σκοτώθηκε στον Εμφύλιο, στις Ράχες Ικαρίας.

Ξεχωριστή θέση κατέχει το Μνημείο εργασίας στον Βύρωνα, που είναι σύγχρονως και μνημείο της προσφυγιάς του '22 και χτίσιμο καινούργιας ζωής. Έργο υψηλής έμπνευσης και περίτεχνης εφαρμογής. Από τα πιο σημαντικά της Νεοελληνικής Γλυπτικής των τελευταίων δεκαετιών, κατά τη γνώμη έγκυρων κριτικών, όπως η Ελένη Βακαλό, ο Άγγελος Προκοπίου, ο Γιώργος Πετρή. Κατά τον Α. Προκοπίου: «Οι άνδρες του μνημείου είναι σύμβολα πανανθρώπινα και όχι ανδριάντες γνωστών ατόμων. Απευθύνονται σε ψυχικές καταστάσεις που έχουν παγκόσμιο πλάτος και, ακριβώς για τον λόγο αυτό, ο συμβολισμός τους δεν περιορίζεται στα όρια ενός προσφυγικού συνοικισμού και ενός μικρασιατικού δράματος, αλλά ξεδιπλώνει τα φτερά της ιδέας του πάνω από τόπους και εθνικές ομάδες για να μιλήσει στον εργαζόμενο άνθρωπο. Είναι το μνημείο που πηγάζει από μια πολεμική καταστροφή για να τιμήσει το πιο τίμιο αγαθό της ειρήνης, την εργασία».

Πανηγυρικά τα αποκαλυπτήρια.

Λίγα χρόνια αργότερα, το μνημείο σε μια νύχτα καταστρέφεται και τα γλυπτά εξαφανίζονται. Έργο της αλήστου μνήμης 21ης Απριλίου. Μισητό, ως ύμνος στην πολύπαθη και ηρωική εργατική τάξη, με τις εκατόμβες των νεκρών και των

θυμάτων της στους τόπους εργασίας, στη διεκδίκηση αιτημάτων της, αλλά και στους ανθρωποκτόνους πολέμους.

Ενοχλούσε όμως και ο τόπος του μνημείου, ο Βύρωνας. Αυτή η ακμάζουσα και προοδευτική προσφυγική πολιτεία. Με την ηρωική ιστορία της Αντίστασης στους γερμανούς κατακτητές και στους «Έλληνες», σε εισαγωγικά, συνεργάτες τους. Μια από τις «αδούλωτες», όπως και η Καισαριανή, ανατολικές συνοικίες.

Πριν τρία χρόνια, με ξεχωριστή συγκίνηση μάθαμε το νέο: «Βρέθηκαν οι τρεις ορειχάλκινοι οικοδόμοι: Ο χτίστης, ο σιδεράς, ο μαραγκός», βασικό τμήμα του μνημείου, με την αρμονική, από τον αρχιμάστορα Κώστα Κλουβάτο, σύζευξη πέτρας, κεραμικών και μετάλλου. Αληθινός ύμνος στην εργασία και στους εργάτες. Με τον μόχθο, τους κινδύνους και τις θυσίες που ζουν καθημερινά. Όπως και στο τετράστιχο του Κωστή Παλαμά.

«Στην αργατιά, στη χωρατιά, το χιόνι, η γρίπη, η πείνα, οι λύκοι, ποτάμια, πέλαγα, στεριές, ξολοθρεμός και φρίκη.

Χειμώνας άγριος. Κ' η φωτιά, καλοκαιριά στην κάμαρά μου. Ντρέπομαι για τη ζέστα μου και για την ανθρωπιά μου».

Εορτή για την ανεύρεση των ορειχάλκινων τριών εργατών και τη μερική αποκατάσταση του μνημείου, έγινε την Πρωτομαγιά του 2004.

Το τελευταίο μνημείο αντίστασης του αγαπημένου μας Κώστα Κλουβάτου, που στήθηκε στον τόπο της θυσίας, είναι το μνημείο της Μάχης Πύλης Δερβενοχωρίων, με τη σπαραχτική του ιστορία:

Τη νύχτα 15 προς 16 Οκτωβρίου 1943 ένας επίλεκτος γερμανικός λόχος της φρουράς Ελευσίνας ξεκινά από το Μάζι και με ολονύχτια πορεία ανηφορίζει προς το χωριό Πύλη, στα γειτονικά μας Δερβενοχώρια. Τους βλέπει ένα τσοπανόπουλο και τρέχει στο χωριό να ειδοποιήσει τον επικεφαλής του Εφεδρικού ΕΛΑΣ Στέφα Μαλιάτση, ο οποίος φωνάζει, «έρχονται Γερμανοί», καλώντας στα όπλα. Με εκπληκτική ταχύτητα οι Πυλιώτες πιάνουν θέσεις λίγο έξω από το χωριό. Βλέπουν τους Γερμανούς και είναι έτοιμοι να χτυπήσουν. Είναι όμως απίστευτο! Μπροστά από τους Γερμανούς, με δεμένα τα χέρια, βαδίζουν τρία τσοπανόπουλα. Το ένα, ο γιος του Στέ-

φα Γιώργος. Οι Πυλιώτες ζούνε τραγικές στιγμές. Ξεχωριστά ο Στέφας Μαλιάτσης.

Είναι βέβαια ο πατέρας. Είναι η πατρίδα. Είναι το χωριό του. Είναι η τιμή των όπλων, των ιερών, των οποίων ορίστηκε αρχηγός. Η ιστορία. Οι Σουλιώτισσες. Ο Σαμουήλ. Το '21.

Και ο Στέφας Μαλιάτσης αποφασίζει: «Φωτιά». Και οι Πυλιώτες εξακοντίζουν τα πυρά τους. Σκοτώνονται οι περισσότεροι Γερμανοί. Και τα τρία τσοπανόπουλα.

Ο συναισθηματικότερος γλύπτης μας, ο Κώστας Κλουβάτος, εμπνέεται από τη μάχη της Πύλης και ξεχωριστά την τραγωδία Μαλιάτση. Θα φιλοτεχνήσει την ωραία εικαστική του έκφραση με κεντρική σύνθεση τις δύο ορειχάλκινες φιγούρες πατέρα και γιου σε υπερφυσικό μέγεθος, περιβαλλόμενες από διάφορες ανάγλυφες μορφές.

Ο πατέρας αγκαλιάζει τον γιο. Έργο παραστατικό με τις δύο φιγούρες τη μια πλάι στην άλλη. Η σύνθεση προσωποποιεί την τραγωδία της Πύλης. Με την ανθρωποθυσία στο όνομα της πατρίδας και της ελευθερίας. «Ελευθερία και θάνατος», θα έλεγε ο Νίκος Καζαντζάκης.

Τα αποκαλυπτήρια του μνημείου έγιναν 63 χρόνια μετά από τη μάχη και την τραγωδία, στις 17 Σεπτεμβρίου 2006. Για το στήσιμο του μνημείου είχε από χρόνια επίμονα προσπαθήσει ο πρώην βουλευτής και νομάρχης Βοιωτίας Ιωάννης Σταμούλης. Βοηθούμενος από τον, αγαπητό μου, γιο τού Κώστα, τον Γύγη και τον Κωνσταντίνο Αναγνωστόπουλο.

Με το μνημείο αυτό ο Κλουβάτος ολοκληρώνει την απόδοση τιμής στην ηρωική Εθνική Αντίσταση του ελληνικού λαού.

Ο Κώστας Κλουβάτος δεν υπήρξε μόνο γλύπτης. Ήταν και ζωγράφος, χωροπλάστης, σκηνογράφος. Με έργα του στο Εθνικό Θέατρο, στη Λυρική Σκηνή, στο θίασο του Νίκου Παροίκου, στα Αισχύλεια, εδώ στην Ελευσίνα.

Γλωσσοπλάστης, με ιδιαίτερη προτίμηση σε σύνθετες λέξεις.

Γνωρίζει άριστα όλα τα υλικά και τα μυστικά τους. Είναι αυτός που ξαναφέρει πρώτος, μετά την αρχαιότητα, τη χαλκοχυτική στην Ελλάδα, οργανώνοντας χυτήρια.

Ο Κώστας Κλουβάτος φωτογραφημένος κάποια χρόνια πριν το θάνατό του.

Ο ίδιος θυμόταν με συγκίνηση μια μέρα στις αρχές δεκαετίας του '50, τον δάσκαλό του Θανάση Απάρτη να του λέει γεμάτος χαρά: «Σήμερα σου έχω μια ευχάριστη έκπληξη. Έλα μαζί μου». Πήγαν αμέσως στο Κουκάκι, Τρίπου 7, όπου το εργαστήριο του Χρήστου Καπράλου. Ο Απάρτης, καμαρώνοντας για τον μαθητή του, τον σύστησε στον Καπράλο.

Ο Κώστας Κλουβάτος αργότερα, με τη γνώση της χαλκοχυτικής που αποκτήσε στην Ιταλία, θα οργανώσει πλάι στο εργαστήριο του Καπράλου χυτήριο χαλκού, από τα πρώτα στην Ελλάδα. Εδώ, με την επίβλεψη του γλύπτη, που αποχαιρετούμε, και εντατική νυχθημερόν εργασία, θα μεταφερθούν σε ορείχαλκο οι συνθέσεις του Καπράλου που θα εκτεθούν με μεγάλη επιτυχία στη Μπιεννάλε της Βενετίας το 1962.

Όταν η Βάσω Κατράκη, έπειτα από πολύχρονη άκρως τιμητική γι' αυτήν πορεία στη χαρακτηριστική με ξυλογραφίες, αποφασίζει να ασχοληθεί με χαρακτηριστική σε πέτρα, ο ίδιος καλλιτέχνης της προσφέρει την πείρα του πάνω στο καινούργιο της υλικό. Μια από τις πρώτες

δημιουργίες της ο περίφημος «Μικρός ψαράς», 1957.

Ο Κώστας Κλουβάτος δίδαξε στη σχολή Δοξιάδη.

Υπήρξε στενός φίλος και θαυμαστής του Γιώργου Μπουζιάνη. Ο ζωγράφος τον αγαπούσε ξεχωριστά. Ο γλύπτης μας υπήρξε ιδρυτικό μέλος των «Φίλων του Μπουζιάνη», τον Νοέμβριο 1959. Υπήρξε ιδρυτικό μέλος και της «Ομάδας Τέχνης α» το 1960 μαζί με τους ζωγράφους Δημοσθένη Κοκκινίδη, Γιάννη Χαϊνή, Κοσμά Ξενάκη, Νέστορα Παπανικολόπουλο, και την Κλειώ Μποστάντζογλου. Προσπάθεια αξιέπαινη της ομάδας να φέρει τις εικαστικές τέχνες στους απλούς ανθρώπους. Μεγάλης κοινωνικής σημασίας.

Ακόμη πρότεινε ιδέες, εφαρμοζόμενες σε πράξη, για τη διακόσμηση και επίπλωση ξενοδοχείων ή και σπιτιών φίλων του.

Εικονογραφούσε βιβλία.

Έργα του, εκτός των αναφερθέντων, βρίσκονται σε πινακοθήκες και ιδιωτικές συλλογές, όπως πάρα πολλές μικρές, μία ή περισσότερες, φιγούρες σε ορείχαλκο, εξαιρετικής έμπνευσης και ομορφιάς.

Για τη δουλειά του, και άλλοι ξεχωριστοί ιστορικοί και κριτικοί τέχνης όπως ο Χρύσανθος Χρήστου, ο Τώνης Σπιτέρης, ο Στέλιος Λυδάκης έγραψαν γνώμες άκρως επαινετικές.

Ο Χρύσανθος Χρήστου: «Μας δίνεται ένα είδος συνομιλίας τύπων, μορφών και χώρου, που διακρίνεται για τη συνθετική σαφήνεια και τον εκφραστικό της πλούτο».

Ιδιαίτερη εκτίμηση για το έργο του εκτός από τον δάσκαλό του Θανάση Απάρτη είχαν και άλλοι ξεχωριστοί ομότεχνοί του. Όπως ο Χρήστος Καπράλος, ο Γιώργος Ζογγολόπουλος, ο Κλέαρχος Λουκόπουλος.

Κέντρο της τέχνης του, γλυπτικής και ζωγραφικής, ο Άνθρωπος. Από την προκλασική αρχαιότητα μέχρι σήμερα, αλλά και από τη λαϊκή τέχνη.

Κείμενό του: «Η ζωή μ' αναγκάζει να προβληματίζομαι πάνω στην ανθρώπινη μοίρα και στις καταστάσεις της εποχής μας, που η ανθρωπότητα ολοένα και πιο πολύ ασφυκτιά στα αδιέξοδα που στριμώχνεται σε αδιαχώρητα πια».

Ως άνθρωπος, υπήρξε ενεργός πολί-

της με έντονη κοινωνικότητα, με ποικιλία ενδιαφερόντων, με αγάπη και εντυπωσιακή γνώση πάνω στα δένδρα, στα φυτά και τα λουλούδια –ευκολονόητη από τη ζωή του στα ονοματικά Κλουβατέικα, τα παλαιά γειτονικά μας ανθοκομεία.

Με ξεχωριστή αγάπη για την Ελευσίνα. Με έντονο συναισθηματικό κραδασμό. Με απίστευτη εργατικότητα και σωματική αντοχή. Με αφοσίωση στην τέχνη του. Με ιδιαίτερο θαυμασμό για ορισμένους καλλιτέχνες.

Τον θυμάμαι στο αλησμόνητο ατελιέ της Αρδηττού 16 με τον δάσκαλό του Θανάση Απάρτη. Στο σπίτι του στην Ηλιούπολη, περασμένα μεσάνυχτα, με τον Μπουζιάνη να παρακολουθούμε τη φωτιά του χυτηρίου του. Και ο Κώστας να μας εξηγεί. Και μεις με τον Μπουζιάνη, την Κούλα και την Ελένη να τον ακούμε εντυπωσιασμένοι. Στο σπίτι-εργαστήριο των Καπράλων, με τον Χρήστο, να σμιλεύει με τον γοργό ρυθμό του, και τη Σούλη.

Ο Κώστας Κλουβάτος με τη σύζυγό του, την αγαπητή μας Κούλα Καρκαδούλια από το Μαρκόπουλο Αττικής, απέκτησαν τρία παιδιά. Την Κύρα, τον Γιώργο-Γύγη, κατασκευαστή και τον Νικόλα, ζωγράφο και γλύπτη.

Φανατικός φυσιολάτρης και της ορεινής φύσης και των βουνών.

Με τον Ορειβατικό Ελευσίνας, τον πρόεδρό του δικηγόρο-συγγραφέα Βαγγέλη Λιάπη, τη θυγατέρα του, ιατρό, Γεωργία Λιάπη-Αυγέρη ανέβηκε στην κορυφή του Ολύμπου. Μαζί και ο Γύγης Κλουβάτος.

Θυμάμαι, Κώστα μου, τις αναβάσεις μας και με τον Χρήστο Κορίτσα στις κορυφές του Χελμού. Με διανυκτερεύσεις στην κορυφογραμμή. Σε θυμάμαι στη διάσχιση στο καταχείμωνο του παγωμένου χιονοσκεπαστού Μαινάλου. Και της ανοιξιάτικης λουλουδιασμένης πανέμορφης Οίτης. Και στις δύο με τον Αριστείδη Μεθενίτη και τον Νίκο Λεωνιδάκη. Στην Οίτη και με τον Δημήτρη Υφαντή. Στην κορυφή της θεσσαλικής Καράβας των Αγράφων με τον Αγαμέμνονα Νασιάκο. Εκείνη τη μέρα με την καταρρακτώδη βροχή.

Σε θυμάμαι να διανυκτερεύουμε εθελοντικά στο πυροφυλάκιο της Πάρνηθας.

Σε θυμάμαι στη δεκαπενθήμερη περιήγησή μας με τον αγαπητό Νίκο Λαζάρου στα μοναστήρια και στις πλαγιές του Αγίου Όρους. Το 1955.

Σε θυμάμαι, σαν να είναι τώρα, να χαιρεσαι τον σχηματισμό των νεφών στην ανεμοδαρμένη κορυφή του Ταϋγέτου. Και να μένομε έκπληκτοι με την Ελένη, την Ασπασία, τον Αριστείδη, τον Νίκο, βλέποντάς σε να περνάς από το επικίνδυνα παγωμένο γείσο της κορυφής, έχοντας γεμίσει το σακκίδιό σου με ωραίες αλλά και βαριές πέτρες από την κορυφή του βουνού.

Έτσι θα σε θυμάμαι, Κώστα μου.

Που η φιλία μας κρατά 60 χρόνια και. Και θα σε θυμόμαστε πάντα. Γιατί εσύ μας φεύγεις. Θα αναπαυθείς εκεί όπου βρίσκονται οι γονείς σου. Ο αδερφός σου Αντώνης. Ο φίλος σου, ο Αριστείδης.

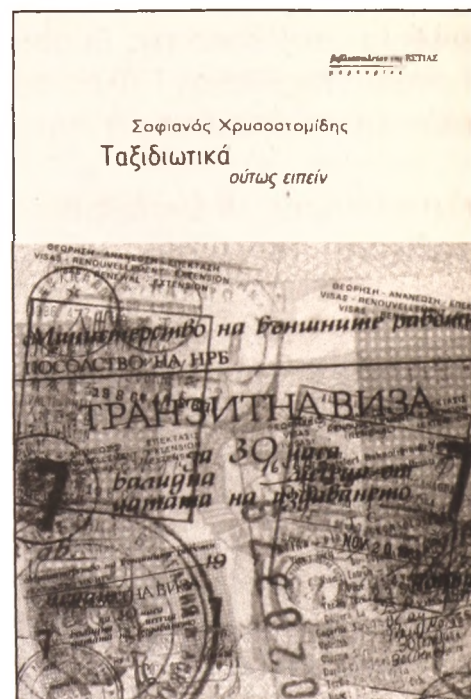
Εσύ φεύγεις. Όμως τα έργα σου μένουν.

Καλό σου ταξίδι, αγαπημένε μας Κώστα. Που τόσο σε φρόντισε ο ευεργέτης σου ιατρός και κοινωνικός παράγων Γιώργος Γρηγοριάδης. Και η ιατρός Γεωργία Λιάπη-Αυγέρη.

Καλό σου ταξίδι.

Σοφιανός Χρυσοστομίδης Ταξιδεύοντας, ούτως ειπείν

βιβλιοπωλείον της ΕΣΤΙΑΣ
μαρτυρίες

κριτική βιβλίου

Γράφει ο Κώστας Γ. Παπαγεωργίου

Ισμήνη Καπάνταη
Εμείς έχουμε εμάς,
(Μυθιστόρημα)
Εκδόσεις Καστανιώτη,
Αθήνα 2007, σελ. 230

«Εμείς έχουμε εμάς» είναι η φράση που η Αγνή, η ηρωίδα του μυθιστορήματος, ακούει να της επαναλαμβάνει ο Νικόλαος, ο εραστής της –με τον οποίο είναι ερωτευμένη από τα παιδικά της χρόνια, όταν αυτός ήταν ακόμα στη δούλεψη του πατέρα της– προκειμένου να την πείσει να εγκαταλείψει το κάστρο του Φράγκου συζύγου της, να απεμπολήσει την ασφάλεια, τον πλούτο και την αίγλη του τίτλου της, ακολουθώντας τον σε μια ζωή ελεύθερη, μακριά από κάθε είδος συμβιβασμού, με βέβαιο τίμημα την ανασφάλεια και τον αναπόφευκτο κοινωνικό διασυρμό. Κι αυτό σε μια εποχή –βρισκόμαστε στον 16ο αιώνα– ιδιαιτέρως ταραγμένη, με πολλούς και διάφορους κινδύνους να καιροφυλακτούν. Σε μια εποχή που μπορεί οι μεγάλες ανακατατάξεις στον χάρτη να έχουν ήδη συντελεστεί και μπορεί να μη διεξάγονται μεγάλοι πόλεμοι, η κατάσταση όμως είναι επίφοβη και η ατμόσφαιρα εγκυμονεί ανατροπές απροσδόκητες, καθώς οι άνθρωποι, ιδίως οι άρχοντες, ζουν με το φόβο των επιδρομών των Τούρκων, των Μπερμπερίνων, των Σκλαβούνων και άλλων, ενώ έχει αρχίσει, δειλά και ανοργάνωτα ακόμα, να εκδηλώνεται η δυσανεμία του λαού και ο φόβος κάποιων επικείμενων ταραχών είναι διάχυτος.

Σε μια τέτοια εποχή, καταπιεσμένης ηρεμίας, με μικρότερης έντασης συγκρούσεις, που όμως ενισχύουν το αίσθημα της ατομικής και κοινωνικής ανα-

σφάλειας και που το μόνο που μετράει είναι το «έχω», καλείται η ερωτευμένη ηρωίδα να επιλέξει ανάμεσα στις επιταγές του καθήκοντος, όπως αυτό ορίζεται από τη θέση που κατέχει στον κόσμο, και στις ανελέητες προσαγές της καρδιάς της. Σημασία δεν έχει, στην προκειμένη περίπτωση, προς τα πού, εντέλει, κλίνει: ποια απόφαση παίρνει, ποιον κόσμο επιλέγει και γιατί. Σημασία έχει να την παρακολουθήσει κανείς στα οδυνηρά αδιέξοδά της: τη στιγμή που ασφυκτιά ανάμεσα στη λογική της –μία λογική διεπόμενη από αδήριτους κανόνες ηθικής και κοινωνικής τάξεως, ζυμωμένη από διδαχές ανθρώπων και από σκληρή πείρα ζωής που απόκτησε στην έγγαμη ζωή της, από την αδυσώπητη σύγκρουσή της με την αδερφή του άντρα της, από την άξια διαφέντευση της περιουσίας του, για τη σωτηρία της οποίας αναγκάστηκε να ταξιδεύσει στην Ιταλία και να συναλλαγεί με τραπεζίτες– και στο βουητό του τσιγγάνικου, από τη μάνα της, αίματος, που κυλούσε άγριο και ανυπότακτο στις φλέβες της, τaráζοντάς την, κατά βάθος ευεπίφορη στα καλέσματα του έρωτα, καρδιά της.

Δεκαπέντε χρόνων ήταν η Αγνή όταν, κάνοντας ένα γάμο συμφέροντος, εγκατέλειψε την πατρογονική της εστία, στην Ήπειρο –παίρνοντας μαζί της την Ευσέβεια, μία γυναίκα της απόλυτης εμπιστοσύνης του πατέρα της και τον πρώτο της έρωτα, τον Νικόλα–, για να βρεθεί στο κάστρο του συζύγου της, στα Επτάνησα, στο Σαν Περεγκρίνο, όπου, ως κοντέσα Σαν Σεβέρο, καλείται να αντιμετωπίσει καταστάσεις για τις οποίες δεν ήταν καθόλου προετοιμασμένη, αποφασισμένη ωστόσο να πετύχει, διδαγμένη γι' αυτό από τη μητριά της και από την ενστικτώδη ικανότητά της να επιβιώνει σε όλες τις περιστάσεις. Έχοντας αποκτήσει ήδη δύο κόρες και ζώντας μια ζωή ήρεμη, τουλάχιστον φαινομενικά, με τον σύζυγό της μάλλον παραιτημένο, αφοσιωμένο στις μελέτες και στα βιβλία του, δέχεται την «επίσκεψη» του Μάρκελλου, ζωγράφου και δάσκαλου των παιδικών της χρόνων, ο οποίος της είχε πρωτομλήσει για την ανυπέρβλητη και σκοτεινή δύναμη της αγάπης και, γνωρίζοντας το πάθος της για τον Νικόλα, είχε τολμήσει, όπως και όσο του το επέτρεπε η θέση του, να εκφράσει τις επιφυλάξεις του για τον επικείμενο, τότε, γάμο της. Τώρα

βρίσκεται στο Σαν Περεγκρίνο, μαζί με καμιά δεκαπενταριά ακόμα εξαθλιωμένους, γυναίκες και άντρες, οδηγημένους εκεί από τους πειρατές, μήπως θελήσει ο κόντες σύζυγός της να κρατήσει κάποιους από αυτούς στη δούλεψή του. Η παρουσία του εκεί και η επικείμενη συνάντησή τους αποτελούν το έναυσμα των οδυνηρών αναδρομών της στα περασμένα και, ταυτόχρονα, ενός επώδυνου απολογισμού της ζωής της.

Ανακαλεί προετοιμάζοντας αυτά που θα πει, μάλλον θα εξομολογηθεί, στον παλιό της δάσκαλο: ανακαλώντας, ψαύει τα πιο απόκρυφα σημεία της σκέψης, των αισθημάτων, της καρδιάς και της ψυχής της: γνωρίζει και ερμηνεύει τον εαυτό της. Παραδέχεται την επικινδυνότητα του εγχειρήματός της, είναι αποφασισμένη, ωστόσο, σαν σπρωγμένη από μία ακατασίγαστη δύναμη, να φτάσει «ως το τέλος ή μάλλον ως την πρώτη αρχή». Ανακαλώντας ψηφίδες της ζωής της συνθέτει το πορτρέτο της: το πορτρέτο μιας γυναίκας που κάποτε, νέα και άβουλη, δέχτηκε να παντρευτεί παρακούοντας τις προσαγές της καρδιάς, προτιμώντας «το καθαρό μυαλό και τη διαύγεια της σκέψης» από το να παραδέρνει στις φουρτουνιασμένες θάλασσες του πάθους, επιλέγοντας μια ζωή διαφορετική απ' αυτήν της τσιγγάνας μητέρας της, που έκανε το λάθος να παραδοθεί στα κύματα του αίματός της. Κι έτσι, συνθέτοντας και ανασυνθέτοντας το πρόσωπό της, σπρωγμένη από κάτι ανεξήγητο που από πάντα στοίχειωνε τη ζωή της, θεωρώντας την εμφάνιση του Μάρκελλου σαν ένα σκοτεινό παιχνίδι της μοίρας, αφηγείται αυτά που προτίθεται να του εμπιστευθεί, ανταποκρινόμενη στα, με βεβαιότητα προσδοκώμενα, ερωτήματά του: συνθέτοντας, εντέλει, αυτό το μυθιστόρημα. Ένα μυθιστόρημα διακριτικών ιστορικών προδιαγραφών, με πλοκή που, εκτυλισσόμενη σε τόπους και χρόνους παλιούς, σχεδόν ονειρικούς και, παρά τη σκληρότητά τους, ειδυλλιακούς, αποκτά μία επιπλέον γοητεία, η οποία δεν καταργεί τη διαχρονικότητα των παθημάτων της καρδιάς και των αναπάντητων ερωτημάτων του ανθρώπου που, σε κρίσιμες στιγμές της ζωής του, αισθανόμενος ότι διακυβεύεται η ύπαρξή του, βρίσκεται αντιμέ-

Ζητήματα αισθητικής φιλοσοφίας εξετάζει ο **Δημήτρης Ντούσας** στο βιβλίο του *Η τέχνη των τσιγγάνων της Ελλάδας και του κόσμου* (εκδ. Βιβλιοτεχνία, 2007). Στο βιβλίο αυτό ο συγγραφέας καταθέτει ένα πλούσιο υλικό, αποτέλεσμα μελέτης και επιτόπιας έρευνας κυρίως σε τσιγγάνικους καταυλισμούς και οικισμούς στην Ελλάδα. Το ιδιαίτερο ενδιαφέρον της εργασίας αυτής εντοπίζεται στον πλούτο του παρουσιαζόμενου υλικού αλλά και στην προσπάθεια του συγγραφέα να υποδείξει την ενότητα στην κοινωνία των ανθρώπων, που οδηγεί και στην ανάδειξη του ενιαίου χαρακτήρα της καλλιτεχνικής έκφρασης.

Η μελέτη του έργου του Κάλβου εμπλουτίζεται διαρκώς με νεότερες εργασίες, σημάδι του διαρκώς αυξανόμενου ενδιαφέροντος που προκαλεί η ποίηση αλλά και η ζωή του. Η εργασία του Γιώργου Ανδρειωμένου, «*Ο Κάλβος κι άλλη μια φορά*». *Συνοπτικό χρονολόγιο, αναλυτική εργογραφία & επιλεγμένη βιβλιογραφία Ανδρέα Κάλβου* (εκδ. ergo, 2007) μας προσφέρει ένα εξαιρετικό και εύχρηστο εργαλείο για τη συστηματική μελέτη του καλβικού έργου.

Θεματική μελέτη για τη γυναίκα και το γυναικείο στοιχείο εν γένει και κατασταλαγμα μιας μακράς ενασχόλησης με το θέμα, το βιβλίο της **Διαμάντης Αναγνωστοπούλου**, *Αναπαραστάσεις του γυναικείου στη λογοτεχνία* (εκδ. Πατάκη, 2007) κατορθώνει να μας παρουσιάσει με τρόπο ευσύνοπτο, αλλά και αναλυτικά παραδείγματα

Ανοχύρωτη νιότη

Witold Gombrowicz: Πορνογραφία
Εισαγωγή – Μετάφραση:
Δημήτρης Δημητριάδης
εκδ. Νεφέλη 2007 (β' έκδοση)

Δύο σατανικοί μεσήλικες, ο Φρεντερίκ και ο Βίτολντ, εξυφαίνουν με μαεστρία έναν αριστοτεχνικό ιστό για να παγιδέψουν τα νεαρά μέλη της ομήγυρης. Απογοητευμένοι, καθώς διαπιστώνουν ότι η ζωή τους έχει πάρει την κατιούσα και ότι τα νιάτα τους έχουν φύγει ανεπιστρεπτί, εκστασιάζονται μπροστά στην ομορφιά της νιότης, όπως αυτή ξεδιπλώνεται στο σώμα και την ψυχή της Χένια και του συνομηλικού της Κάρολ, και αποφασίζουν να σπιλώσουν ανεπανόρθωτα το κάλλος των δύο αυτών παιδιών εμπλέκοντάς τους σε μια δόλια ίντριγκα.

Ο Φρεντερίκ, ένα μίγμα Ιάγου και Μεφιστοφελή, εκμαυλίζει και προσεταιρίζεται τους δύο νέους που, με τη σειρά τους, σαγηνεύονται από την υποτιθέμενη σοφία και γοητεία της ωριμότητας. Η Χένια και ο Κάρολ βιάζονται να μεγαλώσουν, ο Φρεντερίκ επωφελείται από αυτήν ακριβώς τη νεανική τους ανυπομονησία και τους βάζει (χωρίς καλά καλά να το καταλάβουν) να διεκπεραιώσουν τα δόλια σχέδιά του. Ο Βίτολντ παρακολουθεί αρχικά αμέτοχος, στη συνέχεια όμως συμμετέχει ενεργητικά στις μηχανορραφίες του Φρεντερίκ, σαγηνευμένος από τη δελεαστική προοπτική να κάνει τους δύο εκθαμβωτικούς νέους υποχείριά του.

Όσο για τους νέους, παρασυρμένοι από την αφέλεια και τον παρορμητισμό τους, αλλά και κολακευμένοι από το ενδιαφέρον των μεσηλικών, προθυμοποιούνται να εξυπηρετήσουν προθέσεις αλλότριες προς τα συμφέροντά τους, μόνο και μόνο για ν' αποκτήσουν ευχερέστερη και γρηγορότερη πρόσβαση στην ωριμότητα.

Στα μάτια των μεσηλικών, που όλο και περισσότερο συνειδητοποιούν πως η ζωή τους πετάει στο περιθώριο, αποκλείοντάς τους από την ομορφιά και τον έρωτα, στα μάτια των μεσηλικών λοιπόν, οι νέοι είναι ένοχοι και υπόλογοι ακριβώς εξαιτίας της νιότης τους.

Στην *Πορνογραφία* η νιότη είναι αμάρτημα και ενοχή, και οι νεαροί οφείλουν να εξιλεωθούν για το «άγος» που κουβαλούν θυσιάζοντας ένα μέρος ή ολόκληρη την αθωότητα και το μεγαλείο που συνεπάγεται η ηλικία τους.

Ο Φάουστ ξεπουλά την ψυχή του για να ξαναγίνει νέος και ερωτεύεται την εκπάγλου καλλονής νεαρή Μαργαρίτα. Στην *Πορνογραφία*, οι μεσήλικες προσπαθούν, όχι να επανακτήσουν, αλλά να εκδικηθούν, να καταστρέψουν τη νιότη, μάλλον με το σκεπτικό ότι, αφού δεν μπορούμε ν' αποκτήσουμε αυτό που θέλουμε, καλύτερα να το καταστρέψουμε, να το βεβηλώσουμε. Ο Φρεντερίκ και ο Βίτολντ, τυφλωμένοι από μίσος για τα αντικείμενα της επιθυμίας τους, που δεν πρόκειται ποτέ να κατακτήσουν, και συγχρόνως αθεράπευτα πληγωμένοι για τη χαμένη νιότη τους, μηχανεύονται ένα ολέθριο σχέδιο που θα καταρρακώσει και θ' αμαυρώσει ανεπανόρθωτα την ομορφιά της νιότης, εξισώνοντάς την με την αθλιότητα και την ασχήμια της «ωριμότητας». Θα τελέσουν ένα είδος συμβατικού γάμου με τους επιθυμητούς νέους, έναν κυριολεκτικά «ματωμένο γάμο», μέσα στα πλαίσια μιας δολοφονικής τελετής μύησης, όπου οι άσπιλοι νέοι θα χάσουν μια για πάντα την αθωότητά τους (κι έτσι συμβολικά θα «ξεπαρθευτούν» από τους ενήλικες διαφθορείς) και θα «ενωθούν» με τον εγκληματικό κόσμο και το εγκληματικό μυαλό των μεγάλων.

Ο Γκόμπροβιτς, με το απείρως απολαυστικό μοντερνιστικό του γράψιμο (που ευτύχησε να μεταφρασθεί από έναν αξεπέραστο μαίτρ, όπως ο Δημήτρης Δημητριάδης), επιχειρεί μια κατάδυση στα έγκατα της ανθρωπίνης ψυχής και κάνει μια σχολαστική ανατομία σ' ένα από τα μεγαλύτερα μυστήρια του κόσμου, το κακό. Και όχι μόνο το κακό που υποκινείται από κάποια εύλογη αιτία και έχει κάποιο κίνητρο, αλλά το σατανικό, το ανατιολόγητο κακό, αυτό που περιγράφεται από τον όρο «evil» και όχι απλώς «bad». Μεφιστοφελικές φιγούρες ενορχηστρώνουν και σκηνοθετούν ένα έργο φρίκης και αποτροπιασμού που, όμως, περιγράφεται από τον χαρισματικό Γκόμπροβιτς με τρόπο ανάλαφρο και κομψό, σαν να πρόκειται όχι για τραγω-

δία, αλλά για φάρσα, για κωμειδύλλιο.

Το κακό, η δολιότητα, η υποουλότητα αποτελούν τη χειρότερη, την πιο επαίσχυντη πορνογραφία. Η εκδικητικότητα, το μίσος, η μηχανορραφία ευτελίζουν και ταπεινώνουν την ύπαρξη. Φορείς κακότητας είναι οι μεγάλοι. Από την άλλη, η νιότη είναι ανυπεράσπιστα και ανοχύρωτη, ευάλωτη και τρωτή. Επιπλέον, αφελής και ευκολόπιστη, άρα εύκολο θύμα για τον κάθε επιτήδαιο και κακοπροαίρετο. Όμως, φαίνεται να λέει ο Γκόμπροβιτς, ας μην τα παίρνουμε όλα στα σοβαρά. Κάθε κακός υπήρξε κάποτε νέος. Κάθε νέος κυοφορεί μέσα του έναν δυνάμει κακό ενήλικα. Έτσι είναι η ανθρώπινη φύση.

Το κουβάρι της πλοκής το ξετυλίγει με πρωτοπόρωπη αφήγηση ο Βίτολντ (συνονόματος του συγγραφέα...), όχι δηλαδή ο αμιγώς κακός αλλά ο ήπια κακός, που ταλαντεύεται προς στιγμήν από ενοχές, αλλά τελικά ενδίδει στη γοητεία της ίντριγκας. Παρά τον αρχικό αποτροπιασμό του και την απέχθεια που τρέφει για τον αδίστακτο Φρεντερίκ, ο Βίτολντ προσχωρεί τελικά στις δολοπλοκίες του τελευταίου, τον οποίο και θαυμάζει σαν έναν καλλιτέχνη, σαν ένα βιρτουόζο του κακού. Κι ενώ ο Φρεντερίκ εξασκεί το κακό περισσότερο σαν μια άσκηση ύφους και ίσως χάριν παιδιάς, ο Βίτολντ αναζητεί και ερευνά τα σκοτεινά βάθη της ανθρώπινης ψυχής. Πέρα, λοιπόν, από στιλιστικό κομψοτέχνημα με πολλά στοιχεία αστυνομικής πλοκής, η *Πορνογραφία* είναι, επίσης, κι ένα κορυφαίο ψυχογράφημα από την πλευρά του ενόχου, που μάλλον είναι και η πιο ενδιαφέρουσα.

Νίκη Κώτσιου

Τα όρια της φωνής

Δημήτρης Κοσμόπουλος,

Τα όρια της φωνής,

Εκδόσεις Κέδρος, Αθήνα 2006

Κάθε εποχή έχει έναν τόνο δεσπίζοντα και σημάδια δεσποτικά που οι άνθρωποι τα ονομάζουν όρια. Η εποχή η δική μας από καιρό έχει σηκώσει τη σημαία μιας τάχα ατομικής ανταρσίας. Όλα επιτρέπονται, όλα είναι σχετικά. Κι όσο για τα όρια, αυτά τα μετακινούμε κατά το ιδιοτελές μας δοκούν. Εκείνη την έντιμη αγωνία των πνευματικών ανθρώπων, βίωμα που δύσκολα συλλαμβάνεται με τη θεωρία και στην ουσία της μένει πάντα απερίγραπτη, την περιγελούμε. Δώσαμε τη θέση της στον κυνισμό ή τη μνησικακία. Στο μεταξύ, ταραχή και ανησυχία απλώνονται στο καράβι που όλοι ταξιδεύουμε. Το πλοίο της αγωνίας μας κλυδωνίζεται, ενώ μπερδεμένο βουητό και πυρετική ανάσα έρχονται από τα βάθη του. Μα ευτυ-

χώς, στο πλοίο αυτό της νεοελληνικής αγωνίας, ξεχωρίζουν φωνές καθαρές, αναπνοές που φέρνουν τον αιθέρα του Σώματός μας, όριο της Πράξης και της Σιωπής μας.

Τα όρια της φωνής. Μετά από τρεις ποιητικές συλλογές που έφεραν πάλι στο άνυδρο και σκοτεινό ποιητικό μας τοπίο την αίσθηση του ιερού και την αχλύ μιας μυστικής φωταύγειας, η συναγωγή δοκιμίων του Δημήτρη Κοσμόπουλου για πρόσωπα και πράγματα της νεοελληνικής λογοτεχνίας μάς ξαναθέτει ενώπιον ερωτημάτων που δεν μπορούμε να προσπεράσουμε, ενώπιον ζητημάτων που δεν επιδέχονται μισόλογα. Η πνευματική φραγκοκρατία, σταθερά μεταπρατική είτε στην ατομικιστική είτε στην κοινωνιστική της εκδοχή, μπορεί να μη νιώσει τη διαλεκτική του νόστου και της περιπλάνησης αυτών των δοκιμίων, μια διαλεκτική κατάδυση που εν τέλει ενοποιεί τη ζωή και την τέχνη. Δεν θα 'ναι πρώτη φορά. Ξέρουμε καλά τον μικροαστικό θετικισμό τους που, όπως έγραφε ο αλησμόνητος Κωστής Μοσκώφ, θέλει να κάψει τους αληθινούς ποιητές, αυτούς που δεν έχουν για φετίχ το μοναχικό εμπόρευμα, αλλά την κοινή μας Λύπη.

Οι γνώριμες ποιητικές αρετές του Δημήτρη Κοσμόπουλου λάμπουν και στα δοκίμιά του. Η φωνή του έχει πλάτος, γενναιοψυχία, ειλικρίνεια. Δημοσιευμένα κατά την τριετία 2003–2006 τα δοκίμια αυτά έχουν ρίζες, βιώματα και ζωή δεκαετιών διαπόρευσης και απορίας του συγγραφέα. Η επιλογή και η συγκέντρωση που έγινε με αίσθημα ευθύνης, σοβαρότητα στοχαστική και σπάνια πνευματική στοργή (ο Κοσμόπουλος γράφει μόνο για πράγματα και πρόσωπα που αγαπά και έχει πάντα την αφή του όλου Σώματος –δυσεύρετη αίσθηση στον καιρό μας) μάς φέρνει με τρόπο, χαρακτηριστικά δικό του, τριάντα από τις πιο αγαπημένες φωνές αυτού του Σώματος: κατά τη σειρά των κειμένων του τόμου, Παπαδιαμάντης, Παλαμάς, Καβάφης, Καρυωτάκης, Βάρναλης, Παπατσώνης, Ελύτης, Ρίτσος, Εγγονόπουλος, Σαχτούρης, Σινόπουλος, Ασλάνογλου, Λορεντζάτος, Ζ. Οικονόμου, Δημουλά, Κ. Χαραλαμπίδης, Θ. Τασούλης, Τ. Ζερβός, Στεριάδης, Κοντός, Γκανάς, Φωστιέρης, Μπεκατώρος, Βακαλόπουλος, Κόντογλου, Ξενόπουλος, Τερζάκης, Πεντζίκης, Ιωάννου, Δαμιανός, Κοκκίνης. Ο κατάλογος είναι χαρακτηριστικός και η συγγένεια του συγγραφέα προφανής για όσους ξέρουν τον άνθρωπο και το ύφος.

Το βιβλίο τούτο έχει μια επί πλέον αρετή. Σε 282 σελίδες περικλείει την πεμπτουσία της νεοελληνικής αγωνίας, περισώζει το αποτύπωμα αξέχαστων για την ελληνική συνείδηση ποιητικών μορφών, θίγει προβλήματα και συνοψίζει αναφορές, κρίνει πηγές, αποσαφηνίζει την πνευματική εικόνα, δίνει όλα τα απαραίτητα στοιχεία σε όποιον ενδιαφέρεται να

που καλύπτουν τόσο την προφορική όσο και τη γραπτή λογοτεχνική παράδοση, στην πεζογραφία και την ποίηση, δίνοντας με τον τρόπο αυτό τις ποικίλες αναπαραστάσεις της γυναικείας ετερότητας αλλά και της ταυτότητας.

■ **Διαίτερο** ενδιαφέρον παρουσιάζει κάθε βιβλίο της **Jacqueline de Romilly**, καθώς κατορθώνει να μεταφέρει όσα αναφέρονται στις πηγές με τρόπο γλαφυρό και δημιουργεί τους όρους της μυθιστορηματικής βιογραφίας αφηγούμενη με ακρίβεια τα γεγονότα. Ο *Αλκιβιάδης* (μετάφραση: **Μπάμπη Αθανασίου & Κατερίνα Μηλιαρέση**, εκδ. Graal/Αστύ, 2007) με υπότιτλο «*Η οι κίνδυνοι της φιλοδοξίας*» μας μεταφέρει στο κλίμα της εποχής του Αλκιβιάδη, αναδεικνύοντας τον δημόσιο βίο του και τις αντιφατικές πλευρές του χαρακτήρα του, αναγνωρίζοντας τις καλές πλευρές του αλλά και τις ευθύνες του, που οδήγησαν σε μεγάλα δεινά την Αθηναϊκή Δημοκρατία.

Κάθε κίνηση, κάθε προσπάθεια για την παρουσίαση προσώπων σημαντικών, ανθρώπων που έγραψαν ιστορία, χωρίς ποτέ να διεκδικήσουν την προσωπική τους προβολή, θα μπορούσε να χαρακτηριστεί σεβαστή. Ωστόσο, μια μορφή σαν την **Ρωξάνδρα Στούρτζα**, αυτήν την σπουδαία προσωπικότητα που έζησε και πάσχιζε για την ελληνική ανεξαρτησία, που υπήρξε το σημαντικότερο πρόσωπο στη ζωή του Ιωάννη Καποδίστρια, είναι έργο που ανοίγει ένα ακόμη παράθυρο στην επανεκτίμηση προσώπων,

συμπεριφορών και νοοτροπιών που χάνονται. Η Ρωξάνα Στούρτζα, γεννημένη στην Κωνσταντινούπολη το 1786, κόρη του Σκαρλάτου Στούρτζα και της Σουλτάνας Μουρούζη, μας παρέδωσε τη σημαντική δική της εκδοχή των επικών και δύσκολων χρόνων της «προετοιμασίας», των χρόνων που έζησε και διέγινωσε τα όσα θα συνέβαιναν στο μέλλον, μέσα από τη ζωή της στη ρωσική Αυλή με τα Απομνημονεύματά της (μετάφραση: **Μαρία Τσάτσου**, πρόλογος, σημειώσεις: **Κώστας Χατζηαντωνίου**, εκδ. Ιδεόγραμμα, 2006).

Λείπουν από την ελληνική βιβλιογραφία συνθετικές μελέτες που να παρουσιάζουν το ζήτημα της μετανάστευσης και τα προβλήματα που θέτει: πολιτικά, οικονομικά, δημογραφικά κ.ά. Η μελέτη της **Έρας Έμκε-Πουλοπούλου**, *Η μεταναστευτική πρόκληση* (εκδ. Παπαζήση, 2007) είναι μια ουσιαστική και εμπεριστατωμένη εργασία, που καλύπτει μια μεγάλη σειρά θεμάτων και προσφέρει ένα εξαιρετικά χρήσιμο εργαλείο μελέτης του θέματος.

Μια εισαγωγή στην ποίηση του Νάσου Βαγενά, γραμμένη από έναν νεότερο και ιδιαίτερα αξιόλογο ποιητή, συνιστά μια ενδιαφέρουσα εργασία, καθώς μέσα από το έργο του Βαγενά, αναδεικνύονται προτάσεις ποιητικής, θέματα κριτικής πρόσληψης και τα καίρια ζητήματα της γλώσσας της ποίησης: **Δημήτρης Κοσμόπουλος**, *Η πτήση του ιπτάμενου* (εκδ. Ίνδικτος, 2007).

Ξεκινήσει μια πιο προσωπική προσπάθεια. Πλούσια αποθέματα γνώσεων και αισθήσεων ενταγμένων σε ένα όραμα κόσμου, αυτό που μόνο οι ποιητές διασώζουν ακόμη. Βέβαια, όσο σημαντικότερος είναι ο ποιητής τόσο πιο προσωπικό είναι το όραμά του. Όταν όμως προσωπικό και αντικειμενικό τυχαίνει να ταυτίζονται, πρέπει να σταματούμε με θαυμασμό και αγάπη. Βρισκόμαστε μπροστά στην αποκάλυψη του λογοτεχνικού νοήματος. Γιατί οι αισθήσεις κάποτε μπορεί να μας εγκλωβίζουν σ' ένα απατηλό αντικαθρέφτισμα της πραγματικότητας. Η αγάπη ποτέ. Γιατί μόνο αυτή απαντά στο αίτημα της αληθινής μας πατρίδας που είναι η καρδιά, στο αίτημα για νόημα, όπως κάπου γράφει ο Κοσμόπουλος.

Το εγχείρημα φαντάζομαι πως δεν ήταν εύκολο. Πολλά χάνονται και αφήνονται στη διάκριση των επιγενομένων. Κινημένος ισομερώς από λογοτεχνικό αίσθημα αλλά και από άμεση συναισθηματική επαφή, ο δοκιμογράφος επιτυγχάνει να συγκροτήσει έργο με γνήσια πνευματικότητα, γόνιμο σε σκέψεις και αισθήσεις αλλά και χωρίς αισθηματολογικές μιμήσεις. Η δομή της κατασκευής έχει διάρθρωση υποδειγματική και στερεότητα, καμιά παράταιρη σφυριά που να χαλά τη μουσική εντύπωση. Συνηθίζουν πολλοί να θεωρούν αρετή της κριτικής, εν ονόματι της επιστημονικής αμεροληψίας, την αταραξία που εγγυάται τη νηφαλιότητα και την αντικειμενικότητα, τη δήθεν ξένη προς το συναίσθημα και τη θερμοκρασία της ψυχής. Αλλά δεν κομματίζεται κανείς μόνο με την καρδιά, αλλά και με το νου, πολύ περισσότερο, με την ιδιοτέλεια του εσκεμμένου εγωισμού, την προσκόλληση στην ατομική αντίληψη, με τη μονομέρεια της ιδιοσυγκρασίας, με τον ψυχρό λογισμό, με την ιδεολογική αποκλειστικότητα και την ταξική πίστη.

Ο Κοσμόπουλος δεν εγκλωβίζεται στην αισθητική αποτίμηση, ξέρει πώς να αποφεύγει τους φιλολογισμούς και έχει την αρματωσιά και τα γράμματα για να συνδέσει το ποιητικό γεγονός με τις πνευματικές προϋποθέσεις της γεννήσεώς του. Όταν, για παράδειγμα, εισέρχεται στον παπαδιαμαντικό λειμώνα, ξέρει ότι «το να μιλάς για να περιγράψεις τα πλέον θεσπέσια βλαστήματα του νεοελληνικού ποιητικού τρόπου» [αυτού του λειμώνας] «συνιστά τεκμήριο μιας αναπόφευκτης αποτυχίας». Αλλά καθώς ο ίδιος είναι «λυτρωμένος από την αρρώστια της ιδέας», συνείδηση άγρυπνη και ταραγμένη, παλεύει σωματικά με τους λογισμούς και τα όνειρά του ως τις αυγές, και τελικά τους μεν πρώτους καθηλώνει, τα δε δεύτερα καθαρίζει ως την απόλυτη καθαρότητα της πέτρας. Κι αυτή «η πάλη του με τον άγγελό του», είτε καταγράφεται στο στίχο είτε στο δοκίμιο, σε κερδίζει χωρίς αναχρονιστικές θεωρίες ή αβάσιμες ωραιολο-

γίες. Γιατί η σκέψη δεν είναι μηχανισμός. Ο άνθρωπος είναι μια ολότητα. Τα έγκατα της ψυχής και τα άδυτα του εγκεφάλου δεν θα υπακούσουν ποτέ στην (υλική ή ιδεολογική) μηχανή που υπόσχεται μια παραδείσια μακαριότητα νιρβάνας και την ηθική τελείωση του είδους, εκείνη που θα μας φέρει την κόλαση να μην αγαπούμε, να μην ερίζουμε, να μη μετανιώνουμε, να μη ξανακυλάμε.

Είναι συνήθως γελοία η ηθικοπλαστική τέχνη αλλά εν τέλει το ηθικό ναυάγιο της αισθητικής μας δίψας είναι ζήτημα τραγικό. Όσο και αν σωστά διαχωρίζουμε ηθική και αισθητική, ο άνθρωπος είναι ενιαίος και ο αισθητικός νόμος είναι νόμος της αρετής. Ο πνευματικός άνθρωπος έχει προσωπική ευθύνη απέναντι στην υπόθεση του κόσμου και στη θέση της τέχνης εντός αυτού του κόσμου. Στο κείμενο «Τα επίχειρα της σιωπής είναι τα ποιήματα», αποδομούνται υποδειγματικά τα στερεότυπα και η αναπαραγωγή τους μέσα από τα επιτεύγματα του Ελύτη και του Ρίτσου. Σε όλα τα δοκίμια πάντως καταδεικνύεται πως διαχρονική αρετή της λογοτεχνίας μας είναι ένα ζωηφόρο πένθος. Πέραν της αισιοδοξίας και της απαισιοδοξίας, η άποψη ότι η λογοτεχνία μας πρέπει να είναι αισιόδοξη γιατί ο ουρανός μας είναι φωτεινός (ή απαισιόδοξη γιατί η ζωή μας είναι άθλια), μόνο στο μακάριο νεοελλαδικό μυαλό ταιριάζει και στη σύγχυση γεωγραφικού/κοινωνικού και ψυχικού κλίματος. Ο Άγγελος Τερζάκης είχε πολύ σωστά παρατηρήσει πως οι βόρειοι λαοί, αν και κάτω από ζοφερό ουρανό, ιδιοσυγκρασιακά είναι πολύ πιο εύθυμοι από εμάς. Είναι τυχαίο που το δημοτικό μας τραγούδι είναι ποτισμένο από τον θάνατο αλλά από έναν θάνατο που καταλήγει πάντα στο γλέντι;

Μελετώντας τις παρατηρήσεις του Δημ. Κοσμόπουλου (και δεν αναφέρομαι μόνο στους ποιητές και τους στοχαστές εκείνους που καταχωρήθηκαν από τους σκώτους κριτικούς μας ως «απαισιόδοξοι» ή «μεταφυσικοί») νιώθεις γιατί το αδυσώπητο ελληνικό φως δεν κάνει τη ζωή ευτράπελη, αλλά κάνει τον κόσμο πιο περιπόθητο και τη συνείδηση της εφήμερης ζωής μας ακόμη πιο γλυκόπικρη. Το φως αυτό κάνει τον κόσμο καθαρό, ορατό, σαφή και γι' αυτό καλλίτερο από κάθε άλλον. Γι' αυτό σπαράζει η ψυχή που θα τον αφήσει. Τραγικά ωραίος είναι ο κόσμος. Που τον ζεις έντονα και φευγαλέα σαν ερωτική στιγμή. Ο Κοσμόπουλος καταφέρνει να βλέπει μέσα από την ειρική των ανθρώπων ένα παράθυρο προς τον ουρανό. Αυτό του αρκεί. Γιατί ξέρει πως αυτό είναι το άπαν της ποιήσεως, της γνήσιας ποιήσεως. Στον άψογο χειρισμό της γλώσσας που δεν παραβιάζεται χάριν του περιεχομένου ή του σκοπού, αλλά σμιλεύεται, ώστε να γίνει στιλπνή και ευλύγιστη, στη λάμψη, την ακρίβεια και την κοφτε-

ρή κομψότητα, αρκετοί μπορούν να φτάσουν. Η κατάδυση όμως στα εσώτατα του όντος και η αποκωδικοποίηση των προσωπικών συμβόλων, με τέτοια διαύγεια και εικονιστική πλαστικότητα στην ανακοίνωσή της, είναι χαρίσματα σπάνια. Χαρίσματα που κάνουν τον αναγνώστη να νιώθει το στέρεο εκείνο αίσθημα πως η γραφή μπορεί να γίνει και πάλι πράξη τιμής, πράξη που δεσμεύει.

Άκρη άκρη στην άβυσσο που πασχίζει να γίνει μορφή, συγγραφέας και αναγνώστης μοιράζονται μαζί τον πόνο και το κάλλος, το δίκλωνο ριζικό της τέχνης. Βέβαια σε μια συναγωγή δοκιμίων (ιδιαίτερος όταν γράφονται για αφιερώματα περιοδικών) ενεδρεύει πάντα ο κίνδυνος της συνόψισης. Συνοψίζω συχνά σημαίνει απλουστεύω. Και απλουστεύω θα πει προδίδω. Ο Κοσμόπουλος αποφεύγει τον κίνδυνο γιατί είναι ποιητής γερός. Ξέρει να διακρίνει το καίριο και είναι ευθύβολος, ξέρει τι μένει από τη μεταβλητότητα των ανθρώπων, μια και ο ίδιος, ορμητικός και πέρα από την ευσεβή νηφαλιότητα του μέτρου στην καθημερινή του πάλη με τα στοιχειά αυτής της πόλης, αλλά εν ταυτώ απίστευτα πειθαρχημένος και επίμονος, όταν πρόκειται για το μείζον που είναι η ύψωση του ποιητικού του οικοδομήματος, διαθέτει το πλάτος της όρασης που είναι απαραίτητο όταν καταπιάνεσαι με το δοκίμιο. Ο Κοσμόπουλος τους μεγάλους ποιητές μας τους γνωρίζει και τους ζει. Δεν παρασύρεται σε παραθέματα σχολαστικά αλλά τους βλέπει από το καμένο δικό του καλύβι και τους κρίνει τίμια. Δεν τους υποτάσσει στη θεωρία αλλά τους αναζητεί στην ποιητική τους πράξη. Αποτέλεσμα: μια θερμότητα που ακτινοβολεί και φωτίζει. Και ζεσταίνει. Κι έχει πηγή μέσα του αλλά και έξω του. Γιατί ο ποιητής έχει ανάγκη να παίρνει φως και ζέστη από τον κόσμο, όχι χάριν μιας μεταρσιωτικής παραίσθησης, αλλά επειδή ξέρει πως τον κόσμο αυτόν τον συγκρατεί από το χάος μια θεία πνοή, επειδή, για να μιλήσουμε καθαρά, «δεν υπάρχουν δυο αλήθειες», όπως θα έλεγε ο προπάτορας του Κοσμόπουλου, ο Γιώργος Σαραντάρης.

Το σπάνιο επίτευγμα του βιβλίου, συνεπώς, δεν είναι ότι αποτελεί μια εξαιρετική επιτομή της νεοελληνικής λογοτεχνίας –που υποθέτω και αναμένω πως θα συμπληρωθεί και θα αποτελεί τιμητικό χαιρετισμό της νέας ποιητικής γενιάς προς τους πατέρες της αφού τίποτε δεν φύεται εν κενώ. Είναι ότι η προσωπική μέθοδος και το διακριτό ύφος του, περιγράφουν τελικά μια εσωτερική προσωπογραφία του ίδιου του δημιουργού. Δεν μπορώ να μην αναφερθώ ξεχωριστά στο σημείο αυτό, σε ένα από τα πιο σημαντικά δοκίμια του τόμου, αυτό που αναφέρεται στον σπουδαίο κύπριο ποιητή Κυριάκο Χαραλαμπίδη

[«Δώδεκα παράγραφοι για την ποίηση του Κ.Χ.»]. Η ιδιαίτερη σχέση του Κοσμόπουλου με την Κύπρο διαλάμπει και στο ποιητικό του έργο και στην κριτική του ματιά και στον πόνο που κουβαλά, τον πόνο που κουβαλά για το νησί του Καραολή και του Ευαγόρα κάθε τίμιος άνθρωπος του κόσμου τούτου. Δεν πρόκειται για λεπτομέρεια.

Πρόκειται για επίτευγμα που απαιτεί επήγνωση της ιστορικής σου σάρκας. Ο Κοσμόπουλος είναι ιδανικός ξένος σ' έναν κόσμο που αρνείται τις καθολικές δυνατότητες του ανθρώπου αλλά και σ' εκείνους που κηρύσσουν μια ασώματη ηθική καθαρότητα. Καταρρίπτει εμπράκτως την πεποίθηση περί αγεφύρωτου χάσματος μεταξύ ιθαγένειας και οικουμενικότητας, τραβά την κουρτίνα και δείχνει αβίαστα πως ο μεταμοντερνισμός και οι ιδεοληψίες της «προόδου» ή της «παράδοσης» είναι μετέωρα σχήματα που μόνο ανθρώπους ιδιοτελείς, απαίδευτους ή αργόνοες (τέταρτη περίπτωση δεν υπάρχει) μπορούν να ικανοποιούν. Δεν χαρίζεται ο συγγραφέας. Δεν στρογγυλεύει τις φράσεις του. Πρόκειται για μια στάση ζωής που αναφάνεται στο έργο, όμοια στον προφορικό του τρόπο, ιδίωμα απολύτως προσωπικό και πηγαίο, διόλου διανοητικό. Γι' αυτό και έχει το χάρισμα να πείθει όταν μιλά ή γράφει με ρυθμό λαχανιασμένο και λόγο παφλάζοντα, άφθονο σαν νεροποντή που καθαρίζει τη σκόνη από τους δρόμους της κατ' ευφημισμόν πνευματικής ζωής μας.

Δεν είναι απλό πράγμα τούτο. Ο ποιητής έχει μιλήσει και έχει αναχωρήσει. Ο κριτικός ή ο δοκιμιογράφος πρέπει να αποκρυπτογραφήσει κυρίως το αίσθημα, όχι τόσο το στοχασμό. Τον μύθο, όχι τον λόγο. «Λες και γράφεις. Τίποτε δεν λες. Τραυλίζεις», γράφει κάπου ο Κοσμόπουλος παραφράζοντας το σολωμικό τραύλισμα της ψυχής («Η γυναίκα της Ζάκυθος»). Τούτα τα δοκίμια του συνιστούν φορέα απελευθερωτικού δυναμισμού, ενσάρκωση πνευματικής αξιοπρέπειας, σε μια εποχή που η αναθεωρητική «επανάσταση» πασχίζει να θεμελιώσει μια τεχνητή προσωπικότητα, κατηγορώντας με θράσος απύθμενο ως «τεχνητή» την ίδια μας την ψυχή. Είπα ψυχή και θα φρυάξουν πάλι οι αβροδίαιτοι ματεριαλιστές μας. Ας τελειώσω λοιπόν με τον Παπαδιαμάντη και το μοσχοβολισμένο χώμα όπου άνθησε η γραφή του. Το χώμα αυτό, όπως θαυμάσια ορίζει ο Κοσμόπουλος, είναι «η υπερόριος καρδιακή περιοχή», «η διάβροχη από την ιερότητα». Σε αυτό το χώμα έριξε τις ρίζες του και ο Κοσμόπουλος πριν χαρίσει στην ελληνική δοκιμιογραφία την καλλίτερη συναγωγή δοκιμίων της χρονιάς που πέρασε.

Κώστας Χατζηαντωνίου

Νατουραλισμός, αισθητισμός, εξπρεσιονισμός: οι βασικές ορίζουσες της συγγραφικής προσωπικότητας του Πέτρου Πικρού, σε συνδυασμό με την εμπλοκή του με το αριστερό κίνημα, δίνουν το ιδιαίτερα χαρισματικό προφίλ του στον χώρο της νεοελληνικής πεζογραφίας. **Η Χριστίνα Ντουνιά** εισηγείται με διεισδυτικό τρόπο το έργο του και το ανθολογεί στο βιβλίο της ωραίας σειράς «εκ νέου»: *Πέτρος Πικρός. Τα όρια και η υπέρβαση του νατουραλισμού* (εκδ. Γαβριηλίδης, 2006).

Ξέρουν οι Ρωμιοί καλύτερα απ' όλους μας την τουρκική λογοτεχνία; Ξέρουν οι Τούρκοι λογοτέχνες τους Ρωμιούς καλύτερα από μας; Διαβάζοντας τα πρακτικά δύο ημερίδων που οργάνωσε η «Εταιρεία Μελέτης της Καθ' ημάς Ανατολής», (26.3.2004 & 21.1.2006): *Τουρκική Λογοτεχνία. Τούρκοι λογοτέχνες του εικοστού αιώνα. Τούρκοι λογοτέχνες γράφουν και μιλούν για τους Ρωμιούς* (2007), αποκτούμε μιαν αίσθηση συμμετοχής στην κοινή μας κουλτούρα, και τα λόγια του Αζίζ Νεσίν επαναλαμβάνουν μια κοινή πεποίθηση: «Οι Τούρκοι και οι Έλληνες επί αιώνες ζήσανε μαζί. Έτσι ο κάθε Έλληνας είναι λίγο Τούρκος και ο κάθε Τούρκος και λίγο Έλληνας».

ο χαρτοκόπτης

Ο εγκιβωτισμός και στις άλλες τέχνες, αλλά κυρίως στη λογοτεχνία, από τον Όμηρο μέχρι τώρα, είναι κυρίαρχη μέθοδος. Τα χειρόγραφα ή κώδικες χρησιμοποιούνται στη λογοτεχνία ως όχημα εγκιβωτισμού. Πολύ συχνά ένας συγγραφέας, για να προσδώσει κύρος, μυστήριο, αυθεντία κλ.π., δεν γράφει ο ίδιος ό,τι έχει να πει, αλλά το αποδίδει σ' ένα υπέρτερο πρόσωπο μέσω ενός χειρογράφου που του δόθηκε. Ο εγκιβωτισμός (κυριολεκτικά: η τοποθέτηση ενός κουτιού μέσα σε άλλο, όπως οι ρωσικές μπαμπούσκες, «box within a box», «emboitement», «Verschachtelung») υποκαθιστά ή αποκρύπτει τον ομιλητή ή τον γράφοντα με μια ανώτερη δύναμη, ανθρώπινη ή θεϊκή (θεοί, μούσες, σοφοί άνθρωποι). Η πιο διάσημη εγκιβωτισμένη μορφή, χωρίς όμως τη μέθοδο του χειρογράφου, είναι η Διοτίμα στο Συμπόσιο του Πλάτωνος και αργότερα, τον 2ο – 3ο αι. μ.Χ., η «θεάνθρωπη» μορφή του Απολλωνίου από τα Τύανα της Καππαδοκίας των χρόνων του Χριστού, από τον Φλάβιο Φιλόστρατο, με τη χρήση του χειρογράφου του Δάμιδος.

Τα χειρόγραφα και ο εγκιβωτισμός

του Ανδρέα Παναγόπουλου*

Στην εποχή μας έγινε πολύ της μόδας η χρήση επινοημένων χειρογράφων. Προηγήθηκε το «ευπώλητον» Ο Κώδικας Da Vinci του Dan Brown, μια συναρπαστική ιστορία με μυστικιστικές και εσωτεριστικές προεκτάσεις, και ακολούθησαν, σχεδόν αμέσως, πλήθος άλλα. Το χειρόγραφο π.χ. του Ιούδα, το χειρόγραφο της Μαγδαληνής, το χειρόγραφο του Ιησού, ο μυστικός κώδικας του Πυθαγόρα κ.ά. Όλα τα προηγούμενα, πλην του τελευταίου, έχουν άξονα τον Ιησού, θέμα που για λόγους ευνοήτους έχει «πλήθουσαν αγοράν». Από κοντά πάνε τα Απόκρυφα Ευαγγέλια, που όμως αποτελούν αντικείμενο και επιστημονικής, φιλολογικής και θεολογικής έρευνας. Μόδα είναι, θα περάσει. Αυτό που δεν είναι μόδα και δεν θα περάσει είναι ο εγκιβωτισμός χωρίς κώδικες, αλλά με άλλες μορφές αφηγηματικής τεχνικής. Ο Πλάτων π.χ. έχει κατηγορηθεί από μια πλειάδα γάλλων, κυρίως, ερευνητών ότι έτσι όπως είναι διαμορφωμένο το έργο του σε διαλόγους

δεν είναι τάχα τίποτε δικό του, αφού όλα τα βάζει στο στόμα ή του Σωκράτη ή ενός σωκρατικού μαθητή ή ενός διάσημου σοφιστή, διαλογικού αντιπάλου του Σωκράτη και, κατ' εξαίρεση, δύο γυναικών, της προαναφερθείσας Διοτίμας και της ειρωνικά υποφαινόμενης Ασπασίας, συντρόφου του Περικλή, στον διάλογο Μενέξενος.

Είναι προφανές ότι η επίθεση αυτή κατά του Πλάτωνος είναι άδικη διότι:

1) Έχοντας απωθήσει τον ποιητή εαυτό του και προωθήσει τον φιλόσοφο, επινόησε τη μέθοδο του διαλόγου ως θεατρική και αισθητικώς πιο ενδιαφέρουσα από τον συνεχή, ξηρό, πεζό λόγο. Το κείμενό του γίνεται έτσι γοητευτικά ελκυστικό, ζωντανό και φωτεινό.
2) Όσα αναφέρονται μέσω της περσόνας, του προσωπίου, της μάσκας του Σωκράτη (ιδιαίτερα στην Πολιτεία), είναι ουσιαστικά δικά του, του Πλάτωνα, καλοδουλεμένα και υφολογικά επιμελημένα, που όμως στηρίζονται στη μνήμη του προφορικού, αυθόρμητου λόγου του μεγάλου διδασκάλου του, του Σωκράτη. Με αυτόν τον τρόπο ο Πλάτων όχι μόνο τιμά με ευγνωμοσύνη τον αγαπημένο του πνευματικό οδηγό, αλλά και τον κρατά αληθινό, δηλαδή τον διασώζει από την λήθη, και ταυτόχρονα προσδίδει κύρος στα λεγόμενά του υπό μορφή νοητού εγκιβωτι-

σμού. Αλλά και κάτω από το προσωπίο του «Αθηναίου Ξένου» στους γεροντικούς Νόμους πάλι ο Πλάτων κρύβεται, ενώ στο βάθος χαμογελάει, με τρυφερή ειρωνεία και προστατευτικότητα, ο Σωκράτης.

Από αδυναμία όμως των φιλολόγων και των κριτικών της λογοτεχνίας, όπως στις περισσότερες περιπτώσεις έτσι και εδώ, οι μεγάλες αρετές των συγγραφέων παρεξηγούνται από τους κριτές τους και εμφανίζονται ως μεγάλες αδυναμίες. Το ίδιο είχε πάθει και ο «ολίγος» Διονύσιος από την Αλικαρνασσό, όταν έκρινε το ύφος του Θουκυδίδη «εκ στόματος κόρακος εξελεύσεται κρά».

Αυτό όμως, που συνέβη με τον Αριστοτέλη (ή μάλλον σε βάρος του) στην εποχή μας είναι πιο ενδιαφέρον: όταν ο Ουμπέρτο Έκο, στο Όνομα του ρόδου, για να πετύχει τον δικό του αφηγηματικό στόχο (και τον πετυχαίνει διάννα, θαρρώ), φέρνει στο προσκήνιο το θέμα σχετικά με το γέλιο, με την κωμωδία και το «χαμένο» δεύτερο βιβλίο του Περί ποιητικής του Αριστοτέλη, που ασχολείται με την κωμωδία, το σατυρικό δράμα (όχι σατιρικό, αλλά η ιταλική γλώσσα δεν έχει ύψιλον, γ, για να διακρίνει τη σάτυρα από τη σάτιρα) και τους μίμους, βάζει τον Γουλιέλμο να λέει στον Βιβλιοθηκάριο Χόρχε: «Θέλω να δω τον δεύτερο τόμο της

Ποιητικής του Αριστοτέλη, αυτόν που όλοι πιστεύουν ότι έχει χαθεί ή ότι δεν γράφηκε ποτέ, και που ίσως φρουρείς το μοναδικό αντίγραφό του» (ελλην. μετάφρ. 613). Εννοείται ότι τα εισαγωγικά παράπανω στη λέξη «χαμένο» αποδίδουν τη σκόπιμη άποψη του Έκο, φυσικά, ενώ για την κλασική φιλολογία είναι χαμένο χωρίς εισαγωγικά.

Το νόημα είναι ότι ο Χόρχε (και με την επιλογή του ονόματος του Βιβλιοθηκάριου εκδίδεται, για λόγους προσωπικά λογοτεχνικούς, τον Χόρχε Λουίς Μπόρχες και τον κάνει τυφλό και εγκληματικό), για να μη γίνει γνωστό το μοναδικό δήθεν υπαρκτό Περί κωμωδίας χειρόγραφο του Αριστοτέλη, δηλητηρίαζε έναν έναν τους φιλοπερίεργους μοναχούς, ώστε να μην μπορεί ποτέ κανείς μετά λόγου να φθάσει να γελάσει και με τα θεία. Υπάρχει όμως και κάτι χειρότερο, που αποτέλεσε μεγάλη διεθνή φιλολογική απάτη, η οποία τελικά συγκαλύφτηκε: ένας εξίσου ανοιχτομάτης συμπατριώτης του Έκο έγραψε εργασία, ερευνητική υποτίθεται, με θέμα την ανασύνθεση του Περί κωμωδίας, με την οποία απόκτησε φήμη, χρήμα και (πανεπιστημιακούς) θώκους. Αλλά λογοτέχνης, poetica licentia, μπορεί να «παίζει» και να κατασκευάζει «σωζόμενα έργα» του Αριστοτέλη, ο επιστήμονας όχι.

*Ο Ανδρέας Παναγόπουλος είναι συγγραφέας και καθηγητής της Κλασικής Φιλολογίας του Πανεπιστημίου Πατρών

Henry D. Thoreau

Walden

ή Η ζωή στο δάσος

ΚΕΔΡΟΣ

Σελίδες 432 / Τιμή 17,50€

HENRY D. THOREAU WALDEN

ή η ζωή στο δάσος

Στο Walden, βιβλίο που κατέχει θέση παγκόσμιας διαθήκης του συγγραφέα, περιγράφει με αφοπλιστικό τρόπο αυτήν του την εμπειρία, επισημαίνοντας σχεδόν προφητικά, τις αρνητικές συνέπειες της απομάκρυνσης του ανθρώπου από το περιβάλλον.

Ένα προφητικό οικολογικό μανιφέστο.

ΣΤΑΝΙΣΛΑΒ ΙΓΚΝΑΣΙ ΒΙΤΚΙΕΒΙΤΣ ΑΔΗΦΑΓΙΑ

Μια μυθιστορηματική ανατομία της κοινωνίας και της πολιτικής σ' ένα έργο με διαχρονική αξία.

Σελίδες 624 / Τιμή 26,00€

Σελίδες 480 / Τιμή 20,00€

ΜΠΟΡΙΣΛΑΒ ΠΕΚΙΤΣ Ο ΚΑΙΡΟΣ ΤΩΝ ΘΑΥΜΑΤΩΝ

Ένα αλληγορικό, σαρκαστικό μυθιστόρημα για την έννοια του θαύματος, το νόημα της πίστης και τα δεσμά της ιδεολογίας.

Μια διαφορετική, αιρετική ανάγνωση της Καινής Διαθήκης, μέσα από μια σειρά παραβολών.

ΙΜΠΡΕ ΚΕΡΤΕΣ ΑΣΤΥΝΟΜΙΚΗ ΙΣΤΟΡΙΑ

Ένα διαχρονικό έργο για την κατάχρηση εξουσίας από τον Ούγγρο νομπελίστα συγγραφέα.

Σελίδες 112 / Τιμή 8,50€

✓ ΕΝΑ ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΣΑΣ
✓ ΕΝΑ ΔΩΡΟ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΦΙΛΟΥΣ ΣΑΣ

ΑΙΜΟΣ

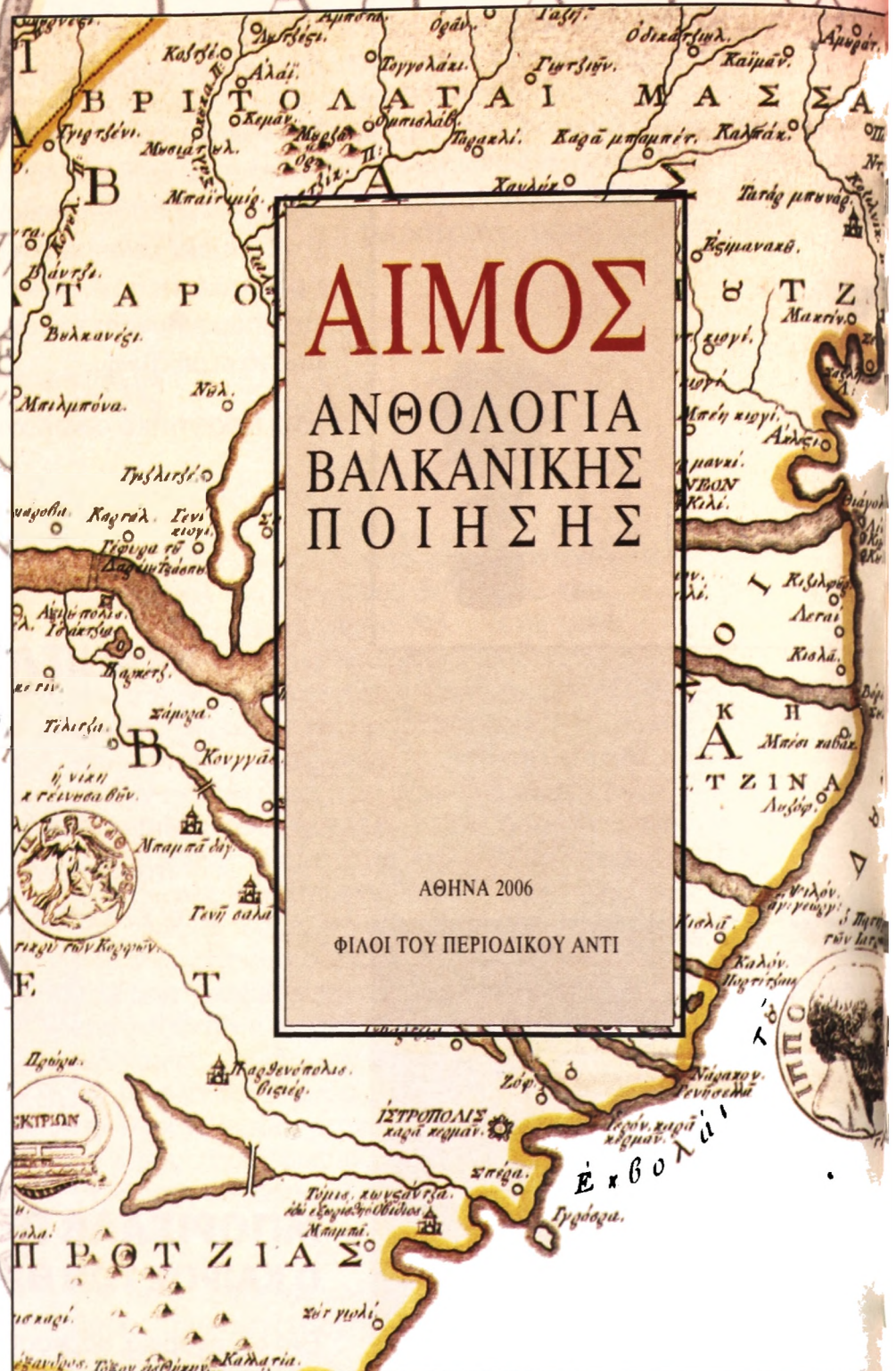
ΑΝΘΟΛΟΓΙΑ ΒΑΛΚΑΝΙΚΗΣ ΠΟΙΗΣΗΣ

Η ποιητική ανθολογιά *Αίμος* συγκεντρώνει τους σημαντικότερους ποιητές από την Αλβανία, τη Βοσνία-Ερζεγοβίνη, τη Βουλγαρία, την Ελλάδα, την π.Γ.Δ. της Μακεδονίας, τη Ρουμανία, τη Σερβία και το Μαυροβούνιο, χώρες οι οποίες συγκροτούν το μεγαλύτερο μέρος της ενότητας που οραματίστηκε ο Ρήγας. Αποσπάσματα από τον «Θούριο» του Ρήγα δημοσιεύονται στον τόμο και επίσης το «Τραγούδι του νεκρού αδελφού», στις παραλλαγές που υπάρχουν σε όλες τις γλώσσες των βαλκανικών λαών.

Παράλληλα, σε κάθε μία από τις επτά ενότητες περιλαμβάνεται συνοπτική εισαγωγή της λογοτεχνικής ιστορίας της περιόδου και ένα χρονολόγιο των κυριότερων ιστορικών γεγονότων κάθε χώρας κατά τον 19ο και 20ό αιώνα.

Οι επτά ποιητικές παραδόσεις συγκεντρώνονται σε επτά τόμους, που ο καθένας περιέχει το σύνολο των επιλεγμένων ποιημάτων, μεταφρασμένων στη γλώσσα κάθε τόμου. Η επιλογή πραγματοποιήθηκε από επιτροπές που συστήθηκαν σε κάθε μία από τις χώρες οι οποίες συμμετέχουν.

Κυκλοφόρησε ήδη ο τόμος στην αλβανική γλώσσα και τώρα κυκλοφορεί και ο τόμος στην ελληνική γλώσσα.

ΠΡΟΣΦΟΡΑ ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΣΥΝΔΡΟΜΗΤΕΣ ΤΟΥ ΑΝΤΙ

Οι συνδρομητές του *Αντί* με έκπτωση 10% (συμπεριλαμβανομένων των εξόδων αποστολής για την Ελλάδα) μπορούν να αποκτήσουν την Ανθολογία *ΑΙΜΟΣ*.

Παραγγελίες: *ΑΝΤΙ*, Δημοχάρους 60, 115 21 Αθήνα,
τηλ: 210-7232713, φαξ: 210-7226107,
e-mail: chrapou@otenet.gr

ΕΚΔΟΣΗ ΤΩΝ ΦΙΛΩΝ ΤΟΥ ΠΕΡΙΟΔΙΚΟΥ "ΑΝΤΙ" ΑΘΗΝΑ 2006

Σελίδες 552, τιμή πώλησης 40 ευρώ. Προεγγραφές - Παραγγελίες:
Τηλ.: 210-7232713, 210-7249300 fax: 210-7226107, e-mail: chrapou@otenet.gr